

मार्त-
कम्पी

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

DESCRIPTIVE CONTENTS

श्रीमद्भगवद्गीतासुबोध
मैथुनस्थं
मौदासस्यब्राह्मण्या

OF

SRIMAN MAHABHARATAM.

विषयानुक्रमणी

दाक्षिणात्यकोशानुसारेण मुद्रापितस्य

श्रीमन्महाभारतस्य ।

इदं पुस्तकं

कुम्भघोणस्थेन मध्वविलासपुस्तकालयाधिपतिना

टी. आर्. कृष्णाचार्येण

मुंबापुर्यां

तुकाराम जांवजी इत्येतेषां निर्णयसागरमुद्रणयन्त्रे मुद्रयित्वा प्रकाशितम् ।

शके १८३४ वत्सरे, सन १९१२.

EDITED AND PUBLISHED BY

T. R. Krishnacharya,

Proprietor, Madhva Vilas Book Depot, Kumbakonam.

1912.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

DESCRIPTIVE CONTENTS
OF
SRIMAN MAHABHARATAM.

विषयानुक्रमणी

दाक्षिणात्यकोशानुसारेण मुद्रापितस्य

श्रीमन्महाभारतस्य ।

इदं पुस्तकं

कुम्भगोणस्थेन मध्वनि-

३०१

१

३०१

महाप्रस्थानिकपर्व ॥ १७ ॥ अवान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥ श्लोकाः ॥ १११

अवान्तरपर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः	श्लोकाः	अवान्तरपर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः
१ महाप्रस्थानिकपर्व ।	१-३	३	१११			
		३	१११			

स्वर्गरोहणपर्व ॥ १८ ॥ अवान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥ श्लोकाः ॥ २३२

अवान्तरपर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः	श्लोकाः	अवान्तरपर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः
१ स्वर्गरोहणपर्व ।	१-५	५	२३२			
		५	२३२			

अध्यायः	श्लो.अ.	श्लोकः
३४	३४	३१ इन्द्रगण्डसख्यं । विनतादास्यमोचनं । सर्पाणां द्विजिह्वसंप्राप्तिः ।
३५	३५	१९ सर्पाणां नामानि ।
३६	३६	२६ आदिशेषस्य ब्रह्मतोवरलामः । शुषि- वीधारणाज्ञा ।
३७	३७	३४ मातृशापपरिहारार्थं सर्पाणां मञ्जो- चनं ।
३८	३८	२१ एलापत्रेण देवब्रह्म संवादाजुवादशुचे- आस्तीकोत्पत्तिकथनं ।
३९	३९	१४ वायुकिमगिन्याजरत्कारक्षणं ।
४०	४०	३२ परीक्षिन्मृगयाकथनं । परीक्षिता- मीकस्त्वन्धे मृतसर्पप्रक्षेपः ।
४१	४१	३३ शमीकपुत्रेण शृङ्गिणा परीक्षितः शापः ।
४२	४२	४३ शृङ्गिणामीकसंवादः । परीक्षित- शापनिवेदनं । राज्ञो विचारः ।
४३	४३	३६ तक्षकेण धनं दत्त्वा काश्यपपरिवर्तनं । तक्षकेण परीक्षिद्वांसः ।
४४	४४	११ परीक्षिन्मरणं । जनमेजयस्य राज- भिषेको विवाहश्च ।
४५	४५	३४ जरत्कारुणास्त्रपितृणां दर्शनं ।
४६	४६	५४ शून्यारत्कारुणादारान्वेषणं । स्योपलब्धिप्रकारकथनं ।
५०	५०	१७ जनमेजयेन सर्पसंस्मरणं ।
५१	५१	१० अग्नौ सर्पाणां पतनं ।
५२	५२	२६ यज्ञेऽश्विगादिनामकथ- क्षकाश्वासनं ।
५३	५३	३० आस्तीकस्य सर्पसंस्मरणं ।
५४	५४	१७ आस्तीकेन यज्ञप्रशंसनं ।
५५	५५	३८ सेन्द्रस्य तक्षकस्य यज्ञोपरि- तीकेन
५६	५६	
		८०७

पर्व ॥ १२ ॥ अवान्तरपर्वणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ३७५ ॥ श्लोकाः ॥ १५१५१ ॥

पर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः	श्लोकाः	अवान्तरपर्वणि ।	एतदाद्येत- दन्तं	अध्यायाः	श्लोकाः
पर्व ।	१-१३०	१३०	५०९३	३ मोक्षधर्मपर्व ।	१७३-३७५	३०३	८४०३
पर्व ।	१३१-१७२	४२	१६५५				
				३		३७५	१५१५१

तरपर्वणी ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ २७४ ॥ श्लोकाः ॥ १११९४ ॥

अध्याय. श्रुपा. अ. श्लोक.

- ६० ६० २४ जनमेजयसत्रेव्यासागमनं । जनमेज-
येनभारतकथाकथनप्रार्थना । व्यासे-
नवैशंपायनाय भारतकथाकथनेनियो-
जनं ।
- ६१ ६१ ५८ वैशंपायनेनसंप्रहेणपाण्डवकथाकथनं ।
- ६२ ६२ ५६ जनमेजयेनविस्तरेणभारतकथाकथनं
प्रार्थितेनवैशंपायनेनभारतकथाप्रशं-
सनं ।
- ६३ ९५ ८९ प्रायोग्यमयोयमध्यायः । चतुर्मुख-
ब्रह्मोत्पत्तिमारभ्यपाण्डववंशकथनं ।
- ६४ ६३ १६९ उपरिचरराजोपाख्यानं । इन्द्रध्वजो-
त्सवः । गिरिकायाउत्पत्तिर्विवाहश्च ।
उपरिचरवसुनामृगयार्थगमनं । सत्य-
वत्याउत्पत्तिः । पराशराद्वैपायनोत्प-
त्तिः । वेदविभागः । महाभारतनि-
र्माणं । (अधिकपाठेपराशरसत्यवती-
विवाहः । व्यासोत्पत्तिः । व्यासस्यजा-
तकर्मादिसंस्काराः । उपनयनं समा-
वर्तनंच । वेदविभागः । महाभारत-
निर्माणं) । भीष्मोत्पत्तिः । अणिमाण्ड-
व्यकथा । विदुरोत्पत्तिः । संजयकर्णभ्री-
कृष्णादीनामुत्पत्तिः ।
- ६४ ५४ पुनर्विस्तरश्रवणार्थजनमेजयप्रश्नः ।
भूमावुत्पन्नानादैत्यानांभूमिभारेणातया
पृथ्व्याप्रार्थितस्यब्रह्माणोदेवान्प्रतिअंशा-
वतरणाह्वा । इन्द्रेणनारायणप्रार्थना ।

समाप्तमंशावतरणपर्व ॥ ६ ॥

अथसंभवपर्व ॥ ७ ॥

॥ ८८ ॥ (६६-१५३) ॥ श्लोक

६५ ५६

अध्याय. श्रुपा.

- ७२ ७८ ५५ शर्मिष्ठा-
कूपेप्रक्षितायाव-
पादुद्वरणं ।
- ७३ ७९ २६ शुक्रदेवयानीसंवादः ।
- ७४ ८० ३४ शर्मिष्ठयादेवयानीदास्याङ्गीकरणं ।
- ७५ ८१ ४९ ययातिदेवयान्योर्विवाहः ।
- ७६ ८२ ४३ देवयान्याःपुत्रोत्पत्तिः । शर्मिष्ठयाः-
पुत्रोत्पत्तिः ।
- ७७ ८३ ६४ शर्मिष्ठपुत्रान्ययतिजाव्हात्वाकुपिता-
यादेवयान्याःशुक्रसमीपगमनं । यया-
तेःशुक्रशापाज्जराप्राप्तिः ।
- ७८ ८४ ३७ यदुग्रसृतीनांययातिनाक्षापः । पुरो-
वैरदानं ।
- ७९ ८५ ४३ ययातेर्वैराग्यप्राप्तिः । पुरोराज्याभि-
षेकः ।
- ८० ८६ १८ उत्तरयायातारंभः । ययातेःस्वर्गग-
मनं ।
- ८१ ८७ २१ इन्द्रययातिसंवादः ।
- ८२ ८८ १३ ययातेःस्वर्गात्पतनं ।
- ८३ ८९ २३ ययात्यष्टकसंवादः ।
- ८४ ९० ३७ जीवस्वस्वर्गादिभोगानन्तरं पुनर्जननप्र-
कारकथनं ।
- ८५ ९१ २२ ब्रह्मचर्याद्याभ्रमधर्मकथनं ।
- ८६ ९२ २१ अष्टकप्रतर्दनयोर्ययातिनासंवादः ।
- ८७ ९३ ५० ययातेर्वसुमच्छिबिभ्यांसंवादः । त-
थाऽऽकेनसंवादः । ययातेःपुनःस्वर्ग-
गमनं । ययात्युपाख्यानसमाप्तिः ।
- ८८ { #९४ } १९ पूर्ववंशकथनं ।
- ८८ { १-१९ } १४ शक्रन्तलोपाख्यानांतरंभः । दुष्यन्त-
कथा ।
- ८८ { १-१९ } १४ शक्रन्तलोपाख्यानांतरंभः । दुष्यन्त-
कथा ।
- ८८ { १-१९ } १४ शक्रन्तलोपाख्यानांतरंभः । दुष्यन्त-
कथा ।

अ. श्लोक.

- ८० प्रैरैधृतराष्ट्रायपाण्डवदाहनिवेदनं । कु-
न्यादीनांज्ञातिभिरुदकदानं । पाण्ड-
७४ } ३२ अरणंनिश्चितवतेभीष्मायविदुरेणत-
१६-२० } त्वकथनं ।
१५२ १५१ ५४ न्यग्रोधमूलेमात्रादीन्स्थापयित्वाजला-
नयनायभीमस्यगमनं ।

समाप्तं जतुगृहपर्व ॥ ८ ॥

अथ हिडिम्बवधपर्व ॥ ९ ॥ अध्यायाः ॥ ७ ॥

(१६४-१७०) ॥ श्लोकाः ॥ २८८ ॥

- १६४ १५२ ५० हिडिंबायाःपाण्डवसमीपगमनं । भी-
महिडिम्बासंवादः ।
१६५ १५३ ६२ तत्रहिडिम्बस्यागमनं । भीमहिडि-
म्बयुद्धं ।
१६६ १५४ ४५ कुन्तीहिडिम्बासंवादः । हिडिम्बवधः ।
१६७ { १५५ } ४१ हिडिंबायाःअपिवधेप्रवृत्तस्यभीमस्ययु-
{ १-२० } धिष्ठिरेणनिवारणं । हिडिम्बास्व-
स्यधर्मज्ञत्वस्यभविष्यज्ज्ञत्वस्य चप्रक-
टनं । हिडिम्बायाःकुन्तीयुधिष्ठिराभ्य-
नुज्ञयाभीमपरिग्रहः ।
१६८ + ५२ पाण्डवानांशालिहोत्रवनेवासः । भी-
मेनहिडिम्बापरिग्रहः । तत्रव्यासाग-
मनं । मासादनन्तरं पुनर्द्रक्ष्यामीत्यु-
क्त्वाव्यासस्यप्रतिनिवर्तनं ।
१६९ { १५५ } २३ दिव्यरूपपरिग्रहेणहिडिम्बायाभीमेनस-
{ २१-४० } हरमणं । घटोत्कचोत्पत्तिः ।
१७० १५६ १५ पाण्डवानांपुनर्व्योसदर्शनं । व्यासेन
एकचकानगरेपाण्डवानांस्थापनं ।

समाप्तं हिडिम्बवधपर्व ॥ ९ ॥

अथ वकवधपर्व ॥ १० ॥ अध्यायाः ॥ ८ ॥

(१७१-१७८) ॥ श्लोकाः ॥ ३३९ ॥

- १७१ १५७ ६६ एकचक्रायांपाण्डवानांभिक्षाटनं । कु-
म्भकाराद्भीमस्यमहत्तरपात्रलाभः ।
वकायवलिप्रदानविषयेब्राह्मणस्यप्रला-
पः ।
१७२ १५८ ५० ब्राह्मणंप्रतितत्पत्नीवाक्यं ।
१७३ १५९ २६ ब्राह्मणंप्रतितत्कुन्यावाक्यं । बालवा-
क्येनब्राह्मणस्यकिंचिद्वर्षसमयेकुन्या
तत्समीपगमनं ।
१७४ १६० ३१ कुन्यारोदनकारणेदृष्टेब्राह्मणेनवकवृ-
त्तान्तरुथनं ।
१७५ १६१ २० कुन्यावकंप्रतिखपुत्रप्रेषणवचनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १७६ १६२ ३० भिक्षाटनार्थगतानांयुधिष्ठिरादीनां
प्रत्यागमनं । भीमोवकंप्रतिप्रेष्यत
तिवृत्तान्तंज्ञातवतोयुधिष्ठिरसंतप-
कुन्याभीमप्रभावकथनेनयुधिष्ठिर
संनं ।
१७७ १६३ ८६ परेयुःप्रातःभीमेनब्राह्मणदत्तायभो-
नं । शकटमारुह्यवकनगमनं, त-
शकटस्थान्नभोजनं । कुद्रेनवकेन
युद्धं । वकवधः ।
१७८ १६४ ३० वकपरिवाराणांभीमेनसमयकरणं
मृतवकनिरीक्षणार्थं पौराणायगमनं ।
कवधप्रत्युपकारार्थं पौरैर्मामसेवनं ।

समाप्तं वकवधपर्व ॥ १० ॥

अथ चैत्ररथपर्व ॥ ११ ॥ अध्यायाः ॥ २१ ॥

(१७९-१९९) ॥ श्लोकाः ॥ ७२३ ॥

- १७९ १६५ १२ पाण्डवैर्द्रौपदीस्वयंवरभ्रमणं । शृष्ट्यु-
द्रौपदीसंभवकथनेपाण्डवप्रभः ।
१८० १६६ ३२ शृष्ट्युन्नायुत्पत्तिकथनार्थंद्रोणहोत्रो-
त्तिकथनं ।
१८१ १६७ ६० याजोपयाजयाजनेद्रुपदं शोभय-
दृष्ट्युन्मोत्पत्तिः । तथाद्रौपदी
द्रोणादृष्ट्युन्मस्यास्त्रशिक्षणं
१८२ + ३६ ब्राह्मणेनपाण्डवान्प्रतिजतु-
वतापाण्डवानांशोसंदिह
द्रौपदीस्वयंवरोद्धोषणकथ-
त्रागतेषुयुष्माशुलत्सुतानां
११८ } ३४ } ७३ नीवृणयादपीतिब्राह्मणेन
३४ } ण्डुप्रतिशोप
५१ पाण्डुनाशतपदनगरप्रस्थ-
ब्रह्मलोकंजिगात्प्रतिद्रौपदी
निवर्तनं ।

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- १८७ १७१ ४४ तपत्युपाख्यानं । मृगयार्थगतस्य-
संवरणस्यकस्मिंश्चिद्रौतपतीदर्शनेन-
काशोत्पत्तिः । तपस्याभन्तर्धानं ।
- १८८ १७२ २६ भूतलेपतितत्परः समीपेतपस्याभाग-
मनं । तयोस्संवादः ।
- १८९ १७३ ५६ पुनरन्तर्हितायां तपस्यामोहितस्य तस्य-
समीपेभामाल्यादीनामागमनं । वसि-
ष्ठमगमनं । वसिष्ठेनादित्यस्तुतिः । वृष्टे-
नसूर्येण संवरणार्थं तस्मै तपस्याः प्रदानं ।
तस्मिन्नेव गिरौ तयोर्विवाहः । तया स-
ह तत्रैव चिरं रमाणस्य संवरणस्य राज्ञे-
द्वादशवार्षिक्यनावृष्टिः । वसिष्ठेन त-
न्निवर्तनं । तपत्युपाख्यानोपसंहारः ।
- १९० १७४ १६ गन्धर्वेण वसिष्ठमाहात्म्यकथनं । पा-
ण्डवानां पुरोहितसंग्रहणोपदेशः ।
- १९१ १७५ ६१ वसिष्ठोपाख्यानारंभः । विश्वामित्रेण व-
सिष्ठमभिमगमनं । वसिष्ठेन विश्वा-
मित्रस्यातिथ्यकरणं । विश्वामित्रेण-
वसिष्ठं प्रति धेनुयाचनं । विश्वामित्रेण व-
लात्कारेण धेनुहरणं । नन्दिन्या विश्वा-
मित्रपराजयः । विश्वामित्रस्य ब्राह्मण्य-
प्राप्तिः ।
- १९२ १७६ ५६ कल्माषपादराजोपाख्यानं । वसिष्ठ-
पुत्रेण शक्तिनातस्मै शापदानं । पुनरन्ये-
नापि ब्राह्मणेन तस्य शापः । राक्षसावि-
ष्टेन कल्माषपादेन वसिष्ठपुत्राणां भक्षणं ।
वसिष्ठेन प्राणत्यागार्थं प्रयत्नः ।
- १९३ १७७ ४९ शक्तिभार्यामदृश्यन्तीं गर्भिणीं ज्ञात्वा व-
सिष्ठस्यात्मघातान्निवर्तनं । कल्माष-
पादस्य वसिष्ठेन शापान्मोक्षणं । सौ-
दासपत्न्यामदयन्त्यां वसिष्ठदश्मकना-
मकपुत्रोत्पत्तिः ।
- १९४ १७८ २९ पराशरोत्पत्तिः । पराशरेण लोकवि-
नाशाय प्रयतनं । कृतवीर्यकथा ।
और्वोत्पत्तिः ।
- १९५ १७९ २२ लोकविनाशार्थं तपस्यन्तः और्वस्य तत्पि-
तृभिर्निवारणं ।
- १९६ १८० २३ और्वेण समुद्रे कोधत्यागः ।
- १९७ १८१ २४ पराशरेण राक्षसनाशार्थं ज्ञारंभः । पु-
लस्त्यप्रार्थनयामध्ये ज्ञसमापनं ।

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- १९८ १८२ २८ पुनः कल्माषपादकथा । मैथुनस्य
ब्राह्मणं भक्षितवतः सौदासस्य ब्राह्मण्या
शापः ।
- १९९ १८३ १६ गन्धर्वार्थं अर्जुनेनाग्नेयाह्नदानं । पा-
ण्डवैर्धर्म्यस्य पौरोहित्येवरणं ।

समाप्तं चैत्ररथपर्व ॥ ११ ॥

अथ स्वयंवरपर्व ॥ १२ ॥ अध्यायाः ॥ ८ ॥

(२००-२०७) ॥ श्लोकाः ॥ ३०४ ॥

- २०० १८५ ६२ मध्येमार्गमागतस्य व्यासस्याज्ञया पाण्ड-
वानां वृषपदपुरप्रवेशः । तेषां कुंभकार-
गृहे वासः भैक्षवृत्तिश्च । स्वयंवरनिर्मा-
णकारणकथनं, क्षत्रियाणां तत्रागमनं ।
सर्वेषामुचितस्थाने उपवेशनं । ब्राह्म-
णमध्ये पाण्डवानामुपवेशनं । रंगमध्ये-
द्रौपद्या आगमनं । धृष्टद्युम्नेन लक्ष्यवेध-
पणकथनं ।
- २०१ १८६ २४ रत्ने आगतानां राज्ञां नामकथनं ।
- २०२ १८७ ४१ ब्राह्मणमध्यस्थान् पाण्डवांश्चात्वा श्रीकृ-
ष्णेन वलरामायकथनं । धनुर्दर्शनमात्रे-
णैव केषां चिद्वाङ्माधनुः पूरणे निराशता
शिशुपालादीनां धनुः पूरणे भङ्गः । अ-
र्जुनस्य धनुः पूरणे एषणा ।
- २०३ १८८ ३५ धनुरारोपणार्थं सुत्थितमर्जुनं प्रति ब्राह्म-
णानां शुभाशंसनं । अर्जुनेन धनुरारो-
पणपूर्वकं लक्ष्यवेधः । द्रौपद्या तत्कण्ठे-
मालाप्रक्षेपः ।
- २०४ १८९ २६ क्रोधाद्वाजसुदुपदहननार्थं मागते पुराज-
संमुखे भीमार्जुनयोः सञ्जीभूयस्थितयोः
सतोः कृष्णवलरामयोः संवादः ।
- २०५ १९० ६९ अर्जुनेन कर्णपराजयः । भीमेन कर्णप-
राजयः । युधिष्ठिरादिभिर्दुर्योधनादि-
पराजयः । श्रीकृष्णवाक्येन राज्ञां युद्धा-
द्विरभ्यस्वस्वालयगमनं । द्रौपद्या सह-
पाण्डवानां कुलालगृहप्रवेशः ।
- २०६ १९१ २९ भीमार्जुनाभ्यां भिक्षुस्य विदेन कुन्त्या
पञ्चानां सहभोजनोक्तिः । पञ्चाद्रौ
पदीदृष्ट्वा चिन्तान्वितायां कुन्त्या युधिष्ठि-
रार्जुनयोः संवादः । पञ्चानां द्रौपदीभार्ये-
तियुधिष्ठिरनिश्चयः । श्रीकृष्णस्य कर्मु-
कानारोपणे कारणकथनं । पाण्डवसमी-
पे श्रीकृष्णमगमनं ।

सौदासस्यैव कल्माषपादशक्तिनामान्तरम् ।

अध्याय. ज्ञपा.अ. श्लोक.

२०७ १९२ १८ पाण्डवावासभूतायांकुलालशालायां धृष्टद्युम्नस्यनिलीयावस्थानं । भीमाद्यानीतस्यभैक्षस्यकुन्याज्ञयाद्रौपद्यापरिवेषणं । पाण्डववृत्तान्तं सर्वज्ञात्वा धृष्टद्युम्नस्यप्रतिनिवर्तनं ।

समाप्तं स्वयंवरपर्व ॥ १२ ॥

अथ वैवाहिकपर्व ॥ १३ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥

(२०८-२१६) ॥ श्लोकाः ॥ २७७ ॥

२०८ १९३ ३० धृष्टद्युम्नवार्ताश्रुतवत्तादुपदेन तत्त्वविवित्सया पाण्डवान्प्रतिपुरोहितप्रेषणं ।

२०९ १९४ १८ कुन्यासहपाण्डवानां दुपददृष्टगमनं । परीक्षणार्थं दुपदेन अनेकविधवस्तूपहरणं । द्रौपद्यासहकुन्याभ्यन्तःपुरप्रवेशः । भोजनानन्तरं पाण्डवानां साङ्गामिकवस्तुपूर्णप्रदेशप्रवेशः ।

२१० १९५ ३३ दुपदप्रश्नानन्तरं युधिष्ठिरेण खेषां पाण्डवत्वकथनं । द्रौपदीपश्चानां पत्नीभवलितियुधिष्ठिरेणोक्ततत्रदुपदस्य विवादः । तत्र व्यासगमनं ।

२११ १९६ २४ एकस्यावहुभार्यालेशङ्कमानान्दुपदादीन्प्रतिव्यासेन स्वस्वामिप्रायनिवेदनचोदना । तैः स्वस्वमतेकथिते व्यासेनास्य विवाहस्य धर्म्यत्वकथनं ।

२१२ + २८ इन्द्रसेनानाश्रयनालायन्याउपाख्यानां तथा स्थिरस्यपत्युमौद्रल्यस्य आराधनं । तुष्टेन तेन रूपपञ्चकस्त्रीकारेण तस्यारमणं । सैवनालायनीतवद्विहातातेति दुपदं प्रतिव्यासस्योक्तिः ।

२१३ + २९ कथनालायनीमत्पुत्रीजातेति दुपदप्रश्ने पुनर्नालायनीकथाकथनं । कामावृत्त्यानालायन्याः पञ्चपतित्वशापः । तया रुद्रं प्रतितपःकरणम् । तथापतिदेहीति पञ्चकृत्वः प्रार्थितेन रुद्रेण अन्यजन्मनि पञ्चतेपतयो भविष्यन्तीति वरदानं । पुनारुद्रान्नित्यकौमारवरप्राप्तिः । लथिगङ्गाजलस्थायान्तरेन्द्रआगमिष्यति तमानयेति रुद्रस्याज्ञा ।

२१४ १९७ ६७ पञ्चेन्द्रोपाख्यानां । बलरामश्रीकृष्णद्रौपद्यादीनामुत्पत्तिकथनं । व्यासदत्तदिव्यदृष्टेर्दुपदस्य पाण्डवद्रौपद्यादीनां पूर्वरूपदर्शनं ।

२१५ १९८ २९ युधिष्ठिरादीनां क्रमेण द्रौपद्याः पाणिग्रहणं ।

अध्याय. ज्ञपा.अ. श्लोक.

२१६ १९९ १९ द्रौपदीप्रतिकुन्या आशीर्वादः । कृष्णप्रेषितालंकारादीनां पाण्डवैर्लकारः ।

समाप्तं वैवाहिकपर्व ॥ १३ ॥

अथ विदुरागमनराज्यलामपर्व ॥ १४ ॥ अध्यायाः ॥ १६ ॥ (२१७-२३२) ॥ श्लोकाः ॥ ६४१ ॥

२१७ { २०० } ४५ चारद्वारा पाण्डववृत्तान्तं श्रवणेन राजभिर्भीष्मधृतराष्ट्रादीनां धिक्कारार्थं धार्तराष्ट्रैर्मन्त्रालोचनं । पाण्डवानां व्यादितिशकुने रुक्तिः । पाण्डवानां मशक्यत्वात्तैस्तु सन्धिः कर्तव्यमदत्ते रुक्तिः ।

२१८ + ७५ पाण्डवाहन्तव्याएवेति कर्णस्योक्तिः पाञ्चालनगरं प्रतियुद्धार्थं दुर्योधनगमनं । तैः सह योद्धुं स पाण्डवस्य त्यागमनं । कर्णजयद्रथाभ्यां प्रियदर्शनयोर्वेधः । अर्जुनेन च द्रथपुत्रयोर्वेधः । कर्णदुर्योधनपराजयः । पराजितानां हास्तिनं । कृष्णचलरामयोः पाञ्चालपु

२१९ { २०० } ३८ विदुराद्विदितवृत्तान्तेन धृतराष्ट्रं ध्यानयनार्थमाज्ञापनं । धृतराष्ट्रं कर्णदुर्योधनयोर्भाषणं ।

२२० २०१ २२ धृतराष्ट्रदुर्योधनसंवादः । २२१ २०२ २५ दुर्योधनं प्रति कर्णेनोक्तं श्रुतवतीस्य भीष्मादिभिस्तुहमन्त्रणं ।

२२२ २०३ १९ भीष्मेण पाण्डवेभ्योऽर्धराज्यं तिस्वाभिप्रायकथनं ।

२२३ २०४ २८ पाण्डवाः संविभाज्या इति द्वौ द्विरोधितया कर्णेन अम्बुवेधनं । मद्रचनाकरणे कुरवतिद्वौ णोक्तिः ।

२२४ २०५ ३२ भीष्मद्रोणाभ्यामुक्तमेव कर्णेन जेतुं शक्याः दुर्योधनादीन् विंति विदुरस्योक्तिः ।

२२५ २०६ २७ धृतराष्ट्राज्ञया विदुरस्य दुपदं तत्र कृष्णादीनां समीपे धृतराष्ट्रं

२२६ २०७ ४२ पाण्डवानां हास्तिनपुरगमनं । दुपदेन पारिवर्हदानं । पाणिग्रहणं ।

अन्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- २७ { २०७ } १०९ द्रौपद्यानमैस्कृतयागान्धार्यातद्रूपदर्श-
नेनतस्याःस्वपुत्रमृत्युलपितर्कः । यु-
धिष्ठिरस्यार्धराज्येऽभिषेकः । पाण्ड-
वानांखाण्डवप्रस्थगमनं । विश्वकर्मेणा
इन्द्रप्रस्थनामकपुरनिर्माणं ।
२८ २०८ ५२ पाण्डवसमीपेनारदागमनं ।
२९ २०९ ३३ सुन्दोपसुन्दकथारंभः । तयोर्व्रह्म-
णोवर्लभः ।
३० २१० २७ तयोर्दिविजयःकुरुक्षेत्रेनिवासश्च ।
३१ २११ ३४ सुन्दोपसुन्दकृतोपद्रवंनिवेद्यदेवादिभिः
प्राथितेनब्रह्मणाआज्ञसेनविश्वकर्मेणा
तिलोत्तमासृष्टिः । तयाब्रह्माज्ञास्वी-
कारः ।
३२ २१२ ३३ सुन्दोपसुन्दसमीपेतिलोत्तमागमनं ।
तस्यांसकामयोस्तयोःपरस्परंगदाप्र-
हारेणमरणं । इमांकथांश्रुतवद्विः
पाण्डवैद्रौपदीविषयेसमयकरणं ।

समासंविदुरागमनराज्यलाभपर्व ॥ १४ ॥

अथार्जुनवनवासपर्व ॥ १५ ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥
(२३३-२३८) ॥ श्लोकाः ॥ २०४ ॥

- ३ २१३ ३६ तस्करैःकस्यचिद्ब्राह्मणस्यगोहरणं ।
चोरितानांगवांप्रत्यानयनार्थेद्रौपदी-
युधिष्ठिराधिष्ठितेआयुधागारेऽअर्जुन-
स्यप्रवेशः । प्रत्याहतागाब्राह्मणाय
दलायथासमयमर्जुनस्यतीर्थयात्रा ।
४ २१४ ३७ तीर्थान्यतःऽर्जुनस्यज्ञानार्थेगङ्गाया-
मवतरणं । तत्रनागकन्ययोल्हस्या-
गृहीतस्यार्जुनस्यनागलोकगमनं । अ-
र्जुनेनोल्हस्यासहविवादः । पश्चात्तस्याः
परिग्रहः । इरावतउत्पत्तिः ।
२१५ २८ अर्जुनस्यमण्डरपुरगमनं । चित्राङ्ग-
दापरिग्रहः ।
१७६ २३ अर्जुनस्यप्राहेणप्रहणं । अर्जुनेनज-
लात्तदुद्धरणे प्राहरूपपरित्यज्यनिज-
रूपंप्राप्तयावर्गानाश्रयाऽप्सरसांस्वप्र-
भृतीनांपद्मानामप्सरसांशापकथनं ।
२१७ ३८ वर्गयाऽर्जुनंप्रतिपद्मानांविशापक-
थनं । अवशिष्टानांप्राहरूपाणामप्स-
रसामर्जुनेनतत्तत्तीर्थेभ्यउद्धरणेतासां
स्वस्वरूपप्राप्तिः । पुनर्मण्डरपुरमा-
गत्यचित्राङ्गदायांजातंबभूवाहनना-

अन्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- मानंस्वपुत्रंश्वशुरेसमप्यार्जुनस्यगो-
कर्णक्षेत्रगमनं ।
२३८ २१८ ४२ अर्जुनस्यप्रभासतीर्थगमनं । तत्रस्मृ-
तिपथागतसुभद्रारूपलावण्यादिकंवि-
न्तयतोर्जुनस्यपरित्राजकवेपस्वीकारेण
तस्याहरणेनिश्चयः । अर्जुनस्यचि-
न्तितंज्ञातवताश्रीकृष्णेनहसितेसहसा-
थिन्यासत्यभामयाहासकारणप्रश्नेतां-
प्रत्यर्जुनमृत्तान्तकथनं । चारमुखेना
र्जुनस्यतत्रागमनंश्रुत्वाश्रीकृष्णस्य
तत्रगमनं । अर्जुनेनसहसंभाष्यश्री-
कृष्णस्यपुनर्द्वारकागमनं ।

समासमर्जुनतीर्थयात्रापर्व ॥ १५ ॥

अथ सुभद्राहरणपर्व ॥ १६ ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥

(२३९-२४४) ॥ श्लोकाः ॥ २९८ ॥

- २३९ २१९ २८ रैवतकंप्रत्युत्सवार्थंश्रीकृष्णादीनांग-
मनं । तत्रार्जुनदर्शनं । सुभद्रादर्शने-
नसंजातहृच्छयस्यार्जुनस्ययतिरूपेण
सुभद्राहरणेश्रीकृष्णानुज्ञा । दूतैर्निवेदि-
तमृत्तान्तेनयुधिष्ठिरेणतदभ्यनुज्ञानं ।
२४० + ३१ द्वारकायाउपवनेवसतोयतिरूपधर-
स्यार्जुनस्यरैवतकपर्वतात्प्रतिनिवृत्तै-
र्यादवैदर्शनं । यतिःकुत्रवसत्विति-
यादवैःपृष्टेनवलरामेणसुभद्रागृहेवस-
त्वित्युक्तिः ।
२४१ + ९० यतेःसुभद्रागृहेस्थापनं । सुभद्रयाय-
तिंप्रत्यर्जुनादिकुशलप्रश्नः । अर्जु-
नेनस्वयाथार्थेकथितेमोहितायांसुभ-
द्रायांरुक्मिण्याश्चभूषसमीपेतद्वृत्तान्त-
कथनं । देवक्यासुभद्राश्वासनं ।
गूढंसुभद्रायाविवाहचिकीर्षयाश्रीकृ-
ष्णेनमहादेवपूजाव्याजेनसर्वैयादवैः
सहान्तर्द्वीपगमनं ।
२४२ + ५२ सुभद्राविवाहः ।
२४३ + ३८ श्रीकृष्णरथमारुह्यसुभद्रयासहार्जुन-
स्येन्द्रप्रस्थंप्रतिगन्तुंयत्नः ।
२४४ { २२० } ५९ द्वारकायावहिर्निर्गच्छतोर्जुनस्यविपृथु-
नासहयुद्धं । विपृथुंजित्वार्जुनस्य-
खाण्डवप्रस्थंप्रतिगमनं । युद्धोद्युक्ता-
नांयादवानांबलरामवाक्यान्निवृत्तिः ।
बलरामस्यकोपः ।

समासंसुभद्राहरणपर्व ॥ १६ ॥

अध्याय. द्वापा.अ. श्लोक.

अथ हरणाहरणपर्व ॥ १७ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥

(२४५-२४७) ॥ श्लोकाः ॥ १५४ ॥

२४५ { २२१ } ३६ श्रीकृष्णेनवलरामसान्त्वनं । अर्जुन-
 { १-१२ } प्रत्यानेतुयादवानागमनं । विपृथुवा-
 कयादर्जुनं दूरगतं ज्ञात्वा तेषां प्रतिनिव-
 र्त्तनं । सुभद्रया सहार्जुनस्येन्द्रप्रस्थ-
 गमनं ।

२४६ { २२१ } ३३ अर्जुनेन सुभद्राया गोपीवेषेण द्रौपदीस-
 { १३-२५ } मीपे प्रेषणं । कृतनर्तिसुभद्राप्रतिपृथा द्रौ-
 पदीभ्यामाशीर्वादः । स्वपुरं प्रविष्टे ना-
 र्जुनेन भ्रातृभ्यः स्वकृततीर्थयात्रावृत्ता-
 न्तकथनं ।

२४७ { २२१ } ८५ यादवैः सह श्रीकृष्णस्येन्द्रप्रस्थगमनं ।
 { २६-८९ } वैवाहिकमहोत्सवकरणं । वलरामा-
 दीनां द्वारकाप्रतिनिवर्त्तनं । अभिमन्यू-
 त्पत्तिः । द्रौपद्याः पञ्चपुत्रोत्पत्तिः ।

समाप्तं हरणाहरणपर्व ॥ १७ ॥

अथ खाण्डवदाहपर्व ॥ १८ ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥

(२४८-२५३) ॥ श्लोकाः ॥ २६३ ॥

२४८ २२२ ४५ युधिष्ठिरस्य राज्यापरिपालनप्रकारव-
 र्णनं । श्रीकृष्णेन सहार्जुनस्य यमुना-
 यां जलक्रीडा । ब्राह्मणस्वरूपसामे-
 स्तत्रागमनं ।

२४९ २२३ ८५ श्रीकृष्णार्जुनौ प्रत्यभेः प्रार्थना । श्वे-
 तकिराजोपाख्यानं । अमेरुचिरो-
 गप्राप्तिः । खाण्डवदाहार्थं यतितवतो-
 भेस्तत्र लैः सत्त्वैर्निर्वापणं ।

२५० २२४ २१ अमिना श्रीकृष्णार्जुनौ प्रत्यागमनं ।
 अर्जुनेन मित्रप्रतिदिव्यानां घनुरादीनां
 याचनं ।

२५१ २२५ ३८ अमिनाऽर्जुनाय रथादीनां समर्पणं ।
 खाण्डवदाहारंभः ।

अध्याय. द्वापा.अ. श्लोक.

२५२ २२६ २२ खाण्डवदाहं दृष्ट्वा तत्रैवैव-
 न्नेण जलवर्षणं ।

२५३ २२७ ५२ इन्द्राभिष्टुष्टस्य जलस्यार्जुने
 पुत्रं निगीर्याकाशमुत्ततन्
 भार्याया अर्जुनेन शिरस्ते-
 ण तक्षकपुत्रस्याश्वसेनसंभवे
 न्द्रस्य श्रीकृष्णार्जुनाभ्यामुदे ।

समाप्तं खाण्डवदाहपर्व ॥ १८ ॥

अथ मयदर्शनपर्व ॥ १९ ॥ अध्यायाः ॥ १ ॥

(२५४-२६०) ॥ श्लोकाः ॥ २०५ ॥

२५४ २२८ ४७ देवेषु पराजितेष्वशरीरवा-
 न्द्रस्य निवृत्तिः । अर्जुनेन स-
 दानं ।

२५५ २२९ ३४ मन्दपालोपाख्यानं । त-
 पुत्रचतुष्टयोत्पत्तिः । मन्दपा-
 तात्पावकाद्वारलाभः ।

२५६ २३० २३ प्रज्वलदग्निदर्शनेन जरिता-
 स्संवादः ।

२५७ २३१ १८ जरितायाः स्थानान्तरगमनं ।

२५८ २३२ १५ जरितार्यादीनां चतुर्णां शार्ङ्ग-
 स्पर्शसंवादः । सुत्याप्रसवे
 भ्योऽभयदानं । शार्ङ्ग-
 याऽमिनामार्जारानां दाहः ।

२५९ २३३ ३७ पुत्रांश्चिन्तयन्तं मन्दपालं प्र-
 याः सासूयवचनं । अमिना
 मात्मदिदृक्ष्याऽऽगतं मन्द-
 भार्याया पुत्रैश्चोपालंभः ।

२६० २३४ २१ मन्दपालस्य सवैः सहान्यत्र-
 न्द्रस्य स्वलोकगमनं । अमे-
 गमनं । श्रीकृष्णार्जुनमयान-
 उपवेशनं ।

समाप्तं मयदर्शनपर्व ॥ १९ ॥

आदिपर्वसंपूर्ण ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ २६० ॥ श्लोकाः ॥ १०८८९ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

सभापर्व ॥ २ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ १०३ ॥ श्लोकाः ४३६७.

पा. अ. श्लोक.

अथ मन्त्रपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १९ ॥

(१-१९) ॥ श्लोकाः ॥ ८४८ ॥

१ ३२ मयेनार्जुनं प्रतिप्रत्युपकारस्वीकारप्रा-
र्थना । श्रीकृष्णाज्ञायामयेनसभानिर्मा-
णां रम्भः ।२ ४० द्वारकागच्छतः श्रीकृष्णस्य युधिष्ठिरा-
दिभिः सारथ्यादिकरणं । अर्धयोजन-
पर्यन्तं गतानां श्रीकृष्णपाण्डवानां पर-
स्परानुज्ञया स्वस्वपुरगमनं ।३ ४० सभानिर्माणसामग्र्यानयनाय विन्दुस-
रः प्रतिमयस्य गमनं । गदाशङ्काभ्यां-
सहमयस्य प्रत्यागमनं । तेन भीमार्जु-
नाभ्यां गदाशङ्कदानं सभानिर्माणं च ।

४ ४७ युधिष्ठिरस्य सभाप्रवेशः ।

५ १३२ नारदेन युधिष्ठिरं प्रति कुशलप्रश्नव्याजे-
न राजनीतिकथनं ।

६ १९ नारदेनेन्द्रादिसभावर्णनप्रतिज्ञानं ।

७ ३१ इन्द्रसभावर्णनं ।

८ ४१ यमसभावर्णनं ।

९ ३४ वरुणसभावर्णनं ।

१० ४१ कुबेरसभावर्णनं ।

११ ६२ ब्रह्मसभावर्णनं ।

१५ ३९ हरिश्चन्द्रकथा । राजसूयप्रशंसा । यु-
धिष्ठिरं प्रति पाण्डुसन्देशकथनपूर्वकं-
नारदस्य गमनं ।१३ ६० युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णं प्रति राजसूयार्थद-
त्तप्रेषणं । श्रीकृष्णस्येन्द्रप्रस्थं प्रति-
गमनं ।१४ ८० जरासन्धशौर्यकथनादिरूपं श्रीकृष्ण-
वाक्यं ।१५ २७ राजसूयविषये श्रीकृष्णयुधिष्ठिरमीमा-
दीनां संवादः ।

अध्याय. अ. श्लोक.

१६ १६ १७ युधिष्ठिरार्जुनयोर्भाषणं ।

१७ १७ ६५ वृहद्रथराजोपाख्यानं । जरासन्धो-
त्पत्तिः ।

१८ १८ १३ जरायाः स्वस्वरूपमभिधानन्तर्धानं ।

१९ १९ २८ जरासन्धस्य राज्याभिषेकः । वृहद्रथ-
स्य स्वर्गगमनं । श्रीकृष्णेन जरासन्ध-
स्य स्वस्मिन्वैरकारणकथनं ।

समाप्तमन्त्रपर्व ॥ १ ॥

अथ जरासन्धवधपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥

(२०-२५) ॥ श्लोकाः ॥ ३०९ ॥

२० २० ३० भीमार्जुनाभ्यां सह श्रीकृष्णस्य मागध-
पुरगमनं ।२१ २१ ६१ जरासन्धसमीपगतानां श्रीकृष्णभीमा-
र्जुनानां जरासन्धेन सह विवादः ।

२२ २२ ४६ जरासन्धस्य भीमेन सह युद्धोद्यमः ।

२३ + ३७ श्रीकृष्णजरासन्धयोर्वैरकारणकथनं ।

२४ २३ ३९ भीमजरासन्धयोः स्वस्वयनपूर्वकं यु-
द्धारंभः । श्रीकृष्णप्रोत्साहितस्य भी-
मस्य जरासन्धवधोद्यमः ।२५ २४ ९६ जरासन्धवधः । तेन बन्दीकृतानां
राज्ञां श्रीकृष्णेन मोचनं । तत्पुत्रेण सह-
देवेन श्रीकृष्णाज्ञया पितुरौर्ध्वदैहिकक-
रणं । सहदेवं राज्ये भिषिच्य श्रीकृष्ण-
भीमार्जुनानां मिन्द्रप्रस्थगमनं । जरा-
सन्धवधश्रवणहृष्टेन युधिष्ठिरेण पूजि-
तस्य श्रीकृष्णस्य द्वारकागमनं ।

समाप्तजरासन्धवधपर्व ॥ २ ॥

अथ दिग्विजयपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥

(२६-३५) ॥ श्लोकाः ॥ ४२४ ॥

२६ २५ १३ संक्षेपेणार्जुनादीनां दिग्विजयकथा ।

२७ २६ ३५ अर्जुनदिग्विजये भगदत्तादिविजयः ।

अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.	अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.
२८	२७	२९ अर्जुनेनानादेशविजयः ।			जाकरणं । शिशुपाले
२९	२८	८० अर्जुनेनकिंपुरुषादिखण्डविजयः ।			प्रपूजाऽसहनं ।
३०	२९	१६ भीमेनप्राचीदिग्विजयेपाञ्चालदेशग- मनं ।	४०	३७	३१ शिशुपालेनानेकधाश्रीकृष्णं पूर्वकंसभातो निर्गमनं ।
३१	३०	३१ प्राचीं दिशं निर्जित्य भीमस्य प्रतिनिव- र्तनं ।	४१	३८	३४ शिशुपालं सान्त्वयन्तं युधि- भीष्मेण श्रीकृष्णमाहात्म्यं
३२	३१	८२ दक्षिणदिग्विजये सहदेवस्य शूरसेनादि- विजयः । माहिष्मत्यानीलेन सहयुद्धं । नीलस्यामिसाहाय्यकरणकारणक- थनं । सहदेवस्तुत्यातुष्टस्यामेराज्ञया- नीलेन सहदेवस्य सत्कारः । विभीष- णात्करग्रहणार्थं लङ्कां प्रति घटोत्कचप्रे- षणं ।	४२	+	९ श्रीकृष्णस्याप्रपूजामसहनं सिपदमाहितमितिसहदेव- न शिशुपालस्य कोपदशः ।
३३	+	३२ सहदेवस्य द्वाविडपाण्ड्यदेशगमनं ।	४३	+	२७ श्रीकृष्णमहिम्नो विस्तरेण क- ष्मप्रतियुधिष्ठिरप्रार्थना । द्योर्जगत्सृष्टिकथाकथनं ।
३४	+	९६ स्मरणमात्रागतस्य घटोत्कचस्य लङ्का- प्रेषणवृत्तान्तस्य विस्तरेण कथनं । श्री- कृष्णे गौरवेण विभीषणेन करदानं । वि- भीषणात्करमाहृतवता घटोत्कचेन सह सहदेवस्य प्रतिनिवर्तनं ।	४४	+	२९ मधुकैटभव्रथकथा ।
३५	३२	२० नकुलस्य पश्चिमदिग्विजयः ।	४५	+	१७ वराहावतारकथा ।
		समाप्तं दिग्विजयपर्व ॥ ३ ॥	४६	+	६६ हिरण्यकशिपुकथा । तारः ।
		अथ राजसूयपर्व ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥	४७	+	३१ वामनावतारः । त्रिविक्र
		(३६-३८) ॥ श्लोकाः ॥ १०५ ॥	४८	+	२४ दत्तात्रेयावतारः ।
३६	३३	५६ द्वारकाया आगतस्य श्रीकृष्णस्याज्ञया- यज्ञसामग्रीसंपादनोपक्रमः । द्वैपाय- नेन ऋत्विगानयनं । ब्राह्मणक्षत्रिया- णामामन्त्रणाय दूतप्रेषणं । धृतराष्ट्राद्या- मन्त्रणाय नकुलगमनं । यज्ञदीक्षा ।	४९	+	३१ परशुरामावतारः ।
३७	३४	२८ आमन्त्रितानां सर्वेषामागमनं ।	५०	+	४७ रामावतारकथा ।
३८	३५	२१ आगतान् भीष्मादीन् संमान्य तत्तदधि- कारेषु तेषां तेषां नियमनं । राजसूय- यागः ।	५१	+	५० युधिष्ठिरेण विस्तरेण श्रीकृष्- णप्रार्थना । भूम्यास्वर- थितस्य विष्णोर्भूमावतार- विष्णोर्भूमावतारकथा ।
		समाप्तं राजसूयपर्व ॥ ४ ॥	५२	+	३६ विष्णोर्भूमावतारकथा ।
		अथार्घाहरणपर्व ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ २४ ॥	५३	+	३३ श्रीकृष्णेन कालियमर्दनं धनुकासुरहननं । श्रीकृष्- णोद्धरणं । अरिष्टासुरादि- हननं ।
		(३९-६२) ॥ श्लोकाः ॥ ८५० ॥	५४	+	३३ श्रीकृष्णेन सान्दीपिन्याच- भ्यासः । सान्दीपिन- त्वेन मृतपुत्रानयनं चोदितं स्वोच्ची वित्तस्य पुत्रस्य गुरवे रासन्धपराजयः ।
३९	३६	५८ अभिषेचनदिने ब्राह्मणादीनामन्तर्वे- दिप्रवेशः । भूभारक्षणेनारदचि- न्तनं । पूर्वसंक्षिप्योक्तायाः श्रीकृष्णा- गमनकथायाः किञ्चिद्विस्तरेण कथनं । सहदेवेन भीष्माज्ञया श्रीकृष्णस्याप्रपू-	५५	+	४१ श्रीकृष्णस्य मधुरास्य कृत्वा नरकासुरप्रतापवर्णनं वधः । धरणीदेव्या श्रीकृष्- णसमर्पणं ।
			५६	+	४९ श्रीकृष्णस्य नरकनिहय- दिकंशतोत्तरपौडशसह- णिपवैतचगरुडमारोप्य

अथ. शपा. अ. श्लोक.

मनं । अदित्यैकुण्डलादिसमर्पणं ।
शच्यासत्कृतयासत्यभामयासहृद्धार-
कांप्रतिप्रत्यागमनं ।

+ ६३ द्वारकावर्णनं । रुक्मिणीसत्यभामादि-
गृहवर्णनं । श्रीकृष्णेनस्वर्गादानीतस्य-
पारिजातस्यप्रतिष्ठापनं ।

+ ३३ बन्धुभ्योवित्तादिदानं । इन्द्रस्यश्री-
कृष्णचरित्रप्रशंसनपूर्वकंद्वारकातःस्व-
लोकगमनं ।

+ १८ श्रीकृष्णेनाहूतविभूतिलोकनायदेव-
कीरुक्मिण्यादिस्त्रीणामागमनं । खद-
शेनार्थमागतायायशोदासुतायाः श्री-
रामकृष्णाभ्यांसत्कारः ।

+ ३८ बाणासुरेणस्वतनययोषयासहगृहं-
रममाणस्यानिरुद्धस्यकारागृहप्रापणं ।
नारदाद्विदिततद्दत्तान्तेनश्रीकृष्णेनबा-
णनिर्जित्योषयासहानिरुद्धानयनं ।

+ ३४ भीष्मेणश्रीकृष्णमाहात्म्योपसंहारः ।
३९ १८ भीष्मवाक्योपरमेसहदेवेनश्रीकृष्णपू-
जाविरुद्धभाषिणोवधेप्रतिज्ञातेराज्ञात्-
र्णीभावः । सहदेवमूर्ध्निपुष्पवृष्टिः ।
नारदेनश्रीकृष्णानर्चकस्यनिन्दनं । स-
हदेवेनसंभ्यपूजनपूर्वकं कर्म समापनं ।
शिशुपालेनयज्ञविघातायराज्ञां प्रोत्सा-
हनं ।

समामर्घाहरणपर्व ॥ ५ ॥

शिशुपालवधपर्व ॥ ६ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥

(६३-७२) ॥ श्लोकाः ॥ ४०२ ॥

४० १५ राज्ञारणोद्यमाद्विभ्यतोयुधिष्ठिरस्यभी-
ष्मेणसमाश्वासनं ।

४१ ५२ शिशुपालेनभीष्मस्तुतकृष्णचरित्रापह-
सनपूर्वकंभीष्मोपालंभनं ।

४२ २१ श्रीकृष्णनिन्दाश्रवणेनशिशुपालजिघां-
सयोत्पततोभीमस्यभीष्मेणनिवर्तनं ।

४३ २५ भीष्मेणशिशुपालस्यबात्यचरित्रक-
थनं ।

४४ ४२ शिशुपालेनभीष्मगर्हणं । इतरराजानां-
प्रशंसनं च । भीष्मेणराज्ञामपमान-
करणं ।

४५ } ३९ भीष्मवाक्यात्कपितेनशिशुपालेनस-
र्वात्राज्ञः संनाययुद्धायकृष्णाह्वानं । श्री-
कृष्णेनस्वस्मिन्शिशुपालेनकृतानामप-

अथाय. शपा. अ. श्लोक.

राधानांकथनं । श्रीकृष्णभीत्यासर्वपा-
र्थिवपलायनं । एकाकिनःशिशुपाल-
स्यश्रीकृष्णप्रतियुद्धायगमनं ।

६९ + ५३ शिशुपालेयुद्धायसन्नदेसत्युत्पातदर्श-
नेनभीतस्ययुधिष्ठिरस्यप्रश्नेनारदेनत-
त्फलकथनं ।

७० { ४५ } ६६ श्रीकृष्णशिशुपालयोर्युद्धं । शिशुपा-
लवधः ।

७१ + ५० विस्तरेणराजसूयवर्णनं ।

७२ { ४५ } ३९ युधिष्ठिरेणव्यासादीनांपूजनं । राज्ञां
युधिष्ठिरमामन्त्र्यस्वदेशगमनं । श्री-
कृष्णस्यद्वारकांप्रतिगमनं ।

समाप्तं शिशुपालवधपर्व ॥ ६ ॥

अथ द्यूतपर्व ॥ ७ ॥ अध्यायाः ॥ २२ ॥

(७३-९५) ॥ श्लोकाः ॥ ९९२ ॥

७३ ४६ ३६ व्यासंप्रतियुधिष्ठिरेणोत्पातफलप्रश्ने
तेनतत्कथनपूर्वकंकैलासगमनं । व्या-
सोक्तं ब्राह्मणनिवेद्यशोचतोयुधिष्ठिर-
स्यार्जुनेनसमाश्वासनं । युधिष्ठिरेण
समयकरणं ।

७४ ४७ ३९ युधिष्ठिरसभायांदुर्योधनेनिर्जलदेशे
जलभ्रमेणपरिधानमुत्कर्षतिसत्तितथा
सजलदेशेस्थलभ्रान्त्याऽनवधानगम-
नेनजलेपतचित्तसतिभीमादिभिरुप-
हासः । चिन्तातान्तंदुर्योधनंप्रतिश-
कुनिनाचिन्ताहेतुप्रश्नेदुर्योधनेनतत्क-
थनपूर्वकंधृतराष्ट्रेखड्गःखनिवेदनाय
शकुनिंप्रतिचोदनं ।

७५ ४८ २५ शकुनिनापाण्डवानांपौरुषेणाजयत्यव-
कथनपूर्वकंधूतेनजेष्ठाभीतिसमाश्वा-
सनं ।

७६ ४९ ८५ शकुनिनादुर्योधनस्यचिन्तयाकाश्या-
दिकंबोधितेनधृतराष्ट्रेणदुर्योधनंप्रति-
चिन्ताकारणप्रश्नः । दुर्योधनेनतत्क-
थनपूर्वकंधृतराष्ट्रंप्रतिभूताभ्यनुज्ञान-
प्रार्थनं । धृतराष्ट्रेणभूतसभानिर्माणा-
ज्ञापनपूर्वकंपाण्डवानयनायविदुरचो-
दनं ।

७७ ५० ३८ विस्तरेणद्यूतवृत्तान्तकथनं । विस्त-
रेणद्यूतनिषेधनं । दुर्योधनेनधृतराष्ट्रं-
प्रतिभीमादिकृतस्वापहासादिकथनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ७८ { ५१ } १२८ दुर्योधनेन धृतराष्ट्रसमीपे युधिष्ठिराय
नानादेशीयराजोपाहृतोपायनवर्णनं ।
७९ ५३ २९ दुर्योधनेन धृतराष्ट्रसमीपे राजसूयव-
र्णनं ।
८० ५४ १४ धृतराष्ट्रेण दुर्योधनं प्रति पाण्डवेषु द्वेषनि-
वेधनं ।
८१ ५५ २१ दुर्योधनेन धृतराष्ट्रोक्तिप्रतिकूलभाषणं ।
८२ { ५६ } २९ शकुनिना धृताय दुर्योधनप्रोत्साहनं ।
{ ५७ } धृतराष्ट्राज्ञया सभानिर्माणं । पाण्डवा-
नयनाय विदुरप्रेषणं ।
८३ ५८ ६३ विदुरस्येन्द्रप्रस्थगमनं । पाण्डवानां
हास्तिनपुरगमनं ।
८४ ५९ २१ शकुनियुधिष्ठिरयोः संवादः । द्यूतनि-
र्धारणं ।
८५ ६१ ४० भीष्मद्रोणादीनां द्यूतसभाप्रवेशः । द्यू-
तोपक्रमः । युधिष्ठिरेण पणीकृतानां
सर्ववस्तुनां शकुनिनाऽपहारः ।
८६ { ६२ } २७ विदुरेण धृतराष्ट्रं प्रति दुर्योधननिन्दार्पूर्व-
{ ६३ } कंठ्युतोपरमचोदनं ।
८७ ६३ २० दुर्योधनेन विदुरोपालम्भः । विदुरेण
धृतराष्ट्रस्य हितोपदेशः ।
८८ ६५ ४६ सपत्नीभ्रातृकस्य युधिष्ठिरस्य शकुनिना
पराजयः ।
८९ { ६६ } ६७ दुःशासनेन द्रौपद्याः सभाप्रत्यानयनं ।
{ ६७ } सभ्यान् प्रति द्रौपदीप्रश्नाः ।
९० ६८ ९२ भीमसेनवचनं । विकर्णवचनं । दुःशा-
सनेन द्रौपदी-
प्रसादाद् द्रौप-
२९ २९ ५५ युधिष्ठिरेण क्रोधे बहुदोषोद्भावनपूर्वकं
क्रोधगर्हणं ।
३० ३० ४३ द्रौपद्यायुधिष्ठिरं प्रति धर्मदितोपविधे-
रेव प्रावृत्योपपादनं ।
३१ ३१ ४२ युधिष्ठिरेण द्रौपदीं प्रति धर्मस्य साफ-
त्योपपादनं ।
३२ ३२ ६२ द्रौपद्यायुधिष्ठिरं प्रति ब्राह्मणोक्तवृहस्प-
तिनीतिकथनं ।
३३ ३३ ९० भीमेन युधिष्ठिरं प्रति नीतिव्युत्पादनपूर्-
वकं युद्धेन राज्यहरणस्य कर्तव्यत्वोक्तिः ।
३४ ३४ २२ युधिष्ठिरेण भीमं प्रति स्नेहप्रतिज्ञाया दु-
स्वजत्वोक्तिपूर्वकं प्रतिज्ञातकालावसा-
नप्रतिपालनविधानं ।
३५ ३५ ३५ भीमेन युधिष्ठिरं प्रति सोपपत्तिकं वनवा-
सापूरणेनैव दुर्योधनप्रहचोदना ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ९३ { ७१ } ३५ कुप्यतोर्जुनस्य युधिष्ठिरेण
{ २२-३६ } धृतराष्ट्रेण वरं वरयेति द्रौपदी
तत्प्रार्थनया धृतराष्ट्रेण युधि-
मदासत्त्वकथनं ।
९४ ७२ १७ कर्णप्रलपितं । कुदंभीमेति
धृतराष्ट्रेण धृतराष्ट्रसमीपगमनं
९५ ७३ १८ धृतराष्ट्रानुज्ञया सभ्रातृक-
स्येन्द्रप्रस्थगमनं ।
समाप्तं द्यूतपर्व ॥ ७ ॥
अथानुद्यूतपर्व ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ ८ य. श
(१६-१०३) ॥ श्लोकाः ॥ ४३७ ॥ अध्याय
९६ { ७४ } ७१ दुर्योधनेन पाण्डवानां शौच-
{ १-१६ } योधनेन धृतराष्ट्रं प्रतिकर्तव्य-
थाकथनं ।
९७ { ७४ } १०२ कार्तवीर्यार्जुनकथासमाप्ता
{ १७-२७ } धनवोधनेन धृतराष्ट्रस्य पु-
{ ७५ } ण्डवानयनाभ्यनुज्ञा ।
९८ ७६ २९ निजजरंगच्छतो युधिष्ठि-
र्गदूताह्वानेन पुनः प्रतिनिवृ-
प्रवेशः । अनुद्यूतेपियुधि-
निना पराजयः ।
९९ ७७ ४८ वनाय प्रस्थितान् पाण्डवान-
सनकृतापहासः । पाण्डव-
ज्ञाकरणपूर्वकं प्र-
१०० ७८ ३० प्रतिशक्तिगर्वागमन-
समाप्तं कैरातपर्व ॥ ३ ॥
अथेन्द्रलोकाभिगमनपर्व ॥ ४ ॥ अध्याय
(४२-४८) ॥ श्लोकाः ॥ ३०६ ॥
४२ ४२ ४२ पार्थेन मातलिसमानीत-
स्वर्गगमनं ।
४३ { ४३ } ४३ इन्द्रेणार्जुनस्य सवहुमानं
{ ४४ } पणं ।
४४ { ४५ } ७९ उर्वर्यामर्जुनस्य तुरागो-
{ ४६ } णचित्रसेनद्वारा तस्यास्त्रं प्र-
तयास्त्रप्रार्थनां व्यर्थीकृतव-
बोभवेति शापः । शक-
ज्ञातवासमात्रोपयोगित-
इन्द्रेण स्वर्गमागतं लोभ-
हिमानुवर्णनपूर्वकं युधिष्ठि-
न्तकथनप्रार्थना ।
४५ ४७ ४३ इन्द्रेण स्वर्गमागतं लोभ-
हिमानुवर्णनपूर्वकं युधिष्ठि-
न्तकथनप्रार्थना ।
४६ { ४८ } ४१ अर्जुनस्य पाशुपतास्त्रा-
{ ४९ } मनादिभ्रवणेन परित्विष्ट-
संजयाप्रेक्षपुत्रान् प्रति

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

वनपर्व ॥ ३ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ २१ ॥ अध्यायाः ॥ ३१५ ॥ श्लोकाः ॥ १२४७६ ॥

य. क्षपा.अ. श्लोक.

अथ किर्मीरवधपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ११ ॥

(१-११) ॥ श्लोकाः ॥ ४६६ ॥

१ ४७ द्यूतजितानां पाण्डवानां वनं प्रतिप्रस्थानं । पौरैः पाण्डवानुगमनं । युधिष्ठिरेण ते पां प्रतिनिवर्तनं । पाण्डवानां सायंगङ्गातीरगमनं ।

२ ८४ युधिष्ठिरेण स्वायुयायिनो ब्राह्मणान् प्रतितद्भरणस्य दुष्करत्वकथनपूर्वकं प्रतिनिवर्तनं प्रार्थना । ब्राह्मणैः स्वयमेव भरणपूर्वकं सहवासनिश्चयेकथिते युधिष्ठिरेण स्वस्य तद्भरणाशक्तिविन्तनेन विषादाधिगमः । शौनकेन तं प्रतिपस्य ब्राह्मणभरणशक्तिसंपादरूपं पश्यन् । मयन्यास्वगुणसंतुष्टेन्द्रादिप्रसादं लभ्यैव वरपणं ।

१५ दमयन्ती विवाहानन्तरं दिवंगच्छद्भि-रिन्द्रादिभिर्मध्ये मार्गकलिद्वारपर्योदर्शनं । तैः स्वयं वरे दमयन्त्यानलवर्णनिवेदितेन द्वापरद्वितीयेन कलिनानलपराभवप्रतिज्ञानं ।

२० कलिचोदनया पुष्करेण नलाह्वानं । नलपुष्करयोरक्षदेवनं ।

२६ द्यूतेन लस्य पराजयः । दमयन्ती चोदितेन सारथिना तत्पुत्रसिन्धुनस्य भीमनगरप्रापणं ।

३७ नलदमयन्त्योर्वेन प्रवेशः । हिरण्मयशकुनिभिर्नलवस्त्रापरहरणं ।

३० नलेन स्वपत्न्या दमयन्त्या वस्त्रार्धच्छेदनपूर्वकं तां परित्यज्यापयानं ।

३९ दमयन्त्या भजगरेण ग्रहणं । व्याधे-

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

९ ९ २३ व्यासेन सुरभ्युपाख्यानकथनं ।
१० १० ३९ धृतराष्ट्रेण दुर्योधनानुशासनं प्रार्थितेन व्यासेन तत्रागमिष्यन्तं मैत्रेयं प्रति-
प्रार्थना विधानपूर्वकं स्वावासगमनं ।
तत्र मैत्रेयागमनं । तद्वाक्यश्रवणेन दुर्योधनेनोर्वास्फालनपूर्वकं हंसे मैत्रेयेण भीमगदया तवोद्वेगोभूयादिति-
शापदानं ।

११ ११ ७५ मैत्रेयचोदितेन विदुरेण धृतराष्ट्राय भीमसेनकृत किर्मीरवधप्रकारकथनं ।

समाप्तं किर्मीरवधपर्व ॥ १ ॥

अथार्जुनाभिगमनपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ २६ ॥

(१२-३७) ॥ श्लोकाः ॥ १०९५ ॥

१२ १२ १३१ श्रीकृष्णेन स्त्रीयैः सह पाण्डवसमीपगमनं । अर्जुनेन श्रीकृष्णस्तवनं । स्वदुः-
निवेदनपूर्वकं दन्त्याद्रौ पद्माः श्री-
न्याः प्रशस्त्या दत्तम् ।

६६ { ६९ } २८ शुदेवेन दमयन्त्यास्तत्त्वं निवेदितयाराजमात्रापि पुरुषलाञ्छनेन तत्स्वनिर्धारणपूर्वकं तस्याः पितृपुरं प्रतिप्रापणं ।

६७ { ६९ } २२ दमयन्तीप्रेषितैर्विप्रैस्तत्र तत्र नलान्वेषणम् ।

६८ ७० २८ नलान्वेषिणा पर्णादनात्रा द्विजेन ऋतु-
पर्णगृहे बाहुकसकाशे दमयन्तीवचना-
नुवादः । तेन दमयन्तीवचनस्योत्तर-
दानं । पर्णादेन विदोर्भानुनरागस्य द-
मयन्तीसकाशे बाहुकवचननिवेदनं ।
दमयन्तीचोदनया शुदेवेनायोध्यामेत्य-
ऋतुपर्णसकाशे दमयन्त्याः पुनः स्वयं-
वरोमथितेति कीर्तनं ।६९ ७१ ३९ ऋतुपर्णेन दमयन्तीस्वयंवराय बाहुकं-
सारथ्ये नियोज्यवाष्पेन सह विदोर्भा-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १९ १९ २७ प्रद्युम्नपराजितस्यसाल्वस्वरणादप-
यानं ।
- २० २० ४२ श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरं प्रतिस्वस्यसाल्वेन-
सहयुद्धप्रकारकथनं ।
- २१ २१ ३० श्रीकृष्णसाल्वयोर्युद्धं । साल्वेनस्वमा-
यासृष्टस्यवसुदेवस्यशिरश्छेदनप्रदर्श-
नेनश्रीकृष्णस्यव्यामोहनं । ततोमुह-
तात्प्रतिबुद्धस्यश्रीकृष्णस्यस्नानुभूतस्य
मायिकलाध्यवसायः ।
- २२ २२ ५४ श्रीकृष्णेनस्वेनसाल्वसंहारकथनं । त-
तःश्रीकृष्णस्यसुभद्राभिमान्युभयांसह
द्वारकागमनं । धृष्टद्युम्नेनद्रौपदे-
यानादायस्वपुरगमनं ।
- २३ २३ १६ पाण्डवैःसमाश्वासनपूर्वकंपौराणांप्र-
तिनिवर्तनं ।
- २४ २४ २६ पाण्डवानांद्वैतवनप्रवेशः ।
- २५ २५ १९ मार्कण्डेयेनपाण्डवानुपेत्यधर्मोपदेश-
पूर्वकमुत्तरदिग्गमनं ।
- २६ २६ २५ दालभ्येनयुधिष्ठिरं प्रतिब्राह्मणस्यक्षत्र-
वृद्धिकारणत्वकथनं । महर्षीणांयुधि-
ष्ठिराभिगमनं ।
- २७ २७ ३९ द्रौपद्याःसविपादवचनं ।
- २८ २८ ३८ द्रौपद्यायुधिष्ठिरं प्रतिकालभेदेनक्षमा-
कोपयोरवस्थाश्रयणीयत्वकथनं । त-
दुदाहरणतयावलिप्रकाशनादानन्तर-
दः । प्रकृतेः । निन्दार्थं । अर्जुन-
सहितानन्द्रौपःक्रीपस्यावस्थाश्रयणीयत्वो-
क्तः ।
- २९ २९ ५५ युधिष्ठिरेणकोधेवहुदोषोद्भावनपूर्वकं
क्रोधगर्हणं ।
- ३० ३० ४३ द्रौपद्यायुधिष्ठिरं प्रतिधर्मादितोपि विधे-
रेवप्रावल्योपपादनं ।
- ३१ ३१ ४२ युधिष्ठिरेणद्रौपदीप्रतिधर्मस्यसाफ-
ल्योपपादनं ।
- ३२ ३२ ६२ द्रौपद्यायुधिष्ठिरं प्रतिब्राह्मणोक्तवृहस्प-
तिनीतिकथनं ।
- ३३ ३३ ९० भीमेनयुधिष्ठिरं प्रतिनीतिव्युत्पादनपू-
र्वकंयुद्धेनराज्यहरणस्यकर्तव्यत्वोक्तिः ।
- ३४ ३४ २२ युधिष्ठिरेणभीमं प्रतिस्वेनप्रतिज्ञायावु-
स्यजल्लोकिपूर्वकंप्रतिज्ञातकालावसा-
नप्रतिपालनविधानं ।
- ३५ ३५ ३५ भीमेनयुधिष्ठिरं प्रतिसोपपत्तिकंवनवा-
सापूरणेनैवदुर्योधनप्रहचोदना ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ३६ ३६ ४५ तत्कालागतेनव्यतिरेक-
स्मृतिविद्योपदेशः । युधि-
वचनात्परिजनैःसहद्वारका-
वनगमनं ।
- ३७ ३७ ९४ युधिष्ठिरेणार्जुनायव्यामो-
होपदेशपूर्वकमस्त्रप्रद-
स्यप्रस्थापनं । प्रशि-
कीलपर्वतेतपश्चरणं ।
स्येन्द्रस्यदर्शनं । दिक्प-
तेनेन्द्रेणार्जुनंप्रतिपत्ता-
नन्तरमखलाभायस्वर्ग-
समाप्तमर्जुनाभिगमनपर्व ॥ २ ॥
- अथ कैरातपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥
(३८-४१) ॥ श्लोकाः ॥ १९८ ॥
- ३८ ३८ ३५ अर्जुनेनहिमवच्छिखरे-
पार्थतपोभीरुभिर्महर्षिभि-
हादेवेनाश्वासनपूर्वकमृष-
निवर्तनं ।
- ३९ ३९ ८५ किरातरूपिणारुहेणसहा-
तद्युद्धतोषितेनतेनार्जुना-
४० ४० २८ महादेवेनपार्थायस्त्रप्रस्त-
दानंपाशुपतास्त्रप्रदानंच
४१ ४१ ५० यमवरुणकुबेरैरर्जुनायार्त-
मर्जुनंप्रीतिशर्कणस्वर्गागम-
समाप्तं कैरातपर्व ॥ ३ ॥
- अथेन्द्रलोकाभिगमनपर्व ॥ ४ ॥ अध्याय-
(४२-४८) ॥ श्लोकाः ॥ ३०६ ॥
- ४२ ४२ ४२ पार्थेनमातलिसमानीतर-
स्वर्गगमनं ।
- ४३ { ४३ } ४३ इन्द्रेणार्जुनस्यसवहुमानंर-
पणं ।
- ४४ { ४४ } ७९ उर्वश्यामर्जुनस्यानुरागो-
णचित्रसेनद्वारातस्यास्त्रप्र-
तयास्त्रप्रार्थनानां व्यर्थीकृतव-
बोभवेतिशापः । शक्रेण
ज्ञातवासमात्रोपयोगितया
४५ ४७ ४३ इन्द्रेणस्वर्गमागतंलोमश-
हिमानुवर्णनपूर्वकंयुधिष्ठि-
न्तकथनप्रार्थना ।
- ४६ { ४८ } ४९ अर्जुनस्यपाशुपतास्त्रला-
मनादिश्रवणेनपरिस्त्रिय-
संजयाप्रेस्वपुत्रान्प्रतिप-
३

य. क्षपा.अ. श्लोक.

- ५० १२ पाण्डवानां वने भोज्यवस्तुकथनं ।
 ५१ ४६ धृतराष्ट्रेण पुत्रान् प्रतिपरिशोचनं । स-
 जयेन धृतराष्ट्रं प्रतिस्वस्वचारमुखा-
 त्पाण्डवदिदृक्ष्या वनगतानां श्रीकृष्णा-
 दीनां दुर्योधनादिवधप्रतिज्ञाश्रवणक-
 थनं ।

समाप्तमिन्द्रलोकाभिगमनपर्व ॥ ४ ॥

नलोपाख्यानपर्व ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ २९ ॥

(४९-७७) ॥ श्लोकाः ॥ ११२१ ॥

- ५२ ६४ भीमयुधिष्ठिरसंवादसमये बृहदश्वग-
 मनं । युधिष्ठिरं प्रतिबृहदश्वेन नलोपा-
 ख्यानकथनारंभः ।
 ५३ ३३ नलेन उपवने हंसप्रहणं । हंसेन दमय-
 न्तीसमीपेन लघुणानुवर्णनं ।
 ५४ ३१ नारदेनेन्द्रादीन् प्रति दमयन्ती स्वयं वर-
 कथनं । तत्स्वयं वरार्थं मागच्छद्भिरि-
 न्द्रादिभिः पथिदृष्टस्य नलस्य दमयन्ती-
 घटनायां दूत्येन प्रेषणं ।
 ५५ २६ नलेन दमयन्त्यामिन्द्रादिनिदेशकथनं ।
 ५६ ३१ नलदमयन्तीसंवादः । नलेनेन्द्रादी-
 न् प्रति दमयन्तीवचननिवेदनं ।
 ५७ ५० स्वयं वरमष्टपेइन्द्राप्रियमवरुणेनैल-
 रूपधारणेन तत्पार्थसमुपवेशनं । द-
 मयन्त्यास्वगुणसंतुष्टेन्द्रादिप्रसादेन न-
 लस्यैव वरणं ।
 ५८ १५ दमयन्तीविवाहानन्तरं दिवं गच्छद्भि-
 रिन्द्रादिभिर्मध्ये मार्गकलिद्वारयोर्द-
 र्शनं । तैः स्वयं वरे दमयन्त्यानलव-
 र्णनिवेदितेन द्वापरद्वितीयेन कलिनान-
 लपरामभवप्रतिज्ञानं ।
 ५९ २० कलिचोदनया पुष्करेण नलाह्वानं । न-
 लपुष्करयोरक्षदेवनं ।
 ६० २६ धृतेन लस्य पराजयः । दमयन्तीचो-
 दितेन सारथिना तत्पुत्रमिधुनस्य भीम-
 नगरप्रापणं ।
 ६१ ३७ नलदमयन्त्योर्वेन प्रवेशः । हिरण्म-
 यशकुनिभिर्नलवस्त्रापहरणं ।
 ६२ ३० नलेन स्वपत्न्या दमयन्त्या वस्त्रार्थच्छेद-
 नपूर्वकं तां परित्यज्यापयानं ।
 ६३ ३९ दमयन्त्या अजगरेण ग्रहणं । व्याधे-

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- नाजगरवधः । तां कामयमानस्य व्या-
 धस्य दमयन्तीपातित्रयमहिभ्रामरणं ।
 ६१ ६४ १३२ नलमन्वेपयन्त्या दमयन्त्या वनमन्वेह-
 स्य श्वरथसंकुलजनसार्थदर्शनं । तथा
 सार्थेन संभाषणं ।
 ६२ ३५ ७६ दमयन्त्या सार्थेन सह चेदिराजपुरं प्र-
 तिप्रस्थानं । वनमध्ये सरस्तीरशायि-
 नः सार्थस्य वनगजयूथेनोपमर्दः । को-
 लाहलश्रवणेन दमयन्त्या जागरणं । ह-
 तावशिष्टेन सार्थेन सह दमयन्त्या चेदि-
 राजपुरगमनं । राजमात्रा दमयन्त्याः
 स्वान्तःपुराधिवासनं ।
 ६३ ६६ २६ दमयन्तीं परित्यज्या टाटव्यामटन्तं नलं प्र-
 तिवनवह्निवेष्टितेन कार्कोटकेनात्मपरि-
 रक्षणप्रार्थना । दावाभितो मोचितेन
 कार्कोटकेन नलगान्नेर्दंशनेन वैरूप्यक-
 रणं । निजरूपप्राप्तासु पाथोपदेशश्च ।
 ६४ ६७ २० कार्कोटकवचनामन्त्रेणायोध्यायां बाहु-
 कइतिस्वनामनिर्देशपूर्वकं धृतुपर्णतृप-
 समीपोपसर्पणं । ऋतुपर्णेन तत्ससार-
 थ्येनियोजनं ।
 ६५ ६८ ४४ भीमराजेन नलदमयन्त्यन्वेषणयत्ना-
 नादेशे बुध्नाह्वानां प्रस्थापनं । सुदेव-
 नाभ्राविप्रेण चेदिराजं गृहे दमयन्तीद-
 र्शनं । विप्रेण सह वाष्पं भाषमाणं दम-
 यन्तीं हृद्ग्राजमात्राविप्रं प्रति दमय-
 न्त्याः कुलश्रीलादिप्रश्नः ।
 ६६ { ६९ } २८ सुदेवेन दमयन्त्यास्तत्त्वं निवेदितया रा-
 जमात्रापिष्टुरूपलाञ्छनेन तत्त्वनिर्धार-
 णपूर्वकं तस्याः पितृपुरं प्रतिप्रापणं ।
 ६७ { ६९ } २२ दमयन्तीप्रथितैर्विप्रेस्तत्र तत्र नलान्वे-
 षणम् ।
 ६८ ७० २८ नलान्वेषिणा पर्णादनाभ्राद्विजेन ऋतु-
 पर्णगृहे बाहुकसकाशे दमयन्तीवचना-
 नुवादः । तेन दमयन्तीवचनस्योत्तर-
 दानं । पर्णादेन विदर्भाः पुनरागत्य द-
 मयन्तीसकाशे बाहुकवचननिवेदनं ।
 दमयन्तीचोदनया सुदेवेनायोध्यामेत्य-
 ऋतुपर्णसकाशे दमयन्त्याः पुनः स्वयं-
 वरो भवितेति कीर्तनं ।
 ६९ ७१ ३९ ऋतुपर्णेन दमयन्ती स्वयं वराय बाहुकं-
 सारथ्येन शिरोज्यावाष्णेन सह विदर्भा-

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- ७० ७२ ४४ वाहुकस्यसारथ्यसामर्थ्यविस्मितेन ऋ-
तुपर्णेन तं प्रतिपुञ्जीभूतवस्तुपरिसङ्ख्या-
नेस्वीयसामर्थ्यनिवेदनं । वृक्षशाखा-
स्थपर्णेपुतत्परीक्षणेन विस्मितेन नलेना-
श्वहृदयविद्यादानप्रतिज्ञानेन तदीयाक्ष-
हृदयादिविद्यास्वीकरणम् । ततो नल-
देहाद्द्विहिंस्मृतेन कलिना तस्यैव रदान-
पूर्वकं विभीतकवृक्षप्रवेशः ।
- ७१ ७३ ३६ ऋतुपर्णे कुण्डिनपुरं प्रविष्टे तद्रथघोषध-
वणेन दमयन्त्या तत्सारथ्यो नलत्वसंभा-
वना । ततस्तत्त्वजिज्ञासयानलं प्रतिदू-
त्याः केशिन्याः प्रस्थापनम् ।
- ७२ ७४ ३१ दमयन्ती प्रेषितया केशिन्या वाहुकेन-
संभाष्य दमयन्त्यै भाषणकालिक वाहु-
कविकारादिकथनम् ।
- ७३ ७५ २८ केशिन्या वाहुकस्य जलाम्युत्पादनाद्य-
द्भुतकर्मनिवेदितया दमयन्त्या पुनः प-
रीक्षणाय तं प्रतिपुत्रयोः प्रेषणं । वाहु-
केन सवाष्पपुत्रयोः परिरंभणं । केशि-
नी प्रतिस्वकर्मणः कारणान्तरकथनेना-
पहवश्च ।
- ७४ ७६ ५८ दमयन्त्या वाहुकस्य केशिनीद्वारा ख-
गृहानयनं । वाहुकदमयन्त्योः संवादः ।
वाहुकेन खस्य नललक्ष्मीर्तेन पूर्वकं काको-
टकात् सुस्मरणेन तद्गतवस्त्रपरिधाने तस्य-
निरूपणप्रादुर्भावः । ततो नलं प्रत्यभि-
जानन्त्या दमयन्त्या तत्परिरंभणं ।
- ७५ ७७ २० परेद्युः प्रभाते भीमराजेन स्नातालं कृत-
योर्नलदमयन्त्योर्दर्शनं । ऋतुपर्णे न-
नलं क्षमापयित्वा तस्मादश्वविद्यापरिग्र-
हणपूर्वकं स्वपुरं प्रतिगमनं ।
- ७६ ७८ ३४ नलेन पुनः स्वपुरं प्रत्यागमनं । तथा-
पुनर्द्युतेन पुष्करं पराजित्य तस्य तत्पुरं-
प्रतियापनं ।
- ७७ ७९ ५३ पुष्करं निष्कासितवतानलेन कुण्डिन-
पुरात्स पुत्राया दमयन्त्या आनयनपू-
र्वकं प्रजापालनेन सुखावासः । वृहदश्वे-
न युधिष्ठिरायाश्च विद्योपदेशः । संक्षे-
पेण हरिश्चन्द्रोपाख्यानकथनं ।

समाप्तं नलोपाख्यानपर्व ॥ ५ ॥

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

अथ तीर्थयात्रापर्व ॥ ६ ॥ अध्यायाः ॥ ५५ ॥

(७८-१५७) ॥ श्लोकाः ॥ २९१२१ ॥

- ७८ ८० ३१ अर्जुनविनाभावेन काम्यस्य
मरोचयानैः पाण्डवैस्तस्मात्
धीरणं ।
- ७९ ८१ २६ युधिष्ठिरेण तत्रागतं नारदं
क्षिप्येन तीर्थयात्राफलप्र-
देन तत्कथनाय पुलस्त्यमि-
वादारंभः ।
- ८० ८२ १२८ पुलस्त्येन भीष्मं प्रतिपुष्पा-
हिमा नुवर्णनं ।
- ८१ ८३ २०७ नानातीर्थं हिमा नुवर्णनं ।
- ८२ ८४ १६३ नानातीर्थं हिमा नुवर्णनं ।
- ८३ ८५ १३१ नारदेन युधिष्ठिरं प्रतिभी-
दितं तीर्थं हिमा नुवादात्
गमनं ।
- ८४ ८६ २१ युधिष्ठिरेण धौम्यं प्रत्यर्च्य
काम्यकवनवासानभिर-
निवासाय स्थानान्तरक-
थना ।
- ८५ ८७ २८ धौम्येन युधिष्ठिराय प्रा-
र्थकथनं ।
- ८६ ८८ २८ दक्षिणदिक्स्थानानां ती-
र्थं ।
- ८७ ८९ १७ प्रतीचीस्थानानां तीर्थं ।
- ८८ ९० ३३ उदीचीस्थतीर्थं कथनम् ।
- ८९ ९१ २६ लोमशेन द्रवचनाद्युधि-
स्य पाशुपतादिप्राप्तिक-
संदेशनिवेदनं ।
- ९० ९२ २६ लोमशेन युधिष्ठिरं प्रति-
र्थयात्राविधायकपार्थव-
युधिष्ठिरेण लोमशाज्ञया
विसर्जनं ।
- ९१ ९३ ३० युधिष्ठिरेण लोमशादि-
सेवनाय गमनं ।
- ९२ ९४ २४ लोमशेन युधिष्ठिरं प्रति-
मृज्यसमृद्धिलक्षणोद्दे-
धानं ।
- ९३ ९५ ३१ युधिष्ठिरादिभिः कर्म-
मनं । तत्र शमठेन
९४ ९६ ३० अगस्त्यचरितकथनं ।

याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- ५ ९७ २५ अगस्त्यलोपामुद्राविवाहः । अगस्त्ये-
नधनार्जनायप्रस्थानं ।
- ९८ २० अगस्त्यस्येत्वलंप्रतिगमनं ।
- { ९९ } ३९ इत्वलेनागस्त्यायमेवीकृतवातापिमां-
{ १-३३ } सपरिवेषणं । अगस्त्येनवातापेर्जाणी-
करणं । भीतेनेत्वलेनतस्मैधनदानं ।
स्वहननाथान्वागतस्येत्वलस्यभस्मीक-
रणं । लोपामुद्रायामपलोत्पादनं ।
- { ९९ } ३६ युधिष्ठिरेणशृगुतीर्थगमनम् । लोम-
{ ३४-७१ } शेनयुधिरंप्रतिपरशुरामस्यदाशरथि-
रामेणतेजोहरणप्रकारकथनं । परशु-
रामस्य शृगुतीर्थनिमज्जनेनपुनस्तेजो-
लामः ।
- १०० २५ वृत्रहणनायदधीचक्षरीरास्थियाचनं ।
लघूद्रदधीचास्थिभिर्वज्रायुधनिर्माणं ।
- १०१ २३ इन्द्रेणवृत्रासुरहननं । ततःसमुद्रंप्रवि-
ष्टेदैर्लैर्जगद्विनाशाययत्नः ।
- १०२ २७ समुद्रान्तर्गतैर्दैत्यैरात्रौरात्रौबहिर्निर्ग-
त्यनिहतपुत्रपुत्रिणेषुदेवैर्नारायणंप्रति-
शरणगमनं ।
- १०३ २५ विष्णुनासमुद्रान्तर्हितदैत्यनिधनेसमु-
द्रशोषणस्योपायत्वंज्ञापितैर्दैवैर्ब्रह्मलोक-
गमनं । ब्रह्मचोदनयादेवैरगस्त्यंप्रति-
सागरशोषणप्रार्थनं ।
- १०४ २५ लोमशेनयुधिष्ठिरंप्रतिविन्ध्यगिरेरभि-
वृद्धेरगस्त्येनतन्निरोधस्यचकारणक-
थनं । देवैःसमुद्रशोषणार्थमगस्त्यप्रा-
र्थनं ।
- ०५ २१ अगस्त्येनसमुद्रसलिलेपीतेदेवैर्दैत्यहननं ।
- ०६ २५ ब्रह्मणादेवान्प्रतिभगीरथेनसमुद्रपूरण-
कथनं । युधिष्ठिरेणतत्प्रकारेपृष्टे-
लोमशेनतदुपोद्धातार्थसगरराजकथा-
कथनं ।
- { १७ } ३१ सगरस्याश्वमेधेह्यस्यादर्शनं । तद-
{ २९ } न्वेषणायभूमिंखनद्भिःसागरैःपाताले-
भगवतःकपिलस्यसमीपेह्यदर्शनं ।
- { ७ } ४५ कपिलेनखजिघांसूनांसागराणांभस्मी-
{ ७० } करणं । अंशुमताकपिलंप्रसादहया-
नयनं । दिलीपेनगङ्गावतरणाययत्नः ।
- ०८ २८ भगीरथेनगङ्गांप्रतिपत्न्यवरणं । गङ्गा-
यावेगधारणायतदाज्ञयाशंकरतोषणं ।
- ०९ २२ शङ्करेणगङ्गाधारणं । भगीरथेनखप-

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- थानुगतयागङ्गायापितृभ्यउदकदान-
पूर्वकंसागरपूरणं ।
- ११० { ११० } २२ युधिष्ठिरेणऋषभकूटगिरौनन्दापरन-
{ १-२१ } न्दानदीगमनं । लोमशेनऋषभमुनेर्न-
न्दायाश्चमहिमकथनं ।
- १११ { ११० } ३७ युधिष्ठिरेणऋश्यशृङ्गाश्रमगमनं । लो-
{ २२-५८ } मशेनऋष्यशृङ्गातोत्पत्तिकथनं । लोम-
पादेनानावृष्टिनिवृत्तयेऋश्यशृङ्गान-
यनं ।
- ११२ १११ २४ विभाण्डकांसंनिधानेतदाश्रमंप्रविष्ट-
यावेद्यायुवत्याऋश्यशृङ्गास्यप्रलोभनं ।
वेद्याविलासमुग्धचेतंसंयुतंप्रतिविभा-
ण्डकेनमोहकारणप्रक्षः ।
- ११३ ११२ १९ ऋश्यशृङ्गेणवेद्यायुवत्यामुनिकुमार-
लघुव्याविभाण्डकंप्रतिस्वसुनिकुमा-
रे आसक्तिरित्युक्तिः ।
- ११४ ११३ २५ पुनर्विभाण्डकांसंनिधानेतदाश्रमंगत-
यागणिकयाऋश्यशृङ्गेऽङ्गदेशमानीते
महावृष्टेःप्रादुर्भावः । शान्तायाविवा-
हः । लोमपादेनकुड्यस्यविभाण्डकस्य-
प्रसादनं । ऋश्यशृङ्गेणतनयोत्पत्ति-
पर्यन्तंतत्रस्थित्वाततोभार्थयासहनि-
जाश्रमाभिगमनं ।
- ११५ ११४ ३१ युधिष्ठिरेणनानाविधतीर्थगमनं । लो-
मशेनतत्तत्तीर्थाश्रममहिमवर्णनं ।
- ११६ ११५ ४६ अकृतव्रणेनपरशुरामचरित्रकीर्तनारं-
भः । ऋचीकेनगाधिकन्यापरिणयनं ।
जमदग््न्युत्पत्तिः ।
- ११७ ११६ ३० जमदग्नेरेणुकायांपरशुरामादीनामुत्प-
त्तिः । पितुर्नियोगाद्रामेणस्वमावृह-
ननं । रामप्रार्थनायजमदग्निनारेणु-
कायाउज्जीवनं । कार्तवीर्यार्जुनेनजम-
दग्निहोमधेनुवत्सस्यापहारः । रामेण-
कार्तवीर्यवधः । तत्पुत्रैर्जमदग्नेवैधः ।
- ११८ ११७ १८ परशुरामेणत्रिस्सप्तकृत्लोनिःक्षत्रियी-
करणं । युधिष्ठिरेणरामपूजनं ।
- ११९ ११८ २३ युधिष्ठिरेणप्रभासतीर्थगमनं । तत्र-
कृष्णादीनामागमनं ।
- १२० ११९ २२ बलभद्रेणभीष्मवृतराष्ट्रादिगर्हणं ।
- १२१ १२० ३३ सात्यकिनापाण्डवानपेक्षणेनस्त्रैरेवधा-
तैराष्ट्रादिहननपूर्वकंपाण्डवानांवनवा-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

सायवसानपर्यन्तमभिमन्योराज्येऽ-
भिषेककरणोक्तिः । कृष्णेनतन्निषेधनं ।

१२२ १२१ २६ गयराजयागवर्णनं । च्यवनेनशर्याति-
याजनादिकथनं । युधिष्ठिरेणसविस्त-
रंच्यवनचरित्रकीर्तनप्रार्थना ।

१२३ १२२ २७ सुकन्योपाख्यानप्रारंभः । शर्याति-
नाच्यवनाश्रमगमनं । शर्यातिकन्य-
यासुकन्ययावल्मीकाप्रस्थच्यवननय-
नयुगलस्यकण्टकेनविभेदनं । च्यव-
नकोपशमनायशर्यातिनातस्मैभार्या-
त्वेनसुकन्यायाःप्रदानं ।

१२४ १२३ २६ अश्विभ्यांच्यवनाययौवनदानं ।

१२५ १२४ २५ च्यवनेनशर्यातेर्याजनं । च्यवनेना-
श्विभ्यांसोमदानोद्यमेइन्द्रेणच्यवनहन-
नायवज्रोद्यमनं । च्यवनेनतद्वाहुस्तं-
भनपूर्वकंप्रतिहृत्योत्सर्जनं ।

१२६ १२५ २६ इन्द्राभिष्टुतेनच्यवनेनकृत्वायास्तस्मा-
न्निवर्तनपूर्वकंकन्यादिषुविभजनं । सुक-
न्योपाख्यानसमापनं ।

१२७ १२६ ४८ मान्धातुचरित्रं ।

१२८ १२७ २१ जन्तूपाख्यानं । सोमकनामकस्यरा-
ज्ञोजन्तूनामकपुत्रोत्पत्तिः । पिपीलि-
कादष्टस्यजन्तोर्मरणसमयदुःखसम-
दुःखदर्शननिर्विण्णेनराज्ञाऋत्विजंप्र-
तिबहुपुत्रोत्पादनोपायप्रश्नः ।

१२९ १२८ २२ जन्तूनामकपुत्रवपायाहोमेनसोमकरा-
जस्यभार्याशतेपुत्रशतोत्पत्तिः । तेन-
कर्मणाऋत्विग्यजमानयोर्नरकेदुःख-
प्राप्तिः ।

१३० + ३४ युधिष्ठिरेणमार्कण्डेयाश्रमगमनं । लो-
मशेनसंप्रहेणमार्कण्डेयचरित्रकथनं ।

१३१ १२९ २३ लोमशेनयुधिष्ठिरंप्रतिनानातीर्थमहि-
मासुवर्णनं ।

१३२ १३० २४ सरस्वत्यादितीर्थमहिमा । इत्येकपो-
तोपाख्यानप्रारंभः ।

१३३ १३१ ३६ इयेनीभूतादिन्द्राद्रीतस्यकपोतरूपधा-
रिणोऽग्नेःशिविप्रतिशरणगतिः । क-
पोतरिरक्षिपयाराज्ञातत्प्रतिनिधित्वेन-
स्वमांसस्यस्वगात्रादुत्कृत्यतुलारोपणं ।
तावताप्यपर्याप्तौस्वयमेवतुलारोहणं ।
तेनंद्राभ्योस्तोषः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

१३४ १३२ २३ अष्टावक्रोपाख्यानं ।
नाजलेनिमज्जनं ।
नगरंप्रतिगमनं ।

१३५ १३३ ३२ अष्टावक्रद्वारपालकयोः

१३६ १३४ ४१ अष्टावक्रेणवादेपराक्वि-
लेनिमज्जनं । अष्टा-
त्परावृत्तेनस्वपित्राम-
श्रमगमनं । समज्ञा-
ऋजुताप्राप्तिः ।

१३७ १३५ ६१ यवक्रीतोपाख्यानं ।
वेदाधिगमायइन्द्रंप्रति-
नतस्मात्कथंचिद्वरप्र-
ख्यानं ।

१३८ १३६ २० यवक्रीतेनपरावंसुभाय-
णोपभोगः । रैभ्येण
रक्षसोःसर्जनं । कृष्ण-
हरणं । राक्षसेनयवक-

१३९ १३७ १९ भरद्वाजेनरैभ्यस्यापि
रूपशापदानं । पुत्र-
भरद्वाजेनतद्देहदहनपूर्-

१४० १३८ ३० परावसुनारात्रौकृष्णा-
भ्यस्यसृगभ्रमेणहननं
स्तपःप्रसादितेभ्यःसूर्या-
भ्यभरद्वाजयवक्रीतोन्नी-
मः । देवैरैभ्यादीनामु-

१४१ १३९ २० युधिष्ठिरस्यकैलासादिभि-

१४२ १४० २९ भीमेनद्रौपद्यादीनांवहनं
युधिष्ठिरस्यगन्धमादनं

१४३ १४१ २९ युधिष्ठिरेणधनञ्जयप्र-
सादनप्रवेशनिश्चयः ।

१४४* १४२ ६३ पाण्डवानांमन्दरगिरि-
सुरास्थिदर्शनं । नत-
बराहवतारकथा ।

१४५ १४३ २३ पाण्डवानांगन्धमादन-
महावृष्टेःप्रादुर्भावः
न्तरंपुनःप्रस्थानं ।

१४६ १४४ २४ गन्धमादनमारोगमन-
तनेनमूर्च्छितायाद्रौप-

* १४४ तमोऽध्यायोदाक्षिणात्यकोशेपुनइन्द्र-
ओत्तराहादिकोशेवै ।

अथ. शपा.अ. श्लोक.

नादिनाश्रमापनोदनं । भीमेनस्नेन-
घटोत्कचेनवातस्यावहनोक्तिः ।

१४५ ५० भीमसेनस्मरणमात्रसंनिहितेनघटोत्क-
चेनद्रौपद्यावहनं । सर्वैर्नरनारायणा-
श्रममेत्यतत्रसुखेननिवासः ।

१४६ १०१ कदाचनद्रौपद्यावाध्वानीताद्भुतसौग-
न्धिकपुष्पदर्शनं ! तयातादृशवहुपु-
ष्पानयनंप्रार्थितेनभीमेनतदर्थनिर्ग-
मनं । भीमेनमध्येमार्गस्वमार्गनिरोध-
केनहनुमतासहसंवादः ।

१४७ ३४ भीमेनस्वमार्गादपसरणंचोदितेनहनु-
मतातंप्रत्यपसरणेस्वस्याशक्तिकथनपूर्-
वकंस्वयमेवान्यतोवालापसारणेनगम-
नोक्तिः । प्रयत्नेकृतेपिपुच्छस्यचालने-
प्यशक्नुवताभीमेनतंप्रतितप्रभावादि-
प्रश्नः । हनुमतास्वप्रभावादिनिवेदन-
पूर्वकंश्रीरामकथाकथनारंभः ।

१४८ २२ हनुमताभीमंप्रतिसंक्षेपेणरामकथाक-
थनम् ।

१४९ ४१ भीमेनसागरलङ्घनकालिकपृथुतररूप-
प्रदर्शनंप्रार्थितेनहनुमतातंप्रतिऐत-
त्कालिकैस्तात्कालिकरूपस्यदुर्निरीक्ष-
ताकथनपूर्वकंकृतयुगादिधर्मप्रतिपा-
दनं ।

१५० ५४ हनुमताभीमंप्रतिपृथुतरनिजरूपप्रद-
र्शनपूर्वकंचातुर्वर्ण्यधर्मनिरूपणम् ।

५१ } ३३ उपसंहृतपृथुरूपेणहनुमतासपरिष्वङ्ग-
वरदानंविस्पष्टेनभीमेनगन्धमादनेसौग-
न्धिकसरोदर्शनं ।

५२ } १६ सौगन्धिकसरोविश्वंभीमंप्रतितद्रक्षि-
भिःक्रोधवशनामकैराक्षसैस्त्रिचकीर्षि-
तप्रश्नः ।

१५४ २० भीमेनस्त्रिचकीर्षितकथनपूर्वकंसौग-
न्धिकाहरणेप्रवर्तनम् । स्वजिघांसूनां-
तेषांताडनं । भीमवृत्तान्तंभुतवता-
कुबेरेणतदनुमोदनं ।

५५ ३३ दुर्निसित्तदर्शिनयुधिष्ठिरेणघटोत्कचे-
नसहभीमसमीपगमनं । कुबेरेणवहु-
मानितानांतेषांतत्रैववासः ।

५६ २१ युधिष्ठिरेणपुनर्नरनारायणाश्रमंप्रत्या-
गमनं ।

समासंतीर्थयात्रापर्व ॥ ६ ॥

अथया. शपा.अ. श्लोक.

अथजटासुरवधपर्व ॥ ७ ॥ अध्यायः ॥ १ ॥

(१५८) ॥ श्लोकाः ॥ ७२ ॥

१५८ १५७ ७२ विप्रवेपेणपाण्डवनिकटेचिरवासिनाज-
टासुरेणकदाचनभीमासंनिधानेद्रौपदी-
सहितान्युधिष्ठिरादीन्स्वस्त्यन्धमारो-
प्यपलायनं । मध्येमार्गमदृच्छासमा-
गतेनभीमेनतत्समारणं ।

समासंजटासुरवधपर्व ॥ ७ ॥

अथयक्षयुद्धपर्व ॥ ८ ॥ अध्यायः ॥ ७ ॥

(१५९-१६५) ॥ श्लोकाः ॥ ३८७ ॥

१५९ १५८ १०२ जटासुरवधानन्तरंपरिवारेणयुधिष्ठि-
रेणनरनारायणाश्रमेनिवासः । वृषप-
र्वाश्रमादिसंचरणं । आर्द्धिषेणाश्रमग-
मनं ।

१६० १५९ ३३ आर्द्धिषेणेनराजर्षिणाकैलासवर्णनपूर्व-
कमर्जुनागमनपर्यन्तंयुधिष्ठिरस्यस्वा-
श्रमएवनिवासोच्यते ।

१६१ १६० ८५ कदाचनगरुडपक्षवातानीताद्भुतांबुज-
दर्शिन्याद्रौपद्यातादृशवहुपुष्पानयनं-
प्रार्थितेनभीमेनतदर्थगन्धमादनशिख-
रारोहणं । तत्रमणिमदादीनांयुद्धे-
हननं ।

१६२ १६१ ६६ युधिष्ठिरादिभिर्भीमसमीपगमनं । श्रु-
तमणिमदादिवधेनकुबेरेणयुयुत्सया-
तत्रागमनं । तत्रतद्दर्शनेनशान्तमन्यु-
नाकुबेरेणतान्प्रतिस्वस्यागस्त्यशापा-
याप्तिकथनपूर्वकंभीमकार्यानुमोदनं ।

१६३ १६२ ४० कुबेरेणयुधिष्ठिरानुशासनपूर्वकंस्वभव-
नगमनं । युधिष्ठिरादीनारात्रौकुबे-
रगृहेवासः ।

१६४ १६३ ४१ धौम्येनयुधिष्ठिरंप्रतिमेरुमन्दरवर्णन-
पूर्वकंचन्द्रसूर्यादिगतिप्रकारनिरूपणं ।

१६५ १६४ २० इन्द्रादधिगतालेणार्जुनेनस्वर्गाद्रन्ध्रमा-
दनेयुधिष्ठिरादीन्प्रत्यागमनं ।

समासंयक्षयुद्धपर्व ॥ ८ ॥

अथनिवातकवचयुद्धपर्व ॥ ९ ॥ अध्यायः ॥ १२ ॥

(१६६-१७७) ॥ श्लोकाः ॥ ४१९ ॥

१६६ १६५ १४ अर्जुनेनयुधिष्ठिरादीन्प्रतिसंक्षेपेणस्व-
कीयस्वर्गनिवासप्रकारकथनं ।

१६७ १६६ १० इन्द्रेणसभ्रातृकंयुधिष्ठिरमेत्यजयाशी-
रशंसनपूर्वकंपुनःस्वर्गंप्रतिगमनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १६८ १६७ ५६ अर्जुनेनस्वस्यकिरातरूपिणारुद्रेणसह-
युद्धस्यपाशुपतास्त्रालाभस्यचकथनं ।
१६९ { १६८ } ६१ अर्जुनेनस्वस्येन्द्रलोकनिवासप्रकारक-
थनं ।
१७० { १६८ } २६ अस्त्रशिक्षासमाप्तौसहस्राक्षेणगुरुदक्षि-
{ ६२-८६ } णात्वेननिवातकवचानांक्षपणंभिक्षिते-
नार्जुनेनतदर्थप्रस्थानं ।
१७१ १६९ २४ पार्थस्यनिवातकवचैःसहयुद्धारंभः ।
१७२ १७० २९ अर्जुनस्यनिवातकवचैःसहयुद्धं ।
१७३ १७१ ३० अर्जुनेनदैत्यहननं ।
१७४ १७२ ३५ अर्जुनस्यपुनस्वर्गप्रतिप्रस्थानं ।
१७५ १७३ ८४ मध्येमार्गमर्जुनेनहिरण्यपुरावलोकनं ।
तद्वासिनांपौलोमानांकालकेयानांचव-
धानन्तरंपुनःस्वर्गप्रत्यागमनं ।
१७६ १७४ १७ अर्जुनेनयुधिष्ठिरप्रतीन्ध्रेणस्वसैसाजु-
ग्रहंकवचकिरीटादिदानकथनं ।
१७७ १७५ २५ अर्जुनेनयुधिष्ठिराथदिव्यास्त्रप्रदर्शनं ।
अस्त्रतेजसाजगत्क्षोभेसतीन्द्रचोदन-
यानारदेनार्जुनंप्रत्यक्षप्रदर्शनप्रतिषे-
धनं ।

समाप्तनिवातकवचयुद्धपर्व ॥ ९ ॥

अथाजगरपर्व ॥ १० ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥

(१७८-१८३) ॥ श्लोकाः ॥ २२३ ॥

- १७८ १७६ २३ युधिष्ठिरेणगन्धमादनादवतरणाध्यव-
सायः । लोमशेनस्वर्गप्रतिगमनं ।
१७९ १७७ २४ पाण्डवैर्गन्धमादनादवतीर्थक्रमेणकै-
लासादिगमनपूर्वकद्वैतवनगमनं ।
१८० १७८ ३२ वनेमृगयार्थमटतोभीमस्यमहताऽज-
गरेणग्रहणं ।
१८१ १७९ ५४ अजगरेणभीमंप्रतिस्वसाजगरत्वप्रा-
पककारणमिधानं । दुर्निमित्तदर्श-
नादुर्भनायमानेनयुधिष्ठिरेणभीममा-
गीनुसरणेनाजगरगृहीतभीमस्यदर्शनं ।
१८२ १८० ३८ युधिष्ठिराजगरयोःसंवादः ।
१८३ १८१ ५२ स्वप्नश्रोतृत्तरदानतुष्टेनाजगररूपिणा-
नहुषेणभीमंविमुच्यस्वर्गप्रतिगमनं ।

समाप्तमाजगरपर्व ॥ १० ॥

अथमार्कण्डेयस्तमास्यापर्व ॥ ११ ॥ अध्यायाः ॥ ५० ॥

(१८४-२३३) ॥ श्लोकाः ॥ २१०४ ॥

- १८४ १८२ १८ वर्षाशरदृतुवर्णनं । युधिष्ठिरादिभिः-
पुनर्द्वैतवनात्काम्यकवनप्रवेशः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १८५ { १८३ } ५२ कृष्णेनसत्यभामयासहस्र-
{ १-५२ } मनं । तत्रनारदमार्कण्डेयेनपुराण-
मनं । मार्कण्डेयेनपुराण-
रंभः ।
१८६ { १८३ } ४३ प्राणिनांसुकृतदुष्कृतफल-
{ ५३-९५ } रनिरूपणं ।
१८७ १८४ २५ मृतस्यपुनरुज्जीवनशक्त्या-
णमाहात्म्यकथनं ।
१८८ १८५ ३८ वैन्ध्यस्याश्वमेधेऽत्रिगौतम-
दमुखेनब्राह्मणमाहात्म्य-
१८९ १८६ ३० तार्क्ष्यसरस्वतीसंवादः ।
१९० १८७ ५६ मत्स्यरूपिणोहरेर्वैवस्वत-
१९१ १८८ ४४ युगचतुष्टयधर्मकथनं ।
प्रलयजलेपरिभ्रमतामा-
शाखाशाथिनदिशशुक्ल-
न्तःप्रविश्यब्रह्माण्डदर्श-
निर्गमनं ।
१९२ १८९ ५८ हरिणास्वमाहात्म्यकथ-
नं । कृष्णस्यसर्वोत्तमत-
१९३ १९० ९८ कलियुगवृत्तान्तकथनं ।
१९४ १९१ ३५ कृतयुगवृत्तान्तकथनं ।
१९५ १९२* ७२ मण्डूकोपाख्यानं । इक्ष्वा-
क्षिन्नाम्नाराज्ञामृगयार्थव-
ण्डूककन्यापरिणयः ।
ज्जनं । राज्ञासर्वमण्डूक-
तेनकर्मणाभीतेनमण्डूक-
सैखपुत्रीप्रदानं । तत्त-
ल्योर्वृत्तान्तकथनपूर्वकं
माहात्म्यकथनं ।
१९६ १९३ ३५ सुखदुःखनिरूपकवकश-
वादः ।
१९७ १९४ ८ शिविचरित्रकथनं ।
१९८† १९५ ६ गोदानविषयेयथातिचरि-
१९९ १९६ १३ सेदुकृषपदर्भचरित्रं ।
२०० १९७ २८ श्वेनकपोतीयरूपंशिवि-
२०१ १९८ २७ दानमहिमविषयेअष्टका-
२०२ १९९ १८ कीर्त्यकीर्त्योःस्वर्गनरक-
तिपादकेन्द्रयुगोपाख्यः

* गद्यपद्यःस्तमोऽयमध्यायः ।

† १९८, १९९, २०० पदद्वयायत्रयं अ-
वश्यते नेतरकोशेषु ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- २०० १२९ स्वर्गनरककारणीभूतसाधारणधर्माः ।
 २०१ ३४ धुन्धुमारोपाख्यानं । उदङ्मुखानितप-
 स्तुष्टेनविष्णुनातसैवरदानं । कुवला-
 श्वेनधुन्धुनामकासुरघातनविधानं ।
 २०२ ३३ उदङ्केनवृहदश्वप्रतिधुन्धुनामकासुरह-
 ननचोदना ।
 २०३ ३७ वृहदश्वेनोदङ्कप्रतिस्वपुत्रेणकुवलाश्वेन-
 धुन्धुवधस्यभावित्वकथनपूर्वकंवनप्र-
 तिगमनं । धुन्धूत्पत्तिकथनायमधुकै-
 टमवृत्तान्तकथनं ।
 २०४ ४३ मधुकैटमपुत्रेणधुन्धुनादेवानापीडनं ।
 उदङ्कचोदितेनकुवलाश्वेनधुन्धुहननं ।
 देवैःकुवलाश्वस्यधुन्धुमार इतिनामक-
 रणं ।
 २०५ २४ पतिव्रतामाहात्म्यारंभः ।
 २०६ ५१ कौशिकचलाकथोःकथा ।
 २०७ } ६३ कौशिकेनद्विजेनपतिव्रतावचनाद्धर्म-
 १-५९ } व्याधसमीपगमनं । व्याधेनतस्मैनाना-
 धर्मोपदेशः ।
 २०७ } ४० धर्मव्याधेनशिष्टलक्षणादिकथनं ।
 ६०-९९ }
 २०८ ३९ धर्मव्याधेनस्वस्वधर्मानुष्ठानस्यश्रेय-
 ससाधनत्वादिकथनं ।
 २०९ ५७ पौरुषनिन्दनपूर्वकंदैवप्रशंसनं ।
 २१० २१ ब्राह्मणमाहात्म्यकथनं ।
 २११ २७ धर्मव्याधेनभूतपञ्चकगुणनिरूपणं ।
 २१२ } ५६ सत्त्वादिगुणत्रयनिरूपणं ।
 तत् २१३ }
 २१४ २९ धर्मव्याधेनकौशिकायस्वगृहप्रवेशन-
 पूर्वकंवृद्धतरस्वमातापितृप्रदर्शनं ।
 मातापितृविषयेस्वानुसन्धानप्रकार-
 निवेदनं ।
 २१५ ३१ धर्मव्याधेनकौशिकंप्रतिमातापितृशुभ्र-
 षणचोदनपूर्वकंस्वस्यशूद्रयोनौजनन-
 कारणकथनं ।
 २१६ ३८ कौशिकेनस्वगृहमेत्यस्वपित्रोःशुभ्रषणं ।
 पतिव्रतामाहात्म्योपसंहारः ।
 २१७ २१ आङ्गिरसोपाख्यानारंभः । देवैर्वृहस्प-
 तेयुक्त्वेनस्त्रीकारः ।
 २१८ } ३३ अमीनामुत्पत्तिकथनं ।
 २१९ }
 २२० २० अमीनामुत्पत्तिकथनं ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- २२३ २२१ ३१ अग्निवंशकथनं ।
 २२४ २२२ ३२ अग्निवंशकथनं ।
 २२५ २२३ १६९ कुमारोत्पत्तिकथारंभः ।
 २२६ २२४ ४१ स्कन्दोत्पत्तिः ।
 २२७ २२५ ४० स्वाहयासप्तर्षिपत्नीष्वकन्धतीसारु-
 प्यवर्जमितरासांसारूप्यस्त्रीकारेणाग्नि-
 नासहरमणं । पशुस्रोतपत्तिः । तेन-
 क्रौञ्चगिरिविदारणं । श्वेतपर्वतभेदनं ।
 षड्विंशतिभिर्लोकपादाभयात्स्वपत्नी-
 नांपरित्यागः । इन्द्रेणस्कन्देनसहसं-
 धिकरणं ।
 २२८ { २२६ }
 २२८ { २२७ } ५८ स्कन्दचरित्रप्रतिपादनं । स्कन्दस्य
 २२९ { १०-१६० } ६० दैवसेनापत्येऽभिषेकः । देवसेनाया
 { २२९ } विवाहः ।
 २३० २३० ५९ स्कन्दचरित्रकथनं ।
 २३१ { २३१ } २८ स्कन्देनस्वाहादेव्या अमीष्टप्रदानं ।
 { १-२७ } स्कन्दस्यरुद्रपुत्रलादिकथनं ।
 २३२ { २३१ } ८९ महादेवस्यभद्रवटंप्रतिगमनं । देवा-
 { २८-११३ } सुरयुद्धं । महिषासुरसंवादः ।
 २३३ २३२ २१ स्कन्दनाम्नांकीर्तनं ।
 समाप्तमार्कण्डेयसमास्यापर्व ॥ ११ ॥
 अथद्रौपदीसत्यभामासंवादपर्व ॥ १२ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥
 (२३४-२३६) ॥ श्लोकाः ॥ ९३ ॥
 २३४ २३३ ६३ सत्यभामयापतिवशीकरणोपायं पृष्ट्या-
 द्रौपद्यातदुत्तरदानव्याजेनपतिव्रताध-
 र्मकथनं ।
 २३५ २३४ १२ पतिव्रताधर्मकथनं ।
 २३६ २३५ १८ श्रीकृष्णेनसत्यभामयासहस्रपुरंप्रति-
 गमनं ।
 समाप्तद्रौपदीसत्यभामासंवादपर्व ॥ १२ ॥
 अथघोषयात्रापर्व ॥ १३ ॥ अध्यायाः ॥ २२ ॥
 (२३७-२५८) ॥ श्लोकाः ॥ ६३९ ॥
 २३७ २३६ ३१ कस्माच्चिद्ब्राह्मणात्पाण्डववृत्तान्तं श्रुत-
 वताश्रुतराष्ट्रेणपाण्डवान्प्रतिशोचनं ।
 पाण्डवपराक्रमानुस्मरणेनस्वपुत्राणां-
 तेभ्योवधनिर्धारणपूर्वकं तान्प्रतिपरी-
 शोचनं ।
 २३८ २३७ २५ कर्णशकुनिभ्यामुद्योधनंप्रतिस्ववैभव-
 प्रदर्शनेनपाण्डवानां दुःस्वजननायद्वैत-
 वनगमनचोदना ।
 २३९ २३८ २४ द्वैतवनगमनेघोषयात्राया उपायलनि-
 धारणं ।

अध्याय. शृपा.अ. श्लोक.

- २४० २३९ २९ दुर्योधनेनघोषयात्राव्याजेनानुजादि-
भिःसहद्वैतवनं प्रतिगमनं ।
- २४१ २४० ३१ द्वैतवनेसरस्सीपेक्रीडास्थाननिर्मातृणां
दुर्योधनश्रुत्यानापूर्वमेवतत्रागतैर्गन्ध-
र्वैःप्रतिवारणं । दुर्योधनेनगन्धर्वोत्सा-
रणायसेनाप्रेषणं । गन्धर्वैर्दुर्योधनभ-
टानांभर्त्सनं ।
- २४२ २४१ ३६ गन्धर्वैस्सहकौरवाणामायोधनं । चि-
त्रसेनादिभिर्विरथीकृतेनकर्णेनरणाङ्क-
णात्पलायनं ।
- २४३ २४२ २४ चित्ररथेनदुर्योधनस्यबन्धनपूर्वकंख-
रधारोपणं । इतरैर्गन्धर्वैर्दुर्योधनप्रा-
तृणांतद्वाराणांचबन्धनं । दुर्योधनामा-
स्त्रादिभिर्बुधिष्ठिरायतन्निवेदनेभीमेन-
तदनुमोदनं ।
- २४४ २४३ ३८ भीमेनदुर्योधनविमोचनस्यानौचिख्यप्र-
तिपादनेयुधिष्ठिराज्ञयाऽर्जुनेनतद्विमो-
चनप्रतिज्ञानं ।
- २४५ २४४ २१ भीमादीनांचित्रसेनादिभिर्बुद्धं ।
- २४६ २४५ ३१ अर्जुनेनपराजितचित्रसेनेनखस्यस-
खिलकथनं । युद्धोपरमः ।
- २४७ २४६ ३१ सचित्रसेनानांभीमादीनांवद्वंद्वदुर्योधन-
मादाययुधिष्ठिरसमीपगमनं । युधि-
ष्ठिराज्ञयागन्धर्वैर्दुर्योधनादीनांवन्धा-
द्विमोचनं । ततोदुर्योधनेनस्वपुरंप्रति-
प्रस्थानं ।
- २४८ २४७ १४ दुर्योधनेनमध्येमार्गमवस्थानं । तत्र-
समागतैर्नकर्णेनभ्रमात्तस्यगन्धर्वजेतृ-
त्वरूपेणप्रशंसनं ।
- २४९ २४८ १७ दुर्योधनेनकर्णप्रतियुद्धेसानुजस्यखस्य-
गन्धर्वैर्बन्धनसमीमादिभिर्गन्धर्वपरा-
जयस्यकथनं ।
- २५० २४९ ४२ युधिष्ठिरात्स्वबन्धमोचनकथनं । प्रा-
योपवेशनेनिजाध्यवसायकथनपूर्वकं-
दुःशासनंप्रतिराज्यपरिपालनविधानं ।
प्रायोपवेशनिवेशनायसान्त्वोक्तिः ।
- २५१ २५० १४ कर्णेनबहुधाप्रार्थनेपिदुर्योधनेनप्रायो-
पवेशाध्यवसायादनिवर्तनं ।
- २५२ २५१ ३१ पातालवासिभिर्दैत्यैर्विसृष्टयाकृत्या-
प्रायोपविष्टदुर्योधनस्यपातालंप्रति-
नयनं ।

अध्याय. शृपा.अ. श्लोक.

- २५३ २५२ ५३ तत्रत्यैर्दैत्यैर्हेतुपन्यासपूर्वकं
शान्निवर्तनं । पुनःकृत्य
पूर्वस्थानंप्रत्यानयनं ।
पुरंप्रत्यागमनं ।
- २५४* २५३ २९ भीष्मेणदुर्योधनंप्रतिपाक
र्वकतैःसहसंधिविधानं ।
स्यगर्हणं । दुर्योधनस्य
गिवजयायनिर्गमनं ।]
- २५५ २५४ ३६ दिग्विजयार्थगतैर्नकर्णैः*
शीकरणपूर्वकंपुनर्हासि
मनं ।
- २५६ २५५ २६ दुर्योधनेनराजसूययाकं
द्वानैर्हेतुत्तयातन्निषेधनं
ज्ञान्तरकरणनियोजनं ।
- २५७ २५६ २५ दुर्योधनेनयज्ञसमापना
गरप्रवेशः ।
- २५८ २५७ ३१ दुर्योधनसभायांकर्णेना
ज्ञानं । चारमुखात्पाण्ड
समाप्तंघोषयात्रापर्व ॥ १३ ॥
- अथमृगस्वप्नोद्भवपर्व ॥ १४ ॥ अध्याय
(२५९) ॥ श्लोकाः ॥ १७ ॥
- २५९ २५८ १७ पाण्डवनिहतभूयिष्ठैर्दुर्गे
स्वप्नेस्थानान्तरमेत्यखड्ग
प्रार्थना । युधिष्ठिरेणपु
गमनं ।
- समाप्तंमृगस्वप्नोद्भवपर्व ॥ १४ ॥
- अथव्रीहिव्रीहिकपर्व ॥ १५ ॥ अध्याय
(२६०-२६२) ॥ श्लोकाः ॥ १२९ ॥
- २६० २५९ ३८ कदाचनकाम्यकवनवादि
नुपागतेनव्यासेनयुधिष्ठि
शंसनं ।
- २६१ २६० ३८ मुद्गलचित्तपरीक्षणाय
लोयाचनेप्यविकृतमन
ऽन्नदानेनतत्तोषणं ।
मानेनदेवदूतेनसशरीर
स्वर्गंप्रत्याह्वानं । मुद्ग
स्वरूपनिरूपणप्रार्थना
- २६२ २६१ ५३ देवदूतात्स्वर्गसुखस्यापि
- * २५४ तमाध्यये १६ तमश्लोकमारभ्यसमाप्तं
तमोऽध्यायःसमग्रश्चदाक्षिणात्यकोशेपुनस्तः ।

अथ. शपा.अ. श्लोक.

वतामुद्रलेनस्वर्गानभिरोचनपूर्वकं देव-
दूतस्य स्वर्गप्रतिप्रस्थापनं । व्यासेन
युधिष्ठिरं प्रतिमुद्रलोपाख्यानकथनपूर्व-
कं स्वाश्रमं प्रतिगमनं ।

समाप्तं द्वौपदीहरणकपर्व ॥ १५ ॥

द्रौपदीहरणपर्व ॥ १६ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥

(३६३-२७२) ॥ श्लोकाः ॥ २९५ ॥

२६२ २७ कदाचनशिष्यायुतसहितेन दुर्वाससा-
दुर्योधनगृहं प्रतिगमनं । दुर्योधनेन
स्वपरिचर्यासंतुष्टं प्रतिद्रौपद्याभोजना-
वसाने भोजनाद्यपाण्डवान् प्रतिगमन-
प्रार्थना । दुर्वाससात् सैतद्वरदानपूर्व-
कं पाण्डवान् प्रतिप्रस्थानं ।

२६३ ४७ दुर्वाससाऽकाले पाण्डवान् प्रत्यग्नयाच-
नं । तथायुधिष्ठिरानुमत्याशिष्यायुते-
न सह ज्ञानायनदीं प्रतिगमनं । अत्रा-
न्तरे द्रौपदीप्रार्थनया श्रीकृष्णस्य तत्स-
मीपगमनं । तेन स्त्रीयक्षुभिवृत्तये द्रौ-
पदीं प्रत्यग्नयाचनं । तथाऽन्नसंशोषा-
भावे निवेदितेऽन्नस्थालीमानाद्यतत्क-
ण्ठलमशाकपुलाकभक्षणेन सशिष्यस्य
दुर्वासस आकण्ठमुक्तवत्सृजिनं ।
ततो भोजनाय भीमेनाह्वाने भयार्च्छि-
ष्यैः सह दुर्वाससः पलायनं ।

२६४ १७ पञ्चस्वपि पाण्डवेषु मृगयार्थं गतेषु सपरि-
जनेन जयद्रथेन मार्गवशात् तदाश्रमाभि-
गमनं । तत्र द्रौपदीदर्शनक्षुभितहृदा
तेन तन्विकटं प्रतिकोटिकाश्रयस्य प्रेषणं ।
१४ कोटिकाश्रयेन तत्पितृभर्तृकुलादिप्रश्नः ।
९ कोटिकाश्रयं प्रति द्रौपद्यास्त्रीयवृत्तान्त-
कथनं ।

२६७ २८ कोटिकाश्रया द्रौपदी तत्वं विदितवता ज-
यद्रथेन द्रौपदीमेत्यस्त्रमाभ्यर्चयित्वा
चना ।

२९ द्रौपद्यास्त्राभिलाषिणो जयद्रथस्य गर्हणं ।
तथा बलात्स्ववस्त्रान्तर्कविणस्य स्त्राक्षे-
पादधःपातनपूर्वकं स्वयमेव तद्रथारो-
हणं ।

३३ मृगयागतैः पाण्डवैर्दुर्निमित्तदर्शनाद्वि-

दुर्वास उपोख्यानोत्क्रममध्ययद्रथं औत्तराहपाठ पठ

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

पदाशङ्कया सत्वरं स्वाश्रमाभिगमनं ।
तदा द्रौपदीवृत्तान्तावगमेन जयद्रथप-
थानुगतैस्तदवलोकनेन कोपात्समुत्क्रो-
शनं ।

२७१ २७० २२ द्रौपद्याजयद्रथं प्रति तत्तद्वक्ष-
पूर्वकं युधिष्ठिरादिनिर्देशः ।

२७२ २७१ ६९ युधिष्ठिरादीनां जयद्रथादिभिरायोधनं ।
जयद्रथसहायेषु भीमादिभिर्निहतेषु
तेन द्रौपदीविमोचनपूर्वकं पलायनं ।
भीमार्जुनाभ्यां परुषोक्तिपूर्वकं तदनु-
धावनं ।

समाप्तं द्रौपदीहरणपर्व ॥ १६ ॥

अथ जयद्रथविमोक्षणपर्व ॥ १७ ॥ अध्यायाः ॥ १ ॥

(२७३) ॥ श्लोकाः ॥ ८३ ॥

२७३ २७२ ८३ भीमेन जयद्रथस्य मूर्ध्नि पादप्रहारपूर्वकं
क्षुरप्रेणपञ्चचूडीकरणं । भीमेन बन्ध-
नपूर्वकं मानीतस्य तेन युधिष्ठिरेण मो-
चनं । जयद्रथेन ततः प्रसादितान् महा-
देवादुर्जनवर्जं एकस्मिन्दिने पाण्डवज-
यरूपवरादानं ।

समाप्तं जयद्रथविमोक्षणपर्व ॥ १७ ॥

अथ रामोपाख्यानपर्व ॥ १८ ॥ अध्यायाः ॥ २० ॥

(२७४-२९३) ॥ श्लोकाः ॥ ७६९ ॥

२७४ २७३ १३ युधिष्ठिरेण मार्कण्डेयं प्रति स्वसमान-
दुःखिसत्ताप्रश्नः ।

२७५ २७४ १७ रामोपाख्यानां रंभः । रामादीनामुत्प-
त्तिः । कुबेरोत्पत्तिः ।

२७६ २७५ ४० मुनिवरेण विश्रवसा भार्यात्रयेरावणा-
दीनामुत्पादनं । साजुजेन रावणेन
ब्रह्मणो वरप्राप्तिः । कुबेरनिष्कासन-
पूर्वकं तस्य लङ्कायां निवासः ।

२७७ २७६ १९ रावणो पट्टतदेवगणप्रार्थितेन ब्रह्मणा
श्रीहरेरामत्वेन प्रादुर्भावनिवेदनपूर्वकं
तान् प्रति तत्साहाय्यार्थं वानरादिभावेन
जननचोदना ।

२७८ २७७ ६३ रामस्य यौवराज्याभिषेकारंभः । तस्य
वनगमनं । शूर्पणखावैरूप्यकरणं ।
खरादिहननं । रावणस्य मारीचसमी-
पगमनं ।

२७९ २७८ ४५ रामेण मृगरूपि मारीचहननं । रावणेन
सीताहरणं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

२८० २७९ ४८ जटायुर्हननं । कवन्धवधः ।
२८१ २८० ७५ रामसुग्रीवसख्यं । रावणेनाशोकवने
सीतानिवेशनं । तत्रत्रिजटयासीता-
याःपरिसान्त्वनं ।

२८१ ३० रावणेनसीतासमीपमेखबहुधाप्रलोभ-
नेष्यविकृतमानसतयाप्रत्याख्यानेस्वा-
वासंप्रतिगमनं ।

२८३ २८२ ७१ सुग्रीवेणसीतान्वेषणायवानरप्रेषणं ।
लङ्कापुरात्प्रतिनिवृत्तेनहनुमत्तारामाय
सीतावृत्तान्तनिवेदनं ।

२८४ २८३ ५४ रामेणसमुद्रतीरेदर्भसंस्तरेशयनं । वि-
भीषणशरणागतिः । सेतुबन्धनं ।

२८५ २८४ ४१ अङ्गदेनरावणायरामनिदेशकथनं ।
वानरराक्षसयुद्धारंभः ।

२८६ २८५ १५ रामलक्ष्मणादीनारावणेन्द्रजिदादि-
भिःसहयुद्धं ।

२८७ २८६ २९ प्रहस्तधूम्राक्षादिवधः । कुंभकर्णेन
युद्धयागमनं ।

२८८ २८७ ३० कुंभकर्णवधः ।

२८९ २८८ २७ लक्ष्मणेन्द्रजितोर्युद्धं ।

२९० २८९ ३४ इन्द्रजिच्छरजालेनमुग्धयोरामलक्ष्म-
णयोर्विज्ञानाखेणमोहापनोदनं । सुग्री-
वेणमहौषध्यातयोर्विशल्यीकरणं । रा-
मादीनानेत्रेषुकुबेरदूतानीतजलमार्ज-
नेनातीन्द्रियवस्तुदर्शनशक्त्युदयः ।
ततोयुद्धायपुनरागतस्येन्द्रजितोलक्ष्म-
णेनवधः । सीतावधोद्यतस्यरावणस्य
वृद्धामाल्येनसाम्नाततोविनिवर्तनं ।

२९१ २९० ३३ रावणेनस्वयंयुद्धयागमनं । इन्द्रेण
रामायनिजरथप्रेषणं । रावणवधः ।

२९२ २९१ ७१ रामसमीपेसीताया आगमनं । सी-
तायाःसौचील्येशङ्कमानंरामंप्रतिब्रह्म-
णातत्सौशील्यकथनपूर्वकंतत्परिग्रह-
चोदना । सर्वैःसहरामस्यायोध्याग-
मनं । रामपञ्चभिषेकः । सुग्रीवविभी-
षणादीनांस्वस्वपुरंप्रतिप्रेषणं । रामेण
राज्यपरिपालनं ।

२९३ २९२ १४ मार्कण्डेयेनरामोपाख्यानकथनपूर्वकं
युधिष्ठिरस्यशोकापनोदनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

समाप्तंरामोपाख्यानपर्व ॥ १८ ॥

अथपतिव्रतामाहात्म्यपर्व ॥ १९ ॥ अध्या

(२९४-३००) ॥ श्लोकाः ॥ ६०१

२९३ ४२ सावित्र्युपाख्यानारंभः
तिः । साविःसहस्रसंस्तुतिश्रवणान्वे

२९५ २९४ ३३ सावित्र्यासत्यवतोभर्तृर्वधनानुभ-
रदेनसत्यवत अल्पायुष्वनं ।]
तादृशाध्यवसायादनिर्वानकर्णेन

२९६ २९५ २३ सावित्रीसत्यवतोर्विवाहोर्हस्तिना
२९७ २९६ ३४ कदाचननारदनिर्दिष्टेस-
नेसावित्र्यावनंगच्छतोऽययाजकं
प्रेषेधनपूर्

२९८ २९७ ११३ वनंप्रविष्टेनसत्यवताफयोजनं ।
काष्ठविपाटनं । शिरोमापनात्

सत्यवन्मारणाययमागच्छन्नेना-
वन्तंतच्छरीरात्पाशवन्तापाण्ड-
च्छतोयमस्यसावित्र्या ॥ १३ ॥

तस्तुतिवचनेनतुष्टेनयमे-
पूर्वकंसत्यवतोविसर्जनं ।
जीवितेनसत्यवतासावि-
मगमनायप्रस्थानं ।

२९९ २९८ ४५ अकस्माच्चक्षुर्लभतुष्टेन-
तत्रपुत्रान्वेषणं । सत्य-
माभिगमनं ।

३०० २९९ १७ युमत्सेनस्यराज्यप्राप्तिः ॥ १४
यौवराज्याभिषेकः । कथंयाया

समाप्तंपतिव्रतामाहात्म्यपर्व ॥ १९ ॥ अध्या

अथ कुण्डलाहरणपर्व ॥ २० ॥ अध्याया

(३०१-३११) ॥ श्लोकाः ॥ ३१०

३०१ ३०० ३९ सूर्येणस्वप्नेकर्णंप्रति अश्वयु-
ष्याभाविकवचकुण्डलयमन-
नपूर्वकंतद्दानप्रतिषेधोप-
नसूर्यंप्रतिसेहतुकमिन्द्रशरीर-
ज्ञानं ।

३०२ ३०१ १८ सूर्येणहेतुकथनपूर्वकंपुनार्थना
कुण्डलदानप्रतिषेधोप-
३०३ ३०२ २५ कर्णेनसानुनयंशकायद-
नेऽभ्यनुज्ञाप्रार्थना

शकाच्छक्तिगृहीता

- अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.
- ३०३ २९ दुर्वाससःपरिचर्याथैकुन्तिभोजेनकु-
न्यानियोजनं ।
- ३०४ २० कुन्त्यापरिचर्यादुर्वाससःपरितोषणं ।
- ३०५ २३ दुर्वाससकुन्त्यैसकलदेववशीकरणद-
क्षस्यमन्त्रस्योपदेशः ।
- २८ कदाचनऋतुज्ञातयासूर्यमवलोकय-
न्त्याकुन्त्यादुर्वासोदत्तमन्त्रपरीक्षणा-
यतदाह्वानं । तत्रसूर्यागमनं ।
- २८ मैथुनमन्तरादुदशकानुनयेभास्क्रेकु-
न्त्याकृच्छ्रात्तदङ्गीकरणं । सूर्येणपुनः
कन्यात्वरूपवरदानपूर्वकं तस्यागर्भा-
धानं ।
- २९ कुन्त्यांसहजकवचकुण्डलस्यकर्णस्यो-
त्पत्तिः । शिशुंमञ्जूषायांनिक्षिप्याश्व-
नद्याविसर्जनं । मञ्जूषायाःक्रमेणच-
म्यापुरीप्रवेशः ।
- २७ सूतेनाधिरथेनमञ्जूषायाग्रहणं । त-
त्स्थशिशोःस्वपुत्रत्वेनकरणं । कर्णेन
परशुरामादिभ्योन्नग्रहणं । दुर्योधने-
नसहसह्यकरणं ।
- ४४ ब्राह्मणवेषधारिणेन्द्रेणकवचकुण्डलया-
चनं । कर्णेनतस्माच्छक्तिग्रहणपूर्वकं
तद्दानं ।

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

समाप्तकुण्डलाहरणपर्व ॥ २० ॥

अथारणेयपर्व ॥ २१ ॥ अध्यायाः ॥ ४ ॥

(३१२-३१५) ॥ श्लोकाः ॥ २३७ ॥

- ३१२ ३११ २१ युधिष्ठिरादिभिःकाम्यकवनात्पुनर्द्वैत-
वनंप्रत्यागमनं । तत्रकेनचिन्मृगेण
तरुसंघर्षेणारुखविषाणलेभेनब्राह्मण-
स्यारणिनासहपलायनं । तदानयनाय
पाण्डवैस्तदनुधावनं । ततस्तैःसुदूरं-
स्वापकर्षणपूर्वकमन्तर्हितेष्टग्रेभ्रान्त्या
वटमूलेसमुपवेशनं ।
- ३१३ ३१२ ५१ पानीयानयनायसरोगतेषुनकुलादिषु
यक्षवचनावमत्पापानीयपानेनदीर्घ-
निद्राश्रयणादनागतेषुयुधिष्ठिरेणापि
तत्सरोगमनं ।
- ३१४ ३१३ १३६ युधिष्ठिरेणसरस्तीरशायिनांभ्रातृणाम-
वलोकनेनसकरुणंपरिदेवनपूर्वकंजल-
पानायप्रयतनं । यक्षेणस्वप्रधानामु-
त्तरदानमन्तराजलपानस्यदुःशक्तव-
कथनेयुधिष्ठिरेणतेषांसमुचितोत्तर-
दानं । ततस्तुष्टेनयक्षेणभीमादीनां
चतुर्णामुज्जीवनं ।
- ३१५ ३१४ २९ यक्षेणयुधिष्ठिरंप्रतिस्वस्वरूपप्रकाशन-
पूर्वकंअरणिहरणादेःशीलशोधनायस्व-
कृतलक्षणेनतदभिमतवरप्रदानं ।

समाप्तमारणेयपर्व ॥ २१ ॥

वनपर्वसंपूर्ण ॥ ३ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

विराटपर्व ॥ ४ ॥

अवान्तरपर्वणि ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ ७८ ॥ श्लोकाः ॥ ३४९४ ॥

अध्याय. श्वा.अ. श्लोक.

अथ पाण्डवप्रवेशपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १४ ॥

(१-१४) ॥ श्लोकाः ॥ ६१६ ॥

- १ * ५० युधिष्ठिरेणब्राह्मणायमृगापहृतारणि-
भाण्डप्रत्यर्पणं । धौम्येनयुधिष्ठिरस्य
परिसान्त्वनं । पाण्डवैधौम्येनसह
मन्त्रायकविदुषवेशनं ।
- २ १ ३१ युधिष्ठिरेणभ्रातृभिःसंमन्त्र्यविराटनग-
रेनिवासनिर्धारणं । तथास्वस्ययति-
वेषपरिग्रहेणविराटसमास्तारीभवन-
कथनं ।
- ३ २ ५२ भीमेनयुधिष्ठिरंप्रतिस्वस्यसूदवेषपरि-
ग्रहेणविराटभवननिवासकथनं । अ-
र्जुनेनपुंसकवेषपरिग्रहेणराजकन्या-
नाटनादिकथनं ।
- ४ ३ ३६ नकुलेनविराटनगरेऽश्वपालकतयास्व-
स्यनिवासकथनं । सहदेवेनगोपालक-
तयास्वस्यनिवासकथनं ।
- ५ ४ ८६ पाण्डवैरिन्द्रसेनादीन्प्रतिद्वारकादिगम-
नचोदना । पाण्डवान्प्रतिधौम्येन
राजगृहवासप्रकारानुशासनं ।
- ६ { ५ } २७ पाण्डवैधौम्यविसर्जनपूर्वकंविराटनग-
रसमीपगमनं ।
- ७ { ५ } ६७ इमंशानसंनिहितेशमीवृक्षेस्त्रायुधनि-
क्षेपःतथास्वेषांसकैतिकनामकल्पनं ।
- ८ ६† ३६ युधिष्ठिरकृतादुर्गास्तुतिः ।
- ९ ७ ५४ युधिष्ठिरेणयतिवेषपरिग्रहेणविराटस-
माप्रवेशः । प्रत्युत्थानादिनासत्कृतेन
युधिष्ठिरेणविराटभवनेनिवासः ।

* एतदध्यायस्याकाश औत्तराहपाठेनपर्वणः ३१५ तमाध्याय-
स्तथावर्तते ।

† अयमध्यायोदाक्षिणात्यकोशेषुनास्ति ।

अध्याय. श्वा.अ. श्लोक.

- १० ८ २४ भीमेनसूदवेषपरिग्र-
वेशः । विराटेन
नियोजनं ।
- ११ ११ २४ अर्जुनेनषण्डवेषेणविरा-
टनगरेनिवासकथनाद-
विराटेनतस्यकन्याना-
मनियोजनं ।
- १२ १२ १६ नकुलेनसादिवेषेणवि-
राटेनतस्याश्वपालने-
नियोजनं ।
- १३ १० २७ सहदेवेनगोपवेषधारि-
गमनं । विराटेनतस्य
जनं ।
- १४ ९ ८४ द्रौपद्यासैरन्ध्रीवेषधारि-
निवासः ।

समाप्तं पाण्डवप्रवेशपर्व ॥ १ ॥

अथ समयपालनपर्व ॥ २ ॥ अध्या-
(१५) ॥ श्लोकाः ॥ ६३ ॥

- १५ १३ ६३ पाण्डवैःस्वस्वव्यापारै-
भीमेनशङ्करोत्सवेमह-

समाप्तं समयपालनपर्व ॥ २ ॥

अथ कीचकवधपर्व ॥ ३ ॥ अध्या-
(१६-२८) ॥ श्लोकाः ॥ ७८ ॥

- १६ { १४ } ३३ द्रौपद्यांस्वात्मानंका-
१७ { १४ } २१ स्य प्रत्याख्यातं ।
- १८ १५ ५६ कीचकेनसुदेष्णांप्र-
करणप्रार्थना । सु-
हरणव्याजेनतद्गृहं
तिष्ठानं । तथाइ-
गृहंप्रतिद्रौपद्यागम-
कीचकगृहंप्रतिप्रसि-
स्यादूषणायसूर्यादि-
णतद्रक्षणायनिगू-
कीचकेनद्रौपदीप्र-

शपा.अ. श्लोक.
 ३०३ चनं । तथातदनश्रीकारेरोषात्पादेन
 ताडनं । सूर्यदूतेनरक्षसाकीचकस्य
 भूमौनिपातनं । युधिष्ठिरेणकीचक-
 जिघांसोभीमस्यसंकेतेनप्रतिषेधनं ।
 ३०५ } ७८ विराटेनकीचकस्यदण्डाप्रयोगाद्ब्रह्मा-
 द्रौपद्यातंप्रत्युपालंभनं । युधिष्ठिरेण-
 द्रौपद्याःसान्त्वनं । अज्ञानादिवशोक-
 हेतुपृच्छन्तीसुदेष्णांप्रतिद्रौपद्यातद्धे-
 तोःकथनं ।
 ३०६ } ७९ ३८ कीचकोत्पत्तिप्रकारादिकथनं ।
 कीचकंजिघासंन्याद्रौपयाराश्रीमहान-
 समेखस्वपतोभीमस्यप्रबोधनं । कीच-
 ककृतापमानकथनं । तथायुधिष्ठिरा-
 दीन्प्रतिनाम्निर्देशपूर्वकमनुशोचनं ।
 ३१५ } ३३ द्रौपद्याभीमंप्रतिकीचकहननचोदना ।
 भीमेन्द्रौपदीदृष्टाशोचनं ।
 ५५ द्रौपदीभीमसेनसंवादः । द्रौपद्याभीमं
 प्रतिकीचकहननचोदना ।
 ५३ भीमवचनाद्रौपद्याकीचकंप्रतिरात्रौन-
 र्तनागारागमनचोदना ।
 ५४ } ५४ पूर्वमेवनर्तनागारमागतेनभीमेनपश्चा-
 दागतस्यकीचकस्यमारणं । उपकीच-
 कानांतप्रागमनं ।
 ६५ उपकीचकैःपाश्चात्याःकीचकेनसहच-
 रमविमानारोपणेनश्मशानप्रापणं ।
 भीमेनोपकीचकानांहननं ।
 ४७ सुदेष्ण्याविराटनियोगाद्रौपदींप्रति
 खपुराभिर्गमनचोदना । द्रौपद्यामासा-
 वेखिस्वासाभ्यनुज्ञाप्राथैनायांसुदेष्ण-
 यातदङ्गीकरणं ।
 मासंकीचकवधपर्व ॥ ३ ॥
 ग्रहणपर्व ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ ४५ ॥
 १-७३) ॥ श्लोकाः ॥ १९१६ ॥
 ३७ पाण्डवान्वेषणायक्रमेणविराटपुरमा-
 गतैश्चारैर्हस्तिनपुरमेखदुर्योधनसमी-
 पेपाण्डवानवगतिनिवेदनपूर्वकंकीच-
 कवधनिवेदनं ।
 २३ दुर्योधनादिभिःपाण्डवान्वेषणायस-
 मालोचनं ।
 ५३ द्रोणेनदुर्योधनंप्रतिपाण्डवानांधार्मि-
 कत्वादियुगकथनं । भीष्मेणतैःसह-
 संधिविधानं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

३२ { २९ } ६४ दुर्योधनेनकीचकवधस्यभीमसेनकृत-
 त्वसंभावना । तथाभीष्माद्यनुमत्यासुश-
 म्भेणविराटनगरंप्रतिप्रेषणं । सुशर्मणा
 विराटनगरमेखदक्षिणभागेगोप्रहणं ।
 ३३ ३१ ४९ गोपैर्विराटंप्रतिप्रेषणंगोप्रहणनिवे-
 दनं । विराटादिभिर्दुर्योधननिर्गमोद्य-
 मः । युधिष्ठिरेणविराटंप्रतिस्वेषांयुद्ध-
 कौशलनिवेदनेनभ्रातृभिःसहसमरा-
 याभियानं ।
 ३४ ३२ ३३ विराटसुशर्मसैन्ययुद्धं । युधिष्ठिरा-
 दिनिहतानांपरिसंख्यानं । विराटसु-
 शर्मणोर्युद्धं ।
 ३५ ३३ ७१ सुशर्मणाविराटस्ययुद्धं । भीमेनयुधि-
 स्थिरचोदनयाविराटस्यमोचनपूर्वकंसु-
 शर्मणोवन्धनं । युधिष्ठिरेणकरुणया
 सुशर्मणोविमोचनं ।
 ३६ ३४ २७ युधिस्थिरचोदनयाविराटप्रेषितैर्दूतैर्नग-
 रमेखजयोद्धोषणं ।
 ३७ ३५ २२ दुर्योधनेनभीष्मद्रोणादिभिःसहविराट-
 नगरमेखोत्तरभागेगवामप्रहणं । गोपा-
 लेनोत्तरकुमारंप्रतिगोप्रहणनिवेदनं ।
 ३८ { ३६ } ७३ उत्तरेसमुचितसारथेरभावेनखिद्यमा-
 नेऽर्जुनेनद्रौपदींप्रत्युत्तरायवृहन्नला-
 याःसारथ्यकौशल्यनिवेदनचोदना ।
 उत्तरयावृहन्नलांप्रतिसारथ्यकरणप्रा-
 र्थना । अर्जुनसारथिकेनोत्तरेणरणा-
 भियानं ।
 ३९ ३८ ८० उत्तरेणरथादवस्कन्दभयात्पलायनं ।
 तमनुधाविनाऽर्जुनेनतत्स्यकेशपाशेप्र-
 हणेनपरिसान्त्वनपूर्वकंपुनारथारोपणं ।
 गाण्डीवानथनायशर्मांप्रतिगमनं ।
 ४० { ३९ } ६० बृहन्नलाहृष्टाभ्यमर्जुनएवेतिकुरुणां-
 निश्चयः । शर्मासमीपमेखार्जुनेनोत्त-
 रंप्रतिपाण्डवैरायुधान्यत्रनिहितानी-
 तिकथनं । उत्तरेणार्जुनचोदनयाशर्मा-
 मारुहधनुरादानं ।
 ४१ ४२ २१ उत्तरेणार्जुनंप्रतितत्तत्कार्मुकस्वामिनां-
 प्रश्नः ।
 ४२ ४३ २५ अर्जुनेनोत्तरंप्रतियुधिष्ठिराद्यायुधानां
 पृथक्पृथक्प्रश्ननिर्देशेनतत्तत्स्वामिकल-
 कथनं ।
 ४३ ४४ ५२ अर्जुनेनोत्तरंप्रतिस्वस्यार्जुनस्यकथनपू-

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

- वैकङ्किकादीनां युधिष्ठिरादित्वकथनं ।
अर्जुनस्य दशनाम्नानिर्वचनं ।
- ४४ ४५ ६० उत्तरेण स्वापराधक्षमापनं । अर्जुनेन
स्वस्यैकैव्यप्राप्तिहेतुकथनं । उत्तरं सा-
रथिकृत्वाऽर्जुनेन रणायामभियानं ।
- ४५ { ४६ } २८ अर्जुनेन हनुमद्भ्यः स्यारथे स्थापनं । त-
था स्वशङ्खादिशब्दश्रवणवित्रस्तस्योत्त-
रस्य समाश्वसनपूर्वकं रणभियानं ।
- ४६ { ४६ } १८ द्रोणेन दुर्योधनं प्रति बृहन्नलाया अर्जुन-
त्वकथनपूर्वकं दुर्योधनं प्रति कथनं ।
- ४७ ४७ ३५ द्रोणवचनाद्बृहन्नलाया अर्जुनत्वनिर्धा-
रणेन विषादात्तूष्णींभूतेषु स्त्रीषु दुर्यो-
धनेन तेषां समरप्रोत्साहनं ।
- ४८ ४८ २८ कर्णेनात्मस्वाधनपूर्वकमर्जुनपराभवन-
प्रतिज्ञानं ।
- ४९ ४९ २६ कृपाचार्येणार्जुनप्रशंसनपूर्वकं कर्णगर्ह-
णं । तथा स्वेष्वेकैकेनार्जुनस्य दुर्जयत्व-
कथनपूर्वकं संभूयाभियाननिर्धारणं ।
- ५० ५० ४१ कर्णेन कृपाचार्यगर्हणं । तदसहिष्णु-
नाऽश्वत्थामासममौद्वाटनं कर्णदुर्यो-
धनोपलम्भः ।
- ५१ ५१ २४ संकुद्धमश्वत्थामानं प्रति भीष्मेण द्रोणा-
दिप्रशंसनपूर्वकं परिसन्त्वनं । दुर्योधने-
न भीष्मकर्णाभ्यां सहकृपद्रोणक्षमापनं ।
- ५२ ५२ ३३ भीष्मेण दुर्योधनं प्रति हेतुपन्यासपूर्वकं
युधिष्ठिरप्रतिश्रुतवनवासादिकालस्य प-
रिसमाप्तिकथनं । भीष्मेण द्रोणवचना-
द्भूमिः सह दुर्योधनस्य प्रस्थापनपूर्वकं से-
नायाव्यूहीकरणेन समरायामभियानं ।
- ५३ ५६ २१ इन्द्रेण सुदर्शननामनिकामगामिनिप्रा-
सादे देवगणसमारोपणपूर्वकं रणावलोक-
नाय गगनाङ्गणावतरणं ।
- ५४ ५३ २३ सैन्यमध्ये दुर्योधनमनवलोकयताऽर्जु-
नेनोत्तरं प्रति तत्पदवीमनुरथयापनचो-
दना । तथा द्वाभ्यां द्वाभ्यां वाणाभ्यां
द्रोणाद्यभिवादनपूर्वकं ताभ्यामेव तत्त-
त्कर्णमूलकुशलप्रश्नः । द्रोणेन तत्कौश-
लश्लाघनं ।
- ५५ ५४ ४६ अर्जुनेन सेनामध्ये सुयोधनानवलोकने-
न तस्य गवामादानेन गमनसंभावनाया-
रथेन गवाग्रं प्रत्यभियानं । भीष्मेण
पार्थसावविज्ञानेन सेनया सह तमनुधा-

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

- वनं । गवान्ति क्रमु-
तद्रक्षिणां वाणगणैर-
वर्तनं ।
- ५६ ५५ २८ अर्जुनेनोत्तरं प्रति द्रोण-
साधारणध्वजचिह्नप्र-
शामनिर्देशेन तत्तत्पर-
५७ ५४ ६८ अर्जुनस्य भीष्मद्रोणादि-
अर्जुनेन कर्णस्य पराज-
५८ { ५४ } ७७ अर्जुनेन कर्णपराजयः
जितेन कर्णेन रणाङ्गण-
५९ ५८ ९८ द्रोणाऽर्जुनयोर्युद्धवर्णनं
भिहितविषये द्रोणेऽ-
णायार्जुनं प्रत्यभियानं
द्रोणेनापयानं ।
- ६० ५९ १७ अर्जुनेनाश्वत्थामपराज-
६१ ५७ ६२ अर्जुनस्य कृपाचार्येण
राङ्गणवर्णनं ।
- ६२ ६४ ३४ भीष्माऽर्जुनयोर्युद्धं
६३ ६४ ५३ अर्जुनेन भीष्मपराज-
६४ { ६२ } २७ अश्वत्थामाकर्णगर्हणं
महारथैरर्जुनं प्रत्यभि-
६५ ६१ ५४ अर्जुनेन दुःशासनादि-
भीष्मादिभिः सहायो-
६६ ६५ ५१ अर्जुनेन भीतमुत्तरं सम-
रथं प्रति स्वरथयापन-
क्षेपलायमानदुर्योधन-
हानं ।
- ६७ ६६ ४६ दुर्योधनेन पुनः परावृ-
ष्मादिभिस्तद्रक्षणाय
अर्जुनेन तैः सह चिरं प्र-
हनान्नप्रयोगः । उ-
चोदनयाऽन्नमोहित-
अर्जुनेन वाणेर्भीष्मा-
६८ ६७ २४ अर्जुनेनोत्तरं प्रतियुधि-
काशनप्रतिषेधः ।
धनिधानपूर्वकं बृह-
सारथ्यकरणं । उ-
यास्वजयोद्धोषणाय
विराटेन युधिष्ठिरादि-
जयानन्तरं पुरं प्रत्या-
स्य कुरुविजयाय बृह-
वणेन तद्रक्षणाय सेन-

१. श्लोक.

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

अत्रान्तरेविराटायदूतैस्तत्तजयनिवे-
दनं । कुमारानयनायवादित्रादिप्रपणं ।
उत्तरजयश्रवणहृष्टेनविराटेनयुधिष्ठि-
रेणसहयुतदेवनं । विराटेनोत्तरप्रशं-
सनेकङ्केनवृद्धलयाकुरुपराजयकथनं ।
ततोऽरुष्टेनविराटेनतस्यमुखेऽक्षेणता-
डनं । क्षतात्प्रस्रवतोरक्तस्यसैरन्ध्र्या-
निजोत्तरीयेणग्रहणं ।

३१ अर्जुनकौरवयुद्धदिदृक्षयासमागतानां
देवानांपुनःस्वर्गप्रतिगमनं ।

उत्तरेणराजाभ्यनुज्ञयाऽन्तःपुरमेव
६९ तदभिवादनं । युधिष्ठिरव्रणावलोक-
नभीतस्योत्तरस्यचोदनयाविराटेनयु-
धिष्ठिरक्षमापनं । ततोऽर्जुनस्यान्तःप्र-
वेशः । विराटेनोत्तरप्रशंसनेतेनंप्रति
कस्यचिद्देवपुत्रस्यजेतुलकथनं । ततो-
ऽर्जुनेनोत्तराप्रश्रुतिभ्यःकुरुवल्लदानं ।

१९ भीमार्जुनादिभीरात्रौयुधिष्ठिरसमीप-
गमनं । युधिष्ठिरेणसहर्षस्नानभिमा-
पणे अर्जुनेनभीमंप्रतितत्कारणप्रशंशः ।
युधिष्ठिरेणतंप्रतिविराटेनाक्षताडनस्य
तत्कारणलकथनं । भीमादिभिःक्रो-
धाद्विराटवधाध्यवसायेयुधिष्ठिरेणसहे-
तुकंतत्प्रतिपेधनं ।

तत्समाप्तं गोप्रहणपर्व ॥ ४ ॥

कपर्व ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥

७८ ॥ श्लोकाः ॥ १७७ ॥

३० परेयुःप्रभातेयुधिष्ठिरादिभीराजलक्ष-

णधारणेनसिंहासनादिपुपवेशनं । त-
त्रागतवताविराटेनयुधिष्ठिरस्यसिंहा-
सनोपवेशनाक्षेपः । अर्जुनेनतस्य
याथातथ्यकथनं ।

७१ ७१ ३६ अर्जुनेनविराटप्रभ्राद्वललादीनांभीम-
सेनादिलकथनं । उत्तरेणयुधिष्ठिरा-
दीनांपराक्रमवर्णनं । ततोविराटेन
युधिष्ठिरादीनांप्रसादनं ।

७६ + २० उत्तरेणविराटंप्रतिपुधिष्ठिरादिकृतोप-
कारस्मारणपूर्वकमुत्तरायाःप्रदानेनत-
त्प्रसादनचोदना । उत्तरायाःपुरस्का-
रेणसप्रणामंप्रसादयतेविराटायामभ्य-
प्रदानं ।

७७ { ७२ } ३७ विराटेनार्जुनंप्रतिस्वकुमार्याउत्तराया-
मार्यात्वेनप्रतिग्रहणप्रार्थनेतंप्रत्यर्जुने-
नसहेतुकथनंक्षुभात्वेनपरिग्रहाङ्गीक-
रणं । दुर्योधनेनयुधिष्ठिरंप्रतिदूतमु-
खेनत्रयोदशवत्सरस्यासंपूर्तावैवार्जुने-
नात्मप्रकाशनात्पुनर्वेनवासविधेयता-
निवेदनं । युधिष्ठिरेणतंप्रतिसेवैवदूते-
नभीममुखात्संदेहस्यपरिहृणीयता-
प्रतिवेदनं । भीष्मेणविचार्यनिर्धारण-
पूर्वकंसंकेतकालस्यपूर्णत्वोक्तिः ।

७८ { ७२ } ५४ उपलब्धंप्रतिकृष्णागमनं । तत्रदुप-
दाद्यागमनं । उत्तराभिमन्योर्विवाहः ।

संपूर्णवैवाहिकपर्व ॥ ५ ॥

विराट्पर्व संपूर्ण ॥ ४ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

उद्योगपर्व ॥ ५ ॥

अवान्तरपर्वाणि ॥ १० ॥ अध्यायाः ॥ १०६ ॥ श्लोकाः ॥ ६७५३ ॥

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

अथ सेनोद्योगपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १९ ॥

(१-१९) ॥ श्लोकाः ॥ ६०६ ॥

१	१	२५	विराटसमाप्रविष्टेपुराजसुश्रीकृष्णेनधृ- तराष्ट्रं प्रतिदूतप्रेषणनिर्धारणं ।
२	२	१५	बलरामेणस्वस्यदुर्योधनेपक्षपातावि- ष्करणं ।
३	३	२३	साल्यकिनावलरामवचनप्रतिक्षेपपूर्व- कंदुर्योधननिग्रहनिर्धारणं ।
४	४	२६	द्रुपदेनसाल्यकिमतानुमोदनेनराज्ञामा- ह्वानायदूतस्थापनकथनपूर्वकंस्वपुरो- हितस्यधृतराष्ट्रं प्रतिप्रेषणकथनं ।
५	५	१९	श्रीकृष्णेनराज्ञाधृतराष्ट्रस्यचदूतपुरोहि- तप्रेषणसंदिश्यद्वारकागमनं । आहू- तानाराज्ञांमागमनं । दुर्योधनाहूता- नाराज्ञांचतंत्रप्रत्यागमनं ।
६	६	१९	द्रुपदेनधृतराष्ट्रं प्रतिस्वपुरोहितप्रेषणं ।
७	७	४१	दुर्योधनार्जुनयोः कृष्णदर्शनाययहच्छ- यायुगपद्भारकागमनं । अर्जुनेनश्रीकृ- ष्णसारथ्येनवरयित्वातेनसहहास्तिन- पुरगमनं । दुर्योधनेनश्रीकृष्णकुमा- रानादायकृतवर्मणासहस्वपुरगमनं ।
८	८	६०	शल्यागमनं । गूढेनदुर्योधनेनशल्य- साहाय्यवरणं । युधिष्ठिराभ्यर्चनया कर्णस्यसारथ्यकरणेत्तज्जोवधकरणप्र- तिज्ञानं ।
९	९	६८	त्वष्टृपुत्रस्यविश्वरूपस्यकथा । इन्द्रेण विश्वरूपहननं । तद्वधकुपितेनत्वष्ट्रे- न्द्रवधायवृत्रस्योत्पादनं ।
१०	१०	५३	इन्द्रेणवृत्रासुरवधः । इन्द्रस्यब्रह्मह- त्याप्राप्तिः ।
११	११	२६	नहुषस्यदेवराज्येऽभिषेकः । नहुषे- शचीक्रामना ।

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

१२	१२	३२	नहुषवधश्चनयशच्यातेनसहस्र- णायतत्समीपगमनं ।
१३	१३	२७	शच्यासमयकरणं । देवैर्विष- न्द्रस्यब्रह्महत्यापनोदनायाभ्यर्च- नं । शच्यापश्रुतिदेवीपूजनं ।
१४	१४	१८	उपश्रुतिदेव्याशच्या इन्द्रप्रदं १५ १५ ३७ शचीवचनानहुषेणागस्त्यादि- णांस्वशिविकावाहनचोदना । नेन्द्रान्वेषणं ।
१६	१६	३६	अग्निनापद्मनालस्थमिन्द्रं दृष्ट्वा येतन्निवेदनं । बृहस्पतिना न्नेस्तूयमानेकुबेरादीनांतत्राग- इन्द्रेणनहुषजयेसाहाय्यायमेव नपूर्वकंकुबेरादीनांतत्तद्दिवाधि- मिषेचनं ।
१७	१७	२३	लोकपालैस्तसहनहुषनिषूदनौष- यन्तमिन्द्रमेत्यागस्त्येन नहुष- राज्यात्परिभ्रंशनिवेदनम् ।
१८	१८	२५	इन्द्रेणपुनर्देवलोकमेत्यत्रैलोन- पालनं । शल्येनेन्द्रवृत्तान्तकथ- युधिष्ठिरादीनांश्वास्यपुनर्दुर्योधन- पगमनं ।
१९	१९	३३	साल्यकिप्रमुखानाराज्ञांस्वलोका- नपूर्वकंयुधिष्ठिरंप्रत्यागमनं । सादीनान्दुर्योधनंप्रत्यागमनं ।

समाप्तं सेनोद्योगपर्व ॥ १ ॥

अथ सञ्जयानपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ११ ॥

(२०-३२) ॥ श्लोकाः ॥ ३८१ ॥

२०	२०	२१	हास्तिनपुरंगतेनद्रुपदपुरोहितेन मध्येद्रुपदवचनकथनं ।
२१	२१	२२	भीष्मेणद्रुपदपुरोहितवाक्येऽ- कर्णेनतदाक्षेपपूर्वकंसहैतकाक-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

पतयापुनर्वनवासादिनातत्समापने
राज्यदानोक्तिः । भीष्मेणकर्णाधिक्षे-
पः । धृतराष्ट्रेणपाण्डवान्प्रतिस्ने-
सञ्जयप्रेषणकथनपूर्वकंपुरोहितस्यप्र-
तियापनं ।

- २३ २२ ४० धृतराष्ट्रेणपाण्डवान्प्रतिसञ्जयप्रेषणं ।
२३ २३ २८ सञ्जयेनोपप्लव्यंगत्वापाण्डवान्प्रतिधृ-
तराष्ट्रकृतकुशलप्रश्नकथनं । युधिष्ठिरे-
णसञ्जयंप्रतिधृतराष्ट्रादीनांकुशलप्रश्नः ।
२४ २४ १० सञ्जयेनयुधिष्ठिरप्रश्नानामुत्तरदानपू-
र्वकंधृतराष्ट्रसंदेशश्रवणविधानं ।
२५ २५ १५ सञ्जयेनयुद्धनिन्दनपूर्वकंपाण्डवैःशम-
स्तीकारस्यभीष्मधृतराष्ट्राभिमतत्व-
कथनं ।
२६ २६ २९ युधिष्ठिरेणखेषामजय्यलमभिधाय
स्वस्वेन्द्रप्रस्थराज्यदानेशान्तिकथनं ।
२७ २७ २७ सञ्जयेनयुधिष्ठिरंप्रतियुद्धेदोषोद्भावन-
पूर्वकंपरैर्भागाप्रदानेपिशमाश्रयणस्यै-
वज्यायस्त्वकथनं ।
२८ २८ १४ युधिष्ठिरेणधर्माधर्मनिर्णयस्येतरासा-
धारणतयास्वस्यधर्मैरहस्यज्ञश्रीकृष्णव-
चनानुयायित्वकथनं ।
२९ २९ ६० श्रीकृष्णेनसञ्जयंप्रतिस्वस्यसन्ध्यर्थधृत-
राष्ट्रसमीपेआगमनकथनं ।
३० ३० ५२ युधिष्ठिरेणसञ्जयंप्रतिभीष्मादिभ्यः
खेषांकुशलनिवेदनचोदनं । तथादु-
र्योधनंप्रतिसन्धिप्रहाय्यतरपक्षस्वी-
करणाभ्यनुज्ञानकथनचोदनं ।
३१ ३१ २३ युधिष्ठिरेणसञ्जयंप्रतिधृतराष्ट्रभीष्मयो-
रभिवादनपूर्वकंसन्धिकरणविज्ञापन-
निवेदनचोदनं । तथादुर्योधनंप्रति
तत्कृतानयोपेक्षणकथनपूर्वकंप्रामप-
ञ्चकदानेनसन्धिकरणसंदेशः ।
३२ ३२ ४० सञ्जयेनरात्रौधृतराष्ट्रमुपागम्ययुधि-
ष्ठिरकृतकुशलप्रश्नादिकथनं । तथा
धृतराष्ट्रविगर्हयुधिष्ठिरवचनस्यःक-
थनपूर्वकंसमवनगमनं ।

समाप्तं सञ्जययानपर्व ॥ २ ॥

अथ प्रजागरपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ८ ॥

(३३-४०) ॥ श्लोकाः ॥ ६०९ ॥

३३ १३० धृतराष्ट्रेणरात्रौविदुरात्तयनं । चिन्त-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

याप्रजागरंगतेनधृतराष्ट्रेणदुर्योधनादि-
मुखोपायप्रश्नेविदुरेणनीतिकथनपूर्व-
कंपाण्डवेभ्योराज्यदानस्यतदुपायत्व-
कथनं ।

- ३४ ३४ ८७ विदुरेणधृतराष्ट्रंप्रतिपुनर्नीतिकथनं ।
३५ ३५ ८९ विदुरेणधृतराष्ट्रंप्रतिकेशिन्धुधन्व-
विरोचनसंवादकथनपूर्वकंपाण्डवेपुपु-
त्रतौल्येनवृत्तिविधानं ।
३६ ३६ ७४ विदुरेणधृतराष्ट्रं प्रति आत्रेयेणसाध्या-
न्प्रत्युपदिष्टनीतिकथनं । महाकुल-
क्षणाभिधानं ।
३७ ३७ ६४ धृतराष्ट्रेण अल्पायुष्कारणप्रश्नेविदुरे-
णतदभिधानं ।
३८ ३८ ४७ विदुरेणधृतराष्ट्रंप्रतिपुनर्नीतिकथनपू-
र्वकंपाण्डवेभ्योराज्याप्रदानेदुर्योधन-
स्यराज्यभ्रंशकथनं ।
३९ ३९ ८६ ज्ञातिसंप्रहेयुणवर्णनं ।
४० ४० ३२ विदुरेणधृतराष्ट्रंप्रतिपुनर्नीतिकथनपू-
र्वकंपाण्डवेभ्योराज्याप्रदानेदुर्योधन-
स्यराज्यदलाक्षात्रधर्मेनियोजनचो-
दनं ।

समाप्तं प्रजागरपर्व ॥ ३ ॥

अथ सनत्सुजातपर्व ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ ६ ॥

(४१-४६) ॥ श्लोकाः ॥ २०४ ॥

- ४१ ४१ १२ धृतराष्ट्रेणपुनर्धर्मैरहस्यकथनंचोदितेन
विदुरेणस्वस्यशत्रुयोनिजातत्वेनतत्क-
थनानौचित्यकथनं । तथास्मरणमा-
त्रसंनिहितंसनत्सुजातंप्रतिधृतराष्ट्राय
तत्त्वोपदेशप्राप्यना ।

४२ ४२ ४४ }
४३ ४३ ६४ }
४४ ४४ ३२ }
४५ ४५ २१ }
४६ ४६ ३१ }

सनत्सुजातीयं (सनत्सुजातेनधृत-
राष्ट्रंप्रतिपत्तोपदेशः) ।

समाप्तं सनत्सुजातपर्व ॥ ४ ॥

अथ यानसन्धिपर्व ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ २४ ॥

(४७-७०) ॥ श्लोकाः ॥ ७७० ॥

- ४७ { ४७ } ४२ पाण्डववचनशुश्रूषयाधृतराष्ट्रादीनांस-
माप्रवेशः । सञ्जयेनपाण्डवान्प्रतिधृ-
तराष्ट्रसंदेशकथनकथनं । श्रीकृष्ण-
वाक्यकथनंचोदितेनसञ्जयेनस्वस्यकु-

अध्याय. श्वा.अ. श्लोक.

- व्याजुनान्तःपुरप्रवेशकथनपूर्वकंतत्कथनं ।
 ४८ ४८ १०९ सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिश्रीकृष्णमहिमप्रतिपादकानामर्जुनवचसांविस्तरेणकथनं ।
 ४९ ४९ ४९ भीष्मेणदुर्योधनंप्रतिकृष्णार्जुनयोर्नरनारायणतादात्म्यकथनपूर्वकंतद्विरोधेकुरुणांविनाशकथनं । तथाभर्मोद्धाटनपूर्वकंकर्णगर्हणं । धृतराष्ट्रेणभीष्मद्रोणवचनानादरणेनसर्वकुरुभिस्त्वजीवितनैराज्ञयाधिगमः ।
 ५० ५० ५० धृतराष्ट्रेणपाण्डवानांकिमुपजीवनेनरणयोग इतिपृष्ठस्यसज्जयस्यपाण्डवप्रभावानुस्मरणेनमूर्च्छालब्धसंज्ञेनसज्जयेनपाण्डवानांश्रीकृष्णानुगृहीतस्वसामर्थ्येनराज्ञांसाहाय्येन च समरोयोगइतिकथनं ।
 ५१ ५१ ६१ धृतराष्ट्रेणसज्जयसमीपभीमसेनप्रतापानुस्मरणेनपरिशोचनम् ।
 ५२ ५२ २० धृतराष्ट्रेणार्जुनप्रतापाजुवर्णनपूर्वकंपरिशोचनं ।
 ५३ ५३ १६ धृतराष्ट्रेणकुरुप्रतिपाण्डवानांवलवत्सहायसम्पन्नत्वादिगुणसमृद्धिकथनपूर्वकंशान्त्यर्थेस्वेनप्रयतनाभिधानं ।
 ५४ ५४ २२ सज्जयेनपाण्डवेषुजयसाधनसामग्रीमभिधायतेषुधातैराष्ट्रकृतापकारानुस्मरणपूर्वकंधृतराष्ट्रगर्हणं ।
 ५५ ५५ ७० दुर्योधनेनस्वपरपक्षयोर्वलावलनिरूपणपूर्वकंधृतराष्ट्रप्रतिसमाश्वासनं ।
 ५६ ५६ १७ सज्जयेनपाण्डवभावंदुभ्युत्थंदुर्योधनंप्रतितेषांयुद्धोत्कण्ठाकथनपूर्वकंतद्रथाश्ववर्णनं ।
 ५७ ५७ ६२ सज्जयेनपाण्डवसहायानाराज्ञानामकथनं । दुर्योधनेनस्वपक्षीयाणांप्रतापवर्णनं ।
 ५८ ५८ २९ धृतराष्ट्रेणयुद्धस्यभीष्माद्यनभिमतत्वाभिधानेदुर्योधनेनभीष्माद्यनपेक्षणेनकर्णदुःशासनसहायेनस्वेनैवपाण्डवहननप्रतिज्ञा । धृतराष्ट्रेणदुर्योधनगर्हणं ।
 ५९ ६६ १४ पुनःपृष्ठेनसज्जयेनधृतराष्ट्रप्रत्यर्जुनवाक्यकथनं ।
 ६० ६० २४ धृतराष्ट्रेणदुर्योधनंप्रतिस्वपरपक्षयोर्व-

अध्याय. श्वा.अ. श्लोक.

- लावल विमर्शेनेनपाण्डवेषुप्रभेधर्मादिदेवानांसाहाय्यकरणादिपूर्वकंस्वस्यशमाभिरोचनकथनं ।
 ६१ ६१ २९ दुर्योधनेनसहेतुकंपाण्डवानांदिहाय्यकरणाभावकथनं । तजलस्तम्भनाद्यनेकसामर्थ्यवत्त्व्यत्वकथनं ।
 ६२ ६२ १८ कर्णेनधृतराष्ट्रमनादत्यपाण्डवतत्तिज्ञानं । तथाभीष्माधिक्षिपेयुद्धेभीष्मशमनावधिशस्त्रत्यागंज्ञायस्वभवनगमनं । भीष्मेणयुतयोधवधप्रतिज्ञा ।
 ६३ ६३ २७ दुर्योधनेनभीष्माभिमतपाण्डवतक्षप्रतिक्षेपः । तथाभीष्मादिनेककर्णदुःशासनसज्जतेनात्मवैराग्यहननप्रतिज्ञा । विदुरेणदमस्तपाशवद्वशकुनिदृष्टान्तकथनेनभिर्विरोधस्यानर्थहेतुत्वकथनं ।
 ६४ ६४ २७ पाशवद्वशकुनिदृष्टान्तकथनेनकिरातदृष्टान्तप्रदर्शनेनास्वाशान्त्यर्थहेतुत्वकथनं । तथायुद्धेवययोरव्यवस्थितत्वकथनं ।
 ६५ ६५ १६ धृतराष्ट्रेणदुर्योधनंप्रत्यर्जुनस्यपरमप्रेमास्पदतयादुर्जयत्वादिपूर्वकंपाण्डवैस्सहसन्धिविधानं ।
 ६६ ६७ १० दुर्योधनेनधृतराष्ट्रवचनानिभक्तभातोराज्ञानिर्गमनं । धृतराष्ट्रेणसेनयोस्सारासारकथनंनोदिवेकयेनव्यासगान्धारीसंनिधौतत्त्वकथनं । श्रीव्यासेनसज्जयंप्रतिश्वप्रश्नस्योत्तरदानाभ्यनुज्ञानं ।
 ६७ ६८ १५ सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिश्रीकृष्णस्यारत्वकथनं ।
 ६८ ६९ २१ सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिभगवदेवमनकथनं ।
 ६९ ७० १५ सज्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिवासुदेवादिभक्तानामनिर्वचनं । तथासन्त्यर्थेष्वागमनकथनं ।
 ७० ७१ ७ श्रीकृष्णागमनश्रवणहृष्टेनधृतराष्ट्रेक्षुष्मत्प्रशंसनपूर्वकंश्रीकृष्णयुगलर्णनं ।

समाप्तं यानसन्धिपर्व ॥ ५ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ भगवद्दानपर्व ॥ ६ ॥ अध्यायाः ॥ ८० ॥

(७१-१५०) ॥ श्लोकाः ॥ २५५२ ॥

- ७१ ७२ १०२ युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णं प्रति सन्ध्यर्था-
स्तिनपुरगमनप्रार्थना । श्रीकृष्णेन त-
दङ्गीकरणं ।
- ७२ ७३ ४२ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति युद्धपक्षस्थिरी-
करणपूर्वकं लोकप्रवादनिरासाय सन्धि-
प्रयतनकथनं ।
- ७३ ७४ २३ भीमसेनेन यथाकथं विच्छिन्नस्यावश्य-
कर्तव्यत्वकथनं ।
- ७४ ७५ २३ श्रीकृष्णेन भीमं प्रति तत्प्रतिज्ञानुसार-
णपूर्वकं युद्धप्रोत्साहनं ।
- ७५ ७६ १८ भीमेन कृष्णं प्रति खसामभ्यर्थकथनपूर्वकं
स्वस्वशमकामनायाः कृपा मूलकत्वक-
थनं ।
- ७६ ७७ २० श्रीकृष्णेन भीमं प्रति खस्य तन्महिमाभि-
ज्ञत्वमभिधाय तत्प्रशंसनपूर्वकं लोके-
स्तेजस्सन्दीपनार्थकत्वकथनं ।
- ७७ ७८ २० अर्जुनेन श्रीकृष्णं प्रति सन्धि विप्रहान्यत-
रपक्षनिर्धारणकरणप्रार्थना ।
- ७८ ७९ २१ श्रीकृष्णेन दण्डार्हे सुयोधनेन शमकरण-
स्य दुःशकत्वाभिधानपूर्वकं युधिष्ठिर-
गौरवेण स्वस्य तदर्थं प्रयतनकथनं ।
- ७९ ८० १८ नकुलेन स्वस्वशमेऽभिसन्धिप्रदर्शनं ।
- ८० ८१ १० सहदेवेन श्रीकृष्णं प्रतिकुरुणांशमभि-
सन्धावपि युद्धपक्षस्यैव स्थापनकथनं ।
सात्यकिना तत्पक्षानुमोदने योधानां सिं-
हनादः ।
- ८१ ८२ ५० श्रीकृष्णेन द्यूतसभायां खानुभूतदुस्सह-
दुःखमभिनिवेद्य रुदन्तीं द्रौपदीं प्रति
सुयोधनादिहननप्रतिज्ञानपूर्वकं समा-
श्वासनं ।
- ८२ { ८३ } ३७ श्रीकृष्णेन रथमारुह्य सात्यकिना सहहा-
{ १-३६ } स्तिनपुरं प्रति प्रस्थानं ।
- ८३ { ८३ } ४४ युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णेन प्रयाणप्रतिस्वाभिवा-
{ ३७-७२ } दननिवेदनेन समाश्वासनप्रार्थना । श्री-
कृष्णस्य मध्ये मार्गजामदग्न्यादि महर्षि-
समागमः । तैः श्रीकृष्णेन द्यूतराष्ट्रादिभिः
सह तत्संबादशुभ्रूषया तत्र स्वागमननि-
वेदनं ।
- ८४ ८४ २७ श्रीकृष्णप्रयाणे शुभमशुभप्रादुर्भावः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- सायान्हे श्रीकृष्णस्य दृक्स्थलगमनं ।
तद्रजन्यां तत्रैव सुखसंवासः ।
- ८५ ८५ १८ श्रीकृष्णागमनं ज्ञातवतो द्यूतराष्ट्राज्ञ-
यादुर्योधनेन पथितत्रतत्रतदाराधना-
यसमानिर्माणं । श्रीकृष्णेन तदनवलोकनेनैव गमनं ।
- ८६ ८६ २१ श्रीकृष्णागमनश्रवणदृष्टेन द्यूतराष्ट्रेण वि-
दुरपुरतः समेव्यते तस्मै रथगजादिवित-
रणप्रतिज्ञा ।
- ८७ ८७ १७ विदुरेण द्यूतराष्ट्रं प्रति कृष्णाय दानप्रति-
ज्ञायाः सृष्टात्वं कथनं । तथा सामाद्युपा-
यैः श्रीकृष्णस्य दुर्वशात्वं कथनपूर्वकं तदु-
क्तिसत्कारविधानं ।
- ८८ ८८ २३ दुर्योधनेन श्रीकृष्णस्योपायनदाननिषे-
धनं । भीष्मेण कृष्णोक्तस्य कर्तव्यत्व-
कथनं । दुर्योधनेन स्वस्य कृष्णबन्धना-
ध्यवसायकथनेन द्यूतराष्ट्रेण तद्दहणं ।
भीष्मेण दुर्योधनोपायनपूर्वकं समातो
निर्गमनं ।
- ८९ ८९ २७ श्रीकृष्णस्य दृक्स्थलात्कुरुपुरमेवावृत्त-
राष्ट्रभवनप्रवेशः । तथा द्यूतराष्ट्रपूजां
स्वीकृत्य विदुरसदनगमनं ।
- ९० ९० १०६ श्रीकृष्णस्य कुन्तीसमीपगमनं । तेन
प्रत्येकं नामनिर्देशपूर्वकं युधिष्ठिरादिकु-
शलमाप्नुच्छ यस्मानुभूतद्यूतः खानुस्मरणे-
न चोचन्याः कुन्त्याः समाश्वासनं । त-
थातामामन्य दुर्योधनपृथगमनं ।
- ९१ ९१ ४६ दुर्योधनेन स्वपृथगागतस्य श्रीकृष्णस्य
पूजापूर्वकं भोजनायामन्त्रणं । दुर्योध-
नेन श्रीकृष्णं प्रति स्वीयान्नपानाद्यनादर-
णकारणप्रभेतेन तत्कथनपूर्वकं विदुरगृ-
हगमनं । विदुरेण सादरमन्त्रपानादि-
ना श्रीकृष्णाराधनं ।
- ९२ ९२ ३० रात्रौ विदुरेण श्रीकृष्णं प्रति दुर्योधने सा-
मवचनस्य नैष्कल्यकथनं । तथा द्यू-
भूयिष्ठसमाप्रवेशस्य स्थानभिमत्त्वक-
थनं ।
- ९३ ९३ २३ श्रीकृष्णेन विदुरवचनानुमोदनपूर्वकं
स्वागमनस्य लोकपरिवादपरिहारार्थत्व-
कथनं ।
- ९४ ९४ ६६ प्रभाते श्रीकृष्णमभ्येक्ष्य शकुनिदुर्योध-
नाभ्यां समागमनाय प्रार्थनं । श्रीकृ-

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

ष्णस्यविदुरेणसहसमाप्रवेशः । अन्त-
रिक्षगतेषुनारदादिषुश्रीकृष्णाज्ञयाभी-
ष्मेणासनदिनासत्कृतोषुकृष्णादीनांय-
थोचितमासनेषूपवेशनं ।

९५ ९५ ६३ श्रीकृष्णेनयुतराष्ट्रप्रतिसन्ध्यर्थस्वस्वा-
गमनकथनं । सन्धिविग्रहपक्षयोर्गुण-
दोषवर्णनपूर्वकंपाण्डवविज्ञापननिवेद-
नं । तथाहितमुपदिश्यान्तेयथारुचि-
करणाभिधानं ।

९६ ९६ ५३ जामदग्न्येनदम्भोद्भवोपाख्यानकथन-
पूर्वकंश्रीकृष्णार्जुनयोर्नरनारायणस्वरू-
पताभिधानं ।

९७ ९७ २१ कृष्णेनदुर्योधनवलावलेपविलोपनाय
मातलिबरान्वेषणकथाकथनारंभः ।
मातलिनागुणकेशीनामकस्वकन्याया
अनुगुणवरान्वेषणायनागलोकगमनं ।

९८ ९८ २५ मातलेर्वरुणलोकगमनं । नारदेनवरु-
णलोकवर्णनं ।

९९ ९९ २० मातलेःपाताललोकगमनं । नारदेन
पाताललोकवर्णनं ।

१०० १०० १९ मातलेर्द्विरेण्यपुरगमनं ।

१०१ १०१ १६ मातलेस्सुपर्णलोकगमनं ।

१०२ १०२ १५ मातलेःरसातलगमनं । नारदेनतत्र-
त्यसुरभिसन्ततिगुणवर्णनं ।

१०३ १०३ २६ मातलेर्मौगवतीपुरीगमनं । तत्रमात-
लिनासुमुखनामकनागराजस्यवरत्वे-
नवरणं ।

१०४ १०४ ३० नारदेनसुमुखमातामहमार्यकंप्रतिपौ-
त्रार्थमातलिकन्यापरिग्रहचोदना ।
आर्यकेणसुमुखजनकंमक्षितवतावैन-
तेयेनमासान्तरेसुमुखमक्षणप्रतिज्ञान-
निवेदनं । तार्क्ष्यात्सुमुखरिरक्षयासर्वै-
शक्रसमीपगमनं । इन्द्रेणतस्यदीर्घा-
युर्दानं । मातलिनासुमुखायस्वकन्यायां
प्रदायविवाहनिर्वर्तनं ।

१०५ १०५ ४३ सुमुखायाऽऽयुर्दानश्रवणकुपितेनगरु-
डेनेन्द्रोपेन्द्रावभ्येत्यदर्पोक्तिः । उपे-
न्द्रेणगरुडदर्पविमोक्षणायतदंसेखदक्ष-
बाहुविक्षेपेतद्वहनाक्षमेणतेनतत्क्षमाप-
नं । कृष्णेनगरुडनिदर्शनप्रदर्शनपूर्व-
कंगर्वपरिहारेणपाण्डवैस्सहसमविधा-
नं । दुर्योधनेनोस्ताडनपूर्वकंकृष्णोप-

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

हासेतेनतंप्रतितवोरावेवमृत्युर्भवि-
तीतिशापदानं ।

१०६ १०६ २७ निर्वन्धस्थानर्थहेतुतायांनिदर्शन-
शानायदुर्योधनंप्रतिनारदेनगालवे-
दयानारंभः । विश्वामित्रेणगुरु-
णानिषेधनेऽपिनिर्वन्धकारिणंगाल-
प्रत्येकतश्चयामकर्णश्चेताश्चशताश-
नयननियोगः ।

१०७ १०७ १९ गालवेनविष्णुपासनेगरुडेनगालवमु-
पेत्यस्वेनतस्याभिमतदेशप्रापणकथ-
नं ।

१०८ १०८ १८ गरुडेनगालवंप्रतिपूर्वदिग्गुणवर्णनं ।

१०९ १०९ २१ दक्षिणदिग्गुणवर्णनं ।

११० ११० २० पश्चिमदिग्गुणवर्णनं ।

१११ १११ २८ उत्तरदिग्गुणवर्णनं ।

११२ ११२ २२ गालवेनगरुडपृष्ठमारुह्यपूर्वदिग्गम-
मध्येमार्गविश्रमार्थमृषभाचलेऽव-
रणं ।

११३ ११३ २६ तत्रशाण्डिलीनामकब्राह्मणीदर्शनं
तद्दानमुपभुज्यतत्रशयनं । शाण्डि-
ल्याअपध्यानेनगरुडपक्षनिपातः ।
नस्तत्प्रसादाधिगतपक्षेणगरुडेनपुन-
प्रस्थानं ।

११४ ११४ २० गालवेनययातिंगत्वाहययाचनं ।

११५ ११५ २१ व्ययितचित्तेनययातिनागालवायहय-
तिनिधितयामाधवीनामकस्वकन्याया-
मर्पणं । गरुडेनगालवमापृच्छवला-
गृहगमनं । गालवेनकन्यायासहस-
श्वनामकनृपसमीपमुपेत्यशुल्कार्पणेन
कन्याकलत्रीकरणकथनं ।

११६ ११६ २८ हर्यश्वेनतादृशाश्वशतद्वयप्रदानेनैका-
त्योत्पादनकथनं । माधव्यास्वस्यप्र-
त्यन्तेप्रसूत्यन्तेपुनःपुनःकन्यासंप-
दकविप्रवरप्राप्तिकथनं । हर्यश्वेन
स्यावसुमनोनामकपुत्रोत्पादनं । ह-
र्यश्वेनकालान्तरेसमागतयगालवाय-
नर्माधवीप्रत्यर्पणं । गालवेनपुन-
कन्यालमुपागतवत्यातयासहदिवो-
ससमीपगमनं ।

११७ ११७ २१ दिवोदासेनाप्यश्वशतद्वयप्रदानेनत-
स्यांप्रतर्दानाख्यसुतोत्पादनं ।

११८ ११८ २१ उशीनरेणाश्वशतद्वयप्रदानेनमाधवा-
शिविनामकपुत्रोत्पादनं ।

अध्याय. श्रृपा.अ. श्लोक.

- ११९ ११९ २४ गालवेनाश्वानां षडशतप्रदायावशिष्टा-
श्वशतद्वयप्रतिनिधितया विश्वामित्रं प्र-
तिमाधव्यास्समर्पणं । तेन तस्यामष्ट-
काख्यपुत्रमुत्पाद्य तस्याः पुनर्गालवे प्र-
त्यर्पणं । गालवेन यथा तयोमाधवी स-
मर्पणं ।
- १२० १२० २२ ययातिना गङ्गाय मुनासङ्गमदेशे माध-
व्याः स्वयं वरकरणं । माधव्या तु सर्वव-
रानतिक्रम्य वनमध्ये तपश्चरणं । का-
लान्तरे स्वर्गागतस्य ययातेर्वहुवर्षसह-
स्रावसाने सदसि देवर्ष्याद्यवमानेन सय-
स्तेजोहानिः स्वर्गाद्भ्रंशश्च ।
- १२१ १२१ २९ इन्द्रवरेण ययातेः खदौहित्राणां मध्ये प-
तनं । तस्मै तदौहित्रमाधवी गालवा-
दिभिस्त्वस्वतपोभागादानं ।
- १२२ १२२ १८ खदौहित्रादिदत्तपुण्यप्रभावेण पुनर्य-
यातेः स्वर्गप्राप्तिः ।
- १२३ १२३ २५ खपतनकारणं पृष्टेन पितामहेन तं प्रति
तत्कथनं । नारदेन दुर्योधनं प्रति गाल-
वययातिदृष्टान्तप्रदर्शनेन निर्वन्धाभि-
मानस्यागपूर्वकंसन्धिकरणविधानं ।
- १२४ १२४ ६२ धृतराष्ट्रेण श्रीकृष्णं प्रति दुर्योधनानुनय-
प्रार्थना । श्रीकृष्णेन दुर्योधनानुनयः ।
- १२५ १२५ २७ भीष्मादिभिर्दुर्योधनं प्रति श्रीकृष्णवच-
नादरणविधानं ।
- १२६ १२६ १८ भीष्मादिभिर्दुर्योधनं प्रति पाण्डवैस्सह
शमविधानं ।
- १२७ १२७ २५ दुर्योधनेन श्रीकृष्णं प्रति स्वस्मिन् पराध-
लेषोपि नास्तीति कथनं । तथा स्वस्या-
जयत्वकथनपूर्वकं पाण्डवेभ्यः सूच्य-
प्रपरिमितभूमेरप्यप्रदानकथनं ।
- १२८ १२८ ५१ श्रीकृष्णेन दुर्योधनं प्रति तत्कृतापनया-
नुस्मरणं । कोपादुर्योधनेन सभातो
निर्गमनं । श्रीकृष्णेन धृतराष्ट्रं प्रति कुल-
स्यार्थे दुर्योधनपरित्यागविधानं ।
- १२९ १२९ ५४ विदुरेण धृतराष्ट्राज्ञया गान्धार्याः सभां
प्रत्यानयनं । गान्धार्या दुर्योधनं पुनः
समानाढ्यतं प्रति नीतिकथनपूर्वकं पा-
ण्डवैस्सहशमविधानं ।
- १३० १३० ६७ मातृवाक्यमनादृत्य निर्गतेन दुर्योधने-
न कर्णादिभिस्सहालोच्य श्रीकृष्णबन्ध-
ननिर्धारणं ।

अध्याय. श्रृपा.अ. श्लोक.

- कृष्णादिपुत्रनिवेदनं । धृतराष्ट्रेण पुन-
र्दुर्योधनसमानाढ्यश्रीकृष्णस्य दुर्ग्रहत्व-
निरूपणं । विदुरेण संयुक्ताश्रीकृष्ण-
चरित्रनिरूपणं ।
- १३१ १३१ ५० श्रीकृष्णेन सभायां विश्वरूपप्रदर्शनं ।
श्रीकृष्णप्रसादा लब्धचक्षुषा धृतराष्ट्रेण
श्रीकृष्णदर्शनं । पुनरितरान्द्रयुमनिच्छ-
ता धृतराष्ट्रेण कृष्णप्रसादात्पुनः स्वचक्षु-
षोरन्तर्धानाधिगमः । श्रीकृष्णेन तद्रू-
पोपसंहारपूर्वकं पूर्वरूपं स्वीकृत्य कुन्ती-
समीपगमनं ।
- १३२ १३२ ३४ श्रीकृष्णेन कुन्तीं प्रति सप्रणामं सभाधृ-
तान्तकथनं । कुन्त्या श्रीकृष्णे युधिष्ठि-
रायसंदेशप्रेषणं ।
- १३३ १३३ ४५ कुन्त्या युधिष्ठिरबोधनाय श्रीकृष्णं प्रति
विदुलोपाख्यानकथनं ।
- १३४ १३४ ४१ विदुलोपाख्यानं ।
- १३५ १३५ ४० विदुलोपाख्यानं ।
- १३६ १३६ २२ विदुलोपाख्यानं ।
- १३७ १३७ ३२ कुन्त्या श्रीकृष्णेऽर्जुनादीन् प्रति वक्तव्य-
संदेशकथनं । श्रीकृष्णस्य स्वरयमा-
रोपितेन कर्णेन सहरहस्संभाषणपूर्वकं
तद्विसर्जनेनोपसङ्गमं प्रत्यागमनम् ।
- १३८ १३८ २७ भीष्मद्रोणाभ्यां कुन्तीवाक्यं धृत्वा दुर्यो-
धनं प्रति सन्धिकविधानं ।
- १३९ १३९ २२ दुर्योधनेन स्ववचनाकारणे भीष्मद्रोणा-
भ्यां पार्थेन सह युद्धकरणे परिशोचनं ।
द्रोणेन दुर्योधनं प्रति पुनः शमविधानं ।
- १४० १४० २९ श्रीकृष्णेन कर्णं प्रति किमुक्तं मितिजनमे-
जयप्रश्नः । श्रीकृष्णेन कर्णं प्रति तस्य
कुन्तीपुत्रत्वरूपरहस्यकथनपूर्वकं पा-
ण्डवपक्षप्रवेशचोदना ।
- १४१ १४१ ५७ कर्णेन श्रीकृष्णं प्रति स्वस्य पाण्डवपक्ष-
वेशे संयुक्तिकप्रतिबन्धकरिरूपणपूर्व-
कं स्वरहस्यगोपनप्रार्थना ।
- १४२ १४२ २० श्रीकृष्णेन कर्णं प्रति पाण्डवजननिर्धार-
णकथनपूर्वकं भीष्मादिषु युद्धसन्नाहसं-
देशकथनचोदना ।
- १४३ १४३ ५२ कर्णेन श्रीकृष्णं प्रति पृथिवीविनाशे स्व-
स्य शकुनिदुःशासनयोश्च मूलत्वकथनं ।
श्रीकृष्णमालिङ्ग्य कर्णस्य प्रतिनिवर्तनं ।
श्रीकृष्णस्योपसङ्गव्यागमनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १४४ १४४ ३१ कर्णपराक्रमभीतयाकुन्त्यागङ्गातीरे
तत्समीपगमनं ।
- १४५ १४५ १२ कुन्त्याकर्णप्रतितस्यसुपुत्रत्वकथनपूर्व-
कपाण्डवैस्सहसङ्गमचोदना ।
- १४६ १४६ २७ सूर्येणकर्णप्रतिकुन्तीवचनस्वीकरणवि-
धानं । कर्णेनकुन्तीप्रतिसोपालम्बदु-
र्योधनपरित्यागस्यसमुक्तिकमनौचित्य-
कथनपूर्वकमर्जुनवर्जपाण्डवासंहरण-
प्रतिज्ञा ।
- १४७ १४७ ४३ श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिसंक्षेपेणहस्ति-
नपुरवृत्तान्तकथनं । तैस्तप्रतिविस्तरे-
णभीष्मादिवचनकथनप्रार्थना । श्री-
कृष्णेनशमविधायकभीष्मवचनानु-
वादः ।
- १४८ १४८ ३६ श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिद्रोणवचनानु-
वादः । तथाविदुरगान्धार्योश्चवचना-
नुवादः ।
- १४९ १४९ ३६ श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिधृतराष्ट्रेणदुर्यो-
धनं प्रत्युक्तवचनानुवादः ।
- १५० १५० २० श्रीकृष्णेनपाण्डवान्प्रतिदुर्योधनेनचो-
दितानाराज्ञांयुद्धार्थंक्रुक्षेत्रप्रस्थानक-
थनं । तथास्वेनसामाद्युपायत्रयप्रयो-
गेप्यवशीभूतेदुर्योधनेदण्डस्यैवप्रयो-
क्तव्यत्वकथनं ।

समाप्तं भगवद्गीतानुपर्व ॥ ६ ॥

अथसैन्यनिर्याणपर्व ॥ ७ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥

(१५१-१५९) ॥ श्लोकाः ॥ ३०३ ॥

- १५१ १५१ ७१ धृष्टद्युम्नस्यसेनापतित्वकल्पना । युधि-
ष्ठिरादीनांसर्वपांडुरक्षेत्रप्रवेशः ।
- १५२ १५२ १८ क्रुक्षेत्रेसमुचितदेशेयुधिष्ठिरेणखसे-
नानानिवेशनं । धृष्टद्युम्नादिभिस्सर्वे-
षांपृथक्पृथक्शिविरनिर्माणं ।
- १५३ १५३ २७ कर्णादीन्प्रतिदुर्योधनेनसाङ्गामिकसा-
मग्रीसंपादनचोदनं । तच्चोदनयारा-
ज्ञासेनाभिस्सहक्रुक्षेत्रप्रस्थानं ।
- १५४ १५४ २७ शुरुवधभयात्कर्तव्यमौढ्यमुपागत्येनयु-
धिष्ठिरेणश्रीकृष्णंप्रतिकर्तव्यनिर्धारण-
प्रार्थना । तेनयुद्धकरणनिर्धारणं ।
- १५५ १५५ ३५ दुर्योधनेनखसेनानामुत्तममध्यमाध-
ममेवेनत्रेधाविभागः । तासांसांप्रा-
मिकोपकरणसमृद्धिवर्णनं । दुर्योधने-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- नकृपादीनामेकादशानांपृथक्पृथक्
क्षौहिण्यधिपतित्वेऽभिषेचनं ।
- १५६ १५६ ३६ दुर्योधनेनभीष्मंप्रतिसैनापत्यस्वी-
कृतप्रार्थना । भीष्मेणसमयकरण-
सैनापत्यस्वीकारः । दुर्योधनेनभी-
स्यसैनापत्येऽभिषेचनपूर्वकसेनाभि-
स्सहक्रुक्षेत्रगमनं ।
- १५७ १५७ ३५ युधिष्ठिरेणद्रुपदादीनांसप्तानांपृथक्-
क्षौहिण्याधिपत्येऽभिषेकः । धृष्ट-
स्यसर्वसैन्याधिपत्येऽभिषेकः । रा-
रामस्यपाण्डवदिदक्षयाक्रुक्षेत्रग-
मनं । तस्यतीर्थनिषेवणायगमनं ।
- १५८ १५८ ३९ रविमणापाण्डवानुपेत्यसगर्वसाहस्य-
करणार्थंस्वस्यागमनकथनं । अर्जु-
तस्यप्रस्त्राख्यानं । तथाविधस्त-
दुर्योधनेनापिप्रत्याख्यानं ।
- १५९ १५९ १५ धृतराष्ट्रेणसज्जयंप्रतिकुरुपाण्डवसेना-
वृत्तान्तकथनचोदना ।

समाप्तं सैन्यनिर्याणपर्व ॥ ७ ॥

अथोत्तकदूतागमनपर्व ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥

(१६०-१६४) ॥ श्लोकाः ॥ ३०० ॥

- १६० १६० १२५ दुर्योधनेनोत्तकस्यपाण्डवान्प्रतिप्रेष-
णं ।
- १६१ १६१ ४३ उत्तकेनपाण्डवान्प्रतिदुर्योधनसंदेह-
कथनं ।
- १६२ १६२ ६३ भीमादिभिर्दुर्योधनंप्रत्युत्तकद्वारा
संदेहप्रेषणं ।
- १६३ १६३ ५७ उत्तकेनदुर्योधनंप्रतिपाण्डवप्रतिसे-
नशकथनं । दुर्योधनाज्ञयाकर्णस्ययु-
सन्नाहोद्घोषणं ।
- १६४ १६४ १२ युधिष्ठिरेणयुद्धायसेनानिर्यातनं ।
धृष्टद्युम्नेनभीमादीनांदुर्योधनादिभिस्स-
द्रुष्टद्युद्धायसमावेशः ।

समाप्तमुत्तकदूतागमनपर्व ॥ ८ ॥

अथ रथातिरथसङ्ग्रहपर्व ॥ ९ ॥ अध्यायाः ॥ ८ ॥

(१६५-१७२) ॥ श्लोकाः ॥ २२५ ॥

- १६५ १६५ ३३ भीष्मेणदुर्योधनायस्वसामर्थ्यकथन-
पूर्वकमयदानं । दुर्योधनेनखसेना-
रथातिरथसङ्ग्रहपर्व ।
- १६६ १६६ २३ दुर्योधनेनखसेनायोरथातिरथसङ्ग्र-
हपर्व ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

१६७ १६७ ३८ तथा ।

१६८ १६८ ४२ भीष्मेणकर्णस्यार्धरथत्वेकथितेतेनभीष्मोपालंभनपूर्वकंतस्त्रीवितावधिखेन युद्धाकरणप्रतिज्ञा । भीष्मेणकर्णगर्हणेदुर्योधनेनभीष्मप्रतिसान्त्वनपूर्वकं परसेनायारथातिरथसङ्ग्रहानप्रार्थना ।

१६९ १६९ २८ भीष्मेणपाण्डवसेनायारथातिरथसङ्ग्रहान ।

१७० १७० १४ तथा ।

१७१ १७१ २७ तथा ।

१७२ १७२ २१ भीष्मेणदुर्योधनप्रतिशिखण्डिनःपूर्वस्त्रीत्वमभिधायतेनसहयुद्धाकरणप्रतिज्ञा ।

समाप्तं रथातिरथसङ्ग्रहानपर्व ॥ ९ ॥

अध्यायोपाख्यानपर्व ॥ १० ॥ अध्यायाः ॥ २४ ॥

(१७३-१९६) ॥ श्लोकाः ॥ ८०३ ॥

१७३ १७३ २४ भीष्मेणाम्बोपाख्यानकथनारंभः । खेनस्वयंवरेऽम्बादिकन्यात्रयहरणकथनं ।

१७४ १७४ १० भीष्मेणविचित्रवीर्यस्यकन्यात्रयेणविवाहप्रयत्नेऽम्बयास्वस्यसात्वकामत्वकथनपूर्वकंतस्सीपगमनेभीष्मप्रत्यनुज्ञायाचनं ।

१७५ १७५ ४६ साल्वंगतायाअम्बयास्तेनपरित्यागः । अम्बयाभीष्मस्यप्रतिचिकीर्षयातापसाश्रममेत्यतेषुखट्वान्तकथनं ।

१७६ १७६ ५९ तत्रहोत्रवाहननाम्नोऽम्बामातामहस्यागमनं । तेनाम्बायाःपरशुरामप्रतिशरणागतिचोदना । तत्रयदृच्छयासमागतेऽकृतव्रणनाम्निमहर्षीवम्बयाखट्वान्तनिवेदनं ।

१७७ १७७ ४२ अकृतव्रणेनसविमर्शेभीष्मस्यप्रतीकारनिर्धारणं । अम्बयापरेद्युरागतंजामदभ्यं प्रतिभीष्मवधप्रार्थना ।

१७८ १७८ ९५ श्रीपरशुरामेणाम्बादिभिःसहकुक्षेत्रं गत्वाभीष्मानयनं । रामेणखेनचोदनेऽपिभीष्मेणाम्बापरिमहानह्रीकारेयुद्धायतस्याह्वानं ।

१७९ १७९ ३९ भीष्मजामदभ्ययुद्धं ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

१८० १८० ३८ तथा ।

१८१ १८१ १६ तथा ।

१८२ १८२ ३० रामेणरथादधःपातितस्यभीष्मस्यदिव्यपुरुषैःसमाश्वासनं । भीष्मेणरामस्यरथादधःपातनं । पुनर्युयुत्सोरामस्यमहर्षिभिर्युद्धात्प्रतिनिवर्तनं ।

१८३ १८३ १९ सप्रणामं देवादिप्रार्थनापूर्वकंशयितस्यभीष्मस्यदिव्यपुरुषैःस्वप्नेसमाश्वासनपूर्वकंज्ञातपूर्वप्रस्थापनाह्वानुसारणं ।

१८४ १८४ २३ ततोरामभीष्मयोर्युद्धं । भीष्मस्यप्रस्थापनाह्वानप्रतिमानं ।

१८५ १८५ ३७ भीष्मेरामप्रतिप्रस्थापनाह्वानप्रयोजकामेनारदेनतन्निषेधनं । रामेणस्वस्यपराजितत्वोक्तिर्युद्धोपरमथ ।

१८६ १८६ ४१ रामसामक्यगतयाऽम्बयापुण्याश्रमादिषुदुष्करतपश्चरणं ।

१८७ १८७ १९ अंबयातपस्तोषितान्महादेवाज्जन्मान्तरेपुंस्त्वप्राप्त्याभीष्महननरूपवरमुपलभ्यामौप्रवेशः ।

१८८ १८८ २० पुत्रार्थतपस्वतेष्टपदायमहादेवेनस्त्रीभूत्वापुमान्मविष्यतीतिवरदानं । द्रुपदभार्ययाकृत्यपत्यजननेपितस्यपुंस्त्वख्यापनं । द्रुपदेनतस्यस्त्रीत्वंप्रच्छाद्यपुंवज्जातकर्मादिकरणं ।

२८९ १८९ २५ पुंवेपगूहितयाशिखण्डिन्याद्रोणाद्धनुर्विद्याभ्यासः । तस्यादशाणीधिपतिकन्ययाविवाहः । खडुहित्राशिखण्डिन्याःस्त्रीत्वंविज्ञापितेनदशार्णेनदूतमुखेनद्रुपदप्रतिस्विप्रलम्भकस्यतस्यसबन्धोःसमुच्छेदनिवेदनं ।

१९० १९० २२ द्रुपदेनपठयासहकृतव्यालोचनं ।

१९१ १९१ ३० शिखण्डिन्यास्त्रिपित्रोःशोकस्यसमूलकलचिन्तनेनदुर्गमारण्यमेत्यस्थूणनाम्रःकुबेरानुचरस्यगृहसमीपेप्रायोपवेशः । स्थूणेनचोदितयाशिखण्डिन्यात्प्रतिस्वस्यपुंस्त्ववरणं ।

१९२ १९२ ७० स्थूणेनशिखण्डिन्यैतदीयस्त्रीत्वस्त्रीकारेणस्त्रीयपुंस्त्वसमर्पणं । दशार्णाधिपतिनाशिखण्डिनःपुंस्त्वमुपायैर्निर्धार्यस्त्रीयास्त्रपुगमनं । अत्रान्तरे

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

स्थूणगृहमागतेनकुवेरेणतंप्रतिस्तीत्व-
धारणस्यशिखण्डिभरणावधिकस्वरूप-
शापदानं । पुंस्त्वप्रत्यर्पणायगतेनशि-
खण्डिनास्थूणात्तद्वृत्तान्तमुपलभ्यह-
र्षास्त्वगृहमागमनं । इतिभीष्मेणदुर्यो-
धनंप्रतिशिखण्डिनासहस्रेनयुद्धाकर-
णेकारणाभिधानं ।

१९३ १९३ २२ दुर्योधनेनभीष्मादीन्प्रतिप्रत्येकंयुष्मा-
भिःक्रियताकालेनसमग्रपरसेनाक्षपणं

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

कर्तुंशक्यमितिप्रश्नेतैःपृथक्पृथक्का-
त्तरदानं ।

१९४ १९४ २२ युधिष्ठिरेणचारमुखाद्भीष्मादिभिः
स्वशक्तिकथनंनिशम्यार्जुनंप्रतिपत्त-
क्तिनिवेदनचोदनेतेनतत्कथनं ।

१९५ १९५ १९ दुर्योधनेनत्रेधाविभज्यसेनानांयापनं
सर्वेषांशिविरप्रवेशः ।

१९६ १९६ ३५ युधिष्ठिरेणापित्रेधाविभज्यस्वसेनायां
प्रेषणं ।

समाप्तमम्बोपाख्यानपर्व ॥ १० ॥

उद्योगपर्व च संपूर्ण ॥ ५ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ भीष्मपर्व ॥ ६ ॥

अवान्तरपर्वणि ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ १२२ ॥ श्लोकाः ॥ ५८०९ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ जम्बूखण्डविनिर्माणपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥
(१-१०) ॥ श्लोकाः ॥ ३९४ ॥

- १ १ ३४ कुरुक्षेत्रे कुरुपाण्डवसेनयोः परस्परस-
मागमः । उभयपक्षीयैः परस्परं समय-
करणं ।
- २ २ ३३ श्रीव्यासेन धृतराष्ट्रं प्रति युद्धदर्शनाय च-
क्षुर्दानकथनं । धृतराष्ट्रेण युद्धश्रवण-
मात्रे प्रार्थिते व्यासेन सज्जयं प्रति युद्धवि-
षये सार्वज्ञदानपूर्वकं युद्धप्रकारकथननि-
योगः ।
- ३ ३ ८६ व्यासेन धृतराष्ट्रं प्रति दुर्निमित्तप्रादुर्भा-
वफलकथनं । तथा जेष्ठांतां जयसूचक-
लिङ्गकथनं ।
- ४ ४ २१ व्यासेन सज्जयेन धृतराष्ट्रं प्रति भूमिगु-
णानुवर्णनं ।
- ५ ५ १८ भूतपञ्चकगुणवर्णनं । सङ्क्षेपेण जम्बूद्वी-
पवर्णनं ।
- ६ ६ ५७ भारतादिखण्डानां तत्तत्समीपस्थपर्व-
तानामेरोश्च वर्णनं ।
- ७ ७ ३२ उत्तरकुरुवर्णनं । भद्राश्ववर्णनं ।
- ८ ८ २२ मेरोरुत्तरभागस्थखण्डत्रयवर्णनं ।
- ९ ९ ७६ भरतखण्डस्थनदीपर्वतदेशानां विस्तरे-
ण कथनं ।
- १० १० १५ युगचतुष्टयवर्णनं ।

समाप्तं जम्बूखण्डविनिर्माणपर्व ॥ १ ॥

अथ भूमिपर्व ॥ २ ॥ अध्यायौ ॥ २ ॥

(११-१२) ॥ श्लोकाः ॥ ९२ ॥

- ११ ११ ४० शाकद्वीपवर्णनं ।
- १२ १२ ५२ क्रौञ्चादिद्वीपवर्णनं ।

समाप्तं भूमिपर्व ॥ २ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ भगवद्गीतापर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ३० ॥
(१३-४२) ॥ श्लोकाः ॥ १०२९ ॥

- १३ १३ १३ सज्जयेन धृतराष्ट्रं प्रति भीष्महृत्प्रेषणं ।
- १४ १४ ७८ धृतराष्ट्रेण भीष्महृत्प्रेषणं तत्परिशील-
नपूर्वकं सज्जयं प्रति विस्तरेण भीष्मादिबु-
द्धवर्णनचोदना ।
- १५ १५ २० दुर्योधनेन दुःशासनं प्रति भीष्मरक्षणा-
ज्ञापनं ।
- १६ १६ २७ कुरुपाण्डवसेनावर्णनं ।
- १७ १७ ३९ युद्धाय कुरुसेनानिर्याणं ।
- १८ १८ १८ कुरुसेनावर्णनं ।
- १९ १९ ४५ कुरुसेनानिर्याणं ।
- २० २० २० कुरुसेनागमनप्रकारवर्णनं ।
- २१ २१ १७ परसेनादर्शनचकितं युधिष्ठिरं प्रत्यर्जुने-
न समाश्वासनं ।
- २२ २२ १६ युधिष्ठिरादीनां युद्धाय निर्गमः ।
- २३ २३ २८ अर्जुनकृता दुर्गोत्तिः ।
- २४ २४ ७ सज्जयेनोभयसेनयोरभ्युदयवर्णनं ।
- २५ २५ ४७ भगवद्गीतायां प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥
- २६ २६ ७२ " द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥
- २७ २७ ४३ " तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥
- २८ २८ ४२ " चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥
- २९ २९ २९ " पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥
- ३० ३० ४७ " षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥
- ३१ ३१ ३० " सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥
- ३२ ३२ २८ " अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥
- ३३ ३३ ३४ " नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥
- ३४ ३४ ४२ " दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥
- ३५ ३५ ५५ " एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥
- ३६ ३६ २० " द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥
- ३७ ३७ ३५ " त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥
- ३८ ३८ २७ " चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

३९	३९	२०	॥	पञ्चदशोऽध्यायः १५
४०	४०	२४	॥	षोडशोऽध्यायः ॥१६॥
४१	४१	२८	॥	सप्तदशोऽध्यायः १७
४२	४२	७८	॥	अष्टादशोऽध्यायः १८

समाप्तं भगवद्गीतापर्व ॥ ३ ॥

अथ भीष्मवधपर्व ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ ८० ॥

(४३-१२२) ॥ श्लोकाः ॥ ४२९४ ॥

४३	४३	१११	युधिष्ठिरैरणथादवरुह्यभीष्मद्रोणाद्य- मिवादनपूर्वकं तेभ्योजयाशीर्ग्रहणं ।
४४	४४	३०	सेनयोर्युद्धारंभः ।
४५	४५	८७	द्वन्द्वयुद्धवर्णनं ।
४६	४६	४९	संकुलयुद्धं ।
४७	४७	६७	उत्तरकुमारवधः ।
४८	४८	१२१	श्वेतयुद्धंभीष्मेणतद्वधश्च ।
४९	४९	५३	शङ्खयुद्धं ।

इति प्रथमदिवसयुद्धं ॥ १ ॥

५०	५०	५८	वृष्टयुद्धेनकौश्लव्यूहनिर्माणं ।
५१	५१	३०	भीष्मादिभिः प्रतिव्यूहरचना ।
५२	५२	७१	भीष्मार्जुनयोर्युद्धं ।
५३	५३	४१	द्रोणवृष्टयुद्धयुद्धं ।
५४	५४	१२४	भीमेनकलिङ्गादिवधः ।
५५	५५	४५	अर्जुनयुद्धवर्णनं ।

इति द्वितीयदिवसयुद्धं ॥ २ ॥

५६	५६	२२	उभयपक्षयोर्य्यूहरचना ।
५७	५७	४०	संकुलयुद्धं ।
५८	५८	४६	अर्जुनयुद्धवर्णनं ।
५९	५९	१४०	स्वप्रतिज्ञाविहायदृष्टीतचक्रेणश्रीकृष्णे- नपादचारेणभीष्महन्तुमभियानं । अर्जुनेनश्रीकृष्णस्यप्रतिनिवर्तनं ।

इति तृतीयदिवसयुद्धं ॥ ३ ॥

६०	६०	३०	भीष्मार्जुनयुद्धं ।
६१	६१	३६	वृष्टयुद्धेनशलपुत्रवधः ।
६२	६२	६५	भीमसेनादियुद्धं ।
६३	६३	३३	सात्यकिभूरिश्रवसोर्युद्धं ।
६४	६४	८८	भीमेनदुर्योधनानुजाष्टकवधः । घटो- त्कचभयेनकुरुभिःसेनावहारः ।

इति चतुर्थदिवसयुद्धं ॥ ४ ॥

६५	६५	७५	विश्वोपाख्यानं ।
६६	६६	४१	तथा ।
६७	६७	२४	विश्वोपाख्यानेभीष्मेणदुर्योधनं प्रतिवा- सुदेवमाहात्म्यकथनं । युधिष्ठिरस्य

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

			कृष्णसमाश्रयणेनविजयइतिभीष्म- दुर्योधनंप्रतिकथनं ।
६८	६८	२०	भीष्मेणदुर्योधनं प्रतिप्रह्वर्षिकृत- स्तवनकथनं । तथाश्रीकृष्णस्य धुप्री तिकथनपूर्वकं तैस्सहस्रमवि-
६९	६९	३९	कुरुपाण्डवसेनयोर्मकरश्येनव्यूह- संकुलयुद्धं ।
७०	७०	२९	संकुलयुद्धं ।
७१	७१	४४	तथा ।
७२	७२	३५	तथा ।
७३	७३	४३	तथा ।
७४	७४	४०	भूरिश्रवसासात्यकिपुत्रदशकवध- सात्यकिभूरिश्रवसोर्युद्धं ।

इति पञ्चमदिवसयुद्धं ॥ ५ ॥

७५	७५	३७	कुरुपाण्डवयोःकौश्लमकरव्यूहर- वृतराष्ट्रेणस्वसेनाक्षयश्रवणेनशो- भीमद्रोणपराक्रमवर्णनं ।
७६	७६	२६	संकुलयुद्धं ।
७७	७७	८४	संकुलयुद्धं ।
७८	७८	३६	संकुलयुद्धं ।
७९	७९	६७	तथा ।

इति षष्ठदिवसयुद्धं ॥ ६ ॥

८०	८०	१९	भीष्मदुर्योधनसंवादः ।
८१	८१	४६	भीष्मेणदुर्योधनसंहर्षणं ।
८२	८२	६२	द्रोणेनविराट्सूनोःशङ्खस्यवधः । युद्धं ।
८३	८३	५९	द्वन्द्वयुद्धं ।
८४	८४	५५	युधिष्ठिरादियुद्धं ।
८५	८५	४०	संकुलयुद्धं ।
८६	८६	५७	तथा ।

इति सप्तमदिवसयुद्धं ॥ ७ ॥

८७	८७	३९	उभयसेनयोर्य्यूहरचनापूर्वकंपरस्पा- रभियानं ।
८८	८८	४४	भीमेनसुनामादिदुर्योधनानुजाष्टक- वधः ।
८९	८९	४०	वृतराष्ट्रेणपुत्रवधश्रवणाच्छोचनं ।
९०	९०	९६	इरावताशकुन्यनुजानां वधः । आ- श्वत्थिनाभ्राक्षसेनइरावतो वधः ।
९१	९१	३१	दुर्योधनघटोत्कचयोर्युद्धं ।
९२	९२	४३	घटोत्कचयुद्धवर्णनं ।
९३	९३	४३	संकुलयुद्धं ।
९४	९४	५०	घटोत्कचयुद्धं ।
९५	९५	८६	भगदत्तादियुद्धं ।

अध्याय.	श्रुपा.अ.	श्लोक.
९६	९६	८० भीमेनदुर्योधनानुजानांकतिपयानां वधः ।
इत्यष्टमदिवसयुद्धं ॥ ८ ॥		
९७	९७	४३ भीष्मोन्यस्तशस्त्रश्चेदहं पाण्डवाज्जेभ्यामीतिकर्णबोधितेनदुर्योधनेनरात्रौभीष्ममेत्यकर्णस्ययुद्धानुज्ञाप्रार्थना ।
९८	९८	५१ भीष्मेणदुर्योधनं प्रत्यर्जुनपराक्रमप्रशंसनपूर्वकंपाण्डवानामजयत्वमभिधायशिखण्डिवर्जपाञ्चालादिवधप्रतिज्ञा ।
९९	९९	३० कुरुपाण्डवसेनयोर्व्यूहरचनापूर्वकंपरस्तराभिगमनं ।
१००	१००	५४ अलंबुसस्यद्रौपदेयैस्सहयुद्धं । अभिमन्युनासमागमश्च ।
१०१	१०१	५९ अभिमन्युना अलंबुसपराजयः ।
१०२	१०२	४० द्रोणार्जुनयुद्धं । भीमसेनपराक्रमश्च ।
१०३	१०३	४७ संकुलयुद्धं ।
१०४	१०४	३८ तथा ।
१०५	१०५	३७ युधिष्ठिरादियुद्धं ।
१०६	१०६	८४ भीष्मपराक्रममसृष्यताश्रीकृष्णेनरथाद्वरुह्यतद्वधायाभियानं अर्जुनेनपश्चादनुधाव्यनिवर्तितस्यश्रीकृष्णस्यतेनसहपुनारथारोहणं ।
इति नवमदिवसयुद्धं ॥ ९ ॥		
१०७	१०७	१०८ युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णेनसहसंमन्त्रयरात्रौभीष्ममेत्यतद्वधोपायकथनप्रार्थना । तंप्रतिभीष्मेणतत्कथनं ।
१०८	१०८	६० भीष्मयुद्धं । शिखण्डिनोभीष्मेणसहसंवादोयुद्धसन्नाहश्च ।

अध्याय.	श्रुपा.अ.	श्लोक.
१०९	१०९	४१ भीष्मदुर्योधनसंवादः । भीष्मपराक्रमवर्णनं ।
११०	११०	४८ अर्जुनदुःशासनयुद्धं ।
१११	१११	५८ द्वन्द्वयुद्धं ।
११२	११२	४२ द्रोणेनाश्वत्थामानंप्रतिदुर्निमित्तप्रदर्शनपूर्वकंयुद्धानुज्ञासनं ।
११३	११३	५३ भीमसेनपराक्रमवर्णनं ।
११४	११४	४७ भीमार्जुनपराक्रमवर्णनं ।
११५	११५	४३ युद्धेविरकेनभीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिस्वबोधयमचोदना ।
११६	११६	८० संकुलयुद्धं ।
११७	११७	७२ तथा ।
११८	११८	५४ भीष्मपराक्रमवर्णनं ।
११९	११९	१२५ भीष्मनिपातः ।
१२०	१२०	७१ कुरुपाण्डवैरन्यैराजभिश्चभीष्माभिवादनं । अर्जुनेनभीष्मायवाणमयोपधानसमर्पणं ।
१२१	१२१	५८ तृषातेनभीष्मेणपानीययाचनं । राजभिरानीतंजलंविनिन्यार्जुनंप्रतितयाचनं । अर्जुनेनपर्जन्यास्त्रेणभूमिभित्तीत्यापितसलिलधारयाभीष्मस्यतृष्णाशमनं । भीष्मेणदुर्योधनंप्रत्यर्जुनंप्रशंसनपूर्वकंपाण्डवैःसहसमोपदेशः ।
१२२	१२२	४४ अपगतेपुराजसुकर्णेनभीष्ममेत्यरहस्यमिवादनं । भीष्मेणकर्णंप्रतितस्यकुन्तीपुतत्वोत्तयापाण्डवैःसहसंगमचोदना । कर्णेनसयुक्तिकंपाण्डवैःसहसंगमस्यदुष्करलमभिधायभीष्मक्षमापनपूर्वकंस्वावासगमनं ।

इति दशमदिवसयुद्धं ॥ १० ॥

समाप्तं भीष्मवधपर्व ॥ ४ ॥

भीष्मपर्वसंपूर्ण ॥ ६ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ द्रोणपर्व ॥ ७ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ २०३ ॥ श्लोकाः ॥ १००१२ ॥

अध्याय. श्रपा.अ. श्लोक.

अथ द्रोणाभिषेकपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १६ ॥

(१-१६) ॥ श्लोकाः ॥ ७०० ॥

१	१	५४	धृतराष्ट्रेणसञ्जयप्रतिभीष्मपातानन्त- रीयकदुर्योधनादिश्रुतान्तप्रश्नः । स जयेनयोधानांशरणत्वेनकर्णाह्वानेक- थितेधृतराष्ट्रस्यकर्णवृत्तान्तप्रश्नः ।
२	२	३७	कर्णेनपाण्डवोच्छेदनपूर्वकंदुर्योधनाय- राज्यदानं प्रतिज्ञाययुद्धायाभियानं ।
३	३	२५	कर्णेनभीष्ममेत्युद्धातुज्ञायाचनं ।
४	४	१९	भीष्मानुज्ञातस्यकर्णस्ययुद्धायागमनं ।
५	५	२१	दुर्योधनपृष्टेनकर्णेनतंप्रतिद्रोणस्यसैना- पत्यकरणविधानं ।
६	६	१४	दुर्योधनेनद्रोणंप्रतिसैनापत्यस्वीकरण- प्रार्थना ।
७	७	५४	द्रोणस्यसैनापत्येऽभिषेकः । द्रोणयुद्धं ।
८	८	३८	सञ्जयेनधृतराष्ट्रंप्रतिद्रोणपराक्रमवर्णन- पूर्वकंतंभिधनकथनं ।
९	९	५२	द्रोणमरणश्राविणोधृतराष्ट्रस्यशोचनं ।
१०	१०	७७	द्रोणमरणश्रवणेनमूर्च्छितस्यधृतराष्ट्र- स्यपरिचारिकाभिर्जलसेचनादिनास- मुद्धोधनं । धृतराष्ट्रेणसंजयप्रतियुद्ध- कथनचोदना ।
११	११	५१	धृतराष्ट्रेणप्रसंगाद्भृत्यद्वेकेणश्रावणाच- रित्रानुकीर्तनं । तथापुनर्युद्धकथन- चोदना ।
१२	१२	३५	द्रोणचोदितेनदुर्योधनेनयुधिष्ठिरस्य- जीवग्राहप्रहणवरणं । द्रोणेनार्जुना- सन्निधानेतद्ब्रह्मणप्रतिज्ञानं । दुर्योधने- नतदुद्धोषणं ।
१३	१३	२९	अर्जुनेनद्रोणप्रतिज्ञाभीतस्ययुधिष्ठिर- स्यसमाश्रयनं ।

अध्याय. श्रपा.अ. श्लोक.

१४ १४ ८७ द्रोणयुद्धं । द्वैरथयुद्धं । अभि-
पराक्रमश्च ।

१५ १५ ४१ भीमेनगदायुद्धेऽत्यपराजयः ।

१६ १६ ६६ द्रोणेनयुधिष्ठिरग्रहणोद्यमेऽर्जुनेन
जः ।

इत्येकादशदिवसयुद्धं ॥ ११ ॥

समासंद्रोणाभिषेकपर्व ॥ १ ॥

अथ संशप्तकवधपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ १६ ॥

(१७-३२) ॥ श्लोकाः ॥ ८२१ ॥

१७ १७ ५० संशप्तकैराहूतस्यार्जुनस्ययुधिष्ठिर-
णेसत्यजितंनियोज्यतान्प्रतियुद्ध-
मनं ।

१८ १८ ३४ अर्जुनस्यसंशप्तकैस्सहयुद्धं ।

१९ १९ ४३ तथा ।

२० २० ६७ संकुलयुद्धं ।

२१ २१ ६९ युधिष्ठिरंजिघृक्षतोद्रोणस्यसत्यजि-
तिरोधः । द्रोणेनसत्यजितिनिर्ह-
यायुधिष्ठिरस्यपलायनं । पुनर्युधि-
ष्ठिरंजिघृक्षुणाद्रोणेनपाश्चात्यादीनांहननं ।२२ २२ ३३ द्रोणपराक्रमहृष्टेनदुर्योधनेनकर्णसंवा-
ध्यभीमसेनायद्ब्रह्मणेकृतेकर्णेनभीमा-
दीनांप्रशंसनपूर्वकमनवज्ञेयलकथनं ।

२३ २३ ९९ रथानामश्वज्वजवर्णनं ।

२४ २४ २० धृतराष्ट्रेणपुत्रान्प्रतिशोचनपूर्वकंसंज-
यंप्रतियुद्धकथनचोदना ।

२५ २५ ६७ ब्रह्मयुद्धं ।

२६ २६ ६९ भगदत्तपराक्रमवर्णनं ।

२७ २७ ३२ अर्जुनेनसंशप्तकानांहननं ।

२८ २८ ३० भगदत्तार्जुनसमागमः ।

२९ २९ ५७ अर्जुनेनसगजस्यभगदत्तस्यवधः ।

३० ३० ४२ अर्जुनयुद्धवर्णनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

३१ ३१ २९ अश्वत्थामानीलस्यवधः ।

३२ ३२ ८० संकुलयुद्धं ।

इति द्वादशदिवसयुद्धं ॥ १२ ॥

समाप्तसंशप्तकवधपर्व ॥ २ ॥

अथाभिमन्युवधपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ३९ ॥

(३३-७१) ॥ श्लोकाः ॥ १०७४ ॥

३३ ३३ ४१ युधिष्ठिरस्याग्रहणादुर्मनायमानंदुर्यो-
धनंप्रतिद्रोणेनकस्यचिन्महारथस्यहन-
नप्रतिज्ञा । सञ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिसंक्षेप-
तोऽभिमन्युवधकथनं ।

३४ ३४ १३ द्रोणेनपद्मव्यूहरचना ।

३५ ३५ ३२ युधिष्ठिरेणाभिमन्युप्रतिपद्मव्यूहमेद-
नचोदना ।

३६ ३६ ५० अभिमन्युयुद्धवर्णनं ।

३७ ३७ ३८ अभिमन्युपराक्रमवर्णनं ।

३८ ३८ २४ तथा ।

३९ ३९ ३१ दुःशासनाभिमन्युसमागमः ।

४० ४० ३८ अभिमन्युनाकर्णदुःशासनपराजयः ।

४१ ४१ २८ अभिमन्युपराक्रमवर्णनं ।

४२ ४२ २४ अभिमन्युमनुगतानांजयद्रथेननिरो-
धः । जयद्रथस्यरुद्रात्पाण्डवनिरोधरूप-
वरलाभस्यसञ्जयेनधृतराष्ट्रप्रतिकथनं ।४३ ४३ १९ जयद्रथेनव्यूहपथं पिधायपाण्डवादि-
निरोधः ।

४४ ४४ २१ अभिमन्युपराक्रमवर्णनं ।

४५ ४५ ३० अभिमन्युनादुर्योधनपराजयः ।

४६ ४६ २८ अभिमन्युनालक्ष्मणस्यवधः ।

४७ ४७ २४ अभिमन्युपराक्रमवर्णनं ।

४८ ४८ ४१ द्रोणादिभिःषड्भिरभिमन्योर्विरथी-
करणं ।

४९ ४९ ४० अभिमन्युवधः ।

५० ५० ५५ युद्धभूमिवर्णनं ।

इति त्रयोदशदिवसयुद्धं ॥ १३ ॥

५१ ५१ २५ युधिष्ठिरस्याभिमन्युमनुशोच्यविला-
पः ।५२ ५२ ५२ युधिष्ठिरसमाश्वासनायव्यासेनतंप्रत्य-
कम्पनोपाख्यानकथनोपक्रमः ।५३ ५३ २४ ब्रह्मरुद्रसंवादः । ब्रह्मणाप्रजासंहारा-
यमृत्युदेवीसर्जनं ।५४ ५४ ५८ नारदेनमृत्युब्रह्मसंवादकथनेनाकंपन-
स्यशोकपरिहारः । व्यासेनाकंपनो-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

पाख्यानकथनेनयुधिष्ठिरस्यशोकपरि-
हारः ।५५ ५५ ५७ व्यासेनयुधिष्ठिरंप्रतिषोडशराजकीया-
ख्यानकथनं । नारदेनसञ्जयंप्रतिमरु-
त्तराजचरित्रकथनं ।

५६ ५६ १२ सुहोत्रचरित्रं ।

५७ ५७ १३ अङ्गराजचरित्रं ।

५८ ५८ १५ शिविचरित्रं ।

५९ ५९ ३१ दाशरथिरामचरित्रं ।

६० ६० १५ भगीरथचरित्रं ।

६१ ६१ १३ दिलीपचरित्रं ।

६२ ६२ २० मान्धातुचरित्रं ।

६३ ६३ १३ ययातिचरित्रं ।

६४ ६४ १७ अम्बरीषचरित्रं ।

६५ ६५ १२ शशिविन्दुचरित्रं ।

६६ ६६ २१ गयचरित्रं ।

६७ ६७ २१ रन्तिदेवचरित्रं ।

६८ ६८ १६ भरतचरित्रकथनं ।

६९ ६९ ५१ पृथुचरित्रं ।

७० ७० २७ परशुरामचरित्रं ।

७१ ७१ २६ युधिष्ठिरंसमाश्वासय्यासस्यस्वाश्रम-
गमनं ।

समाप्तमभिमन्युवधपर्व ॥ ३ ॥

अथ प्रतिज्ञापर्व ॥ ४ ॥ अध्यायाः ॥ १३ ॥

(७२-८४) ॥ श्लोकाः ॥ ५६४ ॥

७२ ७२ ९३ अभिमन्युमनुशोच्यार्जुनस्यविलापः ।

७३ ७३ ६५ युधिष्ठिरेणार्जुनंप्रत्यभिमन्युनिघनप्र-
कारकथनं । अर्जुनेनसप्तपथंजयद्रथ-
वधप्रतिज्ञा ।७४ ७४ ३६ अर्जुनप्रतिज्ञाश्रवणचकितस्यजयद्रथ-
स्यद्रोणदुर्योधनाभ्यांसमाश्वासनं ।७५ ७५ ३१ श्रीकृष्णेनार्जुनंप्रतिद्रोणादिभिर्जयद्रथ-
रक्षणप्रतिज्ञाकथनं ।

७६ ७६ २९ अर्जुनेनश्रीकृष्णंप्रतिस्वसामर्थ्यकथनं ।

७७ ७७ २७ श्रीकृष्णेनद्रुमद्रासमाश्वासनं ।

७८ ७८ ४७ तथा ।

७९ ७९ ४७ श्रीकृष्णेनरात्रावर्जुनेनत्र्यम्बकायव-
लिप्रदापनं । कृष्णदारुसंभाषणं ।८० ८० ६६ अर्जुनस्यश्रीकृष्णेनसहस्रप्रेकैलासगम-
नंतथास्तुत्यारुद्रप्रसादनं ।

८१ ८१ २५ अर्जुनेनस्वप्रेकैलासेषड्वारात्पाण्डुपता-

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

			समुपलभ्यश्रीकृष्णेनसहपुनःशिविरं- प्रत्यागमनं ।
८२	८२	३५	श्रीकृष्णस्यकृताहिकंयुधिष्ठिरंप्रत्याग- मनं ।
८३	८३	२८	जयद्रथवधस्यदुष्करलशङ्किनोयुधिष्- ठिरश्रीकृष्णेनसमाश्वासनं ।
८४	८४	३५	जयद्रथंप्रतिगच्छताऽर्जुनेनयुधिष्ठि- रक्षणायसात्यकिंप्रतिचोदना ।
इति प्रतिज्ञापर्व ॥ ४ ॥			
अथ जयद्रथवधपर्व ॥ ५ ॥ अध्यायाः ॥ ६९ ॥			
(८५-१५३) ॥ श्लोकाः ॥ ३७८८ ॥			
८५	८५	५५	धृतराष्ट्रेणपुत्रान्प्रतिशोचनपूर्वकमभि- मन्युनिधनानन्तरीयकयुद्धकथनचो- दना ।
८६	८६	३३	संजयेनधृतराष्ट्रोपालम्भनपूर्वकंयुद्धक- थनोपक्रमः ।
८७	८७	३४	द्रोणेनशकटव्यूहनिर्माणं ।
८८	८८	३१	अर्जुनस्यरथाङ्गणप्रवेशः ।
८९	८९	३३	अर्जुनयुद्धवर्णनं ।
९०	९०	३७	अर्जुनेनदुःशासनपराजयः ।
९१	९१	४६	अर्जुनस्यव्यूहमुखस्येनद्रोणेनकंचि- त्कालंयुद्धातमपहायव्यूहप्रवेशः ।
९२	९२	७७	अर्जुनेनश्रुतायुधसुदक्षिणयोर्वधः ।
९३	९३	७४	अर्जुनेनश्रुतायुःप्रभृतीनांवधः ।
९४	९४	७९	अर्जुनाद्भीतेनदुर्योधनेनद्रोणमेत्यतदु- पालम्भनपूर्वकंजयद्रथंप्रतिशोचनं । द्रोणेनदुर्योधनस्याभिमन्त्रितकवचमा- वध्यार्जुनेनसहयुद्धायप्रेषणं ।
९५	९५	५२	राज्ञाद्वन्द्वीभूययुद्धायसमागमः ।
९६	९६	३१	द्वन्द्वयुद्धवर्णनं ।
९७	९७	३६	द्रोणवृष्टयुन्नयोर्युद्धं ।
९८	९८	५८	द्रोणसात्यक्योर्युद्धं ।
९९	९९	६४	अर्जुनेनरणाङ्गणेहयाप्यायनायशरैः- सरोनिर्माणं तथाश्चरमयवेश्मनिर्माणं ।
१००	१००	४३	श्रीकृष्णेनतस्मिन्सरसिज्ञापनादिना- ऽऽप्यायितानांछुरगाणांपुनारथेयोज- नं । पुनः श्रीकृष्णार्जुनयोर्युद्धप्रति- गमनं ।
१०१	१०१	४३	जयद्रथंयियासोरर्जुनस्यदुर्योधनेननि- रोधः ।
१०२	१०२	३९	श्रीकृष्णेनदुर्योधनदुष्कृतानुस्मारणपू- र्वकमर्जुनंप्रतिद्वधचोदना । अर्जुन- प्रतिदुर्योधनस्यवीरवादः ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

१०३	१०३	४९	अर्जुनेनदुर्योधनपराजयः ।
१०४	१०४	३४	अर्जुनस्यभूरिश्रवःप्रभृतिभिरष्टभि-
१०५	१०५	३८	संजयेनरथानांध्वजानांचवर्णनं ।
१०६	१०६	४६	द्रोणयुधिष्ठिरयोर्युद्धं ।
१०७	१०७	३९	संकुलयुद्धं ।
१०८	१०८	४३	द्रौपदेयैःशलवधः । भीमेनालं- पराजयः ।
१०९	१०९	८८	घटोत्कचेनालंबुसवधः ।
११०	११०	१०७	रणाङ्गणेपाञ्चजन्यस्त्रेनश्रुते अश्रु- गाण्डीवघोषेऽर्जुनस्यविपदमाशङ्क- नेनयुधिष्ठिरेणसात्यकिंप्रत्यर्जुनद्व- न्तपरिज्ञानायगमनचोदना ।
१११	१११	५३	अर्जुनंप्रतिगच्छेतियुधिष्ठिरचोदि- सात्यकिना तंप्रतिस्वस्यार्जुनेनत- णायनियोगाभिधानपूर्वकंस्त्रेनत- परिज्ञानयत्त्वकथनं । युधिष्ठिरे- मादिभिःस्वस्यरक्षणकथनपूर्वकंयु- सात्यकेरर्जुनंप्रतिगमनेनियोजनं ।
११२	११२	८३	सात्यकेर्युधिष्ठिररक्षणेभीमंनियो- र्जुनदर्शनायप्रस्थानं ।
११३	११३	७५	अर्जुनंगच्छतःसात्यकेःकृतवर्मण- हयुद्धं ।
११४	११४	१०३	धृतराष्ट्रस्यस्वसैन्यपराजयश्रवणे- चनं । संजयेनतदुपालम्भपूर्वक- वर्मपराक्रमवर्णनं ।
११५	११५	६३	सात्यकिनाजलसन्धस्यवधः ।
११६	११६	४९	सात्यकिनादुर्योधनकृतवर्मणोःपरा- जयः ।
११७	११७	३६	सात्यकिपराक्रमवर्णनं ।
११८	११८	१८	सात्यकिनासुदर्शननाभ्रोराज्ञोवधः ।
११९	११९	६७	सात्यकिपराक्रमवर्णनं ।
१२०	१२०	४७	सात्यकियुद्धवर्णनं ।
१२१	१२१	६४	तथा ।
१२२	१२२	७३	सात्यकिभयात्पलायमानस्यदुःशास- स्यद्रोणेनोपालम्भः।द्रोणवृष्टयुन्नयोर्यु- द्धं ।
१२३	१२३	३८	सात्यकिनादुःशासनपराजयः ।
१२४	१२४	५८	संकुलयुद्धं ।
१२५	१२५	७८	द्रोणपराक्रमवर्णनं ।
१२६	१२६	५५	अर्जुनवृत्तान्तपरिज्ञानायसात्यकि- तघतायुधिष्ठिरेणपुनस्तयोर्युद्धतान्त्र- ज्ञानायभीमस्यतत्रगमनचोदना ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- १२७ १२७ ७० भीमेनकेषांचिद्धार्तराष्ट्राणांहननं तथा-
स्वपथनिरुन्धानस्यद्रोणस्यरथमञ्जनं ।
- १२८ १२८ ५७ पुनःपुनर्द्रोणरथान्मङ्क्त्वागच्छतो-
भीमस्यार्जुनदर्शनेनसिंहनादः ।
तच्छ्रवणेनयुधिष्ठिरस्यहर्षोदयः ।
- १२९ १२९ ५१ भीमेनकर्णपराजयोदुःशलवधश्च ।
- १३० १३० ४३ द्रोणदुर्योधनसंवादोदुर्योधनयुद्धं च ।
- १३१ १३१ ६० भीमेनकर्णस्यपराजयः ।
- १३२ १३२ ४४ भीमकर्णयोर्युद्धं ।
- १३३ १३३ ४३ भीमेनकर्णसहकारिणोदुर्जयस्यवधः ।
- १३४ १३४ ३४ भीमेनपराजितस्यकर्णस्यपलायनं ।
- १३५ १३५ ४० भीमेनदुर्मर्षणादीनांपञ्चानांदुर्योधना-
नुजानांवधः ।
- १३६ १३६ ४१ भीमेनचित्रोपचित्रादिदुर्योधनानुजा-
नांवधः ।
- १३७ १३७ ५३ भीमेनकर्णसहकारिणां विकर्णादीनांव-
धः ।
- १३८ १३८ २९ भीमकर्णयोर्युद्धं ।
- १३९ १३९ १२८ कर्णेनभीमपराजयः । तथाभीमंप्रति-
परुषोक्तिः ।
- १४० १४० २९ सात्यकिनाअलंबुसस्यराज्ञोवधः ।
- १४१ १४१ ३९ सात्यकेरर्जुनदर्शनं भूरिश्रवसासमाग-
मश्च ।
- १४२ १४२ ८६ सात्यकिभूरिश्रवसोर्युद्धं । सात्यकि-
शिरश्छेदायोन्नमितस्यखड्गश्चतोभूरि-
श्रवोभुजस्यार्जुनेनच्छेदः ।
- १४३ १४३ ९० अर्जुनच्छिन्नभुजस्यभूरिश्रवसस्तदुपा-
लम्भनपूर्वकंप्रायोपवेशः । सात्यकि-
नाभूरिश्रवशिरश्छेदः ।
- १४४ १४४ २९ सञ्जयेनधृतराष्ट्रंप्रतिसात्यकेभूरिश्रव-
सापराभवकथनं । तथायादवानां-
प्रशंसनं ।

१४५ { १४५
१-१० } ७४ श्रीकृष्णार्जुनयोःसंवादः । कर्णसात्य-
कयोर्युद्धं च ।

१४६ { १४८
१-२४
१४५ } ११३ कर्णकृतभीमगर्हणमंमर्षयताऽर्जुनेन
कर्णंप्रतिगर्हणपूर्वकंतंस्तुतवधप्रतिज्ञा ।
कर्णदुर्योधनसंवादः । संकुलयुद्धं च ।

१४७ { १४६
१-१०५ } ८१ अल्पशेषेदिवसेतिरोहितेचजयद्रथेभी-
कृष्णेनान्धकारमर्जुनेनैवविन्वपिधा-

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

नं । अदृश्यमानेभानौजयद्रथेचनि-
शङ्कमात्मानमाविष्कुर्वत्यर्जुनेनभीकृ-
ष्णचोदनयातच्छिरश्छेदः । श्रीकृष्णे-
नार्जुनंप्रतिजयद्रथशिरोभूतलेननिपा-
तनीयमित्युक्तेतेनतंप्रतितत्कारणकथ-
नप्रार्थना ।

१४८ { १४६
१-६-१४४ } ४६ श्रीकृष्णेनार्जुनंप्रतिसैन्यवमूर्धोधर-
ण्यामनिपातनीयत्वेकारणाभिधानं ।
श्रीकृष्णाज्ञयाऽर्जुनेनस्यमन्तपञ्चकेस-
न्यामुपासमानस्यवृद्धक्षत्रस्योत्तमे-
जयद्रथशिरसोनिपातनं । उत्तिष्ठत-
स्तस्योत्तमश्चाच्छिरसिधरण्यांप्रतितेवृद्ध-
क्षत्रमूर्धोविदारणं ।

१४९ { १४७
१-२७
१४८ } ६६ अर्जुनेननिजशराहतिमोहितं कृपंप्रति-
शोचनं । सार्जुनेनभीकृष्णेनयुधिष्ठी-
रमेत्यजयद्रथवधकथनं । भीमादीनां
युधिष्ठिरसमीपसमागमः ।

१५० १४९ ६४ युधिष्ठिरेणस्वामिवादकानांश्रीकृष्णा-
दीनांस्तत्कारः । श्रीकृष्णयुधिष्ठिरयोः-
संस्त्रापः ।

१५१ १५० ३७ सैन्यवधवधुःखितेनदुर्योधनेनद्रोणमे-
त्यात्मोपालम्भपूर्वकंपरिशोचनं ।

१५२ १५१ ४२ द्रोणेनदुर्योधनोपालम्भपूर्वकंरात्राव-
पियोद्धव्यमितितिथिल्यरणायनिर्गमनं ।

१५३ १५२ ४० दुर्योधनेनकर्णंप्रतिजयद्रथवधेद्रोणस्य
पार्थपक्षपातादौदासीन्यस्यहेतुत्वेऽ-
भिहितेकर्णेनतमिराकरणपूर्वकंदैवस्यै-
वतत्रहेतुत्वकथनं ।

समाप्तं जयद्रथवधपर्व ॥ ५ ॥

इति चतुर्दशदिवसयुद्धं ॥ १४ ॥

अथ घटोत्कचवधपर्व ॥ ६ ॥ अध्यायाः ॥ ३१ ॥

(१५४-१८४) ॥ श्लोकाः ॥ १७६६ ॥

१५४ १५३ ५४ युधिष्ठिरेणदुर्योधनपराजयः ।

१५५ १५४ ४० द्रोणयुद्धवर्णनं ।

१५६ १५५ ५० भीमेनदुर्मददुष्कर्णादिधार्तराष्ट्रवधः ।

१५७ १५६ १८९ सात्यकिनासोमदत्तपराजयः । अश्व-
त्थामघटोत्कचयुद्धं ।१५८ १५७ ४९ भीमेनबाहीकवधः । दुर्योधनानुजद-
शकवधः । शकुनिभ्रातृपञ्चकवधः ।१५९ १५८ ६९ कर्णेनपाण्डवहननंप्रतिजानानमात्मा-
नमधिक्षिपतःकृपस्यजिह्वाच्छेदप्रति-
ज्ञानं ।

अध्याय. अ. पा. अ. श्लोक.

- १६० १५९ ९८ कृपगर्हणाममर्षमाणस्यकर्णवधायां-
भ्युत्तिष्ठतोऽश्वत्थाम्नःकृपदुर्योधना-
भ्यानिवारणं । अर्जुनेनकर्णपराजयः ।
दुर्योधनेनरणाद्यगन्तुर्द्रौणिप्रतिचो-
दना ।
- १६१ १६० ५८ द्रौणिषृष्टयुन्नयोर्युद्धं । द्रौणिपराक्रमः ।
- १६२ १६१ १९ संकुल्युद्धं ।
- १६३ १६२ ५५ सात्यकिनासोमदत्तवधः । द्रोणयुधि-
ष्ठिरयुद्धं ।
- १६४ १६३ ३९ सेनाद्वयेदीपोद्योजनं ।
- १६५ १६४ ३५ संकुल्युद्धं ।
- १६६ १६५ ४१ कृतवर्मणायुधिष्ठिरपराजयः ।
- १६७ १६६ ६४ सात्यकिनाभूरिनाभोराज्ञोवधः । द्रौ-
णिनाघटोत्कचपराजयः । भीमेन-
दुर्योधनपराजयः ।
- १६८ १६७ ४८ कर्णेनसहदेवस्यपराजयपूर्वकमवहेल-
नं । सात्येनविराटपराजयः । अर्जुने-
नालायुधपराजयः ।
- १६९ १६८ ४७ संकुल्युद्धं ।
- १७० १६९ ४९ नकुलेनशकुनिपराजयः । कृपेणशि-
खण्डिपराजयः ।
- १७१ १७० ७० संकुल्युद्धं ।
- १७२ १७१ ५६ तथा ।
- १७३ १७२ ४० द्रोणकृपयोःसात्यकिषृष्टयुन्नाभ्यांयुद्धं ।
- १७४ १७३ ६९ कर्णयुयुत्सोरर्जुनस्यश्रीकृष्णेनसहेतुकं-
तेनयुद्धनिषेधः । श्रीकृष्णार्जुनचोद-
नयाघटोत्कचस्यकर्णेनसहरणारम्भः ।
- १७५ १७४ ४५ घटोत्कचेनालम्ब्यवधः ।
- १७६ १७५ ११६ कर्णघटोत्कचयुद्धं ।
- १७७ १७६ २२ अलायुधेनराक्षसेनघटोत्कचंप्रत्यभि-
यानं ।
- १७८ १७७ ४९ भीमालायुधयोर्युद्धं ।
- १७९ १७८ ४१ घटोत्कचेनालायुधवधः ।
- १८० १७९ ६४ कर्णेनेन्द्रदत्तयाशक्त्याघटोत्कचवधः ।
- १८१ १८० ४३ घटोत्कचनिधनात्सर्वेषुशोचत्सुहर्षादा-
त्मानंपरिष्वजमानंश्रीकृष्णंप्रत्यर्जुनेन
हर्षकारणप्रश्नः । श्रीकृष्णेनतदभिधा-
नपूर्वकंकर्णप्रभावप्रशंसनं ।
- १८२ १८१ ३३ श्रीकृष्णेनार्जुनंप्रतिजरासन्धादिपरा-
क्रमकथनपूर्वकतेपांडुर्जयतयापूर्वमेव-
स्वेनोपायैर्हृदनकथनं ।

अध्याय. अ. पा. अ. श्लोक.

- १८३ १८२ ४७ धृतराष्ट्रेणसंजयंप्रतिकर्णेनार्जुनेन
मोक्षणकारणप्रश्नेसज्जयेनसात्य-
किश्रीकृष्णोक्ततदुत्तरकथनं ।
- १८४ १८३ ६७ कर्णशक्तेर्घटोत्कचवधेनवैकल्या-
राष्ट्रेणशोचनं । युधिष्ठिरेणश्री-
घटोत्कचकृतोपकारनिवेदनपूर्व-
चनं । व्यासेनक्रोधात्कर्णजिघा-
च्छन्तंयुधिष्ठिरमेत्यसमाश्वसनेन
वर्त्यपुनरन्तर्धानं ।
- समाप्तं घटोत्कचवधपर्व ॥ ६ ॥
- अथ द्रोणवधपर्व ॥ ७ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥
(१८५-१९३) ॥ श्लोकाः ॥ ५२५ ॥
- १८५ १८४ ५७ निद्रोपभुतानांसैनिकानामर्जुनाह-
स्वपेनश्रान्तिमपनीयचन्द्रोदया-
रंयुद्धारम्भः ।
- १८६ १८५ ३७ दुर्योधनोपालम्भकोपितेनद्रोणे-
दुर्योधनप्रशंसाधिक्षेपपूर्वकर-
त्सरणं ।
- १८७ १८६ ५९ द्रोणेनद्रुपदविराटादीनांवधः ।
ननिष्ठुरभाषणेनशृष्टयुन्नयोर्युद्ध-
नीकाभिगमनं ।
- इति चतुर्दशरात्रियुद्धं ॥ १४ ॥
- १८८ १८७ ५४ संकुल्युद्धं । नकुलेनदुर्योध-
नजयः ।
- १८९ १८८ ५७ संकुल्युद्धं ।
- १९० १८९ ६५ तथा ।
- १९१ १९० ५८ श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरंप्रतिद्रोणजये-
शस्त्रन्यासस्य तंत्रचाश्वत्थामव-
णस्य हेतुलकथनं । भीमेनाश्व-
त्त्रिगजेनिहतेयुधिष्ठिरेणश्रीकृष्-
नयाद्रोणंप्रतिद्विवक्षयाश्वत्थ-
तइतिकथनं ।
- १९२ १९१ ५१ अश्वत्थामवधश्रवणनिर्विण्णद्रो-
णायशृष्टयुन्नसमुद्यमः । द्रो-
णशृष्टयुन्नस्यसात्यकिनाविमोचनं ।
- १९३ १९२ ८७ द्रोणशृष्टयुन्नयोर्युद्धं । द्रोणेन
भभीमवचदश्रवणेनशस्त्रन्यास-
योगेनशरीरत्यागः । शरीराणि
तस्तेजोरूपस्यद्रोणस्यसञ्जयादि

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अभिरेवावलोकनं । धृष्टद्युम्नेनद्रोण-
शिरश्छेदः ।

समाप्तं द्रोणवधपर्व ॥ ७ ॥

अथ नारायणास्त्रमोक्षपर्व ॥ ८ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥

(१९४-२०३) ॥ श्लोकाः ॥ ७७४ ॥

- १९४ १९३ ७० दुर्योधनचोदनयाकृपेणद्रोणवधंभ्रावि-
तस्याश्वत्थान्नःकोपोदयः ।
- १९५ १९४ १५ धृतराष्ट्रेणसज्जयं प्रत्यश्वत्थान्नाकिमुक्त-
मितिप्रश्नः ।
- १९६ १९५ ४८ अश्वत्थान्नसक्रोधंयुधिष्ठिरायुपाल-
म्भः । तथाद्रोणस्यनारायणास्त्रलाभ-
प्रकारादिकथनपूर्वकंतेनपाण्डवादिव-
धप्रतिज्ञानं ।
- १९७ १९६ ५५ अर्जुनेनयुधिष्ठिरोपालम्भः । आत्मो-
पालम्भश्च ।
- १९८ १९७ ५० साधिक्षेपमश्वत्थामतोयुधिष्ठिरंभीषय-
न्तंपार्थप्रतिभीमेनसामर्षमात्मबलव-
र्णनपूर्वकंस्वेनाश्वत्थामादिविजयप्रति-
ज्ञानं । धृष्टद्युम्नेनाप्यर्जुनंप्रतिसक्रोधं-
क्षात्रधर्मादिकथनपूर्वकंस्वकृतद्रोणव-
धस्यधार्मिकत्वकथनं ।
- १९९ १९८ ६९ सात्यकिनिष्ठुरभाषणरुष्टेनधृष्टद्युम्नेनस-
मर्मोद्धाटनंतद्गर्हणं । धृष्टद्युम्नजिघांसा-
यागदामुद्यम्यापततःसात्यकेःश्रीकृ-
ष्णचोदितेनभीमेननिवारणं । सर्वेषां
पुनर्युद्धोद्यमः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- २०० १९९ ७१ अश्वत्थान्नानारायणास्त्रप्रयोगः । अ-
स्त्रतेजसापीड्यमानैःश्रीकृष्णवचनाद्या-
नावरोहणशस्त्रन्यासादिनाऽऽत्तरक्ष-
णं । भीममात्रेशस्त्रधारणेनप्रतियुध्य-
मानेसतितन्मस्तकेऽस्त्रस्यप्रज्वलनं ।
- २०१ २०० १३२ नारायणास्त्रावेष्टितेभीमेश्रीकृष्णार्जुना-
भ्यांहस्ततःशस्त्रापकर्षणपूर्वकंरथादव-
रोपितेतस्यस्त्रस्यप्रक्षमनं । ततःसंकु-
लयुद्धं ।
- २०२ २०१ १०५ नारायणास्त्रेविफलीकृतेपुनरश्वत्थान्नाना-
ऽऽमेयास्त्रप्रयोगः । तस्यापिपार्थेन
व्यर्थाकरणेद्वयमानेनद्रौणिनाशस्त्रन्या-
सपूर्वकंरणाङ्गुणाभिर्याणं । निर्गच्छ-
ताचतेनयदृच्छासमागतंव्यासंप्रतिनि-
जान्नवैफल्यकारणप्रश्नः । श्रीव्यासे-
नश्रीकृष्णार्जुनयोर्नरनारायणात्मकत्वे
कथितेप्रतिनिवृत्तेनद्रौणिनासेनावहा-
रः ।
- २०३ २०२ १५९ इतरालक्षितंपुरतःस्वानुकूलंयुध्यमा-
नंशूलपाणिंकंचनपुरुषप्रवरमवलोक-
यतापार्थेनसकइतियदृच्छासमागतं
व्यासंप्रतिप्रश्नः । तेनतंप्रतितस्यपशु-
पतिलोकस्याशतरुद्रीयपठनेनसविस्त-
रंतद्रुणगणवर्णनं ।

इति पञ्चदशदिवसयुद्धं ॥ १५ ॥

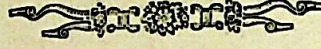
समाप्तं नारायणास्त्रमोक्षपर्व ॥ ८ ॥

द्रोणपर्व च समाप्तं ॥ ७ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ कर्णपर्व ॥ ८ ॥

अत्रावान्तरपर्वणिनसन्ति ॥ अध्यायाः ॥ १०१ ॥ श्लोकाः ॥ ४९७५ ॥

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

१	{ १ २ ३ ४ }	३८	शिविराद्धास्तिनपुरमुपगतवतासज्जये- नधृतराष्ट्रप्रतिकर्णदिनिधनकथनं । तच्छ्रवणेनमूर्च्छामुपगतवतोधृतराष्ट्र- स्यसज्जयादिभिराश्वासनं ।
२	५	६३	धृतराष्ट्रेणनिजसेनायांनिहतानानाम- निवेदनंचोदितेनसज्जयेनतत्कथनं ।
३	६	३८	पाण्डवसेनायांनिहतानानामकथनं ।
४	७	२७	कौरवसेनायांहतावशिष्टानानामकथनं ।
५	८	३२	धृतराष्ट्रेणकर्णगुणानुवर्णनपूर्वकंशोचनं ।
६	९	९५	कर्णवधश्रवणानन्तरीयकधृतराष्ट्रप्रवृ- त्तिपृष्टेनवैशंपायनेनकर्णदुर्योधनस्तु- तिनिन्दापूर्वकंसज्जयंप्रतिकर्णार्जुनयुद्ध- कथनचोदनारूपधृतराष्ट्रप्रवृत्तिकथनं ।
७	१०	६५	अश्वत्थामवचनादुर्योधनेनसैनापत्येऽ- भिषिक्तेनकर्णेनरणायसेनानियोजनं ।
८	११	४३	कर्णार्जुनाभ्यांव्यूहरचनापूर्वकरणाय- नियोगं ।
९	१२	४६	संकुलयुद्धं । भीमेनक्षेमधूर्तिवधः ।
१०	१३	३८	द्वन्द्वयुद्धं । सालकिनाविन्दातुविन्द- वधः ।
११	१४	३९	प्रतिविन्ध्यश्रुतकर्मभ्यांचित्रचित्रसेन- योःसंहारः ।
१२	१५	४४	भीमाश्वत्थाम्नोर्युद्धं ।
१३	५	२१	शल्येनश्रुतकीर्तिपराजयः ।
१४	२३	२२	सहदेवेनदुःशासनपराजयः ।
१५	२४	७८	कर्णनकुलयोर्युद्धं । कर्णेननकुलस्यप- रामवनपूर्वकंसोपहासमंधिक्षेपः ।
१६	२५	४२	युयुत्सूलक्योर्युद्धं । शकुनिसुतसोम- योर्युद्धं ।

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

१७	२६	४०	कृपकृतवर्मभ्यांघृष्टयुग्नशिखि- पराजयः ।
१८	२७	४३	अर्जुनेनसंशप्तकपराजयः ।
१९	२८	४९	संकुलयुद्धं ।
२०	२९	३७	युधिष्ठिरेणदुर्योधनपराजयः ।
२१	३०	४४	संकुलयुद्धं ।
इति षोडशदिवसयुद्धं ॥ १६ ॥			
२२	३१	७७	श्रीकृष्णतुल्यसारथेरभावात्स्व- नान्न्यूनतामन्यमानेनकर्णेनदु- प्रतिशल्यस्यसारथ्येनियोजनच- रथ्यकरणाभ्युपगमः ।
२३	३२	७२	दुर्योधनप्रार्थनयाशल्येनकृष्णात्- रथ्यकरणाभ्युपगमः ।
२४	३३	६८	दुर्योधनेनशल्यं प्रतित्रिपुरासुर- थनारंभः । त्रिपुरासुरोपहृत- प्रसादनं ।
२५	{ ३४ १-१५ }	३३	देवैस्त्रिपुरसंहारायरुद्रस्याभिषेक- नशल्यं प्रतिपरशुरामचरित्रकीर्ति- कर्णस्यतदन्तेवासिस्त्रादिगुणव- त्सारथ्यकरणेदोषामावप्रतिपा- दयुद्धं ।
२६	{ ३४ १६-६१ }	४१	देवानामाज्ञयाविश्वकर्मणामभूया- धनैरुद्रायरथनिर्माणं ।
२७	{ ३४ ६२-१२५ }	४७	देवानांप्रार्थनयाब्रह्मणारुद्ररथस- करणं । रुद्रेणत्रिपुरहननं । दुर्य- नैतत्कथादृष्टान्तप्रदर्शनपूर्वकंश- तिकर्णसारथ्यकरणप्रार्थना ।
२८	{ ३४ १३६-१६२ }	३५	दुर्योधनेनपुनरपिकर्णसारथ्येका- नशल्यं प्रतिपरशुरामचरित्रकीर्ति- कर्णस्यतदन्तेवासिस्त्रादिगुणव- त्सारथ्यकरणेदोषामावप्रतिपा- दयुद्धं ।
२९	३५	४८	दुर्योधनप्रार्थितेनशल्येनसमय- पूर्वकंकर्णसारथ्यस्वीकरणं ।
३०	३६	३४	शल्येनसारथीभूयाधिष्ठितरथम- यकर्णस्यरणायनियोगं ।
३१	३७	४६	कर्णस्यरणप्रयाणकालेदुर्निमित्त-

+ औत्तराहपाठरीत्या १६- दि २२ तमान्ताअध्यायाअसि-
म्याटे ५२ दि ६० तमाध्यायतयावर्तन्ते ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

भांवः । कर्णेनात्मश्लाघनपूर्वकंपार्थ-
वधेप्रतिज्ञातेतदसहमानेनशल्येनार्जु-
नप्रशंसनपूर्वकंकर्णोपालंभः ।

३२ ३८ २६ कर्णेनखल्यार्जुनप्रदर्शकायतदभिमत-
पारितोषिकप्रदानप्रतिज्ञानं ।

३३ ३९ ३८ कर्णगर्वोक्तिप्रसहमानेनशल्येनतद्गृह-
णं ।

३४ ४० ५७ कर्णेनमर्मोद्धाटनपूर्वकंशल्यगृहणं ।

३५ ४१ ८६ शल्येनकर्णप्रतिहंसकाकीयाख्यानक-
थनं ।

३६ ४२ ६३ कर्णेनशल्यप्रतिखस्यपरशुरामात्तथा-
कुतश्चिद्वाङ्मनाशप्राप्तिकथनं ।

३७ { ४३ } ५६ कर्णेनसोपहासंशल्यगृहणं ।

३८ ४५ ४६ कर्णशल्ययोर्वाक्किलहः । दुर्योधनेनत-
योस्सान्त्वनं ।

३९ { ४६ } ३८ कर्णशल्ययोःसंवादः । सेनाद्वयस्य
परस्परमेलेनं ।

४० ५७ २८ दुर्योधनेनसेनाप्रोत्साहनं । भीमेनदु-
र्योधनपराजयपूर्वकंगजानीकवधः ।

४१ { ४६ } ५३ सेनाद्वयेव्यूहरचनावर्णनं ।

४२ ४७ ३४ संकुलयुद्धं ।

४३ ४८ ७९ तथा ।

४४ ४९ ११० कर्णेनयुधिष्ठिरस्यपराजयपूर्वकमप-
हासः ।

४५ ५० ६० कर्णपराजित्यजिघांसोर्मिमस्यशल्येन
हेतुकथनपूर्वकंनिषेधनं ।

४६ ५१ ८१ भीमकर्णयोर्युद्धं । भीमेनदुर्योधनानु-
जानांकतिपयानांवधः ।

४७ ५२ ४३ संकुलयुद्धं ।

४८ ५३ ४९ अर्जुनस्यसंशप्तकैर्युद्धं ।

४९ ५४ ४९ संकुलयुद्धं ।

५० ५५ ४४ संकुलयुद्धं । अश्वत्थाम्नायुधिष्ठिरपरा-
जयः ।

५१ { ५६ } १२४ संकुलयुद्धं ।

५२ { ११-११९ } ६८ संशप्तकैर्युध्मानस्यपार्थस्याश्वत्थाम्ना-
ऽऽव्हानं । तथोर्युद्धं ।

५३ { १२-१२८ } ६८ संशप्तकैर्युध्मानस्यपार्थस्याश्वत्थाम्ना-
ऽऽव्हानं । तथोर्युद्धं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

५३ १७ २६ अर्जुनेनाश्वत्थामपराजयः ।

५४ १८ २५ अर्जुनेनदण्डदण्डधारयोर्वधः ।

५५ १९ ६३ अर्जुनेनसंशप्तकानांवधः ।

५६ २० ४८ अश्वत्थाम्नापाण्ड्यपराजयः ।

{ २१ }
१-४
५८*
४५ ५३ ४६ संकुलयुद्धं ।

{ ५९ } ३९ अर्जुनस्यद्रौणिप्रस्तुष्टयुष्मरक्षणपूर्वकं
द्रौणिनिजित्यसंशप्तकान्प्रतिगमनं ।

{ २१ } ३४ संकुलयुद्धं ।

६० २२ ३० गजयुद्धं । संकुलयुद्धं ।

{ ६० } २३ श्रीकृष्णेनार्जुनप्रतिकुरुणांयुधिष्ठिरप्र-
हणोद्यमकथनं ।

{ ६० } ७५ श्रीकृष्णेनार्जुनप्रतियुधिष्ठिरस्यकर्णेन
पराभवकथनपूर्वकंकर्णयुद्धप्रदर्शनं ।
तथाभीमसेनयुद्धप्रदर्शनं ।

{ ६१ } ३७ रणायराज्ञाद्वन्द्वीभावः । कर्णेनशिख-
ण्डपराजयः । धृष्टयुष्मदुरशासनयो-
र्युद्धं ।

{ ६१ } ४३ संकुलयुद्धं ।

६५ ६२ ३८ तथा ।

६६ ६३ ३८ कर्णबाणपीडितस्ययुधिष्ठिरस्यविभ्रमा-
यस्त्विविरप्रवेशः ।

६७ ६४ ६५ पार्थेनाश्वत्थाम्निपराजितेकर्णेनमार्ग-
बाह्यप्रयोगात्पाण्डवसेनापीडनं ।

६८ ६५ २९ कर्णबाणव्यथापनोदाययुधिष्ठिरेशिवि-
रगतंविज्ञायशत्रुनिग्रहेभीमंनिबोज्य-
अर्जुनेनसहश्रीकृष्णस्ययुधिष्ठिरसमीप-
गमनं ।

६९ ६६ ५२ युधिष्ठिरेणात्मदिदृक्षयास्त्विविरमु-
पागतौश्रीकृष्णार्जुनौदृष्ट्वापार्थेनकर्णह-
ननभ्रमेणतत्प्रशंसनं ।

७० ६७ २३ अर्जुनेनखयुद्धानुवादपूर्वकंयुधिष्ठिरे
प्रतिकर्णवधप्रतिज्ञानं ।

७१ ६८ ३४ कर्णस्यामारणज्ञानाद्दृष्टेनयुधिष्ठिरेणा-

* श. पाठे ५८ शेऽध्याये ९-४१ पर्यंतविद्यमानाःश्लोकास्त-
सिधेवपाठे १९ शेऽध्यायेनपुनरुक्तीकृताः ।

अध्याय. अ.पा.अ. श्लोक.

- जुनं प्रतिगर्हणपूर्वकं श्रीकृष्णकरेगाण्डी-
वदानचोदना ।
- ७२ ६९ ८८ युधिष्ठिरवधोद्यतमर्जुनं प्रतिश्रीकृष्णेन
तत्कारणप्रश्ने तेन तन्निवेदनं । श्रीकृ-
ष्णेन वधप्रतिनिधित्वेन युधिष्ठिराधिक्षे-
पविधानं ।
- ७३ { ७० } ५२ युधिष्ठिराधिक्षेपादात्मवधोद्यतपार्थ-
{ १-४१ } प्रतिश्रीकृष्णेन तत्प्रतिनिधितया आत्म-
प्रशंसनचोदना । अर्जुनेनात्मप्रशंस-
नानन्तरं युधिष्ठिरक्षमापणं ।
- ७४ { ७० } १७ अर्जुनेन कृतावमानाद्वनं यियासोयुधि-
{ ४२-६० } स्त्रियश्रीकृष्णेन परिसान्वनं ।
- ७५ ७१ ४३ अर्जुनेन स्वावमानितस्य युधिष्ठिरस्य प्र-
सादनं । तथा युधिष्ठिराग्रे कर्णवधप्र-
तिज्ञानं ।
- ७६ ७२ ३३ कर्णेन सहयोद्धुं निर्गच्छतोऽर्जुनस्य शु-
भनिमित्तप्रादुर्भावः । श्रीकृष्णेनार्जु-
नस्य प्रोत्साहनं ।
- ७७ ७३ १२९ श्रीकृष्णेनार्जुनं प्रति भीष्मादियुद्धनिध-
नप्रकारानुवादपूर्वकं तेषां वधे तस्यैव-
मुख्यकारणत्वकथनं । तथा बाल्यात्प्र-
वृत्तिदुर्योधनापनयानुस्मरणपूर्वकं स-
र्वत्र कर्णस्यैव मूलतया महापराधित्व-
योतनेन तस्यावश्यं हननविधानं ।
- ७८ ७४ ५५ अर्जुनेन श्रीकृष्णाग्रे कर्णवधानन्तरमा-
व्यथोन्वर्णनपूर्वकं तद्वधप्रतिज्ञा ।
- ७९ ७५ १७ द्वन्द्वयुद्धं ।
- ८० ७६ ४३ भीमसेनविशोकयोस्संवादः ।
- ८१ ७७ ७७ पार्थपराक्रमवर्णनं । भीमेन शकुने-
पराजयः ।
- ८२ ७८ ६४ कर्णपराक्रमवर्णनं ।
- ८३ ७९ ९८ पार्थचोदनया श्रीकृष्णेन कर्णसमीपं प्र-
तिरथप्रापणं । शल्येन कर्णप्रोत्साहनं ।
कर्णेन पार्थप्रशंसनपूर्वकं तद्वधप्रतिज्ञा ।
संकुलयुद्धं ।
- ८४ ८० ३२ संकुलयुद्धं ।
- ८५ ८१ ६१ तथा ।
- ८६ ८२ ४३ संकुलयुद्धं । भीमदुश्शासनयोः समा-
गमः । संवादश्च ।
- ८७ { ८३ } ३५ भीमेन राज्ञां समक्षं दुश्शासनवक्षोविदा-
{ १-३५ } रणं । तथारक्षपानं ।

अध्याय. अ.पा.अ. श्लोक.

- ८३
३६-५२
८४
१-४२
८५
१-४
- ५५ भीमेन दुश्शासनं प्रति “पुनर्गौंति-
रिति” प्रतिनर्तनं । तथा दुश्शा-
जानां कतिपयानां वधः । दुश्श-
दिवधाद्विभ्यतः कर्णस्य शल्येन प्रो-
हनं । वृषसेनेन नकुलपराजयः ।
- ८९ { ८५ } १९ संकुलयुद्धं ।
- ९० { ८५ } १५ अर्जुनेन कर्णसूनुवृषसेनस्य वधः ।
- * ८६ २४ अर्जुनं प्रति श्रीकृष्णवाक्यं ।
- ९१ { ८७ } ६६ रणाय कर्णार्जुनयोः समागमः ।
{ १-६५ } लोकनायदि विदेवगन्धर्वादीनां स-
गमः । देवासुरादीनां कर्णार्जुन-
श्रयणेन द्वैधीभावः ।
- ९२ { ८७ } ३१ कर्णार्जुनसमाश्रयाल्लोकक्षयभीरु-
{ ६६-८८ } प्रजापतिना ब्रह्माणं प्रत्युभयोस्सा-
जयप्रार्थना । इन्द्रेणार्जुनस्यैव ज-
यं तत्र ह्येशानाभ्यां तदङ्गीकारे देवै-
ष्ववर्षणं ।
- ९३ { ८७ } २८ शल्यकर्णयोः सँल्लापः । कर्णार्जु-
{ ८९-११७ } स्सँल्लापः । अर्जुनेन श्रीकृष्ण-
सामर्थ्यकथनं ।
- ९४ ८८ ४६ कर्णार्जुनयोर्युद्धारंभः । द्रौणिना-
धनाय हिताख्यानं । तेन तदन-
रणाय सेनानियोजनं ।
- ९५ { ८९ } ३१ रणे कर्णस्यार्जुनसाम्यमसहमानेन
{ १-४२ } मेन पार्थप्रोत्साहनं ।
- ९६ { ८९ } ४१ कर्णे युधिर्वधमाने श्रीकृष्णेनार्जुन-
{ ४२-९१ } त्साहनं । ततोऽर्जुनेन स्वसाम-
काशनं ।
- ९७ ९० १०९ रणे हीयमानेन कर्णेनार्जुनस्य शिरो-
क्षीकृत्य नागास्त्रप्रयोगः । श्रीकृ-
पार्थरथे पादनिपीडनेन धरण्यां किं-
न्निमज्जितेनागास्त्रेण शिरोवर्जं पार्थ-
रीटमात्रापहारः । कर्णस्य रथचक्र-
प्रेषापादरण्यानिमज्जेतुद्विधीर्षक-
नपार्थं प्रतिमुहूर्तमयुद्धप्रार्थना ।
- ९८ ९१ ७२ पार्थाय धर्मानुवादकं कर्णं प्रति श्रीकृष्-
नतत्कृतदुष्कृतानुस्मरणपूर्वकं मर्क-
द्वाटनं । कर्णेन स्वबाणाभिहतं नि-
ऽर्जुनेन तदन्तरे रथादवहृत्य तत्करो-

* अयमध्यायोदाक्षिण्यालकोशेषु नास्ति ।

अध्याय. श्रपा.अ. श्लोक.

णोद्यमः । तदन्तरे श्रीकृष्णचोदनया
पार्थेन कर्णशिरश्छेदः ।

९९ { ९२
१-१५ } ४८
९४
१-३२ }

शल्येन कर्णमारणाद्याकुलमनसोदुर्यो-
धनस्य समाश्वासनं । तथा तं प्रतिरणा-
कृष्णवर्णनं । देवगन्धर्वादीनां खल-
स्थानगमनं ।

* ९३

६० कर्णवधानन्तरं किमासीदिति धृतराष्ट्र-
प्रश्नः । पलायमानं स्वसैन्यं दृष्ट्वा स्वसार-
थिप्रतिदुर्योधनेन प्रगल्भोक्तिः । भी-

* अयमध्यायो दाक्षिणात्यकोशेषु नास्ति ।

अध्याय. श्रपा.अ. श्लोक.

मेन पंचविंशतिसहस्रसैनिकानां वधः ।
द्रवतासैनिकानां दुर्योधनेन परावर्तनं ।

१०० { ९४
३३-६८ } ३०

मृतस्य कर्णस्य वर्णनं । कर्णवधानन्तरं
श्रीकृष्णार्जुनयोर्युधिष्ठिरसमीपगमनं ।

१०१ { ९५
९६ } ६०

कर्णवधानन्तरं दुर्योधनस्य शिबिरगम-
नं । पाण्डवानां खशिधिरप्रवेशः । यु-
धिष्ठिरेण श्रीकृष्णार्जुनप्रशंसनं । श्री-
कृष्णयुधिष्ठिरसंवादः ।

इति सप्तदशदिवसयुद्धं ॥ १७ ॥

कर्णपर्व संपूर्ण ॥ ८ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ शल्यपर्व ॥ ९ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ६६ ॥ श्लोकाः ॥ ३५९४ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ शल्यवधपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ २७ ॥

(१-२७) ॥ श्लोकाः ॥ १४८७ ॥

१	१	५५	दुर्योधनेनशल्यस्यसैनापत्येऽभिषेच- नपूर्वकंयुद्धायनिर्याणं । सञ्जयाच्छ- ल्यदुर्योधनादिवधश्रवणेनमूर्च्छितस्य- धृतराष्ट्रस्यविदुरेणसमाश्वासनं ।
२	२	७०	धृतराष्ट्रेणसञ्जयस्यपुरतोदुर्योधनस्य वचनानुसरणेनविलापः । धृतराष्ट्रेण- सञ्जयप्रतिविस्तरेणतथुद्धकथनचोद- ना ।
*	३	६२	पार्थेननिहतेकर्णेपाण्डवभयात्पलाय- मानांसेनानिर्वर्त्यदुर्योधनस्यपुनर्युद्धो- द्यमः ।
३	४	५१	कृपेणकर्णवधदुःखितंदुर्योधनंप्रतिस्व- परपक्षयोर्दौर्बल्यप्रावल्यप्रदर्शनपूर्वकं सन्धिविधानं ।
४	५	५२	दुर्योधनेनकृपंप्रतिकारणकथनपूर्वकं सन्ध्यनङ्गीकरणं ।
५	६	३०	दुर्योधनेनसैनापत्यविधानप्रार्थनाया- मश्वत्थाम्राशल्यस्यसेनापतित्वविधानं । दुर्योधनेनशल्यंप्रतिसैनापत्यस्वीकरण- प्रार्थना ।
६	७	४४	दुर्योधनेनशल्यस्यसैनापत्येऽभिषेचनं । श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरेप्रतिशल्यवधविधानं ।
७	८	४४	उभयसेनानांव्यूहरचनापूर्वकंद्वन्द्वी- भूययुद्धायनिरगमनं ।
८	९	४७	अष्टादशदिवसयुद्धारंभः । संकुल- युद्धं ।
९	१०	६९	नकुलेनकर्णपुत्राणांत्रयाणांमारणं ।
१०	११	६९	संकुलयुद्धं ।

* अयमध्यायो दक्षिणालकोशेषुनास्ति ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

११	१२	६४	शल्यभीमयोर्गदायुद्धं ।
१२	१३	५०	शल्यपराक्रमवर्णनं ।
१३	१४	४६	संकुलयुद्धं ।
१४	१५	४१	तथा ।
१५	१६	७५	शल्ययुधिष्ठिरयोर्युद्धं ।
१६	१७	८६	युधिष्ठिरेणशल्यशल्यानुजयोर्वधः ।
१७	१८	३८	संकुलयुद्धं ।
१८	१९	७०	तथा ।
१९	२०	२७	सात्यकिनासाल्ववधः ।
२०	२१	३६	सात्यकिनाकृतवर्मपराजयः ।
२१	२२	४८	संकुलयुद्धं ।
२२	२३	९१	तथा ।
२३	२४	६८	अर्जुनेनदुर्योधनगर्हणपूर्वकतत्सेना- वर्हणं ।
२४	२५	६२	धृष्टद्युम्नपराजितेनदुर्योधनेनाश्वमा- द्यपलायनं । अश्वत्थामादिभिस्त- न्वेषणं ।
२५	२६	४०	भीमेनावशिष्टानांदुर्योधनानुजानां वधः ।
२६	२७	५६	कृष्णार्जुनयोस्संवादः । संकुलयुद्धं भीमेनसुदर्शननाम्नोदुर्योधनानुजस्य वधः ।
२७	२८	६६	सहदेवेनशकन्युल्लकयोर्वधः ।

इति शल्यवधपर्व ॥ १ ॥

अथ हृदप्रवेशपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ २८ ॥

(२८-५५) ॥ श्लोकाः ॥ १४९२ ॥

२८	{ २९ } १-१९	१९	हतावशिष्टेवलेपाण्डवैर्निहतेदुर्योधने नपलायनेननिर्धारणं ।
२९	{ २९ } २०-१०५	१९	पाण्डवैर्निहतसहायस्यदुर्योधनस्य दामादायहृदंप्रतिगमनं । सञ्जयसं- रायासिमुद्यच्छतासात्यकिनाव्यास-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

चनात्तद्विमोचनं । हास्तिनपुरंगच्छ-
तःसंजयस्यमध्येमार्गदुर्योधनदर्शनं ।
तेनतस्मिन्धृतराष्ट्रस्यवृत्तान्तनिवेद-
नचोदनपूर्वकंहृदप्रविश्यमाययाजल-
स्तंभनं । तत्रागतैर्द्रौणिकपकृतवर्मा-
दिभिःसञ्जयादुर्योधनस्यहृदप्रवेशवि-
ज्ञानेनसविलापपुनःशिविरगमनं । त-
तोवृद्धपरिजनैर्युत्सुनाचराजदाराणां
नगरप्रापणं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

३८ ३७ ६५ सरस्वतीतीरस्थनानातीर्थयात्राप्रकार-
कथनं । तत्तत्तीर्थमहिमावर्णनं च ।
३९ ३८ ६४ सरस्वत्याःसप्तधाविभागकारणमि-
धानं । सप्तसारस्वततीर्थमहिमादि ।
मङ्गणमुनिचरित्रं ।

३० ३० ६९ कृपद्रौणिकृतवर्मसुहृदभेयदुर्योधनेन
भाषमाणेषुतत्रयदृच्छोपागतैर्व्याधैस्त-
द्दर्शनं । व्याधनिवेदनेनसपरिवारैःपा-
ण्डवैर्हृदप्रत्यागमनं । तद्दर्शनेनकृपा-
दिभिर्दुर्योधनाभ्यनुज्ञानेनदूरस्थन्य-
ग्रोधतरुमेत्यतन्मूलेउपवेशनं । दुर्यो-
धनेनपुनर्जलस्तंभनेनहृदप्रवेशनं ।

४० ३९ ३८ बलरामस्यौशनसतीर्थगमनं । तत्ती-
र्थस्यकपालमोचननामप्राप्तिहेतुः ।
उशन्नुचरित्रकथनं । पृथूदकतीर्थम-
हिमा ।

४१ ४० ३२ आर्द्धिषेणेनपृथूदकतीर्थेतपथ्ययाकृ-
त्त्ववेदाधिगमः । विश्वामित्रादीनां
तत्तत्तीर्थेतपथ्ययाब्राह्मण्याधिगमः ।
बलभद्रस्यतत्रज्ञानादिपूर्वकंवकाश्रम-
गमनं ।

४२ ४१ ३१ अवाक्रीर्णतीर्थगमनं । वक्रमुनिचरि-
त्रं । वसिष्ठापवाहतीर्थगमनं ।

४३ ४२ ४१ वसिष्ठापवाहतीर्थस्यतन्नामप्राप्तिप्रका-
रकथनं ।

४४ ४३ ४९ विश्वामित्रशापाद्बुधिरजलायाःसरस्व-
त्याःऋषिभित्तपसाशोधनं । इन्द्रेण-
सरस्वत्यरुणासंगमेयजनादिनाप्रक्षह-
त्यापरिहरणं । सोमतीर्थगमनं ।

४५ ४४ ५३ कुमारोत्पत्तिः ।

४६ ४५ ११५ स्कन्दस्यसैन्यापत्येऽभिषेचनं । ब्रह्मा-
दिभिःस्कन्दायस्वस्वपारिपदानांदानं ।

४७ ४६ १०९ स्कन्दमातृगणस्यनामकीर्तनं । तार-
कासुरवधः । क्रौञ्चविदारणं ।

४८ ४७ ३३ देवैर्वैष्णवस्यजलाधिपत्येभिषेचनं । व-
लभद्रस्यामितीर्थकौबेरतीर्थगमनं ।
तन्महिमावर्णनं च ।

४९ ४८ ६६ वदरपाचनतीर्थगमनं । श्रुतावलरु-
न्धत्योर्महिमावर्णनं ।

५० ४९ २३ इन्द्रतीर्थादिगमनं ।

५१ ५० ६७ देवलजैगीषव्ययोश्चरित्रं ।

५२ ५१ ५३ दधीचेस्तत्तत्पुत्रस्यसारस्वतस्यचकथा ।

५३ ५२ २९ वृद्धकन्याचरित्रं ।

५४ ५३ ३० कुरुक्षेत्रमहिमावर्णनं ।

५५ ५४ ४२ मित्रावरुणाश्रमेनारदाद्रीमदुर्योधन-
योगदायुद्धोपक्रमश्चाविणवलरामेण
तद्विदक्षयाकुरुक्षेत्रं प्रत्यागमनं ।

समाप्तं हृदप्रवेशपर्व ॥ २ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ गदायुद्धपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ११ ॥

(५६-६६) ॥ श्लोकाः ॥ ६१५ ॥

- ५६ ५५ ४३ गदायुद्धायसन्नद्योर्भीमदुर्योधनयो-
र्वर्णनं ।
- ५७ ५६ ४६ भीमदुर्योधनयोर्वारवादः ।
- ५८ ५७ ७२ भीमदुर्योधनयोर्गदायुद्धवर्णनं ।
- ५९ ५८ ६१ भीमसेनेनदुर्योधनस्योरुमेदनं ।
- ६० ५९ ३१ भीमसेनेनदुर्योधनापनयानुस्मारण-
पूर्वकंवामपादेनतच्छिरस्ताडनं । यु-
धिष्ठिरेणदुर्योधनसमाश्वासनं ।
- ६१ ६० ५७ भीमेअपनययुध्याकुन्देनवलरामेणला-
ङ्गलमुद्यम्यतंप्रत्यभिगमनं । श्रीकृष्ण-
सान्त्वितस्ववलरामस्यद्वारकागमनं ।
- ६२ ६१ ८६ पाञ्चालादिभिर्भीमस्तुतिः । श्रीकृष्ण-
दुर्योधनयोःपरस्परगर्हणं । दुर्योधने-
नात्मस्तुतौतन्मूर्ध्निगन्धर्वैःपुष्पवर्षणं ।
भीष्मादिमरणेनदुःखितानांपाण्डवा-
नांश्रीकृष्णेनसमाश्वासनं ।
- ६३ ६२ ५४ पाञ्चालादीनांस्वस्वशिविरगमनं । पा-
ण्डवैर्दुर्योधनशिविरमेत्यस्वस्वस्थेभ्यो-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ६४ ६३ ७८ जनमेजयेनगान्धार्याश्वासनकार-
श्रेयैश्शपायनेनतत्कथनं । श्रीकृ-
ष्णगान्धारीधृतराष्ट्रसमाश्वास्यपुनः
ण्डवसमीपगमनं ।
- ६५ ६४ ४३ सञ्जयेनधृतराष्ट्रंप्रतिदुर्योधनविल-
कारकथनं । वादिकैरश्वत्थामिदु-
नपातनिवेदनं ।
- ६६ ६५ ४४ द्रौणिष्कपकृतवर्मभिर्दुर्योधनस्यभ-
नदर्शनेनशोचनं । द्रौणिदुर्योध-
नसंछापः । द्रौणिनारात्रौपाण्डवा-
तिष्ठानं । दुर्योधनवचनात्कृपेण
सैनापत्येऽभिषेचनं ।

इत्यष्टादशदिवसयुद्धं ॥ १८ ॥

समाप्तं गदायुद्धपर्व ॥ ३ ॥

शल्यपर्व च संपूर्ण ॥ ९ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ सौप्तिकपर्व ॥ १० ॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ १८ ॥ श्लोकाः ॥ ८१५ ॥

अध्याय. द्वापा.अ. श्लोक.

अथ सौप्तिकपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥

(१-९) ॥ श्लोकाः ॥ ५४६ ॥

१ १ ७० सञ्जयधृतराष्ट्रयोःसंल्लापः । द्रौप्यादि-
भिर्वनमेत्यन्यप्रोधस्याधस्तादुपवेशनं ।
तत्ररात्रौधूककृतबहुकाकवधं दृष्टवता-
द्रौणिनातद्वत्स्वेनापिपाण्डववधनिर्धार-
णं । ततःकृपकृतवर्माणौप्रतिस्वकर्त-
व्यकथनप्रार्थना ।

२ २ ३६ कृपेणद्रौणिप्रतिकर्तव्योपदेशः ।

३ ३ ३६ द्रौणिनाकृपवचनमनादित्यकृपकृतवर्म-
णोःपुरतीनिशिप्रसुप्तपाण्डुपाञ्चालहन-
नप्रतिज्ञानं ।

४ ४ ३६ द्रौणिकृपयोःसंवादः ।

५ ५ ४ कृपेणप्रसुप्तमारणस्याधार्मिकत्वकथ-
नेनप्रतिषेधनेऽपिपितृवधामर्षिणाद्रौ-
णिनाजिघांसयारिपुशिविरद्वारगमनं ।

६ ५ ३४ अश्वत्थामाशिविरद्वारस्थमहाभूतद-
र्शनं । भूतजिगीषयाद्रौणिविस्मृष्टाना-
मस्त्रशस्त्राणांभूतेनप्रसनं । ततश्चिन्ता-
तान्तस्यद्रौणेर्महादेवोपासनाध्यवसा-
यः ।

७ ७ ६७ द्रौणिनाशिवस्तुतिः । तत्पुरतःकाञ्च-
नवेद्यामभ्युत्पत्तिः । तथानानाविध-
भीषणभूतगणानामागमनं । स्वात्मा-
नंहविषंकल्पयित्वाऽमौप्रविष्टाद्यद्रौण-
येशिवेनखड्गदानपूर्वकंतच्छरीरप्रवे-
शः । पुनरश्वत्थाम्नःशिविरगमनं ।

८ ८ १६४ शिविरद्वारेकृपकृतवर्माणौसंस्थाप्या-
न्तःप्रविष्टेचद्रौणिनाप्रवृत्त्यादिपाञ्चा-

अध्याय. द्वापा.अ. श्लोक.

लानां वधः । भयाद्वहिर्निष्क्रान्तायां
कृपकृतवर्मभ्यां वधः ।

९ ९ ६३ तैर्दुर्योधनसमीपगमनं । दुर्योधनं प्र-
तिद्रौणिनामुत्तजनवधकथनं । दुर्यो-
धनप्राणत्यागः । द्रौप्यादीनांनगरग-
मनं । सञ्जयस्यव्यासानुग्रहप्राप्तदिव्य-
ज्ञाननाशः ।

समाप्तं सौप्तिकपर्व ॥ १ ॥

अथैषीकपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥

(१०-१८) ॥ श्लोकाः ॥ २६९ ॥

१० १० ३१ देवादुर्वरितेनधृष्टद्युम्नसारथिनायुधि-
ष्ठिरायरात्रौधृत्तशिविरवृत्तान्तनिवेद-
नं । तच्छृत्वेनद्रौपद्यानयनायनकुल-
मादिश्यशिविरमुपगतवतायुधिष्ठिरे-
णमृतनिजजननिरीक्षणेनपरिशोचनं ।

११ ११ ३२ नकुलेनयुधिष्ठिरसमीपं प्रतिद्रौपद्यान-
यनं । द्रौपद्याद्रौणिवधंचोदितेनसमी-
नद्रौणिवधायप्रस्थानं ।

१२ १२ ४१ द्रौणिजिघांसयाभीमेप्रतिगतेश्रीकृष्णे-
नयुधिष्ठिरंप्रतिद्रौणिदौशाल्यादिकथ-
नपूर्वकंभीमस्यततोरक्षणीयत्वकथनं ।

१३ १३ २१ श्रीकृष्णादिभिर्मागीरथीतीरेव्याससमी-
पसमासीनद्रौणिदर्शनं । तद्दर्शनाद्रौणि-
नाऽपाण्डवहेतोर्ब्रह्मशिरोरूपप्रयोगः ।

१४ १४ १६ अर्जुनेनश्रीकृष्णाज्ञयाप्रत्यक्षप्रयोगः ।

१५ १५ ४३ अर्जुनेनव्यासनारदभावानुरोधेनस्वप्र-
युक्तब्रह्मशिरोरूपप्रतिसंहारः । श्रीकृ-
ष्णेनाश्वत्थामानंप्रत्युत्तरागमं ऐषीका-
क्षपातेऽपिमृतशिशोःस्तेनसमुज्जीवन-
प्रतिज्ञा । ब्रह्मचर्याभावादक्षप्रतिसंहा-

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

रासमर्थेनद्रौणिनाव्यासकृष्णावनादस्य
पाण्डवगर्भेध्वैषीकास्त्रोत्सर्जनं ।
१६ १६ ३३ श्रीकृष्णेनस्ववचनोल्लङ्घनेनास्त्रप्रयोजु-
रश्वत्थाम्नःशापदानं व्यासेनतदनुमोद-
नंच । भीमेनद्रौणिमस्तकमणिदानेन
द्रौपदीसमाश्वासनं । युधिष्ठिरेणद्रौप-
दीवचनात्स्वमस्तकेतन्मणिधारणं ।

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

१७ १७ २६ युधिष्ठिरेणद्रौणेरेकस्यबहुमात्र-
कारणप्रश्नेश्रीकृष्णेनरुद्रप्रसाद-
कृत्वारुद्रमहिमकथनं ।
१८ १८ २६ श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरंप्रतिरुद्रकोप-
दाभ्यांदेवानांयज्ञनाशतत्प्रवृत्ति-
पूर्वकंततएवाश्वत्थामद्वारापुत्रा-
संभवकथनं ।

समाप्तमैषीकपर्व ॥ २ ॥ सौप्तिकपर्व च संपूर्णम् ॥ १० ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ स्त्रीपर्व ॥ ११ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ २७ ॥ श्लोकाः ॥ ८०७ ॥

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

अथ जलप्रदानिकपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १५ ॥

(१-१५) ॥ श्लोकाः ॥ ३९९ ॥

- १ १ ४२ सज्जयेनपुत्रादीन्प्रतिशोचतोष्टतराष्ट्र-
स्यसमाश्वासनं ।
- २ १ ३८ विदुरेणशास्त्रार्थकथनेनधृतराष्ट्रस्यशो-
कापनोदनं ।
- ३ ३ २० तथा ।
- ४ ४ २० जीवस्यगर्भवासप्रकारकथनं ।
- ५ ५ २४ संसारस्यवनत्वेनरूपणं ।
- ६ ६ १४ तथा ।
- ७ ७ ३० विदुरेणधृतराष्ट्रंप्रतितलकथनं ।
- ८ ८ ५३ व्यासेनधृतराष्ट्रशोकापनोदनं ।
- + ९ २३ सज्जयविदुराभ्यांधृतराष्ट्रायतलोपदे-
शः ।
- ९ १० २१ धृतराष्ट्रेणगान्धारीप्रभृतिभिःस्त्रीभि-
स्सहभृतजनावलोकनायरणाङ्गणप्रति-
प्रयाणं ।
- १० ११ २४ भृतवन्धुदिदृक्षयासमरभूमिगच्छतो-
धृतराष्ट्रस्यमध्येमार्गकृपकृतवर्मद्वैणि-
भिःसमागमः । तेषांत्रयाणांधृतराष्ट्र-
समाश्वासनपूर्वकंस्वाभिमतदेशगमनं ।
- ११ १२ ३० युधिष्ठिरेणश्रीकृष्णादिभिःसहधृतराष्ट्र-
समीपमेत्याभिवादनं । धृतराष्ट्रेणयु-
धिष्ठिरस्यमृदुलमालिङ्गनं । तथातस्य-
दुरभिमार्थंजानताश्रीकृष्णेनपुरतःस्था-
पितलोहभीमस्यसमालिङ्गनेनभञ्जनं ।
- १२ १३ १७ श्रीकृष्णवाक्याद्गतमन्युनाधृतराष्ट्रेण
भीमादीनामालिङ्गनं ।

अध्याय. श्लो.अ. श्लोक.

- १३ १४ २१ श्रीकृष्णयुधिष्ठिरादिभिर्गान्धारीसमी-
पगमनं । गान्धारीयुधिष्ठिरंशमुका-
मांविज्ञायपूर्वमेवागतेनव्यासेनगान्धा-
र्याःकोपापनोदनं ।

- १४ { १५ } २४ भीमगान्धारीविवादः ।

- १५ { १५ } २१ युधिष्ठिरादिभिर्गान्धारीकुन्त्योरभि-
वादनं । सकुन्त्यागान्धार्याद्रौपदीस-
माश्वासनं ।

संपूर्णं जलप्रदानिकपर्व ॥ १ ॥

अथ स्त्रीविलापपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ १० ॥

(१६-२५) ॥ श्लोकाः ॥ ३३१ ॥

- १६ १६ ६१ गान्धार्याव्यासप्रसादलब्धदिव्यचक्षु-
षारणाङ्गणदर्शनं । धृतराष्ट्रयुधिष्ठिरा-
दीनांस्त्रीभिःसहरणभूमिप्रवेशः । स्त्री-
णांविलापः । गान्धार्याश्रीकृष्णायवि-
लपत्क्षुषादिप्रदर्शनं ।
- १७ १७ ३२ गान्धार्यादुर्योधनमालिङ्गयपरिदेवनं ।
- १८ १८ २८ श्रीकृष्णंप्रतिगान्धारीवचनं ।
- १९ १९ २१ तथा ।
- २० २१ ३४ श्रीकृष्णंप्रतिगान्धार्यारुदन्तीनांस्त्रीणां
प्रदर्शनं ।
- २१ २१ १४ गान्धार्याश्रीकृष्णंप्रतिकर्णधारीरस्यवि-
लपन्तीनांतत्स्त्रीणांचप्रदर्शनं ।
- २२ २२ १८ तथाबाह्लीकादीनांप्रदर्शनं ।
- २३ २३ ४३ तथाभीष्मादीनांप्रदर्शनं ।
- २४ २४ ३० तथाभूरिश्रवःप्रभृतीनांप्रदर्शनं ।
- २५ २५ ५० श्रीकृष्णंप्रतिगान्धार्याकुरुपाण्डवसं-

+ अयं श्लोकद्वयाधिकपक्षोऽध्यायः औत्तराह्णपाठे दृश्यते ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

क्षयस्यश्रीकृष्णोपेक्षणहेतुकत्वकथन-
पूर्वकंसर्ववन्धुसंक्षयायशापदानं ।

समाप्तं स्त्रीचिलापपर्व ॥ २ ॥

अथ श्राद्धपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायौ ॥ २ ॥

(२६-२७) ॥ श्लोकाः ॥ ७७ ॥

२६ २६ ४४ शोकाद्बुविपतितायागान्धार्याःश्रीकृ-
ष्णेनसमाश्वासनं । युधिष्ठिराज्ञयावि-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

दुरसजयादिभिर्मृतानांदाहकि-

२७ २७ ३३ मृतानामुदकदानायधृतराष्ट्रयुधि-

रादिभिर्गङ्गातीरगमनं । उदक-

रम्भेकुन्यायुधिष्ठिरंप्रतिकर्णस्य

त्रलवकथनपूर्वकतस्मादुदकदान-

ना । धृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभि-

भ्योजलदानं ।

श्राद्धपर्व समाप्तं ॥ ३ ॥ स्त्रीपर्व च समाप्तं ॥ ११ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ शान्तिपर्व ॥ १२ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ३७५ ॥ श्लोकाः ॥ १५१५१ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ राजधर्मपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १३० ॥

(१-१३०) ॥ श्लोकाः ॥ ५०९३ ॥

- १ १ ४४ गङ्गातीरेकृतोदकं युधिष्ठिरं प्रति व्यासा-
दिमहर्षीणां समागमनं । युधिष्ठिरेण
तत्र नारदं प्रतिकर्णं दत्तान्तकथनप्रार्थ-
ना ।
- २ २ २९ ब्रह्मास्त्रलाभाय द्रोणमुपागतं तेन कर्णेन-
तेन त्रैवर्णिकान्यस्त्रकथनेन प्रत्याख्याने
परशुरामेत्यस्त्रस्य ब्राह्मणत्वकथनपूर्-
वकमस्त्रार्थं तदन्ते वासित्वपरिग्रहः ।
तत्र प्रमादेन विप्रगोवत्सघातिनः कर्ण-
स्य विप्राच्छापप्राप्तिः ।
- ३ ३ ३३ कदाचन रामे कर्णोत्सङ्गे शिरोनिधाय
निद्राणे केनचित्किमिणा कर्णस्योत्सङ्गे द-
नं तद्दूरोः प्रसूतं रुधिरह्लेदात् प्रबुद्धेन रा-
मेण कर्णस्य क्षत्रियत्वं निश्चित्य शापदानं ।
- ४ ४ २१ दुर्योधनेन स्वयंवरमण्डपे कलिज्जराजक-
न्याहरणं । कर्णेन तमभिद्रुतवतां रा-
ज्ञां पराजयः ।
- ५ ५ १५ कर्णपराक्रमवर्णनं ।
- ६ ६ १३ कुन्त्या कर्णवधांशुशोचिनो युधिष्ठिर-
स्याश्वासनं ।
- ७ ७ ४१ कर्णं स्मृत्वा युधिष्ठिरस्य परिशोचनं ।
तथाराज्यं परित्यज्य वनगमननिर्धार-
णं ।
- ८ ८ ३८ युधिष्ठिरं प्रत्यर्जुनेन राज्यत्यागस्याकी-
र्तिकरत्वकथनं ।
- ९ ९ ३७ युधिष्ठिरस्य निर्वेदवचनं ।
- १० १० २८ भीमेन युधिष्ठिरं प्रति क्षत्रियेण राज्यशा-
सनस्यैव कर्तव्यत्वकथनं ।
- ११ ११ २८ अर्जुनेन गार्हस्थ्यस्यैव श्रेष्ठोपपादनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- शकुनिरूपिणेन्द्रेण तापसान्प्रतिगार्ह-
स्थ्यस्य कर्तव्यत्वोपदेशः ।
- १२ १२ ५७ युधिष्ठिरं प्रति नकुलेन यज्ञादिकर्मणां प्रा-
शस्त्योपपादनपूर्वकं गार्हस्थ्यस्य श्रेष्ठो-
पपादनं ।
- १३ १३ १५ युधिष्ठिरं प्रति सहदेवेन ममतां परित्य-
ज्य राज्यपरिपालनविधानं ।
- १४ १४ १२७ द्रौपद्या युधिष्ठिरं प्रति नानाविधधर्मोप-
देशपूर्वकं राज्यपरिपालनचोदना ।
- १५ १५ ५८ युधिष्ठिरं प्रत्यर्जुनवचनं ।
- १६ १६ २९ युधिष्ठिरं प्रति भीमवचनं ।
- १७ १७ २४ भीमं प्रति युधिष्ठिरवचनं ।
- १८ १८ ४० अर्जुनेन युधिष्ठिरं प्रति जनकतद्भार्यासं-
वादकथनपूर्वकं राजापालनस्य कर्तव्य-
त्वोपदेशः ।
- १९ १९ ३० अर्जुनं प्रति युधिष्ठिरवचनं ।
- २० २० १४ युधिष्ठिरं प्रति देवस्थानवचनं ।
- २१ २१ २१ तथा ।
- २२ २२ १५ युधिष्ठिरं प्रत्यर्जुनवचनं ।
- २३ २३ ५३ व्यासेन युधिष्ठिरं प्रति शङ्खलिखितोपा-
ख्यानकथनपूर्वकं क्षात्रधर्मस्य स्वीकर-
णचोदना ।
- २४ २४ ४ व्यासेन युधिष्ठिरं प्रति राज्यपालनचो-
दना ।
- २५ २५ ३६ व्यासेन युधिष्ठिरं प्रति सेनजिह्ववनांशु-
वादपूर्वकं राजधर्मकथनं ।
- २६ २६ ३१ युधिष्ठिरेण अर्जुनं प्रति वनवासप्रशंसन-
पूर्वकं यथातिगीतगथाकथनं ।
- २६ २७ ३३ युधिष्ठिरेण व्यासं प्रति निर्वेदवचनं ।
व्यासेन राज्यपालनविधानं ।
- २७ २८ ५९ अश्मजनकसंवादानुवादः ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- २८ २९ १४९ श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिसञ्जयायनार-
दोक्तषोडशराजकीयोपाख्यानकथनं ।
- २९ ३० ४४ श्रीकृष्णेनयुधिष्ठिरप्रतिनारदपूर्वतो-
पाख्यानकथनं ।
- ३० ३१ ४७ नारदेनयुधिष्ठिरप्रतिस्वर्णश्रीविचरित-
वर्णनं ।
- ३१ { ३२ } ३७ व्यासयुधिष्ठिरसंवादः ।
... { ३३ }
... { १-१२ }
- ३२ { ३३ } ३६ युद्धेराज्ञां हनेन पापशङ्क्या विषीदन्तं
... { १३-४८ } युधिष्ठिरप्रतिव्यासेन तत्त्वकथनपूर्वकं
क्षेत्रधर्मविधानं ।
- ३३ ३४ ३५ व्यासेनयुधिष्ठिरप्रतिपापानां प्रायश्चि-
त्तादिकथनं ।
- ३४ ३५ ५१ तथा ।
- ३५ ३६ ५० भक्ष्याभक्ष्यपात्रापात्रविवेचनं ।
- ३६ ३७ ४९ व्यासेन भीष्ममुखाद्वाजधर्मादिश्रवणे
आदिष्टस्य युधिष्ठिरस्य सर्वैः सह कुरुनगर-
प्रवेशः ।
- ३७ ३८ ३७ नागरैः स्तुयमानस्य युधिष्ठिरस्य राज-
गृहमेत्यसमाप्रवेशः । तत्र युधिष्ठिरं
निन्दतश्चार्वाकराक्षसस्य ब्राह्मणैर्हुंका-
रेण भस्मीकरणं ।
- ३८ ३९ १३ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरप्रतिचार्वाकराक्षस-
स्य पूर्ववृत्तकथनं ।
- ३९ ४० २४ श्रीकृष्णादिभिर्गुंथिष्ठिरस्य राज्येऽभि-
वेचनं ।
- ४० ४१ १९ युधिष्ठिरेण भीमादीनां तत्तद्योग्ययौव-
राज्याद्यधिकारेषु नियोजनं ।
- ४१ ४२ १२ युधिष्ठिरेण ज्ञातिप्रश्रुतीनामौर्ध्वदैहिक-
करणपूर्वकं तदीयानां परिपालनं ।
- ४२ ४३ १८ युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णस्तवनं ।
- ४३ ४४ १६ युधिष्ठिराज्ञया भीमादिभिश्चतुर्भिर्दुर्यो-
धनादिगृहपरिग्रहः ।
- ४४ ४५ २१ युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णमेत्यसुखशयनादि-
पूर्वकं तत्स्तुतिः ।
- ४५ ४६ ३५ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरप्रतिधर्मश्रवणाय-
भीष्मसमीपगमनचोदना । तथा यु-
धिष्ठिरप्रार्थनया स्वस्यापितत्रगमनाय-
दारुकेण रथसंयोजनं ।
- ४६ ४७ १४५ वैशंपायनेन जनमेजयप्रतिभीष्मकृत-

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- कृष्णस्तव राजानुवादपूर्वकं भी-
मशरीरत्यागप्रकारकथनं ।
भीष्मस्तव राजः ।
- ४७ ४८ १६ श्रीकृष्णयुधिष्ठिरादीनां कुरुक्षेत्र-
गमनं । युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णं प्र-
रामचरित्रकथनप्रार्थना ।
- ४८ ४९ ९७ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरप्रतिपरशुरा-
त्रकथनं ।
- ४९ ५० ३९ श्रीकृष्णेन भीष्मप्रशंसनपूर्वकं त-
थिष्ठिराय धर्मोपदेशचोदना ।
- ५० ५१ १८ भीष्मेण श्रीकृष्णं प्रतिस्तुतिपूर्वकं
प्रार्थना । श्रीकृष्णेन भीष्माय
दानपूर्वकं तत्प्रतिधर्मकथनचोद-
ना ।
- ५१ ५२ ३४ भीष्मेण श्रीकृष्णं प्रतिस्वस्थशस्त्र-
शरीरतथाधर्मकथनापाठवप्रका-
श्रीकृष्णेन भीष्माय शरीरदाह्या-
दानं । ततः सायं सर्वेषां स्वस्व-
गमनं ।
- ५२ ५३ २७ परेषुः प्रभाते श्रीकृष्णयुधिष्ठिरादि-
धर्मश्रवणाय भीष्मसमीपगमनं ।
- ५३ ५४ ३९ श्रीकृष्णेन भीष्मं प्रतिधर्मकथनचो-
दना ।
- ५४ ५५ २२ भीष्मेण युधिष्ठिरं प्रतिधर्मप्रश्नादु-
त्तरं ।
- ५५ ५६ ६१ भीष्मेण युधिष्ठिराय राजधर्मकथन-
प्रार्थना ।
- ५६ ५७ ४५ तथा ।
- ५७ ५८ ३० प्रथमदिने राजधर्मकथनं । ततः
स्वस्वावासगमनं ।
- ५८ ५९ १५४ ततः परदिने भीष्मेण राजोत्पत्तेः
कृतदण्डनीतिग्रन्थप्रतिपाद्यार्थानां
शुराजचरितादीनां च कथनं ।
- ५९ ६० ५७ चातुर्वर्ण्यधर्मकथनं ।
- ६० ६१ २१ आश्रमचतुष्टयधर्मकथनं ।
- ६१ ६२ ११ ब्राह्मणधर्मकथनं ।
- ६२ ६३ ३२ ब्राह्मणैस्त्याज्याधर्माः । राजधर्म-
शंसनं ।
- ६३ ६४ २९ राजधर्मप्रशंसकेन्द्रमान्धातुसंवा-
दः ।
- ६४ ६५ ३५ इन्द्ररूपिणा हरिणामान्धातारं प्रत्यु-
त्तरं राजधर्मादिकथनं ।
- ६५ ६६ ४३ वर्णाश्रमधर्मकथनं ।
- ६६ ६७ ३९ लोकस्य सराजकलाराजकत्वान्धातु-
दोषनिरूपणं ।
- ६७ ६८ ६२ वसुमनसे बृहस्पत्युक्तराजगुणवर्णनं

अध्याय. शृपा.अ. श्लोक.	अध्याय. शृपा.अ. श्लोक.
६८ { ६९ } १२ राजनीतिकथनं ।	१०१ १०१ २१ योधलक्षणं ।
६९ { ६९ } ३२ युगचतुष्टयगुणनिरूपणं ।	१०२ १०२ ४१ सेनायाजयचिह्नानां राजनीतेष्वकथनं ।
७० ७० १४ राजनयानुवर्णनं ।	१०३ १०३ ५३ शत्रुजयोपायादिप्रतिपादकेन्द्रबृहस्प- तिसंवादः ।
७१ ७१ ३३ राजधर्मकथनं ।	१०४ १०४ ५८ कौसल्यकालकृक्षीयसंवादः ।
७२ ७२ २८ ब्राह्मणस्यैषोपपादनपूर्वकंचातुर्व- र्ण्यधर्मकथनं ।	१०५ १०५ २३ राज्ञांशत्रुजयोपायप्रतिपादककौसल्य- कालकृक्षीयसंवादः ।
७३ ७३ ७० पुरोहितलक्षणं । ऐलकश्यपसंवादः ।	१०६ १०६ २८ कालकृक्षीयनिदेशेनकौसल्यस्यपुना राज्यप्राप्त्यादिकथनं ।
७४ ७४ २५ मुचुकुन्दचरित्रं । क्षत्रस्यब्रह्माधी- नत्वं ।	१०७ १०७ ३८ गणवृद्धिप्रकारादिकथनं ।
७५ ७५ ३८ राज्यस्वीकारेअधर्माशङ्किन्युधिष्ठिरं प्रतिभीष्मेणतत्सधार्मिकत्वसमर्थनेन- तद्विधानं ।	१०८ १०८ ३३ मातापितृगुरुमहिमानुवर्णनं ।
७६ ७६ २७ ब्राह्मणानांनिषिद्धकर्मकथनं । राज- धर्मकथनं ।	१०९ १०९ ३४ सत्यानृतविवेचनं ।
७७ ७७ ४२ केकयरारजोपाख्यानं ।	११० ११० ३४ दुर्गातितरणोपायः ।
७८ ७८ ४४ ब्राह्मणादीनामापद्धर्मकथनं ।	१११ १११ ९० सौम्यासौम्यपरीक्षायां व्याघ्रगोमायुच- रित्रं ।
७९ ७९ २१ ऋत्विगलक्षणं ।	११२ ११२ ३१ अलसतायाअनर्थहेतुत्वेउद्धवचरित्रक- थनं ।
८० ८० ४२ मित्रामित्रलक्षणं ।	११३ ११३ १४ बलवच्छत्रुवशीकरणेविनयस्योपाय- तायां दृष्टान्ततयासरित्सागरसंवादानु- वादः ।
८१ ८१ ३१ कृष्णनारदसंवादानुवादः ।	११४ ११४ २१ सभायांबुष्टदुर्मापणेतत्तितिक्षायागुण- त्वप्रतिपादनं ।
८२ ८२ ७३ कालकृक्षीयोपाख्यानं ।	११५ ११५ २३ राज्ञांसहायसंपादनस्यावश्यकत्वं ।
८३ ८३ ५७ मन्त्र्यादिलक्षणं ।	११६ ११६ २४ केनचिन्मुनिवरद्वीपिनोविभ्यतः स्त्रीयशुनःद्वीपीकरणादि ।
८४ ८४ ११ इन्द्रबृहस्पतिसंवादः ।	११७ ११७ ३४ एवंशरभीकृतस्यशुनोदुष्टभावंविज्ञाय तेनमुनिनापुनस्तस्यश्वभावप्रापणं ।
८५ ८५ ३४ अमात्यलक्षणं ।	११८ ११८ ४६ सचिवादिगुणवर्णनं ।
८६ ८६ ३४ पुरलक्षणं ।	११९ ११९ २० श्रुत्यानांस्वल्पपदेस्थापनं । श्रुत्यल- क्षणं ।
८७ ८७ ४० राष्ट्रगुप्तिप्रकारः ।	१२० १२० ५६ प्रजापालनप्रकारः ।
८८ ८८ ३३ प्रजाभ्यःकरग्रहणादिप्रकारः ।	१२१ १२१ ६० दण्डस्वरूपाः ।
८९ ८९ २८ राजनीतिः ।	१२२ १२२ ८५ वसुहोममान्धातृसंवादमुखेनदण्डो- त्पत्त्यादिकथनं ।
९० ९० ४१ उच्चथ्यमान्धातृसंवादः ।	१२३ १२३ २५ कामन्दादिष्टसंवादमुखेनधर्मेत्यागि- नःप्रायश्चित्तकथनं ।
९१ ९१ ६० तथा ।	१२४ १२४ ७१ इन्द्रप्रह्लादकथानुवादमुखेनशीलस्य धर्मोदिकारणत्वप्रतिपादनं ।
९२ ९२ १९ वामदेववसुमनस्संवादः ।	१२५ १२५ १९ ऋषभसुमित्रचरितारंभः । मृगया- सक्तेनसुसित्रेणमृगानुधावनं ।
९३ ९३ ४१ तथा ।	१२६ १२६ १९ तापसैःस्वाभ्रममुपागतस्यसुमित्रस्य
९४ ९४ २६ तथा ।	
९५ ९५ २६ युद्धधर्मकथनं ।	
९६ ९६ २४ राजधर्माः ।	
९७ ९७ ३२ युद्धसधर्म्यत्वं ।	
९८ ९८ ७७ सुदेवस्ययुद्धेनदेवलोकप्राप्तिप्रतिपाद- केन्द्रांवरीषसंवादः ।	
९९ ९९ १८ जनकराजेनस्वयोधानांस्वर्गनरकप्रद- र्शनं ।	
१०० १०० ५१ युद्धकरणप्रकरः ।	

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

पूजनं । तेनतान्प्रत्याशान्तरिक्षयो-
ज्यायस्तरं किमितिप्रश्नः ।

- १२७ १२७ २६ तत्प्रश्नस्योत्तरं वक्तुं ऋषभनाम्ना ऋषि-
णा स्वस्य तज्जुनामकमहर्षिणा सह जात-
स्य संवादस्यानुवादः । नष्टपुत्रान्वेष-
णाय वनमुपागतं तेन वीरयुग्मेन राज्ञा तज्जुं
प्रति आशयाज्यायः किमिति प्रश्नः ।
१२८ १२८ २८ तेन मुनिना तं प्रति दुर्लभं वस्तुनः कृशत-
रायाश्च प्रतिपादनं ।
१२९ १२९ ११ यमेन गौतमं प्रति मातापित्रोः परिचर्या-
यास्तद्वर्णनोदोपायत्वकथनं ।
१३० १३० ५१ राज्ञा ब्रह्मस्ववर्जं आपदि प्रजापीडनेना-
पिकोशवृद्धेरवश्यं कर्तव्यत्वं ।

समाप्तं राजधर्मपर्वं ॥ १ ॥

अथापद्धर्मपर्वं ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ४२ ॥

(१३१-१७२) ॥ श्लोकाः ॥ १६५५ ॥

- १३१ १३१ १४ आपदि राज्ञा सर्वस्वत्यागेनाप्यात्मनो
रक्षणीयत्वं ।
१३२ १३२ २२ ब्राह्मणानामापदि राज्ञाऽसाधुजनधना-
पहारेणापितद्रक्षणस्य करणीयत्वं ।
१३३ १३३ २० राज्ञायथा कथंचित्कोशवृद्धेः कर्तव्यत्वं ।
दस्युभिरापद्यपि सावशेषं परस्वापहर-
णस्य धर्म्यत्वोक्तिः ।
१३४ १३४ १७ बलप्रशंसनं । पापकारिणां तत्परिहा-
रोपायकथनं ।
१३५ १३५ २६ दस्युभावे पिशाच्चाजुसारिणः परलोक-
प्राप्तौ दृष्टान्ततया कापच्यचरितोपन्या-
सः ।
१३६ १३६ ११ कोशवृद्ध्यर्थं मपहार्यान्पहार्यधनविवे-
चनं ।
१३७ १३७ २४ अनागतापत्प्रतिविधाने दृष्टान्ततया-
मत्स्योपाख्यानकथनं ।
१३८ १३८ २२० आपदि शत्रुणापि संधिकरणविषये दृ-
ष्टान्ततया मार्जारमूषिककथा ।
१३९ १३९ ११४ पूजनी ब्रह्मदत्तसंवादः ।
१४० १४० ७१ शत्रुं तपायं भारद्वाजो जापद्धर्मः ।
१४१ १४१ १०४ आपदि अभक्ष्यमक्षणेनापि आत्मरक्ष-
णकरणे दृष्टान्ततया विश्वामित्रश्चपच-
संवादः ।
१४२ १४२ ३८ राज्ञा ब्राह्मणवर्जं दण्डेन प्रजापालनक-
रणे शुक्रमतानुवादः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- १४३ १४३ ३३ शरणागत रक्षणे मुमुक्षुत्वं प्रो-
क्तव्याधकपोतोपाख्यानं ।
१४४ { १४४ } ३० व्याधकपोतोपाख्यानं ।
१४५ १४६ २६ तथा ।
१४६ १४७ ११ तथा ।
१४७ १४८ १२ तथा ।
१४८ १४९ २० तथा ।
१४९ १५० १९ अबुद्धिपूर्वक ब्रह्महत्याप्रायश्चित्त-
जनमेजयस्या बुद्धिपूर्वक ब्रह्मह-
त्तिः । शौनकेन स्वपादयोऽ-
जनमेजयस्य गर्हणं ।
१५० १५१ २२ शौनकेन तदीय ब्रह्महत्यापनोद-
कारः ।
१५१ १५२ ३९ शौनकेन जनमेजयस्याश्वमेध-
नतदीय ब्रह्महत्यापनोदनं ।
१५२ १५३ १२४ वैदिशनाम्निनगरेकेषु चिद्ब्राह्मणे-
वालंश्मशानमुपनीय गृध्रजम्बु-
नैर्दोलायमानमानसतया चिन्त-
तत्रयदृच्छया समागतं तेन परमेष्ठ-
पार्वतीचोदनया मृतबालको जी-
१५३ १५४ २१ बलवतिरिपौ वैरमुत्पादितवता क-
विषये निदर्शनतया शास्त्रमल्लिप-
वादकथनं ।
१५४ १५५ १८ तथा ।
१५५ { १५६ } ३५ तथा ।
१५६ १५८ ३४ लोभादीनामनर्थहेतुत्वं । सत्त्व-
लोभादिजयोपायत्वं ।
१५७ १५९ १४ अज्ञानलक्षणं ।
१५८ १६० ३८ दमप्रशंसा ।
१५९ १६१ १३ तपोनिरूपणं ।
१६० १६२ २६ सत्यप्रशंसनं ।
१६१ १६३ २१ लोभादिनिरूपणं ।
१६२ १६४ १३ नृशंसलक्षणादि ।
१६३ १६५ ८० यज्ञाद्यर्थसंपादनीयद्रव्यविवेचनं ।
थापापविशेषाणां प्रायश्चित्तविवेक-
थनं ।
१६४ १६६ ८९ खज्रोत्पत्तिकथनं ।
१६५ १६७ ५१ खखाभिमतार्थकथनाय चोदितैर्वि-
राजुर्नभीमसेनैः क्रमेण धर्मार्थकथने-
मिष्टुतेषु युधिष्ठिरेण प्रोक्षप्रशंसनं ।

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- १६६ { १६८ } २६ सन्धेयासन्धेयपुरुषलक्षणं ।
 { १-२७ }
 १६७ { १६८ } २४ कृतममित्रो हिलक्षणकथनायगौतम-
 { २८-५२ } स्यकस्यचिद्वाह्मणाधमस्यकथा । धना-
 र्जनायतस्यदस्युग्रामप्रवेशः । तत्रचो-
 राधिपेनभर्तुविरहितनारीसमर्पणादि-
 नासत्कृतस्यतस्यदस्युग्रामपजीवनं ।
 १६८ १६९ २३ कदाचनधनार्जनायप्रस्थितेनगौतमे-
 नसमुद्रं प्रतिगच्छतावणिकसार्थेनसह-
 गमनं । सार्थात्परिभ्रष्टेनगौतमेनन्य-
 प्रोधमूलोपवेशनं । तत्रसायमागतेन-
 राजधर्मनाम्नावकराजेनतस्यसत्कारः ।
 १६९ १७० २६ वकसत्कृतेनगौतमेनतच्चोदनयातस्य-
 हृदोविरूपाक्षनाम्नोराक्षस्यनगरं प्रति-
 गमनं ।
 १७० १७१ ३४ विरूपाक्षेणवकराजगौरवात्प्रदत्तधन-
 मादायसायंपुनर्बकालयंप्रत्यागमनं ।
 परेद्युःखमवनजिगमिषुणागौतमेन-
 पाथेयार्थेरात्रौवकवधनिर्धारणं ।
 १७१ १७२ २७ गौतमेनरात्रौसुप्तं वकं हत्वा तन्मांसमु-
 पगृह्य स्वग्रामं प्रति प्रस्थानं । परे-
 द्युर्वकस्यानागमनेन तस्य विपदाश्चि-
 ना विरूपाक्षेण तद्वृत्तान्तं जिज्ञासया स्व-
 पुत्रस्य नियोजनं । विरूपाक्षसुतेन
 गौतमहननं ।
 १७२ १७३ २५ विरूपाक्षमटैर्वकशरीरस्य चित्तारोपणं ।
 ततोवाय्वानीतधेनुमुखधुतफेनपाते-
 न चित्तास्थवकोजीवनं । ततोवकप्रा-
 र्थनया पुनरुज्जीवितस्य गौतमस्य स्वप्रा-
 मगमनं ।

समाप्तमापद्धर्मपर्व ॥ २ ॥

अथ मोक्षधर्मपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ २०३ ॥

(१७३-३७५) ॥ श्लोकाः ॥ ८४०३ ॥

- १७३ १७४ ६५ भीष्मेण युधिष्ठिरं प्रति विप्रसेनजित्संवा-
 दानुवादः । विप्रसेनजित्प्रतिपि-
 ञ्जलोपाख्यानकथनं ।
 १७४ १७५ ३९ कालस्य द्रुततरपातितयासद्यः साधन-
 स्यसंपादनीयत्वेऽपि पुत्रसंवादः ।
 १७५ १७६ २३ दारिद्र्यधनिकत्वयोः क्रमेणार्थानर्थसा-
 धनत्वे प्रमाणतया शम्भ्याकगीतायाश्च-
 नुवादः ।

अध्याय. क्षपा.अ. श्लोक.

- १७६ { १७७ } ६८ विरक्तेः मुखसाधनतायां प्रमाणतया म-
 { १७८ } द्विगीताया बोध्यगीतायाश्चानुवादः ।
 १७७ १७९ ३७ प्रपद्यमानित्वत्वादिज्ञानपूर्वकविरक्तेः-
 मुखहेतुतायां प्रमाणतया प्रह्लादाजगर-
 मुनिसंवादानुवादः ।
 १७८ १८० ५४ इतरनिषेधपूर्वकप्रजायाः मुखसाधन-
 तायां मृगालकाश्यपसंवादानुवादः ।
 १७९ १८१ २२ तपोदानादिसत्कर्मणामपि परम्परया-
 मुखसाधनताकथनं ।
 १८० १८२ ३९ सृष्टिप्रकारकथनार्थः । भृगुणा भर-
 द्वाजं प्रति महत्तत्त्वादिपद्यपर्यन्तसृष्टि-
 प्रकारकथनं । तथा ब्रह्मणालोकसृष्टि-
 कथनं ।
 १८१ १८३ १७ तथा मेरुस्थ ब्रह्मणोजलादिभूम्यन्तसृ-
 ष्टिप्रकारकथनं ।
 १८२ १८४ ४२ वृक्षादीनामपि भौतिकत्वचैतन्यादिस-
 मर्थनं ।
 १८३ १८५ १७ शरीरे प्राणापानादीनां कार्यविशेषनिह-
 पणं ।
 १८४ १८६ १५ सयुक्तिकसंघातान्यजीवपक्षाक्षेपः ।
 १८५ १८७ ३१ संघातातिरिक्तजीवसमर्थनपूर्वकं तन्नि-
 रूपणं ।
 १८६ १८८ २० सर्वेषां ब्राह्मणत्वाविशेषेऽपि क्षत्रियादि-
 वर्णविभागस्य तदीयाचारनिबन्धनत्वो-
 क्तिः ।
 १८७ १८९ १८ ब्राह्मणादिवर्णलक्षणकथनं । वैराग्य-
 सयुक्तिसाधनताकथनं ।
 १८८ १९० १६ भृगुणा धर्मार्थयोः मुखदुःखसाधन-
 त्वेऽपि पादितेऽप्युच्यते । नानाखर्गानपेक्ष-
 णाद्यभिचारशङ्किना भरद्वाजेन तदाक्षे-
 पः । भृगुणामोक्षस्वरूपनिरूपणपूर्वकं-
 निष्कामकर्मणस्तत्साधनत्वमक्षतमि-
 ति स्वाभिप्रायाविष्करणं ।
 १८९ १९१ १८ चतुराश्रमधर्मनिरूपणं ।
 १९० १९२ २८ वानप्रस्थयत्याश्रमयोर्लक्षणं । तथा-
 हिमवदुत्तरलोकास्य खर्गुत्पत्त्यवकथनं ।
 १९१ १९३ ३३ सदाचारनिरूपणं ।
 १९२ १९४ ७४ अध्यात्मनिरूपणं ।
 १९३ १९५ २३ ध्यानयोगकथनं ।
 १९४ १९६ २८ जपप्रकारः जपफलं च ।
 १९५ १९७ १३ जापकोपाख्यानं ।
 १९६ १९८ १२ तथा ।

अध्याय.	श्लो.अ.	श्लोक.	अध्याय.	श्लो.अ.	श्लोक.
१९७	१९९	१३८ जापकोपाख्यानेकालयमधर्मविप्रेक्षा- कादीनांसंवादः ।	२२८	+	३५ तपश्शब्दस्यमतभेदेनानार्थक्यं नपूर्वकंस्वमततस्यज्ञानार्थक्यं
१९८	२००	३४ जापकोपाख्यानसमापनं ।			नं । ज्ञानस्यमोक्षसाधनेदृष्टान्तं
१९९	२०१	२८ ज्ञानयोगादेःफलंभगवद्वेदनप्रकारं- पृष्टेनभीष्मेणतत्कथनायमनुबुद्धस्पति- संवादानुवादः ।	२२९	२२२	७२ ज्ञानस्यश्रेयस्साधनत्वेइन्द्रप्रहस्तं वादः ।
२००	२०२	२३ मनुबुद्धस्पतिसंवादः ।	२३०	२२३	३४ इन्द्रवलिंसंवादः । इन्द्रप्रतिकं गर्वभञ्जकवचनोपन्यासः ।
२०१	२०३	२३ तथा ।	२३१	२२४	६६ सर्वस्यापिकालनियामकेश्वरनिरूप- त्वप्रतिपादकशक्रवलिंसंवादः ।
२०२	२०४	२६ तथा ।	२३२	२२५	४२ वलिशरीराच्छ्रियोनिष्क्रमणं ।
२०३	२०५	२६ तथा ।	२३३	२२६	२४ आपदिशोकस्यागपूर्वकंभगवद्वेद- न्तनादेःश्रेयस्साधनताप्रतिपादक- क्रनमुचिसंवादः ।
२०४	२०६	४४ तथा ।	२३४	२२७	११९ विपदिधैर्यावलंबनस्यसुखसाधन- तिपादकबलिशक्रसंवादानुवादः ।
२०५	+	७२ संसारचक्रनिरूपणं । नारदसावित्री- संवादः । नारदेनतपसाभगवदपरो- क्षीकरणं ।	२३५†	२२९	१२२ गङ्गापुलिनगतयोःशक्रनारदयो- मीपंप्रतिश्रीदेव्याआगमनं । शक्र- श्रियास्वस्यदैत्येषुनिवासविप्रवास- कारणीभूततद्गुणदोषाभिधानं ।
२०६	२०७	६८ भूतादिजगत्सृष्टिप्रकारः । भगवद- वतारनिरूपणं । श्रीकृष्णस्यसर्वोत्तम- त्वप्रतिपादनं ।	२३६	२३०	६० वैराग्यादिपूर्वकंभगवज्ज्ञानस्यश्रे- यसाधनत्वपरासितजैगीषव्यसंबन्ध- संवादनं ।
२०७	२०८	३८ मरीच्यादिब्रह्मपुत्रवंशः ।	२३७	२३१	४२ सद्गुणानांजनवशीकरणकारणत्वे- न्तत्याउग्रसेनायकृष्णोदितनारद- णानुवादः ।
२०८	२०९	४७ हरेर्वैराहावतारनिरूपणं ।	२३८	{ २३२ } { २३३ }	११२ सृष्ट्यादिप्रतिपादकव्यासशुक्रसंवा- दनं ।
२०९	+	७८ बाबुदेवतत्त्वकथनं ।	२३९	२३४	१९ शुक्रायश्रीव्यासोदितप्रलयप्रकाश- वादः ।
२१०	+	८७ प्रयाणकालेभगवदनुस्मृतिप्रकारः ।	२४०	२३५	३८ व्यासेनशुक्रायोक्तब्राह्मणधर्मानुवा- दः ।
२११	+	७१ गरुडोक्तभगवन्महिमा ।	२४१	२३६	३२ व्यासकृतब्राह्मणधर्मकथनपूर्वकंभग- वत्प्रशंसनं ।
२१२	२१०	६१ बाष्पेयाध्यात्मं ।	२४२	२३७	४२ ज्ञानस्यश्रेयस्साधनतापरंशुकंप्रत्यु- पपादकव्यासवाक्यं ।
२१३	२११	२२ जगत्सृष्ट्यादिप्रतिपादनं ।	२४३	२३८	२५ भूतेषुतारतम्यकथनपूर्वकंज्ञानप्रकाश- वादः ।
२१४	२१२	५० बाष्पेयाध्यात्मं ।	२४४	२३९	२१ मतभेदयुगधर्मभेदादिप्रतिपादक- संवाक्यं ।
२१५	२१३	२५ तथा ।	२४५	२४०	३४ वर्णाश्रमोचितधर्मानुष्ठानपूर्वकंभग- वत्प्रशंसनं ।
२१६	२१४	३६ तथा ।			
२१७	२१५	३३ वैराग्यादिमोक्षसाधनकथनं ।			
२१८	२१६	२८ बाष्पेयाध्यात्मं ।			
२१९	२१७	४६ तथा ।			
२२०	२१८	५१ जनकायपञ्चशिखोक्तनास्तिकादिमत- खण्डनप्रकारः ।			
२२१	+	५२ जनकंप्रत्युक्तपञ्चशिखवाक्यानुवादः ।			
२२२	२१९	६३ तथा ।			
२२३	+	२० जनकोपाख्यानं ।			
२२४	+	१०५ गार्हपत्यस्थितस्यापिभगवद्गुणसकल- ज्ञानिनःपुरुषार्थसिद्धौदृष्टान्ततयाबुव- र्चलाश्वेतकेतुपाख्यानं ।			
२२५	२२०	२० दमप्रशंसा ।			
२२६	२२१	१७ तपउपवासादिनिरूपणं ।			
२२७	+	४७ भगवत्स्वरूपनिरूपकमुनिसनत्कुमार- संवादः ।			

† श्लो. २२८ तमी अध्यायसङ्ख्या प्रमादाद्भूतिता नतीति ।

अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.	अध्याय. शपा.अ. श्लोक.
२४६	२४१	३६ योगस्वरूपादिनिरूपकशुक्लव्याससंवा- दः ।	२७२ २६७ ७८ चिरकार्युपाख्यानं ।
२४७	२४२	२९ विद्याकर्मस्वरूपादिनिरूपकव्यासवा- क्यं ।	२७३ २६८ ३६ प्रजापालनप्रकारप्रतिपादकशुक्लव्यास- सत्यवत्संवादः ।
२४८	२४३	३० ब्रह्मचर्याश्रमधर्माः ।	२७४ २६९ ४३ फलानिच्छयायज्ञादेःकर्तव्यताप्रतिपा- दकगोकपिलसंवादः ।
२४९	२४४	२९ गृहस्थधर्मप्रतिपादकव्यासवाक्यानु- वादः ।	२७५ २७० ६८ तथा ।
२५०	२४५	३० वनस्थधर्मप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२७६ २७१ ४८ तथा ।
२५१	२४६	३६ तुरीयाश्रमधर्मप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२७७ २७२ ५६ धर्मार्थकामेषुधर्मस्यैवज्यायस्त्वप्रति- पादककुण्डधारचरित्रं ।
२५२	२४७	२३ कठवह्न्यर्थप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२७८ २७३ २० हिंसाहेतुतयायज्ञस्याप्यप्राप्त्यस्त्यप्रति- पादकनारदवचनं ।
२५३	२४८	२५ अध्यात्मविषयकव्यासवाक्यं ।	२७९ २७४ २४ धर्माचरणस्यश्रेयस्साधनत्वं ।
२५४	२४९	२४ ज्ञानादिसाधनप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२८० २७५ १९ मोक्षोपायः ।
२५५	२५०	१४ ज्ञानादिप्रशंसापरव्यासवाक्यं ।	२८१ २७६ ३८ भूतोत्पत्तिविनाशादिप्रतिपादकदेवल- नारदसंवादः ।
२५६	२५१	२५ ज्ञानोपायादिप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२८२ २७७ १४ वृष्णात्यागस्यसुखसाधनताप्रतिपाद- कजनकमाण्डव्यसंवादानुवादः ।
२५७	२५२	२४ साधनसामग्रीप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।	२८३ २७८ ४० कालस्यद्वुत्तरपातितयासद्यस्साधन- स्यसंपादनीयत्वेप्रमाणतयापितृपुत्र- संवादः ।
२५८	२५३	१२ आकाशादिभूतगुणप्रतिपादकव्यास- वाक्यं ।	२८४ २७९ २३ मोक्षसाधनप्रतिपादकहारीतगीता ।
२५९	२५४	१५ योगिप्रशंसापरव्यासवाक्यं ।	२८५ २८० ३४ वृत्रगीता ।
२६०	२५५	१५ कामादिशक्तिप्रतिपादनपूर्वकतज्ज्यो- पायकथनं ।	२८६ २८१ ७० वृत्रायसनकुमारोक्तिविष्णुमाहात्म्यं ।
२६१	२५६	१३ पृथिव्यादिभूतगुणप्रतिपादकव्यास- वाक्यं ।	२८७ २८२ ४४ शक्रवृत्रयुद्धवर्णनं ।
२६२	२५७	२१ नारदाकंपनसंवादः । स्थाणुप्रजा- पतिसंवादः ।	२८८ २८३ ६९ वृत्रासुरवधः ।
२६३	२५८	२२ स्थाणुवचनाद्ब्रह्मणालोकदाहकक्रोधा- भ्रैरन्तर्निर्ममनं । तथास्वचक्षुरादी- न्द्रियेभ्योजातामृदुदेवीप्रतिप्रजासं- हारेनियोजनं ।	२८९ २८४ ६३ दक्षयज्ञेमागालाभेनरुद्रस्यरुद्रस्यलला- टतटोद्गतस्तेदादिभिरुपज्वरोत्पत्तिः । ब्रह्मवचनाद्ब्रह्मेणज्वरस्यपृथिव्यादिपु- विभजनं ।
२६४	२५९	४३ नारदेनमृत्युब्रह्मसंवादानुवादपूर्वकम- कम्पनस्यपुत्रशोकापनोदनं ।	२९० २८५ २०८ वीरभद्रेणदक्षयज्ञध्वंसः । दक्षकृतसु- त्याप्रसन्नेनरुद्रेणदक्षायवरदानं ।
२६५	२६०	२७ धर्मलक्षणं ।	२९१ २८६ ४६ भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रत्यध्यात्मकथनं ।
२६६	२६१	२० युधिष्ठिरेणभीष्मंप्रतिधर्मप्रामाण्या- क्षेपः ।	२९२ २८७ २१ ज्ञानस्यदुःखादिनिवर्तकत्वप्रतिपादक- नारदसमङ्गसंवादः ।
२६७	२६२	५१ जाजलिचरित्रकथनारंभः । धार्मिक- मन्येनजाजलिनाखेचरकृतावज्ञयातु- लाधारसमीपगमनं ।	२९३ २८८ ५९ श्रेयस्साधनानांकथनं ।
२६८	२६३	५५ तुलाधारेणजाजलयेधर्मरहस्योपदेशः ।	२९४ २८९ ४७ मुक्तिसाधनप्रतिपादकसगरारिष्टनेमि- संवादः ।
२६९	२६४	४२ तथा ।	२९५ २९० ३९ शुक्राचार्यचरित्रकथनं ।
२७०	२६५	२७ जाजलितुलाधारसंवादः ।	२९६ २९१ २६ श्रेयस्साधनप्रतिपादकपराशरगीता ।
२७१	२६६	१५ हिंसात्यागपूर्वकशरीराविरोधेनधर्मा- चरणचोदना	२९७ २९२ २३ तथा ।
			२९८ २९३ २३ यथाविभवशक्तिधर्माचरणस्यश्रेय- स्साधनताप्रतिपादकपराशरगीता ।

अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.	अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.
२९९	२९४	२२ ब्राह्मणादिवर्णधर्मादिप्रतिपादकपराशरगीता ।			फलविशेषकथनं । प्राणिनां कथनं । चक्रदुःशकुनकथनं ।
३००	२९५	३१ तथा ।	३२३	३१९	११२ जनकयाज्ञवल्क्यसंवादः ।
३०१	२९६	३९ तपःप्रशंसापरपराशरगीता ।	३२४	३२०	१५ जनकपञ्चशिखसंवादः ।
३०२	२९७	३९ नानाधर्मप्रतिपादकपराशरगीता ।	३२५	३२१	१९२ सुलभाजनकसंवादः ।
३०३	२९८	४२ धर्मादिसाधनतथामानुष्यप्रशंसापूर्वकनानाधर्मप्रतिपादकपराशरगीता ।	३२६	+	६ आसुरिणाकपिलं प्रत्यव्यकादितः पथकप्रश्नः ।
३०४	२९९	४७ श्रेयस्साधनकलापप्रतिपादकपराशरगीता ।	३२७	+	२० व्यक्ताव्यक्ततत्त्वनिरूपणं ।
३०५	३००	४७ भीष्मेण युधिष्ठिरं प्रतिमोक्षसाधनप्रतिपादकहंसाध्यसंवादानुवादः ।	३२८	+	८ तत्त्वविभागादिकथनं ।
३०६	३०१	६२ योगनिरूपणं ।	३२९	३२२	९३ शुक्रानुशासनं ।
३०७	३०२	११६ साङ्ख्यनिरूपणं ।	३३०	३२३	२० सर्वथाधर्मस्य कर्तव्यत्वं ।
३०८	३०३	४९ क्षराक्षरलक्षणप्रतिपादकजनकवसिष्ठसंवादः ।	३३१	३२४	२९ पुत्रार्थव्यासस्य तपश्चर्या ।
३०९	३०४	५४ जीवानामज्ञाननिमित्तकानर्थप्राप्त्यादिप्रतिपादकवसिष्ठकरालजनकसंवादः ।	३३२	३२५	२७ शुक्रोत्पत्तिः ।
३१०	{ ३०५ } { ३०६ }	५० प्राणिनां शरीरादिसंबन्धादिप्रकारप्रतिपादकवसिष्ठकरालजनकसंवादानुवादः ।	३३३	३२६	४६ शुकेन तत्त्वजिज्ञासायामिथिलासंकप्रतिगमनं ।
३११	३०७	५० साङ्ख्यप्रतिपादकवसिष्ठकरालजनकसंवादः ।	३३४	३२७	५१ जनकेन शुक्रं प्रतिमोक्षसाधनीभूतसधर्मकथनपूर्वकं शुक्रप्रशंसनं ।
३१२	३०८	४८ विद्याऽविद्यादिप्रतिपादकवसिष्ठकरालजनकसंवादः ।	३३५	३२८	५२ जनकाभ्यनुज्ञातेन शुकेन व्यासमेकस्य जनकेन सह संवादप्रकारकथनं । व्यासस्य वैशंपायनादिभिस्सह संवादः ।
३१३	३०९	५१ बुद्धाबुद्धस्वरूपनिरूपकवसिष्ठकरालजनकसंवादः ।	३३६	३२९	८० वैशंपायनादिशिष्यप्रवासेन विमर्शव्यासं प्रतिनारदस्यागमनं ।
३१४	३१०	२५ श्रेयस्साधनधर्मप्रतिपादकजनकानुशासनं ।	३३७	३३०	६० ऋषिभ्यः सनत्कुमारोक्तहितवचनं ।
३१५	३११	२६ भूतसृष्टिप्रतिपादकजनकयाज्ञवल्क्यसंवादः ।	३३८	३३१	३० नारदेन शुक्रं प्रतिमोक्षमार्गप्रदर्शकहितोपदेशः ।
३१६	३१२	२१ अण्डादिसृष्टिप्रतिपादकजनकयाज्ञवल्क्यसंवादः ।	३३९	३३२	६५ नारदवचनाज्जातवैराग्येण शुकेन मण्डलप्रविवक्षया व्यासनारदयोर्निर्गदनपूर्वकं कैलासशिखरा रोहणं ।
३१७	३१३	१७ जगत्प्रलयप्रकारप्रतिपादकजनकयाज्ञवल्क्यसंवादः ।	३४०	३३३	३० शुकेन कैलासशिखरादन्तरिक्षोत्कर्षेण शुकेनात्मानमवलोकयतो देवान्प्रति व्यासेन शुकेत्याक्रोशेत् प्रतिप्रतिवचनदानचोदना ।
३१८	३१४	२८ इन्द्रियतद्विषयतदभिमानिदेवताकथनं । सत्त्वादिगुणत्रयकार्यधर्मप्रतिपादनं ।	३४१	३३४	४२ अन्तरिक्षाद्विरिषिखरे निपति तेन शुकेन तद्विभेदनपूर्वकं ततो निष्क्रमणं । तः पुत्रवियोगविषण्णस्य व्यासस्य स्नेहसमाश्वासनं ।
३१९	३१५	१८ सात्विकादितारतम्यनिरूपणं ।	३४२	३३५	४६ भीष्मेण युधिष्ठिरं प्रति दैवपित्र्यकर्मादिष्टानस्यावश्यकत्वात् प्रतिपादकनारदवायणसंवादानुवादः ।
३२०	३१६	२२ साङ्ख्यदर्शनकथनं ।	३४३	२३६	५६ वदरीनारायणाभ्यनुज्ञातेन नारदेन श्वेतद्वीपप्रतिगमनं । श्वेतद्वीपवर्णनं । उपरिचरवसुचरित्रं । मरीच्यादिभिः
३२१	३१७	२७ योगनिरूपणं ।			
३२२	३१८	२१ प्राणिनामुत्क्रमणस्थानविशेषप्रयोज्य-			

अध्याय. अ.पा.अ. श्लोक.

त्रशिखण्डिभिः खकृतधर्मशास्त्रस्यवृह-
स्पतौस्थापनं ।

- ३४४ ३३७ ६९ वृहस्पतिना उपरिचरवसोर्याजनं । त-
त्र श्रीहरिणा परोक्षतया भागग्रहणात्कु-
द्धवृहस्पतिप्रत्येकतादिभिः श्वेतद्वीपव-
र्णनपूर्वकं भगवन्महिमोक्त्यापरिसा-
त्त्वर्त्तनं ।
- ३४५ ३३८ ४७ उपरिचरवसोः शापप्राप्तितद्विमोचन-
प्रकारकथनं ।
- ३४६ ३३९ ४ बहुनामभिर्नारदकृतश्वेतद्वीपगतभग-
वत्स्तोत्रं । प्रायोगद्यात्मकोयमध्यायः ।
नारदाय श्वेतद्वीपस्थद्वयुक्तखकृतसृष्टि-
प्रकारः ।
- ३४७ { ३४० } ७६
{ १-७६ }
- ३४८ { ३४० } ९९
{ ७७-१४९ }
- ३४९ ३४१ ११७ श्रीहरेर्यज्ञेष्वप्रभागभाक्त्वप्रकारं पृष्टेन-
सौतिना तत्कथनाय शौनकादीन् प्रतिब्र-
ह्मादीनां श्वेतद्वीपगमनादिप्रतिपादक-
व्यासवैशंपायनादिसंवादांनुवादः ।
- ३५० ३४२ ५९ वैशंपायनेन जनमेजयं प्रत्यर्जुनाय ख-
माहात्म्यख्यापनपूर्वकं श्रीकृष्णकृतना-
रायणादिखनामनिर्वचनानुवादः ।
- ३५१ { ३४३ } ६६
{ १-६५ }
- ३५२ { ३४३ } ७६
{ ६६-१४९ }
- ३५३ ३४४ ६७ श्वेतद्वीपाद्वर्द्याश्रममुपागतस्य नारद-
स्य श्रीनारायणेन संवादः ।
- ३५४ ३४५ २८ नरनारायणाभ्यां नारदाय श्रीभगवन्म-
हिमानुवर्णनं । बदर्याश्रमे नारदेन-
चिरतरंतपश्चर्या ।
- ३५५ ३४६ ३७ नारदं प्रति नरनारायणाभ्यां पित्र्येकर्म-
णिविशेषनिरूपणं ।
- ३५६ ३४७ २० नरनारायणाभ्यनुज्ञानेन नारदेन स्वा-
श्रमं प्रतिगमनं । वैशंपायनेन जनमे-
जयं प्रतिव्यासमाहात्म्यकथनं । सौ-
तिना श्रीनारायणगुणवर्णनपूर्वकं शौन-
कादिभ्यस्तदनुग्रहांशं सनं ।
- ३५७ ३४८ ९४ श्रीनारायणेन खनाभिपद्मे ब्रह्मणः सर्ज-
नं । ततो मधुकैटभयो रूपादनं । ता-
भ्यां ब्रह्मणो वेदापहरणं । ह्यश्विरो-
रूपिणा हरिणा ब्रह्मणे पुनर्वेदं प्रत्यर्पणं ।

अध्याय. अ.पा.अ. श्लोक.

- मधुकैटभसंहरणं । वैशंपायनेन जन-
मेजयाय श्रीनारायणमहिमानुवर्णनं ।
- ३५८ ३४९ ८८ एकान्तिकधर्मनिरूपणं ।
- ३५९ ३५० ७४ तथा श्रीव्यासस्य श्रीनारायणादपांतरत-
मत्वेन पूर्वजन्मनि प्रादुर्भावकथनं ।
- ३६० ३५१ ३५ ब्रह्मरुद्रसंवादः ।
- ३६१ ३५२ २३ ब्रह्मणारुद्रं प्रति भगवन्महिमप्रतिपाद-
नं ।
- ३६२ ३५३ ११ उच्छृत्त्युपाख्यानोपोद्धातः ।
- ३६३ ३५४ ९ महापद्मपुरवासिनाविप्रेणातिथिप्रति-
सत्कारपूर्वकं प्रश्नारंभः ।
- ३६४ ३५५ १६ श्रेयस्साधनं पृष्टेनातिथिना ब्राह्मणं प्रति
नानामार्गप्रदर्शनपूर्वकं स्वस्यापि संश-
योत्कीर्तनं ।
- ३६५ ३५६ ११ अतिथिना ब्राह्मणं प्रति श्रेयस्साधना-
वगमाय पद्माख्यनागसमीपगमनचो-
दना ।
- ३६६ ३५७ ११ ब्राह्मणेन धर्मावगमनाय नागगृहं प्रति
गमनं ।
- ३६७ ३५८ १३ ब्राह्मणेन नागीं प्रति प्रवासिनेनागाय
स्वागमननिवेदननिदेशपूर्वकं नदीपु-
लिनं प्रतिगमनं ।
- ३६८ ३५९ १३ पुलिनवासीना ब्राह्मणेन स्वस्वफलाद्या-
हारं प्रार्थयतां नागीयानां नागागमनाव-
धिखस्याहाराकरणकथनपूर्वकं प्रतिनि-
वर्तनं ।
- ३६९ ३६० १६ नागपठ्याप्रवासादागतं स्वभर्तारं प्रति
ब्राह्मणवचननिवेदनं ।
- ३७० ३६१ २० ब्राह्मणसंदेशश्रवणरुष्टेन नागेन पत्नी-
सान्त्वनेन रोपत्यागपूर्वकं ब्राह्मणं प्रति
प्रस्थानं ।
- ३७१ ३६२ १६ नागब्राह्मणयोः संलापः ।
- ३७२ ३६३ १८ आश्चर्यकथनं प्रार्थितेन नागेन सूर्यमण्ड-
लेतत्तुल्यतेजोन्तरप्रवेशदर्शनकथनं ।
- ३७३ ३६४ ६ नागेन ब्राह्मणं प्रति सूर्येण स्तंभितं द्वि-
प्रविष्टतेजसः उच्छृत्तिमुनिखरूपल-
कथनं ।
- ३७४ ३६५ १० ब्राह्मणेन नागामन्त्रणपूर्वकं मिष्टदेशं
प्रतिगमनं ।
- ३७५ ३६६ ९ श्रीभोजयुधिष्ठिरं प्रत्युच्छृत्त्युपाख्या-
नोपदेशपरंपराक्रमकथनपूर्वकं मुच्छ-
वृत्तिब्राह्मणस्य वनप्रवेशकथनं ।

समाप्तं मोक्षधर्मपर्व ॥ ३ ॥ शान्तिपर्व च संपूर्णम् ॥ १२ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथानुशासनपर्व ॥ १३ ॥

अत्रावान्तरपर्वणी ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ २७४ ॥ श्लोकाः ॥ १११०७ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथ दानधर्मपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ २७२ ॥

(१-२७२) ॥ श्लोकाः ॥ ११०२० ॥

१	१	८४	युधिष्ठिरेणभीष्मंप्रतिपुनःशमादिकथनप्रार्थना । भीष्मादिनिधनेस्वस्यैव हेतुत्वबुद्ध्यास्वोपालम्भनपूर्वकंशोचन्त्युधिष्ठिरंप्रतिभीष्मेणजीवस्यकर्मप्यखातव्यमभिधायतन्निदर्शनतया लुब्धगौतमीसंवादानुवादः ।
२	२	११२	गार्हस्थ्याश्रयणेनातिथिसत्कारस्यश्रेयस्साधनतायादृष्टान्ततयाबुद्धदर्शनोपाख्यानकथनं ।
३	२७	३०	ब्राह्मणस्यक्षत्रियादिदौर्लभ्येदृष्टान्ततयामतङ्गोपाख्यानकथनं । तत्रेन्द्रमतङ्गसंवादः ।
४	२८	१६	मतङ्गेनब्राह्मण्यप्राप्तयेतपश्चरणं । तंप्रतीन्द्रेणब्राह्मण्यस्यदुर्लभत्वोक्तिः ।
५	२९	२८	पुनरपितपस्यतेमतङ्गायेन्द्रेणब्राह्मण्यस्यदुष्प्राप्तकथनपूर्वकमितराभीष्टदानं ।
६	३	१९	युधिष्ठिरेणभीष्मंप्रतिविश्वामित्रचरित्रानुवादपूर्वकं तस्यब्राह्मण्यप्राप्तिहेतुप्रश्नः ।
७	४	६३	भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिविश्वामित्रोत्पत्तिप्रकारकथनेनैवब्राह्मण्यप्राप्तिप्रकारकथनं ।
८	३०	६७	वीतहव्यस्यब्राह्मण्यप्राप्तिः ।
९	६	५१	पुरुषकारस्यप्राप्त्येवसिष्ठब्रह्मसंवादः ।
१०	७	३०	शुभाशुभकर्मफलं ।
११	५	३२	शुकवासवसंवादानुवादेनानृशंस्यप्रशंसनं ।
१२	८	३२	ब्राह्मणप्रशंसनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

१३	+	५	क्रोधस्यातिथेश्वकमेणनिंदाप्रशंसकवेदचतुष्टयसंवादः ।
१४	+	६	ब्राह्मणानांपतिव्रतानांचमहिमप्रतिपादकेन्द्राम्यादिसंवादः ।
१५	+	१२	भगवन्महिमप्रतिपादकव्यासवाक्यसंवादः ।
१६	+	८	भगवन्महिमप्रतिपादकव्यासवचनं ।
१७	+	५	भक्तिश्रद्धादीनामुक्तिसाधनताप्रतिपादकव्यासवाक्यं ।
१८	+	१२	श्रीकृष्णमहिमप्रतिपादकव्यासमन्त्रजसंवादः ।
१९	+	८	श्रीकृष्णेनभीष्मंप्रतिपुधिष्ठिरायगोपाख्यानकथनचोदना ।
२०	+	२२	कश्यपेनस्वभार्ययोःकद्रूविनतयोःपुत्रसहस्रतद्वयलामरूपवरदानं । विनतयाएकाण्डभेदनं । असमप्रयाजातेनारुणेनमात्रेदासीभवनरूपशापदानं ।
२१	+	१५	गरुडोत्पत्तिः । कद्रूविनतयोःकद्रूश्वरवालरूपविषयेविवादः । पराजितमादासीभावरूपपणवन्धः ।
२२	+	२०	कद्रूस्वपुत्रान्प्रत्युच्चैःश्वरवालस्यनैलसंपादनचोदना ।
२३	+	१५	कद्रूस्ववचनतिरस्कारिणःकांश्चनखपुत्रान्प्रतिजनमेजयसन्नेनिधनरूपशापदानं । कैश्चनसपैर्वालस्यनैल्यसंपादनं । हयवालेनैल्यदर्शिन्याविनतवालस्यकद्रूदासीभवनान्नीकरणं ।
२४	+	२३	नारदेनगरुडंप्रतिविनतायाःकद्रूदास्यनिवेदनं । गरुडेनकद्रूंप्रतिस्वमावर्तस्यान्मोचनयाचना । कद्रूगरुडंप्रत्यमृतानयनेमातुर्दास्यान्मोचनोक्तिः ।

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- १५ + २८ गरुडेन स्वपितरि अमृताहरणाय स्वग-
मननिवेदनं । कश्यपेन तं प्रति गजक-
च्छपभक्षणपूर्वकममृताहरणचोदना ।
- १६ + ३७ गरुडेन चरणाभ्यांगजकच्छपग्रहणं ।
तेन तयोर्भक्षणाय नैमिशारण्यस्थमहा-
तरुशाखायां विगान्निपतनं । स्विनिप-
तनमात्रेण भज्यमानशाखाया अशो-
भागेलंबमानमुनिगणावलोकनात्पुण्डे-
न तच्छाखाग्रहणपूर्वकं तस्य पुनरुपत-
नं । तेन समुद्रात्ते शाखाविसर्जनं तेन त-
न्निवासिनां कुविन्दानां हननं ।
- २७ + १४ गरुडेन शैलाग्रे उपविश्य गजकच्छपभ-
क्षणं । ततः स्वर्गेऽमृतसमीपंगतेन
तेन तत्र परितो ज्वलदग्निदर्शनभयाद्ब्र-
ह्माणं प्रति तच्छमनोपायप्रश्नः । ब्रह्म-
णा तं प्रति नवनीतप्रक्षेपेणाग्निसंज्ञामन-
चोदना ।
- २८ + २३ गरुडेन नवनीतप्रक्षेपेण मन्दीभूताभ्यु-
ल्लङ्घनपूर्वकममृतारक्षिणां पक्षग्रहारेण
निराकरणं । तथाऽमृतमाहस्यविय-
तिसमुत्पतनं । गरुडोपरि द्द्रेणवज्रा-
युधपातनं ।
- २९ + २२ गरुडेन कद्रुं प्रत्यमृतनयनकथनं । त-
या विनतायादास्यान्मोचनं । गरुडे-
नेन्द्राय पुनरमृतप्रत्यर्पणं ।
- ३० ९ २८ भीष्मेण युधिष्ठिरं प्रति ब्राह्मणाय प्रति-
भुतार्थाप्रदानस्यानर्थहेतुतायां दृष्टान्त-
तया सृगालवानरसंवादानुवादः ।
- ३१ १० ७५ शूद्रोपदेशस्यानर्थहेतुतायां दृष्टान्तत-
यामुनिशूद्रयोः कथा ।
- ३२ ११ २४ महालक्ष्म्यां रुक्मिणीं प्रति स्वावास-
थलनिर्देशः ।
- ३३ + २५ कृतघ्नस्य प्रायश्चित्तविषये दृष्टान्ततया-
वत्सनाभमुनिचरित्रं ।
- ३४ १२ ५४ स्त्रीपुंसयोः समायोगे स्त्रिया एव बुद्ध्याधि-
क्ये संवादतया भङ्गाखनोपाख्यानक-
थनं ।
- ३५ १३ ७ मनोवाक्कायरूपकरणैर्दुष्कर्मपरित्याग-
पूर्वकं शुभकर्मकरणस्य भगवत्प्रसादन-
हेतुत्वोक्तिः ।
- ३६ + ६५ युधिष्ठिरेण भीष्मं प्रति श्रोतव्यं धर्मा-

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

- न नृद्य प्राणिनां सारिकदुःखानुवर्णन-
पूर्वकं स्वस्य संसारनिर्वेदनिदर्शनेन पुन-
र्विस्तरेण वैष्णवधर्मकथनप्रार्थना ।
- ३७ + १८ ब्राह्मणादिसर्वजगतामनित्यलक्ष्यन-
पूर्वकं नारायणस्य नित्यलक्ष्यनेन तदु-
पासनविधानं ।
- ३८ + ६५ तत्त्वसृष्ट्यादिप्रतिपादकनारदसनस्कृ-
मारसंवादानुवादः ।
- ३९ + ३८ प्रलयप्रकारः ।
- ४० + ७९ ब्रह्मणा देवान्प्रति नारायणमहिमप्रति-
पादकगरुडकश्यपसंवादानुवादः ।
- ४१ + ४४ गरुडस्य बदरीनारायणानुगमनादिप्र-
तिपादकगरुडमुनिगणसंवादानुवादः ।
- ४२ + ६८ श्रीनारायणमहिमप्रतिपादकगरुडमु-
निगणसंवादः ।
- ४३ + ७३ बदरीनारायणेन गरुडं प्रति स्तुतिमहिमो-
क्तिः । गरुडेन मुनिगणान्प्रति स्वातु-
भूतनासायणमहिमोक्तिः ।
- ४४ + १२ सुपर्णोपाख्यानसमापनं ।
- ४५ १४ ४१७ श्रीकृष्णेन भीष्मनियोगाबुधिष्ठिरं प्रति
महादेवमहिमकथनं ।
- ४६ १५ ११ श्रीकृष्णेन पार्वतीपरमेश्वराभ्यां स्वसैव-
रप्रदानकथनं ।
- ४७ १६ ७६ उपमन्युना श्रीकृष्णं प्रति तण्डिकृतमहा-
देवस्तुत्यनुवादः ।
- ४८ १७ १८२ शिवसहस्रनाम ।
- ४९ १८ ८४ महादेवमहिमा ।
- ५० १९ ११० स्त्रीस्वभावप्रदर्शनायाष्टावक्रोपाख्या-
नकथनारंभः । अष्टावक्रेण वदार्थं
प्रतिकन्यायाचनं । तथा वदार्थनियो-
गादुत्तरदिग्गमनं । तत्र जरतीरूपधा-
रिण्योत्तरदिग्गमिनि देवतया संवादः ।
- ५१ २० २६ तया देवतया परदारत्वशङ्क्या स्वभोग-
मनङ्गीकुर्वाणमष्टावक्रं प्रति जरतीरूप-
स्यागेन कन्यारूपस्वीकरणपूर्वकं स्वपा-
णिग्रहणप्रार्थना ।
- ५२ २१ २३ तया देवतया स्त्रीयप्रार्थनायाः स्त्रीचाप-
लप्रदर्शनायार्थकत्वकथनपूर्वकमष्टाव-
क्रस्य धर्मोपदेशेन स्वग्रहं प्रति प्रेषणं । अ-
ष्टावक्रेण वदार्थकन्यापाणिग्रहणेन स्वा-
धर्मेशुखनिवासः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

यस्तप्रतिस्वशुभ्रवाविधानं । समार्येण-
कुशिकेनएकविंशतिदिवसाननवरत-
मेकपाश्चैनप्रसुप्तस्यच्यवनस्यपादसंवा-
हनेनपर्युपासनं । ततःशयनादुत्थि-
तेनतेनकिंचिदूरंगत्वाऽन्तर्धानं ।

५३ ७० ततश्च्यवनेनकुशिकंप्रतिपुनःशयनेप्र-
स्वपतत्मात्मनःप्रदर्शनं । पुनरुत्थिते-
नमुनिनाराजानंप्रत्यात्मनस्तैलाभ्य-
ञ्जननियोजनेनज्ञानशालायांपुनरन्त-
र्धानं । पुनराविष्कृतात्मनातेनसंभा-
र्यस्यराज्ञोरथधुरिसंयोजनपूर्वकंयाच-
केभ्यस्तदीयवितादिवितरणपूर्वकंवी-
थ्यारथेननिर्गमनं । स्त्रीयप्रतोदताड-
नेप्यविकृतमानसेसमार्येकुशिकेप्रसी-
दतामुनिनातस्मैवरदानं ।

५४ ४० परेद्युःप्रभातेसमार्येणकुशिकेनच्यव-
नावलोकनायवनप्रवेशः । च्यवनेन
कुशिकंप्रतिस्वयोगप्रभावसृष्ट्यर्गप्रद-
र्शनपूर्वकमभिमतवरवरणप्रेरणा ।

५५ ३८ च्यवनेनकुशिकंप्रतिस्वकुलेजनिष्यत-
कारणकथनं । तथातस्यब्राह्मण्यप्र-
सीच्छावगमेनतत्पौत्रादेस्तन्नामवर-
दानं ।

५६ ३१ च्यवनेनकुशिकंप्रतिस्वकुलेजनिष्यत-
ऋचीकस्यानुभावेनस्वकुलेपरशुराम-
स्यकुशिकवंशेविश्वामित्रस्यचजन्मक-
थनं ।

५७ ४४ भीष्मेणयुधिष्ठिरंप्रतिनानाविधदाना-
नांविशिष्यफलकथनं ।

५८ ३३ तटाकादिप्रतिष्ठायावृक्षाद्यारोपणस्यच-
फलकथनं ।

५९ ४० ब्राह्मणप्रशंसनपूर्वकंतदाराधनविधानं

६० २० ब्राह्मणमहिमा ।

६१ ४० ब्राह्मणप्रशंसनपूर्वकंब्राह्मणानांप्रजा-
नांचरक्षणस्यावश्यकर्तव्यत्वकथनं ।

६२ १०० भूदानप्रशंसा ।

६३ ५३ अन्नदानप्रशंसा तत्फलं ।

६४ ३६ अश्विन्यादिनक्षत्रयोगेऽन्नदानफलप्र-
तिपादकनारददेवकीसंवादः ।

६५ १९ जलादिदानफलं ।

६६ ६४ जलतिलभूम्यन्नयोदानादिकथनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

१०२ ६७ १९ जलप्रभाववर्णनं तद्दानप्रशंसाच ।

१०३ ६८ ३५ तिलजलदीपादिदानप्रशंसापरम्यमन्त्रा-
द्वयसंवादानुवादः ।

१०४ ६९ २६ गोभूविद्यादानप्रशंसा ।

१०५ ७० ३३ ब्राह्मणस्वापहारस्यानर्थहेतुतायावृगो-
पाख्यानकथनं ।

१०६ ७१ ५७ गोदानप्रशंसापरनाचिकेतोपाख्यानं

१०७ ७२ १२ गोदानफलविशेषविषयकेन्द्रप्रश्नानु-
वादः ।

१०८ ७३ ५१ इन्द्रंप्रतिब्रह्मणागोदानप्रशंसनं ।

१०९ ७४ १६ गोविक्रयापहारफलं । सुवर्णस्यगोदा-
नेदक्षिणात्प्रशंसनं ।

११० ७५ ४१ सत्यदमादिप्रशंसनं ।

१११ ७६ ३१ गोदानविधिः ।

११२ ७७ ३६ गवामुत्पत्तिप्रकारः । कपिलानामुत्प-
त्तिप्रकारः ।

११३ ७८ २६ गोमहिमप्रतिपादकवसिष्ठसौदाससं-
वादः ।

११४ ७९ २७ ब्रह्मणागोभ्योवरदानं ।

११५ ८० १७ गोदानेसौदासस्यपुण्यलोकावाप्तिः ।

११६ ८१ ४७ गवांश्चत्वारिंशः ।

११७ + २४ गोलोकस्यब्रह्मलोकादुपरितनलं ।

११८ + २९ गवामुत्पत्तिः ।

११९ + २५ सुरभ्याःक्षीरपानादिन्द्रस्याम-
र्षिः ।

१२० + २९ फेनपोपाख्यानारंभः ।

१२१ + २२ फेनपस्यगोमिःकदाचनगोलोकादेव
गिरिहृदेक्षीरूपधारणेनविहरमाणानां
गवामवलोकनं । फेनपस्यगोमिःस्ने-
हांगोलोकप्राप्त्युपायं पृष्ट्वाभिःक्षीरूप-
धारिणीभिर्गोमिःफेनपगाःप्रतिरन्ति-
देवस्यसन्नेभात्मनांपशुलोपकल्पयस्य
तदुपायलोचिः । फेनपस्यस्नेहति-
वत्सलतयायागीचपशुत्वेतदभ्यनुज्ञा-
नस्यदुःसंपादतांचिन्तयन्तीषुताडक-
पिलाभिस्ताभ्यःस्नेहामेवभ्रष्टप्रप्राप्ति-
रूपवदाधिगमेनफेनपवधप्रतिज्ञानं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

१२२ + १४ फेनपत्यगोभक्त्युदेकसंतुष्टाभिर्गोलो-
कादागतगोमातृभिर्योगप्रभावेणशरी-
राद्वियोजनेनस्त्रलोकप्रापणपूर्वकत-
स्मिन्कपिलानिश्चयनिवेदनं । ततःक-
पिलाभिर्यथाप्रतिज्ञंशङ्काघातादिनाफे-
नपत्यकुणपशरीरविभेदनं । गोमातृ-
भिरितरगवाममेध्यवदनत्वरूपशाप-
दानं ।

१२३ + २३ फेनपत्यगोभीरन्तिदेवंप्रतितत्सत्रेखे-
षांपशुत्वेनविनियोगप्रार्थना । तेनग-
वामध्येकस्याश्चिदप्यकामलज्ञानेसत्र-
विरामरूपसमयकरणेनसत्रारंभः । क-
दाचनकस्याश्चिद्वैत्सज्ञेहात्स्मरणे-
दुःखावगमेनयागोपरमः ।

१२४ + ४४ गोमाहात्म्यप्रतिपादकव्यासशुकसं-
वादः ।

१२५ + ११ ब्राह्मणेतरवर्णानांकपिलाक्षीरपानान-
हर्त्वं ।

१२६ + ११ कपिलानांवरिष्ठत्वेकारणं ।

१२७ + १७ कपिलाक्ष्णं ।

१२८ ८२ २७ गोमूत्रपुरीषयोःश्रियोनिवासस्यकथनं ।

१२९ ८३ ४९ गोलोकस्यदेवल्लोकादप्युत्तमत्वेनिमि-
त्तप्रतिपादकब्रह्मशकसंवादः ।

१३० ८४ ८२ रुद्रवीर्यास्तुवर्णस्योत्पत्तिकथनं । भव-
स्यभवान्यासहरतियोगेतद्वीर्यंभीरुभि-
र्देवैःप्रार्थितेनदेवेनवीर्यस्योर्ध्वनिरोध-
नेप्रजोच्छेदकुपितयादेव्यादेवानामन-
पत्यस्वरूपशापदानं ।

१३१ { ८५ } ८३ रारकामुरवाधितैर्देवैःब्रह्मणंप्रतिस्त्रे-
षांपार्वतीशापेनानपत्यलोककथनपूर्वक-
मसुरवधोपायकथनप्रार्थना । ब्रह्म-
णादेवान्प्रत्यमेरुसंहितित्वेनदेवीशा-
पाविषयतयादेवेनस्ववीर्यनिरोधकाले-
भुविप्रस्कन्नकिंचिद्वीर्याशस्यतस्मिन्सं-
सृष्टतयाचतेनगङ्गायांकुमारोत्पादन-
कथनेनाभ्यन्वेषणचोदना । अमिना-
देवानांप्रार्थनयागङ्गायांस्वसंसृष्टरुद्र-
वीर्याधानं । गङ्गायाऽमिनास्वस्मिन्ना-
हितगर्भस्यमेरुगिरौसमुत्सर्जनेतदीय-
तेजोव्याप्तयावद्रत्नानांकाश्चनीभाव-
प्राप्तिः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

१३२ { ८५ } ८१ वसिष्ठेनपरशुरामंप्रतिस्वर्णप्रसा-
थनप्रसंगेनभृगवङ्गिरःप्रभृतीनामप-
कथनं ।

१३३ ८६ ३५ कुमारोत्पत्तिप्रकारस्यदेवादिभि-
क्रीडनकादिदानस्यतारकासुतर-
श्चकथनं ।

१३४ ८७ २१ प्रतिपदादिप्रतिष्ठुश्राद्धकरणस्य-
कंफलकथनं ।

१३५ ८८ १५ श्राद्धेतितामांसदानस्यफलविशेषक-
थनं ।

१३६ ८९ १५ अश्विन्यादिनक्षत्रेषुश्राद्धकरणस्य-
विशेषकथनं ।

१३७ ९० ५६ श्राद्धेनिमन्त्रणार्हानांलक्षणं ।

१३८ ९१ ४५ श्राद्धवर्जनीयधान्यशाकादिप्रति-
कात्रिनिमिसंवादः ।

१३९ ९२ २३ निमित्तकृतश्राद्धप्रकारानुवादेनश्रा-
धिकथनं ।

१४० { ९३ } १७ उपवासब्रह्मचर्यादीनांलक्षणं ।

१४१ { ९३ } ४९ असाधुभ्यःप्रतिग्रहस्यनिन्धत्वेक-
वृषादभिर्संवादः । वृषादभिर्णा-
कस्यपादिसप्तर्षिभिःस्वस्मात्प्रति-
निराकरणेतज्जिघांसाकुलोत्पा-
तनामार्थपरिज्ञानेनतद्वधोदित-
त्ययावनेतत्समीपंप्रतिगमनं ।

१४२ { ९३ } ८७ वनेविचरतांसप्तर्षीणांपरिव्रा-
ज्येनसमागमः । अरुन्धत्यात-
पीनाङ्गत्वेकारणंपृष्टैस्त्वैस्तत्कथनं ।

थाकामपिपद्मिनीमवलोकितव-
र्षिसप्रहृणायतत्समीपगमनं ।

ब्रक्षिण्यावृषादभिर्निर्मितयाकृत्य-
स्वनामनिर्वचनेनसरःप्रवेशंचोदित-
स्ताप्रतितन्निर्वचनं । मिथुरुपिने-
णसकृत्स्वनामनिर्वचनेपिपुनःपृ-
न्याःकृत्यायादण्डेनमारणपूर्वकं-
नप्रतिस्वरूपप्रकटनं ।

१४३ ९४ ५४ संभूयतीर्थयात्राकुर्वन्निर्दिष्टविधि-
जर्षिभिश्चक्रमेणब्रह्मसरःप्रतिगमनं ।

तत्रागस्त्येनहृदात्समुद्धृतस्यपशस्य-
मेशुश्रूषणेन्द्रेणगूढमपहारेऽश्विनी-
जमिथस्त्रेषुपुष्करस्तेयंशङ्कमानम-
स्यंप्रतिप्रत्येकशोनानाशपथकरणं ।

पश्चादिन्द्रेणस्वस्वरूपप्रकाशनपूर्वकंस्त्रे-

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

अध्याय. श्रुपा.अ. श्लोक.

नपुष्करापहारस्य ऋष्यादिभ्यो धर्मशु-
श्रूषाप्रयोजनकत्वनिवेदेनेन तत्प्रसा-
दनं ।

१५८ १०१ ३३ ब्रह्मस्थापहारस्यानर्थहेतुतायां प्रमाण-
तयानृपचण्डालसंवादः ।

२८ जमदग्निनारेणुक्यासहबाणक्रीडा ।

१५९ १०२ ६३ पुण्यपापकर्मफलभेदस्य पुण्यकर्मणां च
तरतमभावस्य च बोधनाय तादृशकर्म-
विशेषसाध्यफलविशेषप्रतिपादकशक-
गौतमसंवादः ।

२२ छत्रोपानहोरुपपत्तिः ।

१६० १०३ ४६ विप्रवचनस्यैहिकपारत्रिकभ्रैयस्साध-
नत्वं । अनशनस्य महातपस्त्वं ।

६४ शूद्रधर्माणां मृत्तिकाशौचादीनां च नि-
रूपणं ।

१६१ १०४ १०३ आयुष्यानायुष्यकारणशुभाशुभकर्म-
प्रतिपादनं ।

३१ ब्राह्मणादिधर्मनिरूपणं । शूद्रस्य यति-
शुश्रूषाप्रकारः ।

१६२ १०५ १९ ज्येष्ठकनिष्ठयोः परस्परस्मिन्वर्तनप्रका-
रादिकथनं ।

१४ यतिशुश्रूषाप्रशंसनं ।

१६३ १०६ ७० पक्षोपवासमासोपवासफलप्रतिपाद-
काक्षिरोवचनानुवादः ।

२६ तथा ।

१६४ १०७ १३३ यज्ञप्रतिनिधिकर्माणि ।

३७ पुरुषस्य मृतिसूचकलिङ्गैः स्वमरणनि-
श्चयेन भगवत्स्मरणादिपूर्वकं देहत्यागे
स्वर्गभोगप्रकारस्य सुकृतशेषेण पुनर्भू-
लोके जननादेश्वकथनं ।

१६५ + ४२ तत्त्वच्छिप्रप्रतिपादकरुद्रसनत्कुमारसं-
वादः ।

३५ पुरुषस्य पुण्यविशेषेण पुनः पुनः स्वर्गभू-
म्यादिषु परिवर्तनेन जातवैराग्यस्य ब्र-
ह्मज्ञानेनापुनरावर्तिशाश्वतपदप्राप्त्या-
दिप्रकारप्रतिपादनं ।

१६६ + ४२ तत्त्वलयक्रमः ।

३१ चातुर्वर्ण्यस्य भ्रैयस्साधनोपायप्रतिपा-
दकपराशरवचनानुवादः ।

१६७ + ५१ देहावयवाश्रितदेवताकथनपूर्वकं यो-
गरूपणं ।

१७ सकलस्यैताप्रयोजकगुणप्रतिपादके-
न्द्रमातलिसंवादः ।

१६८ + ४५ अन्यकादितत्त्वानां तारतम्यकथनपु-
र्वकं तत्तत्प्रलयादिकथनं । तथा तज्ज्ञा-
नस्य संसारतारकत्वं ।

२६ गृहस्थधर्मप्रतिपादकपृथिवीवायुदेव-
संवादानुवादः ।

१६९ + ५५ मरणसूचकदुर्निमित्तानि तत्परिहारो-
पायश्च । तथा मरणपरिहारानिच्छो-
र्भगवद्भ्यानेन शरीरस्यागस्य पारत्रिक-
मुखसाधनत्वोक्तिः । तथा भगवज्ज्ञा-
नप्रशंसनपूर्वकं तदुपदेशपरंपराकथनं ।

६६ पुष्पधूपदीपदानादिप्रशंसापरबलिश-
कसंवादः ।

१७० १०८ २१ तीर्थशौचनिरूपणं ।

२९ वलिदीपप्रदानकथनोपयोगितयानु-
पचरितारंभः । देवैर्वैरदानपूर्वकमि-
न्द्रपदंप्रापितेन नहुषेण दर्पात्सप्तवर्षा-
दिभिः पर्यायेण स्वयानवाहनं । अग-
स्त्यैतद्व्यानवहनपर्यायेष्टगुणाऽग-
स्त्यप्रतिस्वेन नहुषस्याधःपातनप्रतिज्ञा-
नं ।

१७१ १०९ १७ मार्गशीर्षादिकार्तिकान्तेषु द्वादशमासे-
षु द्वादशद्वादशीषु केशवादिदामोदरा-
न्तमगवद्रूपविशेषपूजाफलविशेषकथ-
नं ।

१७२ ११० १० शरीरसौन्दर्यादिफलकचान्द्रव्रतं ।

१७३ १११ १३३ वृहस्पतिनायुधिष्ठिरं प्रतिदेहिनां जन-
नादिप्रकारनिरूपणं । प्राणिनां बुध्कर्म-
विशेषफलतयतिर्यग्योनिविशेषेषु-
जननं ।

३९ नहुषेणागस्त्यस्य स्वयानेयोजनं । तथा-
तेन श्रुतिप्रामाण्यविवादे स्वविरुद्धमा-
षिणोऽगस्त्यस्य मस्तके स्वपादेन ताडनं ।
तदा तज्जटान्तर्निगूढेन शृंगुणा शोपादा-
नेन तस्याधःपातनं । ततो देवैरिन्द्रस्य
स्वपदेऽभिषेचनं नहुषस्य स्वकृतपूर्वव-
लिदीपदानादिजसुकृतमहिम्ना पुनः
स्वर्गप्राप्तिः ।

१७४ ११२ ३५ पश्चात्तापादेर्ब्राह्मणेभ्यो ज्ञानदानस्य च पा-
पपरिहारोपायत्वकथनं ।

१७५ ११३ ११ अहिंसाप्रशंसनं ।

अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.	
१७६	११४	२२	हिंसायामांसभक्षणस्य चर्हणं ।
१७७	११५	८३	मांसभक्षणाभक्षणयोर्निन्दाप्रशंसने ।
१७८	११६	४४	मांसगुणकथनपूर्वकतद्भक्षणगर्हणं । दयायाश्च हिंसायाश्च प्रशंसनं ।
१७९	११७	२९	कीटोपाख्यानं । कीटेन व्यासं प्रतिस्व- पूर्वजन्मवृत्तान्तकथनं ।
१८०	११८	२२	व्यासेन कीटाया राज्यदानं ।
१८१	११९	१४	कीटेन राज्यपरिपालनं । तथा जन्मा- न्तरे ब्राह्मण्यलाभेन तपश्चर्यादिना ब्रह्म- सालोक्याधिगमः ।
१८२	१२०	२८	विद्यातपोदानानां मध्ये दानप्रशंसनपर- व्यासमैत्रेयसंवादानुवादः ।
१८३	१२१	१९	दानादिप्रशंसा ।
१८४	१२२	२३	विद्यातपोदानप्रशंसापरव्यासमैत्रेय- संवादः ।
१८५	१२३	२५	शाण्डलीसुमनासंवादः ।
१८६	+	२४	श्रीमन्नारायणमहिमप्रतिपादकनारद- पुण्डरीकसंवादानुवादपूर्वकनारायण- स्य सर्वोत्कृष्टत्वेन वेद्यत्वापास्यत्वकथनं ।
१८७	१२४	४४	साम्नः सकलवशीकरणोपायत्वे दृष्टान्त- तयारक्षो ब्राह्मणसंवादानुवादः ।
१८८	१२५	८०	श्राद्धविध्यादिप्रतिपादकपितृदेवदत्ता- दिसंवादः ।
१८९	१२६	४७	विष्णुनेन्द्रप्रतिस्वप्रीतिकरधर्मकथनं । तथा बलदेवामित्रादिभिः पृथ- क्पृथग्धर्मविशेषकथनं ।
१९०	१२७	१९	सूर्यगार्ग्यादिभिः पृथक्पृथग्धर्मरह- स्यकथनं ।
१९१	१२८	१०	वायुना धर्मरहस्यकथनं ।
१९२	१२९	१५	लोमशेन धर्मरहस्यकथनं ।
१९३	१३०	३८	अरुन्धतीचित्रगुप्तोदितधर्मरहस्यं ।
१९४	१३१	१२	प्रमथैर्ऋषिगणान् प्रतिप्रजानां स्वहिंसा- तदभावकारणाभिधानं ।
१९५	१३२	१७	दिग्गजगदितधर्माः ।
१९६	१३३	९	महेश्वरेण देवादीन् प्रतिगोप्रशंसनं ।
१९७	१३४	१७	स्कन्देन देवादीन् प्रतिधर्मविशेषकथनं ।
१९८	१३५	२१	भोज्याभोज्यान्नकानां जनानां विवेचनं ।
१९९	१३६	२५	अप्रतिप्राह्यप्रतिग्रहे अभोज्यभोजने च प्रायश्चित्तं ।
२००	१३७	३२	दानप्रशंसनं ।

अध्याय.	शपा.अ.	श्लोक.	
२०१	१३८	११	दानस्य पञ्चविधत्वकथनपूर्वकतत्त्व- प्रदर्शनं ।
२०२*	+	१५	युधिष्ठिरेण पुनर्धर्मकथनप्रार्थनं ।
२०३	+	३९	श्रीकृष्णेन पुत्रार्थकैलासेतपश्चर्या- त्रश्रीकृष्णदर्शनाय नारदादीनाम्परा- नं । श्रीकृष्णेन स्वमुखनिःसृत- तत्पर्वतस्य भस्मीकरणं । तथा पुन- सन्नदृष्ट्या गिरेरुज्जीवनं । तथाना- दीन् प्रति तत्कारणकथनं ।
२०४	+	२१	कृष्णेनाश्चर्यकथनं प्रार्थितैर्मुनिगणै- रदं प्रति तत्कथनचोदना ।
२०५	+		नारदेन श्रीकृष्णं प्रत्युमामहे श्वरसं- दानुवादः । पार्वत्या कीडार्थमहो- नयनद्वयपिधानं । तदा जगत आत्मा प्राप्तौ देवेन स्वललाटे तृतीयेनेत्रसं- तत्तेजसानिर्दग्धे गिरौ देवीप्रार्थन- देवेन पुनर्गिरेरुज्जीवनं ।
२०६	+	३६	ईश्वरेण पार्वतीं प्रति स्वस्वचतुर्मुख- नीलकण्ठतायाः पिनाककामुक्त- षभवाहनत्वस्य चकारणाभिधानं ।
२०७	+	४३	तथा इमं शानवासचन्द्रकलाधारण- कारणाभिधानं ।
२०८	+	५६	ईश्वरेण पार्वतीं प्रति वर्णाश्रमधर्मक- थनं ।
२०९	+	४१	ऋषिधर्मकथनं ।
२१०	+	४४	ऋषीणां कर्मफलविशेषादिकथनं ।
२११	+	६०	निवृत्तिधर्मकथनं । गार्हस्थ्यधर्म- नं ।
२१२	+	७२	महेश्वरेण पार्वतीं प्रति विस्तरैर्गुरुव- र्मकथनं ।
२१३	+	५४	हिंसायादुस्सजत्वनिरूपणपूर्वकमहि- साप्रशंसनं ।
२१४	+	६४	सदृष्टान्तप्रदर्शनसर्वैर्विचेतुरतिक्रम- निरूपणं । योधधर्मकथनपूर्वकं तत्त्व- योधानां च प्राणयज्ञप्रशंसनं ।
२१५	+	४५	राज्ञां भृगुयायाधर्मत्वप्रतिपादनं । त- द्विषाणां सद्गुण्यत्वकथनं सामान्येन त- जधर्मकथनं ।
२१६	+	६६	त्रिवर्गनिरूपणं ।

* २०२ आरभ्य २५० पर्यन्तं विद्यमानानां ४९ अध्यायानां
स्थाने श. पाठे १३९ आरभ्य १४६ पर्यन्ता ८ एव अध्यायाः
एतदर्थं कदेशप्रतिपादकाद्व्यन्तेन त्वेतदनुक्तार्थप्रतिपादकाः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.	अध्याय. शपा.अ. श्लोक.
११७ + ४७ ब्राह्मण्यस्य कर्माधीनत्वप्रतिपादनं । प्राणिनां भोगाभोगादेस्त्वस्वकर्मायत्त- त्वप्रतिपादनं ।	२३४ + ३६ दानस्य पातुष्यप्रतिपादनपूर्वकं तत्फल- कथनं ।
११८ + ४४ प्राणिनां शुभाशुभकर्मानुसारेण शुभा- शुभफलप्राप्तिकथनं ।	२३५ + ७८ अन्नस्वर्णगोभूकन्याविद्यादानानां महि- मप्रतिपादनं ।
११९ + ३५ शुभाशुभकर्मेणोः सुखदुःखहेतुत्वक- थनं ।	२३६ + ३९ तिलदानप्रकारस्तत्फलं । जलान्ना- दिनादानफलकथनं ।
१२० + ५१ ईश्वरेणो मां प्रत्यन्धत्वपङ्कत्वादिना ना- दोषकारणीभूतानां दुष्कर्मणां विशिष्य- कथनं ।	२३७ + २६ यज्ञप्रशंसा । देवानां पूजादिफलं । देवानां मनुष्यचिन्तितविज्ञानसामर्थ्य- कथनं ।
१२१ + ३७ प्राणिनामङ्गविकृत्यनपत्यतादिदोषहे- तुभूतदुष्कर्मप्रतिपादनं ।	२३८ + ५२ श्राद्धविधिः । दानत्रैविध्यं तत्फलत्रैविध्यं । दानफ- लस्य पञ्चविधत्वं । नानाधर्मास्तत्फला- निच ।
१२२ + ३३ महेश्वरेणो मां प्रतिस्त्रीणां पुंस्त्रीत्वादि- दोषहेतुभूतदुष्कर्मकथनं । प्राणि- साधारण्येन दास्यादिप्रयोजकदुष्कर्म- कथनं ।	२४० + ३० भद्राश्वके तु मालादिखण्डानां सुकृतिनां भोगस्थानत्वादिप्रतिपादनं ।
१२३ + ७७ चण्डालत्वदरिद्रत्वादिप्रापकदुष्कर्मा- णि ।	२४१ + २९ प्राणिनां शुभाशुभत्वं निश्चायकलिङ्गक- थनं ।
१२४ + ११ मर्त्यानां शरीरभेदाभेदेन कर्मफलभोगो- क्तिः ।	२४२ + ३२ मरणकालकर्तव्यानि । शरीरत्याग- प्रभेदास्तत्फलानिच । कामक्रोधादिना- शरीरत्यागेन रक्तः ।
१२५ + ४१ शुभाशुभफलयोर्मध्ये कस्य पूर्वोपभोग- इति प्रश्ने तयोर्योगपद्येनोपभोगकथनं । अल्पायुष्ट्वदीर्घायुष्ट्वादिकारणकथनं ।	२४३ + ४० मोक्षधर्मस्यैव धैर्यप्रतिपादनं ज्ञानस्य- मोक्षहेतुत्वं तत्प्राप्त्युपायश्च ।
१२६ + २१ स्त्रीत्वं पुंस्त्वयोः स्वाभाविकत्वं निषेधेन- कर्मायत्तत्वोक्तिः ।	२४४ + ७५ जरामरणतारणोपायः ।
१२७ + ४१ उद्भिदादिचतुर्विधानां प्राणिनां निरूप- णं । शास्त्रजन्यज्ञानस्य श्रेयस्साधनत्वं ।	२४५ + ६१ साङ्ख्यज्ञानप्रतिपादनपूर्वकमव्यक्तादि- चतुर्विधतत्त्वानामुत्पत्तिप्रकारादि- कथनं । सत्त्वादिगुणानां कार्यविशेष- निरूपणं । भूतपञ्चकादिगुणप्रति- पादनं ।
१२८ + ६० प्राणिनां फलनिष्पत्तौ दैवपुरुषकारयोः परस्परसापेक्षत्वेन साधनत्वं । अण्ड- जजरायुजानां गर्भप्रवेशप्रकारः ।	२४६ + ४७ योगनिरूपणं । तत्फलप्रतिपादनं च ।
१२९ + ४१ यमनगरतन्मार्गप्रतिपादनपूर्वकं पापि- नां यातनानुभवप्रकारः ।	२४७ + ३८ महेश्वरेण पार्वतीं प्रति स्खमाहात्म्यकथ- नपूर्वकं दीक्षया शिवलिङ्गार्चनफलक- थनं ।
१३० + ४१ रौरवादिनरकेषु यातनानुभवप्रकारः । यातनानुभवानन्तरं कर्मशेषफलतया- नानानीचयोनिप्राप्तिः ।	२४८ + ३४ महेश्वरेण पार्वतीं प्रति स्त्रीधर्मकथनचो- दना ।
१३१ + ५१ शुभाशुभकर्मेणो मानसिकत्वादिभेदेन- त्रैविध्यं तत्तत्फलानिच । मद्योत्प- त्तिकारणं तत्पानेदोषं च ।	२४९ + २६ पार्वत्या परमेश्वरं प्रति देवगन्धर्वादिद्यो- वितांमध्ये स्त्रीधर्मकथनं ।
१३२ + ४२ सुकृतस्य त्रेधा विभजनेन तल्लक्षणकथनं ।	२५० + ७१ स्त्रीधर्मकथनं । उमामहेश्वरसंवादोप- संहारः ।
१३३ + ६५ मांसभक्षणभक्षणयोर्दोषगुणकथनं । गुरुप्रशंसनपूर्वकं तत्पूजादिफलकथनं । तीर्थस्नानोपवासादिफलकथनं ।	२५१ १४७ ६२ महेश्वरेण मुनिगणान् प्रति श्रीकृष्णस्य वंशानुक्रमवर्णनपूर्वकं गुणानुवर्णनं । २५२ १४८ ६६ श्रीकृष्णमहिमा । पार्थश्रीकृष्णयोर्नर- नारायणात्मकत्वं ।

अध्याय.	श्लो.अ.	श्लोक.
२५३	+	११ विप्रकन्योपाख्यानं । विद्वत्संरक्षणस्य महाफलहेतुत्वं ।
३५४	१४९	४८ श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रं ।
२५५	१५१*	८ देवर्ष्यादीनां नामकीर्तनस्य सावित्र्या- दिजपस्य च महाफलहेतुत्वं ।
२५६	१५२	२३ ब्राह्मणमहिमप्रशंसनं ।
२५७	१५३	२८ ब्राह्मणमहिमप्रकाशनाय कार्त्तवीर्यार्जु- नकथा । कार्त्तवीर्येण स्वसाम्याभाव- कथने अशरीरवाण्या ब्राह्मणानामुत्कर्ष- कथनं । तेन दर्पात्तदवज्ञाने वायुनापि ब्राह्मणानामेवोत्कर्षे कथिते तेन वायुं प्रतितत्प्रकाशनप्रार्थना ।
२५८	१५४	१९ वायुना तं प्रत्यक्षिः प्रभृति ब्राह्मणचरि- त्रकथनं ।
२५९	१५५	३१ कश्यपचरित्रं । उचथ्योपाख्यानं । सोमेन भद्रायाः स्वकन्याया उचथ्याय- भार्यात्वेन प्रदानं । पूर्वमेव तां कामि- तवता वरुणेन विजने तस्या अपहरणं । नारदात्तच्छ्रुतवतो च ध्येनो कोपात्समुद्रे- शो धिते मया द्रुहणेनो च ध्याय पुनर्भद्राप्र- त्यर्पणं ।
२६०	१५६	२६ वायुना हैहयार्जुनं प्रति खतेजसा दैत्यह- ननरूपागस्त्यवसिष्ठचरित्रकीर्तनं ।
२६१	१५७	३४ अत्रिमहिमा । च्यवनमहिमोक्तिः ।
२६२	१५८	२७ देवानां प्रार्थनयाऽमिसर्जनेनैकपहनन- रूपब्राह्मणमहिमा ।
२६३	१५९	४६ युधिष्ठिरेण ब्राह्मणमहिमानं पृष्टेन भी- ष्मेण तं प्रति स्वस्य कृष्ण्डितेन्द्रियादिश- क्तिकतया समुपूर्वा निवेदनपूर्वकं श्रीकृ- ष्णात्तदवगमनचोदना । तथा श्रीकृ- ष्णस्य नारायणात्मकत्वेन निवेदनेन तन्म- हिमानुवर्णनं ।
२६४	१६०	५७ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति स्वेन प्रयुञ्जं प्र- त्युक्तदुर्वास्यचरित्रप्रतिपादनं ।
२६५	१६१	४४ दक्षाय चरित्रं सनं त्रिपुरदहनादिरुद्रम- हिमा ।

* श. पुस्तके १४९ तमाध्यायादनन्तरं १५० तमरूपा-
ध्यायाय संख्याभ्रुतितावन्तं ।

अध्याय.	श्लो.अ.	श्लोक.
२६६	१६२	२९ शिवमहिमा ।
२६७	{ १६३ } { १-२६ }	२६ धर्मप्रमाणनिरूपणं ।
२६८	{ १६३ } { २७-६३ }	४२ धार्मिका धार्मिकाणां स्वर्गनरकप्राप्ति- निरूपणं ।
२६९	१६४	१५ सुकृतदुष्कृतयोः सुखदुःखकारणत्वं ।
२७०	१६५	१६ धर्मप्रशंसनं ।
२७१	१६६	१७ देवदेवर्षिगिरिनदीतीर्थक्षेत्रादीनां मकीर्तनस्य महाफलहेतुत्वं ।
२७२	१६७	१७ युधिष्ठिराय निखिलधर्मोपदेशानन्त- स्वावसानकालसामीप्यावगमेन भग- व्यानाय वाक्प्रसरणादुपरते भीष्मे तं तिव्यासेन युधिष्ठिरस्य नगरगमनाभ्य- नुज्ञानचोदना । युधिष्ठिरेण भीष्माभ्य- नुज्ञया सह कृष्णादिभिर्हीस्तिनपुरप्रवे- शनं ।

समाप्तं दानधर्मपर्व ॥ १ ॥

अथ भीष्मस्वर्गारोहणपर्व ॥ २ ॥ अध्यायौ द्वौ ॥ २ ॥

(२७३-२७४) ॥ श्लोकाः ॥ ८७ ॥

२७३	१६८	५२ युधिष्ठिरेण भीष्मसंस्कारोपयोगिसं- रप्रस्थापनपूर्वकं श्रीकृष्णधृतराष्ट्रादि- भिः सह भीष्मसमीपं प्रत्यागमनं । युधिष्ठिरेणाभिवादनपूर्वकं श्रीकृष्णाया- मनं निवेदितेन भीष्मेण स्वस्य श्रीकृष्ण- याथात्म्यज्ञानप्रकाशनेन तत्प्रणाम- तिपूर्वकं व्यासकृष्णधृतराष्ट्रादिभ्यः स्य प्राणोत्सर्गाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।
२७४	१६९	३५ भीष्मेण भगवज्ज्ञानपूर्वकं स्वशरीरयुष्म- स्योद्भेदेनेन तेजो ज्वालादिरूपेण स- र्वापरोक्षमाकाशप्रवेशनेन क्षणादन्त- र्धानं । ततो धृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभी- राजवैभवेन चितारोपणेन विधिवदधि- नासमुद्दीपनं । ततो गङ्गामक्गावक- तोदकेषु युधिष्ठिरादिषु मूर्तीभूय जला- दुद्गल्य भीष्मं प्रतिसंकरुणविलापेन शो- चन्तीं गङ्गां प्रति श्रीकृष्णादिभिरावासानं

समाप्तं भीष्मस्वर्गारोहणपर्व ॥ २ ॥ अनुशासनपर्व च संपूर्णम् ॥ १३ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

आश्वमेधिकपर्व ॥ १४ ॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ११८ ॥ श्लोकाः ॥ ४५५५ ॥

अध्याय. श्लो. अ. श्लो.

अथाश्वमेधपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १६ ॥

(१-१६) ॥ श्लोकाः ॥ ४४८ ॥

- १ १ २० गङ्गायांभीष्मायोदकदानानन्तरं बन्धु-
शोकविषण्णयुधिष्ठिरं प्रति धृतराष्ट्रेण स-
माश्वासनं । तथा विदुरवचनानादरे-
ण स्वस्यैतादृशानर्थप्राप्तिकथनं ।
- २ २ २२ धृतराष्ट्रेण समाश्वासने पितृणीतिष्ठतो
युधिष्ठिरस्य कृष्णेन परिसान्त्वनं । पुन-
र्भीष्मद्रोणकर्णमारणानुस्मरणविषादे-
नारण्यगमनाय कृष्णाणुज्ञानमाकाङ्क्षमा-
णस्य युधिष्ठिरस्य व्यासेन परिसान्त्वनं ।
- ३ ३ २३ व्यासेन युधिष्ठिरं प्रति पुरुषर्मेणामीश्व-
रप्रेरणायत्ततया दोषानापादकत्वकथ-
नपूर्वकं तदभ्युपगमेनापि पापपनोदा-
याश्वमेधादिविधानं । युधिष्ठिरेण स्व-
स्य तावद् व्यासावनिवेदने व्यासेन तं प्र-
ति हिमवति गिरौ विद्यमानमरुतयागा-
वशिष्टद्रव्यानयनेनाश्वमेधकरणचोद-
ना ।
- ४ ४ २७ व्यासेन युधिष्ठिरं प्रति संवर्तमरुतीयो-
पाख्यानकथनारंभः । मरुतेन राज्ञाय-
ज्ञारंभः ।
- ५ ५ २८ अङ्गिरसः पुत्रेण संवर्तेन स्वाग्रजन्मनो-
बृहस्पतेरुपद्रवासहनेन सर्वस्वत्यागपू-
र्वकमरण्यप्रवेशः । इन्द्रेण स्वातिशा-
यिनिमरुते राजनिस्पर्धया बृहस्पति-
साचिव्येन ततोप्यतिशयलिप्सयामरु-
त्तपुरोहितस्य बृहस्पतेर्मंदोपायेन वशी-
करणं । बृहस्पतिनेन्द्रं प्रति मरुतस्य
स्वेनायाजनप्रतिज्ञानं ।
- ६ ६ ३३ बृहस्पतिं प्रति मरुतेन स्वाग्रजव्यासो

अध्याय. श्लो. अ. श्लो.

- तत्प्रत्याख्यानं । ततः प्रतिनिवृत्तस्य
मरुतस्य मध्ये मार्गनारदेन समागमः ।
नारदचोदनयामरुतेन वाराणसीद्वारे-
स्वेन स्थापितकुणपावलोकेन पलाय-
मानं संवर्तं प्रत्यनुगमनं । संवर्तेन तत्प्र-
तिनिवर्तनाय पांसुकर्दमप्रक्षेपेन निव-
र्तमानं तं मरुतमवलोक्य विजनेन्यप्रो-
धमूले समुपवेशः ।
- ७ ७ २७ संवर्तमरुतसंवादः । संवर्तेन मरुतं
प्रतियाजनप्रतिज्ञानं ।
- ८ ८ ४९ संवर्तचोदितेन मरुतेन हिमवद्रिसमि-
हितसुजवद्रिरेवं दुसुवर्णाहरणं । तेन-
यागोपयोगिभाण्डनिर्माणं । इन्द्रेण-
बृहस्पतेस्समीपं प्रत्यागमनं ।
- ९ ९ ३७ बृहस्पतिनेन्द्रं प्रति संवर्तेन मरुतस्य या-
जनकथनपूर्वकं तद्विघटनचोदना । अ-
ग्निनामरुतमेत्ययाजनाय बृहस्पतिस्त्री-
करणरूपेन्द्रसंदेशकथनं । तथा पुनरि-
न्द्रमेत्यमरुतेन स्वसन्देशपरिग्रहण-
निवेदनं । तथेन्द्रेण पुनर्मरुते स्वसन्दे-
शनिवेदनचोदने संवर्ततपोभयात्तदन-
ञ्जीकरणं ।
- १० १० ३७ इन्द्रेण मरुतयज्ञविघाताय यज्ञवाटं प्र-
त्यागमनं । संवर्तेनेन्द्रादीनां संस्तम्भ-
नं । ततः संवर्तायुवार्तिनेन्द्रेण हविर्प्र-
हणं । व्यासेनेवं मरुतयज्ञप्रवृत्तिकथ-
नपूर्वकं तच्छिष्टद्रव्याहरणेनाश्वमेधकर-
णविधानं ।
- ११ ११ २० श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रतीन्द्रवृत्रासुरयु-
द्धप्रकारकथनं ।
- १२ १२ १७ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति शारीरमानस-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

भेदेनव्याधेर्द्वैविध्याभिधानपूर्वकंतत्प-
रिहारोपायकथनं ।१३ १३ २२ कामस्यदुर्जयलकथनपूर्वकंतज्योपा-
यकथनं ।१४ १४ १६ व्यासादिभिर्युधिष्ठिरसमाश्वस्यान्त-
र्धानं । युधिष्ठिरेणहास्तिननगरप्रवे-
शः ।१५ + ३१ युधिष्ठिरस्यप्रजापालनकालेप्रजादीना-
मभ्युदयप्रकारवर्णनं ।१६ १५ ३५ हास्तिनपुरे श्रीकृष्णार्जुनविहारप्रकार-
वर्णनं ।

समाप्तमश्वमेधपर्व ॥ १ ॥

अथानुगीतापर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ७९ ॥

(१७-९५) ॥ श्लोकाः ॥ २४६३ ॥

१७ १६ ४६ श्रीकृष्णेनार्जुनं प्रतिस्वस्रौत्राङ्गणोक्त-
सिद्धकार्यपसंवादरूपानुगीतारंभः ।

१८ १७ ४२ प्राणिनांजननमरणादिप्रतिपादनं ।

१९ १८ ३६ जीवस्यगर्भप्रवेशः ।

२० १९ २६ मोक्षसाधनकथनं ।

२१ २० २८ भूतादिद्युष्टिप्रतिपादकब्राह्मणदंपति-
संवादः ।

२२ २१ २६ दशेन्द्रियगुणप्रतिपादनं ।

२३ २२ २९ पृथग्प्राणादीन्द्रियगुणप्रतिपादनपूर्व-
कंतेषामनसासहविवादप्रतिपादकब्रा-
ह्मणदंपतिसंवादः ।

२४ २३ २५ प्राणापानादीनांस्वस्रश्रैष्ठ्येविवादः ।

२५ २४ १९ दृष्ट्यादिप्रतिपादकनारददेवमतसं-
वादः ।

२६ २५ १७ कर्तृकर्मादिप्रतिपादनं ।

२७ २६ १८ प्रजापतिनाएकेनैवशब्देनपरब्रह्मोप-
देशेदेवाधुरादीनांस्वस्रयोग्यतानुसा-
रेणानार्थावगमः ।

२८ २७ २५ विद्याब्रह्मणोःअरण्यत्वेननिरूपणं ।

२९ २८ २८ यागीयहिंसायाअधर्म्यत्वाभावः ।

३० २९ २२ परशुरामचरित्रकथनारंभः । रामेण
कार्तवीर्यहननं । तदनुयायिभिर्जम-
दमेहननं । रामेणत्रिःसप्तकृत्योनि-
क्षत्रियीकरणं ।३१ ३० ३२ अलकौपाख्यानं । रामेणहिंसातोनि-
वृत्त्यतपश्चरणं ।३२ ३१ १३ अंबरीषगीता । कामकोधादिपरित्या-
गस्यपरमपुरुषार्थसाधनत्वं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

३३ ३२ २६ ब्राह्मणजनकसंवादः । ममतावर्क-
स्यपरमपुरुषार्थसाधनत्वं ।३४ ३३ ८ ब्राह्मणेनब्राह्मणीप्रतिस्वमाहात्म्यक-
थनं ।

३५ ३४ १२ ब्राह्मणब्राह्मणीक्षेत्रज्ञशब्दार्थः ।

३६ ३५ ५१ श्रीकृष्णेनार्जुनं प्रतिपरब्रह्मस्वरूपतत्त्व-
सिंसाधनादिप्रतिपादकशुशिक्षित्वसं-
दानुवादः ।३७ ३६ ३६ ब्रह्मणामहर्षीन्प्रतिमोगुणकार्यनि-
रूपणं ।

३८ ३७ १८ रजोगुणकार्यनिरूपणं ।

३९ ३८ १५ सत्वगुणकार्यनिरूपणं ।

४० ३९ २५ सत्त्वादिगुणत्रयनिरूपणं ।

४१ { ४० } १८ महदहंकारतत्त्वनिरूपणं ।

४२ ४२ ६४ अहंकारतत्त्वाद्भूतादिद्युष्टिः ।

४३ ४३ ४२ ब्रह्मणामहर्षीन्प्रतिमनुष्येषुक्षत्रिया-
णारजोगुणकार्यवलप्रधानतयातेषां-
सत्वप्रधानब्राह्मणरक्षणस्यकर्तव्यत्व-
कथनप्रसङ्गेनतत्तज्जातिश्रेष्ठवस्तुकथ-
नार्हिसादिधर्मादिप्रतिपादनं ।४४ ४४ २२ स्वस्वजातिश्रेष्ठवस्तुप्रतिपादनपूर्वकं
नस्याविनाशित्वकथनेनतस्यैवश्रेय-
स्साधनत्वोक्तिः ।४५ ४५ २६ कालचक्रनिरूपणं । गृहस्थधर्मेति-
पणं ।

४६ ४६ ५८ ब्रह्मचारिवानप्रस्थधर्मेनिरूपणं ।

४७ ४७ १७ संन्यासज्ञानतपसांपरमपुरुषार्थसाध-
नत्वं ।

४८ ४८ १३ योगिविभागः । मुमुक्षुवेद्यार्थकथनं ।

४९ ४९ १७ महर्षिभिर्ब्रह्माणं प्रतिधर्मविषयेनाना-
विधवादिप्रतिपत्तिप्रदर्शनपूर्वकं
तत्प्रयुक्तस्वीयसंशयनिवर्तनप्रार्थना ।५० ५० ५६ ब्रह्मणामहर्षीन्प्रतिधर्मप्रदर्शनपूर्वकं
तदनुष्ठानसहकृतज्ञानस्यैवपरमपुरुषार्-
थसाधनत्वोक्तिः । तथाक्षेत्रज्ञ-
संबन्धकथनं । तथापृथिव्यादिभूत-
गुणप्रतिपादनं ।५१ ५१ ५४ श्रीकृष्णेनार्जुनं प्रतिमुक्त्युपायप्रतिपा-
दकशुशिक्षित्वसंवादानुवादसमापनपू-
र्वकंस्वस्वनिजनगरजिगमिषानिवर्तनं

अध्याय, शपा.अ. श्लोक.

अध्याय, शपा.अ. श्लोक.

अर्जुनेन तं प्रतियुधिष्ठिराभ्यनुज्ञानसं-
पादनपूर्वकं गमनानुज्ञानं ।

५२ ५८ अनुगीतोपदेशानन्तरं श्रीकृष्णांजुना-
भ्यां हास्तिनपुरं प्रति प्रस्थानं । तत्र
मध्ये मार्गमर्जुनेन श्रीकृष्णं प्रति स्तुतिपू-
र्वकं व्यासनारदादिभ्यः स्वस्य श्रीकृष्ण-
याथात्म्यावगतिनिवेदनं । ततः श्री-
कृष्णेन सह अर्जुनेन हास्तिनपुरमेत्यधुत-
राष्ट्रादिभ्यः पादाभिवादनं । ततो यु-
धिष्ठिरानुमत्यासुभद्रामानीयद्वारकां
प्रति प्रस्थानं ।

५३ २६ कुरुपुराद्वारकां गच्छता श्रीकृष्णेन मध्ये-
मार्गमुदङ्केन सह संवादः । कौरवादि-
विनाशे स्त्रोपेक्षया हेतुत्वधियाशापदा-
नोद्यतोदङ्कपरिसान्त्वनायतं प्रति तत्त्व-
कथनोपक्रमः ।

५४ २५ श्रीकृष्णेनोदङ्कं प्रति स्वमाहात्म्यप्रकाश-
नपूर्वकं कुरुणां स्ववचनातिक्रमणादिरू-
पस्वापराधेनैव निधनोक्तिः ।

५५ ४१ श्रीकृष्णेनोदङ्काय विश्वरूपप्रदर्शनपूर्व-
कं पिपासाकाले जललाभरूपवरदानं ।
श्रीकृष्णेनोदङ्कायामृतदानं चोदितेने-
न्द्रेण कदाचिद्वनमध्ये पिपासुमुदङ्कं प्रति-
चण्डालवेषेण जलस्त्रीकारप्रार्थने उदङ्के-
न चण्डालबुध्या तदधिकोपः । पश्चात्त-
स्यतिरोधानेन परितप्यन्तमुदङ्कं प्रति
तत्र संनिहितेन श्रीकृष्णेनेन्द्रकृतवञ्च-
नानिवेदनपूर्वकं मरुप्रदेशे जललाभरू-
पवरदानं ।

५६ ३४ उदङ्कोपाख्यानकथनारंभः । उदङ्क-
कृतपरिचर्यातुष्टेन गौतमेन तस्मै प्रीत्य-
तिशयेन चिरादपि गृहगमनायानभ्यनु-
ज्ञानं । कदाचन गुरुशासनेन काष्ठमार-
माहृतवतोदङ्केन काष्ठलमजरापलितनि-
जकेशावलोकनेन परिदेवनं । ततस्त-
दवबोधितनिजरोदनहेतुना गुरुणा त-
स्मै निजतनयाप्रतिपादनं । ततस्तेन
गुरुपत्नीनिदेशेन कुण्डलयाचनायसौ-
दासं प्रतिगमनं ।

५७ २८ शापाद्राक्षससङ्गतं सौदासेनोदङ्कभ-
क्षणोद्यमे उदङ्केन पुनः प्रत्यागमनप्रति-

ज्ञापूर्वकं तं प्रतिकुण्डलयाचनं । उदङ्के-
न सौदासवचसा तत्पत्नीं प्रतिकुण्डलया-
चने तया तं प्रतिमणिकुण्डलमहिमादि-
कथनपूर्वकं राजाभिज्ञानानयनचोदना ।

५८ ५८ ६० उदङ्केनाभिज्ञाननिवेदनेन मदयन्तीतः
कुण्डलग्रहणपूर्वकं प्रतिनिवर्तनं । म-
ध्ये मार्गं क्षुधाविष्टेन तेन विल्वतरुमारु-
ह्यशाखायां कुण्डलासञ्जनपूर्वकं फलपा-
तनाय शाखाचालनं । तत्र पतत्फल-
घट्टनेन कुण्डलयोरधः पतने केनचिदुर-
गवरेण तदपहस्यनागलोकगमनं । इ-
न्द्रादिसाहाय्येन नागलोकगतोदङ्केन
सर्पेभ्यः कुण्डलानयनं । तथा गुरुप-
त्न्यै कुण्डलदानं । उदङ्कोपाख्यानोप-
संहारः ।

५९ ५९ २४ उदङ्काय वरदानात्परं द्वारकां गच्छ-
ता श्रीकृष्णेन मध्ये वैतकप्रवेशः । रैव-
तकोत्सववर्णनं । ततः श्रीकृष्णेन स्व-
भवनगमनं ।

६० ६० ३६ श्रीकृष्णेन वसुदेवादीन् प्रति कुरुपाण्डव-
गुह्यप्रकारकथनं ।

६१ ६१ ४१ श्रीकृष्णेन वसुदेवं प्रत्यभिमुखं निधना-
कथने सुभद्रया तं प्रति तत्कथनचोदना-
पूर्वकं शोकान्मोहावेशेन भुवि निपतनं ।
ततः श्रीकृष्णेन वसुदेवपरिसान्त्वनं ।

६२ ६२ २० वसुदेवादिभिरभिमुखं वेत्राद्धदानं ।
व्यासेन हास्तिनपुरमेत्युत्तरादिपरि-
सान्त्वनपूर्वकं युधिष्ठिरं प्रत्यक्षमेव कर-
णसंचोदनेन पुनरन्तर्धानं ।

६३ ६३ ३१ युधिष्ठिरेण व्यासाज्ञया भीमादिभिः स-
हा लोच्य यज्ञार्थं धनाहरणाय हिमवत्पा-
श्वं प्रति प्रस्थानं ।

६४ ६४ १७ युधिष्ठिरेण हिमवद्गिरिमेत्यतः ब्राह्मण-
चोदनया उपवासादि व्रतान्तरणं ।

६५ ६५ २२ युधिष्ठिरेण त्र्यम्बकं परितोष्य विविधकन-
कभाण्डाहरणेन नगरं प्रत्यागमनं ।

६६ ६६ २९ श्रीकृष्णेन बलभद्रसुभद्रादिभिः सह य-
ज्ञार्थं हास्तिनपुरं प्रत्यागमनं । ततः प-
रीक्षितोजननं । अश्वत्थामास्त्रेण जन-
नकाल एव शवभूतस्य तस्योजीवनाय
कुन्त्यादिभिः श्रीकृष्णं प्रति प्रार्थना ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ६७ ६७ १९ सुभद्रयाश्रीकृष्णप्रतिपत्तिनमहिमसंस्तव-
नपूर्वकंपरीक्षिदुज्जीवनप्रार्थना ।
- ६८ ६८ २४ श्रीकृष्णेनपरीक्षितसूतिकाग्रहप्रवेशः ।
तत्रोत्तरयाश्रीकृष्णसमीपेबहुधाविला-
पपूर्वकंपुत्रोज्जीवनप्रार्थना ।
- ६९ ६९ २६ श्रीकृष्णेनसशपथंसंस्पर्शनेनपरीक्षि-
तःसमुज्जीवनं ।
- ७० ७० २४ श्रीकृष्णेनाभिमन्युसुतस्यपरीक्षिदिति
नामकरणं । अत्रान्तरेयुधिष्ठिरादी-
नांस्वर्णभारानयनेनहास्तिनपुरंप्रत्या-
गमनश्रवणेनश्रीकृष्णादिभिस्तत्प्रत्यु-
द्यानं ।
- ७१ ७१ २६ युधिष्ठिरादिभिःपुरप्रवेशः । व्यासे-
नाश्वमेधकरणविधानं । युधिष्ठिरेणा-
श्वमेधेखयंदीक्षास्वीकारप्रार्थितेनश्री-
कृष्णेनसहेतुकथनंतंप्रत्येवदीक्षास्वी-
कारविधानं ।
- ७२ ७२ २६ व्यासेनयुधिष्ठिरंप्रतिपृथिवीसंचाराय
मेध्याश्वोत्सर्जनचोदना । तथाऽश्वर-
क्षणेऽर्जुनस्यनियोजनं ।
- ७३ ७३ २७ अर्जुनेनप्रथमसुत्तरदिशंप्रत्यश्वरक्षणा-
यगमनं ।
- ७४ ७४ ३५ अर्जुनेनत्रैगर्तानांपराजयः ।
- ७५ ७५ २० अर्जुनेनप्रागज्योतिषपुरमेत्याश्वरक्षणा-
यभगदत्तसुतेनयज्ञदत्तेनसहायोधनं ।
- ७६ ७६ २६ अर्जुनेनयज्ञदत्तपराजयः ।
- ७७ ७७ ३३ सिन्धुदेशंगतेनार्जुनेनसैन्धवैःसहायो-
धनं । तत्रपराजितस्यार्जुनस्यदेववर्षा-
दिभिस्तेजसउद्दीपनं ।
- ७८ ७८ ४७ अर्जुनसमागमनश्रवणमात्रेणजयद्र-
थसुतेमृतेदुःशलयामृतंसुतमादायार्जु-
नसमीपगमनं । अर्जुनेनदुःशालाप्रा-
र्थनयातस्यांबुमानेनचयुद्धादुपरमः ।
- ७९ ७९ ३९ अर्जुनेनमण्डलरूपुरंप्रतिगमनं । तत्र-
पितृभक्त्याविनयेनागतंचित्राङ्गदायां-
जातंस्वात्मजंवभ्रुवाहनेनप्रतिक्षत्रधर्मप-
रित्यागजरोषादुपालंभः । तमसहमा-
नशोल्पायानागलोकादेत्यवभ्रुवाहन-
स्यार्जुनेनसहयुद्धप्रोत्साहनं । वभ्रु-
वाहनेनस्वशरगाढाभिघातेननिपति-
तेपार्थपितृमारणशोकेनमोहाधिगमः ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ८० { ८० } ४० चित्राङ्गदायामोहाधिगमः । पु-
संज्ञांप्राप्तयाचित्राङ्गदायाउल्लपीप्र-
पालम्भः । ततश्चिराल्लन्ध्रसंज्ञक-
वाहनेनात्मोपालंभपूर्वकंप्रायोपवेशः ।
- ८१ { ८० } २१ उल्लप्यासंजीवनमणिनाऽर्जुनस्य
होदनं । उत्थितेनार्जुनेनवभ्रुवाहने
प्रतिचित्राङ्गदादीनारणाङ्गणगमन-
रणश्रेतेनतंप्रत्युल्लपींप्रतिप्रक्षर-
चोदना ।
- ८२ ८१ ३१ उल्लप्याऽर्जुनंप्रतिचित्राङ्गदादीनाम-
गमनकारणकथनं । तथावभ्रुवाहने
तस्यपराजयेविस्तरेणहेतुकथनं ।
- ८३ ८२ ३१ अर्जुनेनाश्वानुसरणवशान्मगधस्ते-
मनं । तेनतत्रजरासन्धपौत्रस्ये-
सन्धेःपराजयः ।
- ८४ ८३ १९ दक्षिणादिशमुपगतवताऽर्जुनेनचे-
शितुःशिष्टुपालात्मजस्यपूजापरिग्र-
णं । तथाकाशिकोसलादिदेशपर-
यपूर्वकंगान्धारदेशगमनं ।
- ८५ ८४ २४ अर्जुनेनशकुनितनयपराजयपूर्वकं
त्सेनावमर्दनं । ततःशकुनिभा-
तेनस्वसुतवधसंभावनयारणाङ्गण-
त्यार्जुनस्यप्रसादनं । अर्जुनेनगा-
रीगौरवात्तत्समाननपूर्वकंतत्तनय-
माश्वसनं ।
- ८६ ८५ ४२ यज्ञीयाश्वेनसहार्जुनस्यपुरंप्रतिप्रति-
वृत्तिः । भीमेनयज्ञशालादिनिर्माणं ।
तथानानादेशेभ्योब्राह्मणायानयन-
पूर्वकंतेषामन्नदानादिव्यवस्थाकरणं ।
- ८७ ८६ २१ श्रीकृष्णेनहास्तिनपुरंप्रत्यागमनं ।
- ८८ ८७ २५ युधिष्ठिरेनार्जुनस्यैवविशेषतोऽश्वसं-
चारादिपरिक्षेपसूचकशारीरालक्षण-
प्रक्षेपश्रीकृष्णेनतंप्रतिपत्तिकथनं । सार्थ-
स्यार्जुनस्यस्वपुरंप्रत्यागमनं ।
- ८९ ८८ ४२ वभ्रुवाहनेनोल्हपीचित्राङ्गदाभ्यांसहा-
गदिदृक्षयाहास्तिनपुरंप्रत्यागमनं । व्या-
साङ्गयाऽश्वमेधोपक्रमः ।
- ९० ८९ ४४ युधिष्ठिरेणाश्वमेधयज्ञकरणं । तथा-
राज्ञायथोचितंसमाननपूर्वकंस्वदे-
शान्प्रतिप्रस्थापनं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

११ { ९० } २२
{ १-२२ }

नकुलाहयानारंभः । अश्वमेधावसाने-
विलाग्निसृष्टेन कनकपाश्वेन केनचिन्न-
कुलेन सदस्यान् प्रत्युच्छृत्तिब्राह्मणस्य
सक्तुप्रस्थदानप्रशंसनपूर्वकं युधिष्ठिरा-
श्वमेधगर्हणं । तथा सदस्यचोदनया
तत्कथनोपक्रमः ।

१२ { ९० } १८
{ २३-१२० }

नकुलेन युधिष्ठिरादीन् प्रति सक्तुं बस्यो-
च्छृत्ते ब्राह्मणस्य धर्मपुरुषाय सक्तुप्र-
स्थदानमहिमार्जनपूर्वकं पुनस्तत्रैवा-
न्तर्धानं ।

१३ ९१ ३६

जनमेजयेन नकुलकृतयज्ञनिन्दाकार-
णं पृष्ठेन वैशंपायनेन तं प्रति सत्यदानत-
पोभिरेव स्वर्गादिसिद्धौ पशुहिंसाहेतुय-
ज्ञस्यातिप्रशस्ततरत्वमिति नकुलाभि-
प्रायवर्णनं ।

१४ { ९२ } ३८
{ १-३८ }

पशुहिंसाविनैव ध्यानदानादिभिरेव य-
ज्ञफलसंसिद्धौ दृष्टान्ततयाऽगस्त्ययज्ञ-
प्रकारकथनं ।

१५ { ९२ } १५
{ ३९-५३ }

वैशंपायनेन जनमेजयं प्रति नकुलस्य नि-
जस्वरूपकथनपूर्वकं तस्य नकुलप्रा-
प्तिविमोक्षकारणाभिधानं ।

समाप्तमनुगीतापर्व ॥ २ ॥

अथ वैष्णवधर्मपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ २३ ॥

(९६-११८) ॥ श्लोकाः ॥ १६४४ ॥

१६ + ७३

युधिष्ठिरेण श्रीकृष्णं प्रति वैष्णवधर्मप्र-
शंसनपूर्वकं तत्कथनप्रार्थना । वसिष्ठा-
दिभिस्तच्छ्रुश्रूयया तत्समीपोपसर्पणं ।
श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरादीन् प्रति वैष्णवध-
र्मप्रशंसनपूर्वकं स्वमहिमानुबोधनं ।

१७ + ४६

श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति चानुवैर्ष्यधर्म-
निरूपणं ।

१८ + ९९

जन्मदानजीवितानां वैयर्थ्यापादकध-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

र्मनिरूपणं । तथा दानानां सात्त्विकत्वा-
दिकथनपूर्वकं तत्फलानां वैविध्यादि-
प्रतिपादनं । दानपात्रनिरूपणं ।
ब्राह्मणमहिमानुवर्णनं ।

९९ + ६१

वीजयोन्योऽशुशुद्धिनिरूपणं । गा-
यत्रीमहिमा । ब्राह्मणमहिमा । ब्रा-
ह्मणवमन्तृणानारकयातनानुवर्णनं ।

१०० + १२२

सुकृतिदुष्कृतिजनप्राप्यवैवस्वतपुरमा-
गादिप्रतिपादनपूर्वकं तेषां तद्गमनप्रका-
रवर्णनं ।

१०१ + ९०

जलदानाग्नदानफलं । अतिथिलक्षणं-
तत्पूजाफलं च ।

१०२ + ८४

भूगोतिलकन्यादानफलं ।

१०३ + १२५

वृषभग्रहशय्यादिदानप्रशंसा । गो-
ब्राह्मणरक्षणानिदानाधर्मकथनं ।

१०४ + ११५

पञ्चमहायज्ञनिरूपणं । ज्ञानविधिः
वैष्णवलक्षणाभिधानं । श्रीकृष्णपूजा
योगया योग्यपुण्यविवेचनं ।

१०५ + ८३

कपिलाग्रभेदकथनं । तद्दानप्रशंसा ।

१०६ + १०९

कपिलादानप्रशंसा । कपिलासृष्टिः ।
रुद्रादिदेवैः कपिलायैव रदानं । देव-
र्ष्यादिभिः स्तुतिवासाय कपिलावयवस-
माश्रयणं । हव्यकव्यदानकालनिरूपणं ।
श्राद्धार्हानर्हब्राह्मणाः । स्वर्गनरकप्रा-
पकसुकृतदुष्कृतकथनं ।

१०७ + ३८

ब्रह्महत्यासदृशपापानि । अभोज्या-
नानापापिनालक्षणं ।

१०८ + ४९

यत्नमिहिमा । दानपात्राणि ब्राह्म-
णाः । अन्नदानप्रशंसा ।

१०९ + ३९

भोजनविधिः । गोप्रासदानं । तिल-
प्रशंसनं । यज्ञे तिलनिपीडनस्य इक्षु-
निपीडनस्य च ब्राह्मणेनाकर्तव्यत्वकथनं ।

११० + ६५

आपद्धर्मकथनं । प्रशस्ताप्रशस्तब्रा-
ह्मणाः । ब्राह्मण्यसिद्धिप्रकाराः । गु-
र्वाचार्योपाध्यायलक्षणं ।

१११ + १०१

अग्निसृष्टिप्रकारः । आहवनीयादि-
नामनिरूपणं । यज्ञाग्निहोत्रप्रशंसनं ।

११२ + ४९

चान्द्रायणविधिनिरूपणं । तदाचरण-
फलं च ।

* अत्र सुद्विषमिदं त्रयोविंशत्यध्यायात्मकं वैष्णवधर्मपर्वं दाक्षि-
णालकोशेष्वेव वर्तते । अवश्यं वर्तितव्यं चैवानेन । अपराकं चतु-
र्विंशत्यामणिप्रभृतिधर्मशास्त्रनिबन्धनग्रन्थकारैस्तत्र स्तोत्रार्थे
प्रमाणतया “तथा चोक्तमाश्वमेधिके पूर्वणि” इति प्रतिपाद्योदाहृतानां
श्लोकानामत्रैव दृश्यमानत्वात् । अन्यथा तेषां वचनानां निर्मूलत्वा-
त्प्रायत् । किंच विनैतत्पूर्वं कथाविच्छेदोऽपि न विदुषां हृदयङ्गमः ।
औसराहपाठे एतदमुद्रणस्य कारणं तु न ज्ञायते ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- ११३ + ५४ कार्तिकादिद्वादशमासेष्वेकभुक्तव्रता-
चरणप्रकारनिरूपणपूर्वकं तत्फलकथ-
नं ।
- ११४ + ५२ केशवादिभगवन्मूर्त्युपास्तिपूर्वकं मार्ग-
शीर्षादिद्वादशद्वादशीव्रताचरणफलं ।
युधिष्ठिरेण विस्तरेण श्रीकृष्णस्तवनं । श्री-
कृष्णेन युधिष्ठिराय एकादशयुपवासपूर्व-
कं द्वादश्यां भगवत्पूजायाः फलकथनं ।
- ११५ + ६९ विषुवाख्यपुण्यकालमहिमा । गाय-
त्रीजपमाहात्म्यं । अश्वत्थमाहात्म्यं ।
शिंशुमारकृतिनिरूपणं । पञ्चगव्यवि-
धानं ।
- ११६ + ३१ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति भगवद्भक्तिसौ-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- शील्याद्यभावे ब्राह्मणानामप्यग्निहो-
त्राध्यायादिकर्मणां वैफल्यस्य ब्राह्म-
णमपि भक्त्यादिमतां स्वीचितं किंचित्कर्म-
णामपि साफल्यस्य च कथनं ।
- ११७ + १४ अश्वत्थगोब्राह्मणमहिमप्रशंसनपूर्व-
कं ब्राह्मण्यभ्रंशकदुष्कर्मकथनं ।
- ११८ + ६८ श्रीकृष्णेन युधिष्ठिरं प्रति पालाशविधि-
प्रकारकथनं । तीर्थाटनासमर्थानां
तत्प्रतिनिधितीर्थानुवर्णनं । भगवद्भक्त-
लक्षणं तत्प्रशंसा च । स्वस्य सर्वोत्त-
मकथनं । स्वीकृतधर्मश्रवणसफल-
कथनं । ततो युधिष्ठिराद्यामन्त्रणं
कंद्वारकां प्रतिगमनं ।

समाप्तं वैष्णवधर्मपर्व ॥ ३ ॥

आश्वमेधिकपर्व च संपूर्ण ॥ १४ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

आश्रमवासिकपर्व ॥ १५ ॥

अत्रावान्तरपर्वाणि ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ४१ ॥ श्लोकाः ॥ १०९८ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अथाश्रमवासपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ३० ॥

(१-३०) श्लोकाः ॥ ७५६ ॥

१ १ २७ युधिष्ठिरेणराज्यपरिपालनं । कुन्ती-
द्रौपद्यादिभिर्गान्धार्याश्चभूवद्वर्तनं ।
भीमवर्जमर्जुनादिभिर्युधिष्ठिरशासने-
नविशेषतोधृतराष्ट्रानुवर्तनं ।

२ २ ३० युधिष्ठिरेणधृतराष्ट्रपरितोषणं ।

३ { ३ } ४० भीमसेनपुरुषभाषणश्रवणाभिर्विष्णेन
{ १-४० } धृतराष्ट्रेणगान्धार्यासहवनगमनाध्यव-
सायः । तेनसकलपौरानानाव्यतेषु
स्वाध्यवसायनिवेदनं ।४ { ३ } ४७ धृतराष्ट्रेणयुधिष्ठिरं प्रतिस्वस्यवनगमना-
{ ४१-८७ } भ्यनुज्ञानप्रार्थना । युधिष्ठिरेणतत्प्र-
तिषेधनेतत्रव्यासागमनं ।५ ४ २२ व्यासेनयुधिष्ठिरं प्रतिसहेतुपन्यासंधृत-
राष्ट्रस्यवनगमनाभ्यनुज्ञानचोदनापूर्व-
कंस्वाश्रमगमनं । युधिष्ठिरेणधृतराष्ट्रं
प्रतिकृच्छ्रेणतदभ्यनुज्ञानाङ्गीकरणं ।६ ५ ४७ वनंयियासुनाधृतराष्ट्रेणयुधिष्ठिरायरा-
जनीत्युपदेशः ।

७ ६ २० तथा ।

८ ७ २३ तथा ।

९ ८ २४ धृतराष्ट्रेणसकलपौरानानाभ्यतान्प्रति
स्वस्यवनगमनाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।१० ९ १९ धृतराष्ट्रेणपौरान्प्रतिदुर्योधनपक्षपाते-
नस्वकृतापनयक्षमापणं । तथायुधि-
ष्ठिरस्यतेषुन्यासतयासमर्पणपूर्वकंस्व-
स्यवनगमनाभ्यनुज्ञानप्रार्थना ।

११ १० ५३ पौरजनैर्ब्राह्मणधृतेनधृतराष्ट्रं प्रतिसमा-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

श्वासनपूर्वकंकृच्छ्रेणवनगमनाभ्यनु-
ज्ञानं ।१२ ११ २४ धृतराष्ट्रेणभीष्मदुर्योधनादीनांभ्रातृदा-
नायविदुरमुखायुधिष्ठिरं प्रतिब्रव्या-
चनं । तद्दानेविमनायमानेनभीमेनधृत-
राष्ट्रपनयानुस्मरणपूर्वकंतत्प्रतिषेध-
नं ।१३ १२ १३ भीमेदुर्योधनादिभ्यःभ्रातृदानायधन-
दानमरोचयतिसतियुधिष्ठिरेणविदुरं
प्रतिधृतराष्ट्रेनिजगृहकोशाद्वनदाननि-
वेदनकथनं ।१४ १३ १५ विदुरेणधृतराष्ट्रं प्रतियुधिष्ठिरेणभीष्मा-
दीनांभ्रातृदानायधनदानाङ्गीकरणनि-
वेदनं ।१५ १४ १८ धृतराष्ट्रेणभीष्मदुर्योधनायुद्देयकभ्रा-
तृधनवस्त्रादिनाब्राह्मणादिसंतर्पणं ।१६ १५ १३ धृतराष्ट्रेणकुन्तीस्वन्धावसकहस्ताया
गान्धार्यांसावलंबनेनसशोकैःपौरैर्यु-
धिष्ठिरादिभिश्चानुगम्यमानेनसत्तावनं
प्रतिप्रस्थानं ।१७ १६ ३२ धृतराष्ट्रेणसहविदुरसंजयाभ्यामपिव-
नवासायप्रस्थानं । कुन्त्याऽपिगान्धा-
र्यासहवनं प्रतिप्रस्थानं ।१८ १७ २१ कुन्त्यास्वस्यवनगमनं प्रतिविषीवतोयु-
धिष्ठिरान्प्रतिसमाश्वासनं ।१९ १८ २४ युधिष्ठिरादिभिःकृच्छ्रात्पुनरुपस्थागमनं ।
धृतराष्ट्रेणविदुरादिभिःसहवनमेत्यग-
ङ्गातीरेसन्ध्योपास्त्रादिनारात्रियापनं ।२० १९ १८ धृतराष्ट्रेणगङ्गातीरात्कुरुक्षेत्रमेत्यतत्र-
शतयूपाश्रमेव्यासाज्ञयातीव्रतपश्चरणं ।

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

- २१ { २० } २२ तत्रनारदादीनामागमनं । नारदेन
धृतराष्ट्रं प्रति तत्तपोवनस्य सहस्रचिह्न-
दिराजर्षीणां स्वर्गप्रापकत्वमहिमोक्ति-
पूर्वकं विदुरादिभिः सह तस्यापि भविष्य-
त्सिद्धिप्रदत्वकथनं ।
- २३ { २० } १६ शतयूपपृष्ठेन नारदेन तं प्रति धृतराष्ट्रस्य
वर्षत्रयादूर्ध्वगान्धार्यासहकुवेरलोक-
प्राप्तिकथनं ।
- २३ २१ १६ युधिष्ठिरादिभिः कुन्ती धृतराष्ट्रादीनां प्र-
ब्रजनशोकेनाभिमान्युप्रभृतिवन्धुजना-
नुस्मरणजशोकेन च स्वस्वव्यापारे ध्वना-
दरणं ।
- २४ २२ २६ युधिष्ठिरेण वनस्थकुन्ती धृतराष्ट्रादिदि-
दक्षया द्वौ पद्यादिभिः पौरैर्भ्रातृभिश्च वनं
प्रति प्रस्थानं ।
- २५ २३ १८ युधिष्ठिरेण नाना यानारूढैः पौरैर्भ्रातृ-
भिश्च सह धृतराष्ट्रादिदिदक्षया शतयूपा-
श्रमवनप्रवेशः ।
- २६ २४ २० युधिष्ठिरादिभिर्धृतराष्ट्रादीनुपेक्षपादा-
भिवादनं । धृतराष्ट्रेण स्वावस्थादर्शनं
न शोचतां तेषां समाश्वासनं ।
- २७ २५ १९ संजयेन तापसान् प्रति युधिष्ठिरादीनां
द्वौ पद्यादिस्त्रीणां चाङ्गुलिनिर्देशेन नाम-
निर्देशः ।
- २८ २६ ३८ धृतराष्ट्रयुधिष्ठिराभ्यां परस्परकुशल-
श्रादिपूर्वकं सल्लापः । युधिष्ठिरेण धृ-
राष्ट्रं प्रति विदुरः केति प्रश्ने तत्र खेन केन
चिद्दृष्ट्या धृतराष्ट्रमुपसर्पतो जना-
लोकेन प्रतिनिवर्तमानस्य च तस्य प्र-
दर्शनं । ततो युधिष्ठिरेणानुधाव्यतस्मी-
गमनं । ततो विदुरेण योगात्स्वहारी-
त्यागेन तच्छरीरप्रवेशः । युधिष्ठिरे
धृतराष्ट्रादिषु तदद्भुतनिवेदनं ।
- २९ २७ २६ युधिष्ठिरेण धृतराष्ट्राभ्यां नृणां भ्रात्रा-
दिभिः सह महर्षीणामाश्रमदर्शनं ।
तयूपादिभिः सशिष्येण व्यासेन च युधि-
ष्ठिरादिभिः परिवृतस्य धृतराष्ट्रस्याश्रम-
प्रस्वागमनं ।
- ३० २८ २५ व्यासेन धृतराष्ट्रं प्रति कुशलप्रश्नपूर्वकं-
विदुरस्य निजस्वरूपादिप्रतिपादनं

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

तथा इतरमहर्षिदुष्करतदमीश्वरक-
र्मकरणप्रतिज्ञानं ।

समाप्तमाश्रमवासपर्व ॥ १ ॥

अथ पुत्रदर्शनपर्व ॥ २ ॥ अध्यायाः ॥ ८ ॥

(३१-३८) ॥ श्लोकाः ॥ २४९ ॥

- ३१ २९ ५६ धृतराष्ट्राश्रमे भ्रात्रादिभिः सैन्ये वच-
मासमेकनिवसतियुधिष्ठिरे कदाचन
व्यास धृतराष्ट्रौ परिवार्य नारदादिभिः
न्धार्यादिभिः पाण्डवैश्च समुपवेशनं ।
तत्र गान्धार्या व्यासं प्रति धृतराष्ट्रस्य
दिदक्षानिवेदने व्यासेन कुन्तीं प्रति त-
भीष्टनिवेदनचोदना ।
- ३२ ३० २४ कुन्त्या व्यासं प्रति स्वस्मिन्दुर्वाससः
सादेन सूर्यात्कर्णस्योत्पत्तिकथनपूर्वकं
स्वस्य तदिदक्षानिवेदनं । व्यासेन
कुन्तीं प्रति हेतूपन्यासेन तत्प्रयुक्त दोष-
ङ्कानिरसनं ।
- ३३ ३१ २५ व्यासेन गान्धारीं प्रति समरहतानां दु-
धनादीनां सर्वेषां रात्रौ प्रदर्शनप्रतिज्ञा-
पूर्वकं धृतराष्ट्रादीनां विशिष्यगन्धर्वानां
शत्वकथनं । धृतराष्ट्रादिभिर्यव-
नाङ्गनातीरमेखबन्धुदर्शनौत्कर्षकं
कृच्छ्रादहर्षापनं ।
- ३४ ३२ २१ व्यासेन निशायाङ्गाजलावगाहनेन
माह्वाने पुरासमरनिहतैः कुरुपाण्डव-
भयपक्षीयैः सर्वैः स्वस्याभरणायुधवा-
नादिभिः सह सलिलादुद्गम्यतीरोत्त-
धृतराष्ट्रेण व्यासप्रसादलब्धदिव्यशु-
षादुर्घोषनादीनां सर्वेषामवलोकनं ।
- ३५ ३३ २४ धृतराष्ट्रयुधिष्ठिरादिभिर्यव-
जीवितैर्हृतपूर्वबन्धुभिः सह यावद्रा-
सुखेन विहरणं ।
- ३६ ३४ १८ त्यक्तदेहानामपि कुरुपाण्डवपक्षीया-
णां कथं पुनरागमनमिति जनमेजयप्रश्न-
स्य सोपपत्तिकमुत्तरदानं ।
- ३७ ३५ १८ जनमेजयेन परीक्षितप्रदर्शने प्रार्थिते व्या-
सेन परीक्षितः शमीकमहर्षेः शक्तिगन्ध-
प्रदर्शनं । जनमेजयेनावधुत्स्नाना-
नन्तरमास्तिकपूजनपूर्वकं वैशंपायनं
प्रतिकषाशेषकथनप्रार्थना ।

अध्याय. ज्ञपा.अ. श्लोक.

३८ ३६ ५३

धृतराष्ट्रेण पुत्रदर्शनानन्तरं युधिष्ठिरा-
दिभिः सह पुनः स्वाश्रमं प्रत्यागमनं ।
व्यासेन धृतराष्ट्रं प्रति युधिष्ठिरादीनां-
गरप्रस्थापनचोदना । नगरं प्रति पुन-
र्गमनमनिच्छताऽपि युधिष्ठिरेण धृतरा-
ष्ट्रस्य कुन्तीगान्धार्योश्च निदेशनिबन्धे-
न पुनः सर्वैः सह हास्तिनपुरं प्रत्यागमनं ।

समाप्तं पुत्रदर्शनपर्व ॥ २ ॥

अथ नारदागमनपर्व ॥ ३ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥
(३९-४१) ॥ श्लोकाः ॥ ९३ ॥

३९ ३७ ४५

कदाचन हास्तिनपुरमुपागतं नारदेन
पाण्डवान् प्रति धृतराष्ट्रादीनां स्वर्गप्राप्ति-
निवेदनं । धृतराष्ट्रे गान्धारीकुन्तीस-
ञ्जयैः सह गङ्गायामाश्रित्य स्वाश्रममाग-

अध्याय. ज्ञपा.अ. श्लोक.

४०

३८

२१

च्छतिसतिमध्ये मार्गदावाभिनातपरि-
वेष्टनं । धृतराष्ट्रेण सञ्जयं प्रत्यभिहितो दूराप-
सर्पणप्रेरणापूर्वकं कुन्तीगान्धारीभ्यां-
सह बहौ प्रवेशः ।

४१

३९

२७

युधिष्ठिरेण धृतराष्ट्रादिनिधनश्रवणेन
भ्रातृभिः सह सकरुणं परिदेवनपूर्वकं स-
तिसंस्कृताभौ तेषां वृथाभिनादाहं प्रत्य-
नुशोचनं ।

नारदेन युधिष्ठिरं प्रति धृतराष्ट्रादिदाह-
काग्नेर्मन्त्रपूतत्वं कथनं । युधिष्ठिरेण
युयुत्सुपुरस्कारेण गान्धारीधृतराष्ट्रयो-
रुदकदानपूर्वकं कुन्त्याश्च विधिवच्छाद-
दानं । ततो नारदगमनानन्तरं प्रजा-
पालनेन निजनगरे आत्रादिभिः सह दु-
खविहारः ।

समाप्तं नारदागमनपर्व ॥ ३ ॥

आश्रमवासिकपर्व च संपूर्ण ॥ १५ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ मौसलपर्व ॥ १६ ॥

अत्रावान्तरपर्वणि ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ९ ॥ श्लोकाः ॥ ३०१ ॥

अध्याय. झपा.अ. श्लोक.

मौसलपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ १ ॥

(१-९) ॥ श्लोकाः ॥ ३०१ ॥

- १ { १-११ } १२ प्रजापालनेन निजनगरेभ्रातृभिः सह सुखनिवासिनायुधिष्ठिरेण कदाचना शुभसूचकोत्पातदर्शनं । ततः कालान्तरे रामकृष्णयोर्देहत्यागेन स्वलोकगमनस्य सर्वयादवानां परस्परं मुसलप्रहारेण निशेषनिधनस्य च भ्रवणं ।
- २ { १२-३१ } २० वैशांपायनेन जनमेजयं प्रतियादवानां मुसलेन निधनप्रकारकथनारंभः । कदाचन विश्वामित्रादिमहर्षिषु द्वारका-मागतैषु कैश्चन यादवैः सावस्यस्त्रीवेषपरिकल्पनेन मुनीन् प्रतिगर्भिणीयं किं रूपमपत्यं प्रसविष्यत इति प्रश्नः । ततो रुष्टैर्महर्षिभिः स्वकुलविनाशकमायसं मुसलं प्रसविष्यत इति शापदानं । ततः परैर्युः सावेन मुसले प्रसूते भीतैस्तैराज्ञया तस्य चूर्णीकरणेन समुद्रे प्रक्षेपणं ।
- ३ २ २४ द्वारकायां नानोत्पातप्रादुर्भावः । तद्दर्शनात्कृष्णेन गान्धारीशापदानां सुस्मरणेन तस्य सत्यता चिकीर्षया भटैः सर्ववृष्यादीनां तीर्थयात्रोद्धोषणं ।
- ४ ३ ४८ ततः कृष्णाज्ञया सस्त्रीबालद्वयैः प्रभासक्षेत्रगमनं । तत्र नृत्तगानादिमहोत्सवानुभवपूर्वकं मद्यपानं । तत्र सभायां सात्यकिना स्यमन्तकमणिहरणादिमर्मोद्धाटनपूर्वकं कृतवर्मगर्हणं । मणिवृत्तान्तभ्रवणस्त्रिभुजसत्यभामामनःप्रसादनाय सात्यकिना खड्गेन कृतवर्मणः शिरश्छेदनं । ततः कृतवर्मसात्यकिपक्षीयैः

अध्याय. झपा.अ. श्लोक.

मौसलतृणैः परस्परप्रहारेण परस्परमारणं ।

- ५ ४ ३५ सर्वयादवेषु निहतैषु बभ्रुदारकाभ्यां हवलभद्रमन्वेषमाणेन श्रीकृष्णेन बने वृक्षाश्रितस्य तस्य दर्शनं । ततः श्रीकृष्णेन पाण्डवान् प्रतिदारुकप्रेषणं । बलभेदेण योगात्सर्पशरीरस्त्रीकारेण समुद्रप्रेक्षः । श्रीकृष्णेन शरीरत्यागाद्ययोगेन शयनं । व्याघ्रेण मृगबुद्ध्या श्रीकृष्णस्य पादतले सायकेन गाढवेधनं । श्रीकृष्णेन पश्चात्समीपमागतवतः पश्चात्तापेन प्रणमतो व्याधस्य देवैस्त्वर्गप्रापणं । ततः शरीरत्यागपूर्वकं दिवंगतेन श्रीकृष्णेन देवैः पुष्पवर्षणपूर्वकं सुत्याप्रत्यमयमानेन सतानि परधाम प्रवेशः ।
- ६ ५ १५ दारुकेण हास्तिनपुरमेत्य पाण्डवेषु यादवक्षयनिवेदनं । अर्जुनेन द्वापरे मेत्य रुक्मिण्यादिपरिसान्त्वनपूर्वकं सुदेवगृहं प्रतिगमनं ।
- ७ ६ २७ वंसुदेवेन स्वगृहमागतैः अर्जुनेयादवक्षयनिदाननिवेदनपूर्वकं श्रीकृष्णाद्यनुस्मरणेन परिशोचनं । तथा तं प्रति श्रीकृष्णवचननिवेदनेन राज्यस्त्रीधनानि-समर्पणपूर्वकं स्वेन स्वप्राणस्य जनप्रतिज्ञानं ।
- ८ ७ ७७ अर्जुनेन वसुदेवसमाश्वासनपूर्वकं सकलपौरान् प्रतिनातिचिरादेव द्वारकायाः समुद्रेण समाग्राहयननिवेदनपूर्वकं सर्वेषां मिन्द्रप्रभ्यं प्रति प्रयाणसन्नाहचोदना । तथा परैर्युयोगेन शरीरस्य क्ववतो वसुदे-

अध्याय. द्वापा. अ. श्लोक.

वस्यपत्नीभिःसहसंस्करणपूर्वकंराम-
कृष्णशरीरयोर्दाहनं । ततोवज्रार्जुन-
पुरस्कारेणसकलपौरजनेपुरःपुरःप्रया-
तेसमुद्रेणपश्चाद्भागैरजनमुक्ततत्त-
द्भागस्यस्वजलेनसमाक्रमणं । अर्जुने-
नमध्येमार्गचोरापहृतावशिष्टयादवक-
लत्रादिभिःसहस्वदेशमेत्युधिष्ठिराज्ञ-
यावज्रस्येन्द्रप्रस्थराज्येऽभिषेचनं ।
सात्यकिमुतादीनांतत्रतत्रराज्येऽभि-

अध्याय. द्वापा. अ. श्लोक.

षेकः । रुक्मिमण्यादिभिःकामिन्विदिभि-
प्रवेशनं । सत्यभामादिभिःकामिन्वि-
नतपसेवनगमनं ।

१ ८ ४३ अर्जुनेनव्यासाश्रमेतद्दर्शनं । तस्मि-
न्द्वारकावृत्तान्तनिवेदनं । व्यासेनार्जु-
नंप्रतियुधिष्ठिरादीनामपिस्वर्गगमन-
सूचनं । ततोऽर्जुनेनहास्तिनपुरमे-
त्युधिष्ठिरेद्वारकावृत्तान्तादिनिवेदनं ।

समाप्तं मौसलपर्व ॥ १६ ॥

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ महाप्रस्थानिकपर्व ॥ १७ ॥

अत्रावान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥ श्लोकाः ॥ १११ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अवान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ३ ॥

श्लोकाः ॥ १११ ॥

- १ १ ४७ आतृभिर्द्रौपद्याचसहस्वर्गजिगमिषु-
णायुधिष्ठिरेणयुयुत्सौराज्यभारनिवेश-
नपूर्वकंपरिक्षितोराज्येऽभिषेचनं ।
तथाकृच्छ्रात्पौरानुमतिसंपादनेनवल्क-
लधारणादिपूर्वकंशुनासहयहात्प्रस्था-
नं । अर्जुनेनमघ्नेमार्गमभिवचसास-
निषङ्गस्यगाण्डीवस्यवरुणोद्देशेनसमुद्रे-
प्रक्षेपणं ।
- २ २ २६ मेरुगिरिंप्रतिगच्छन्त्युधिष्ठिरंज्यैष्ठ्य-
क्रमादनुगच्छत्सुभीमादिषुयोगभ्रंशा-
द्युत्क्रमेणभूमौनिपतत्सुभीमप्रश्नात्तंप्र-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

तियुधिष्ठिरेणतेषांपतनेहेतुकथनं । त-
थाततःशुनाकेवलमनुगम्यमानेनसुता-
पुरोगमनं ।

- ३ ३ ३८ शुनासहगच्छन्त्युधिष्ठिरंप्रतीन्नेण
स्वर्गगमनायनिजरथारोहणचोदना ।
युधिष्ठिरेशुनाविनारथारोहणमरोचय-
मानेयमेननिजस्वरूपप्रकाशनेनतत्प्र-
शंसनं । ततोयमेन्द्रादिभीरयेनस्वर्ग-
प्रापितेनयुधिष्ठिरेणतत्रभीमाद्यदर्श-
नादिन्द्रंप्रतिभ्रात्रादीन्निनास्वस्यस्व-
र्गेऽप्यनभिरुचिकथनपूर्वकंतत्समीपगम-
नेच्छानिवेदनं ।

महाप्रस्थानिकपर्व संपूर्ण ॥ १७ ॥

श्रीवेदव्यासायनमः ।

श्रीमन्महाभारतविषयानुक्रमणी ॥

अथ स्वर्गारोहणपर्व ॥ १८ ॥

अत्रावान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥ श्लोकाः ॥ २३२ ॥

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

अवान्तरपर्व ॥ १ ॥ अध्यायाः ॥ ५ ॥

श्लोकाः ॥ २३२ ॥

१ २५ स्वर्गगतेनयुधिष्ठिरेणतत्रमहासमुच्छ्र-
येणशोभमानदुर्योधनदर्शनं । तथा-
तदुत्कर्षासहिष्णुतयातदीयदोषोद्धाट-
नेनतेनसहस्वेनस्वर्गवासानभिरोचन-
निवेदनपूर्वकंनारदंप्रतिस्वस्यप्रात्रादि-
दिदृक्षानिवेदनं ।

२ २ ५४ स्वर्गकर्णादिवन्धुजनानपद्यतायुधि-
ष्ठिरेणदेवान्प्रतियत्रकुत्रापिवन्धुजनैः
सहैवस्वस्यनिवासेच्छानिवेदनं । देवै-
र्युधिष्ठिरायवन्धुजनप्रदर्शनंचोदितेन
देवदूतेनतस्यनरकप्रदेशप्रापणं । दुर्द-
र्शनरकदर्शनासहिष्णुतयादूतेनसहप्र-
तिनिवर्तमानेनयुधिष्ठिरेणश्रुतपूर्वक-
ण्ठध्वनिश्रवणं । ततोयुधिष्ठिरपृष्ठैस्तै-
स्तंप्रतिस्वेषांकर्णभीमादिकथनं । त-
तस्तेनदूतंप्रतीन्द्रेस्वस्यतत्समीपंप्रत्य-
नागमनचोदना । दूतेनेन्द्रेयुधिष्ठिर-
चिकीर्षितनिवेदनं ।

४५ तत्रैवावस्थानपरीक्षयापरितुष्टेषुयमे-

अध्याय. शपा.अ. श्लोक.

न्नादिषुयुधिष्ठिरसमीपमुपगतेषुतदृष्ट-
पूर्वेनरकादीनांक्षणेनान्तर्धानं । धर्म-
णयुधिष्ठिरंप्रतिसप्रशंसनंतदृष्टनरक-
स्यपरीक्षणायेन्द्रमायासृष्टत्वकथनं ।
ततोयुधिष्ठिरेणगङ्गायामवगाहनान्मा-
नुषशरीरपरित्यागपूर्वकंदिव्यशरीरप-
रिमहणेनमहर्ष्यादिभिःस्तूयमानेनस-
तादेवैस्सहभ्रात्राद्यधिष्ठितदिव्यस्थान-
गमनं ।

४ ४ २२ युधिष्ठिरेणस्वर्गेनिवसतांश्रीकृष्णकर्णा-
दीनांदर्शनं । इन्द्रेणयुधिष्ठिरायब्रौप-
देयादीनांतत्तत्स्थानगतानांपृथक्पृथ-
क्प्रदर्शनं ।

५ ५ ८६ वैशंपायनेनजनमेजयंप्रतिभीष्मद्रोणा-
दीनांस्वस्वश्रुतफलत्वेनस्वर्गभोगान-
न्तरंस्वैःस्वैरंशिमिस्सहैक्यप्राप्तिकथनं ।
जनमेजयेनयज्ञान्तेसबहुमानमास्त्री-
कादिप्रेषणपूर्वकंतक्षशिलातोहास्तिन-
पुरमेत्यप्रजापालनपूर्वकंयुत्सेननिवा-
सः । सौतिनाशौनकादीनंप्रतिजनमे-
जयायवैशंपायनोक्तभारतकथाकथन-
समापनपूर्वकंभारतमहिमप्रशंसनम् ।

स्वर्गारोहणपर्व संपूर्ण ॥ १८ ॥

श्रीमन्महाभारतं संपूर्णम् ॥

List of Book

NOW READ

अस्माभिर्मुद्रापितानां :

N. B.:—Packing and I
is charged extra over the
hereunder :—

1. 'Sriman Nyaya Sudha'—
Sri Jaya Tirthaswamin with Parima.
of Sri Raghavendra Swamin* Rs. 10—6—
2. Sri Sarvamula—a Collection of
original works of Sri Madhvacharya with
texts of Bhagavadgita etc. Rs. 13—8—
3. 'Tatva Prakasika'—तत्त्वप्रकाशिका by Sri
Jaya Tirthaswamin with Bhavadipa, a gloss by Sri
Raghavendra Swamin. This is a commentary
on Sri Madhvacharya's Bhashya on the Brahma
Sutras. ... Rs. 10—8—0
4. 'Rig Bhashya Tika or Sambandha
Dipika'—ऋगभाष्यटीका by the above, with
the gloss of Sri Chalarya Acharya. This is a
commentary on the Bhashya of Sri Madhva Charya
on the first forty suktas of the 1st Mandala of Rig
Veda. ... Rs. 5—8—0
5. 'Vadavali'—वादावली by the above, with
the gloss of Sri Raghavendra Swamin. This is
the material out of which Sri Vyasa Raja Swamin
wrote his famous work of Nyayamrita. Rs. 2—8—0
6. 'Prapancha Mithyatvanumana-Khan-
dana-Tika'—प्रपञ्चमिथ्यात्वानुमानखण्डनटीका by the
above wherein the inference, the universe is an
illusion non-existing because it is grasped by senses,
is criticised as being the subject to all the fallacies
of inferential deductions.* Rs. 1—4—0
7. Upadhi Khandana Tika—उपाधिखण्डन-
टीका by the above with the above glosses; refutes
the central doctrine of Advaita. The conception
of Jiva is imposed upon Parabrahma through the
medium of Avidya (Nescience); hence the identity
of the two is the last word of the Vedas.* Rs. 1—5—0
8. Tatvodyota Tika—तत्त्वोद्योतटीका by the
above, with the glosses of Raghavendra Swamin,
Srinivasa Tirtha; and Vedesa Tirtha; establishes
the difference between Paramatman and the
emancipated Ego.* ... Rs. 2—12—0
9. MantrarthaManjari—मन्त्रार्थमञ्जरी by Sri Ragh-
avendra Swamin. ... Rs. 1—0—0
10. Bhedojjivana—भेदोज्जीवनम् by Sri Vyasa-
raja swamin. ... Rs. 0—12—0
11. Yuktimallika—युक्तिमल्लिका by Sri Vadi-
raja swamin with the commentary of Sri Surottama
Tirtha, the brother of the author; this is a very in-
teresting metrical work, dealing with the teachings
of the Sutra Bhashya etc. from the stand-point of
the ordinary experience. ... Rs. 12—0—0
12. Chhandogya-Upanishad—छान्दोग्योपनिष-
द्भाष्यम् with the Bhashya of Sri Madhvacharya and
the glosses of Sri Vedesa Tirtha Tika. Rs. 5—4—0
13. Atharvana Upanishad—आथर्वणोपनिषद्भा-
ष्यम् with the Bhashya of the above and with
Umarjiya Tippani and Vyasa Tirtha Tika. Rs. 1—4—0
14. Manduka Upanishad—माण्डूकोपनिषद्भा-
ष्यम् with the Bhashya of the above and with
Srinivasa Tirtha Tippani and Vyasa Tirtha Tika
Rs. 0—14—0
15. Taittiriya Upanishad—तैत्तिरीयोपनिषद्भा-
ष्यम् with the Bhashya of the above and the
gloss of Sri Srinivasa Tirtha. ... Rs. 2—8—0
16. Kathaka Upanishad—काठकोपनिषद्भाष्यम्
with the Bhashya of the above and with the gloss
of Sri Vedesa Tirtha and Vyasa Tirtha Tika.
Rs. 1—8—0
17. Brihadaranyaka Upanishad—बृहदार-
ण्यकोपनिषद्भाष्यम् with the Bhashya of the above
and with the gloss Bharabodha of Sri Raghuttama
Swamin. ... Rs. 7—0—0

यामृतम् a criticism
asarasajaswamin with
Rs. 15-0-0
khandana of Ad-
m on Nyayamrita.
Rs. 9-0-0

Saraswati took up the
Advaitism and issued a
mrita—the well known
upon the able Dwaitin
accepted the challenge and
angini," a brilliant answer to

aya-Dipika is
Tatparya Nirnaya, with the

29. Srimad Valmiki Ramayana ...
वाल्मीकिरामायणमूलं all seven Kandams according to
the Southern Readings, in two volumes with suit-
able foot notes in Sanskrit. ... Rs. 7-8-0
30. Ushaharana—उपाहरणम् Rs. 1-0-0
31. Rukminisa Vijaya—रुक्मिणीशविजयः by
Vadirajaswamin.... Rs. 0-8-0
32. Tirtha Prabandha—तीर्थप्रबन्धः by the
above. ... Rs. 0-2-6
33. Sriman Madhva Vijaya—सुमध्वविजयः
"a revised Edition" an account of the life of Sri
Madhvacharya, his travels and his controversies by
Sri-Narayana Panditacharya, with the contents at
the beginning of each Sarga is now ready for
sale, Pocket Edn. ... Rs. 0-10-0
34. Manimanjari—मणिमंजरी "a revised Edi-
tion" a small kavya treatising by the above the
lives of Sri Rama & Krishna and progress of
Buddhism etc. religions by the above and with the
contents at the head of each Sarga is also ready.
Rs. 0-3-0
35. Sriranga Mahatmya—श्रीरङ्गमाहात्म्यम्
Rs. 0-6-0
36. Tantra-Sara—तन्त्रसारः Text only a small
pocket edition for daily parayanam by Sri Madh-
vacharya ... Rs. 0-6-0

- anasutra Bhashya—ब्रह्मसूत्रभाष्यं
(त) By Sri Madhavacharya, Big-type
la Edition ... Rs. 2-8-0
- Brahmasutra Bhashya with Sutra
la in the beginning—ब्रह्मसूत्रभाष्यं आदौ ब्रह्म-
सूत्रपाठसहितं लघुसंचिका by Sri Madhvacharya, pocket
edition. ... Rs. 1-6-0
41. Gita Bhashya with Gita—गीताभाष्यम्
गीतासहितं do. ... Rs. 0-12-0
42. Anuvyakhyana Sarvamula Edition—
सर्वमूलान्तर्गतं अनुव्याख्यानम् ... Rs. 2-12-0
43. Rigveda Padapatha—ऋग्वेदपदपाठ.
Rs. 3-0-0
44. Srimanmahabharatam. in 48 parts.
Rs. 24-0-0
45. Srimad Valmiki Ramayana. critial
edition in 28 parts 14 now ready. Rs. 28-0-0
46. Tatparya Chandrika—तात्पर्यचंद्रिका by
Sri Vyasaraja Swamin an explanatory gloss on
Tatvaprakasika in 12 Sanchikas 1 to 8 now ready
Rs. 18-0-0

SANSKRIT BOOKS USEFUL FOR THE LOWER SECONDARY SCHOOLS.

47. Sanskrit First Reader. By T. R.
Krishnacharya. New and enlarged edition approved
by the Director of Public Instruction, Madras.
Rs. 0-3-6
48. Sanskrit Second Reader. Rs. 0-4-6
49. Sanskrit Copy Book. Rs. 0-1-6
50. Shabdarupavali ... Rs. 0-1-6

* Books marked thus are very few in stock.

टी. आर्. कृष्णाचार्यः
प्रोप्रेटर, मध्वविलास पुस्तकालय,
कुम्भकोण.

T. R. KRISHNACHARYA,
PROPRIETOR,
Madhva Vilas Book Depot,
KUMBAKONAM.

